

بلوچی دوداء ر بیگ

اشعر عبدالقادر شاہ پٹانی

© بلوچي اڪيڏمي ڪوئٽه

ڪتاب جو نالو	:	بلوچي دوو دؤر بيدگ
ترڪار	:	اشير عبدالقادر شاھ هوائي
اوليٰ ڇپڪ	:	2010
ڇپڪ ڪار	:	بلوچي اڪيڏمي ڪوئٽه
ڪيپوزنگ	:	الياس بلوچ
ڏيڙا ڀينگ	:	عزيز جمال ديني
ليڪو	:	500
پها	:	250 ڪلڊار
چاپ جاه	:	هائي ٽيڪ پرنٽرز سر ياب روڊ ڪوئٽه

ISBN: 969-8557-15-6

لٹ

1	اشیر عبدالقادر شاہ ہوانی	1- پیش گال
2	عبدالغفار ندیم	2- رسم بلوچی رسم
16	میر مٹھا خان مری	3- مئے دودغز بیدغ
20	محمد ایوب	4- بلوچی دودغز بیدگ غنندغ نیاد
24	عزیز محمد گبٹی	5- یک بلوچے داں مرکغ
34	میر عبدالملک	6- دودغز بیدگ
39	عصمت اللہ جمال دینی	7- بلوچی ثقافت
44	میر باز خان مینگل	8- بلوچانی میراث
50	میر مٹھا خان مری	9- مئے دودغ ہندی زبان
55	میر عاقل خان مینگل	10- بلوچی گیدی دودغز راہبند
64	کریم دشتی	11- بلوچانی میراث
69	میر حمل خان مری	12- بلوچی حال احوال
78	محمود خان مری	13- شرا- مس بلوچی دودغ
83	محمد یوسف ثانی	14- بجاغ پوڑی
86	واحد بزدار	14- بلوچی ساک غ پت
89	میر مٹھا خان مری	15- میارجلی

94	عزیزہ نجفوری	16- جلم
99	بانک م مینگل	16- بانور
109	میر عاقل خان مینگل	17- چاپ و دریس
125	عبدالغفار گچکی	18- بلوچی لیب و گوازی
131	عبدالغفار گچکی	19- بلوچانی اندری لیب و گوازی
137	عبدالمالک بلوچ	19- بلوچی دوچ و کڑدے نمونگ
143	میر علی گوہر گچی	20- شیشگ و کار
147	بانک عذرا بلوچ	21- بلوچی چکن و چکین
171	میر عاقل خان مینگل	22- کہنیں زماگی رزان
178	علی احمد بروہی	23- کہنیں نشان
199	ملک محمد رمضان بلوچ	24- مے کہنیں نشان
203	محمد حسین عنقا	25- بلوچ ڈیہانی کڑدے دمب
214	محمد بیگ بلوچ	26- بلوچستان و تہاچار ہزار کہنیں آثار و نشان
224	ملک محمد سعید	27- دمب سادات
229	اشیر عبدالقادر شاہوانی	27- گبر بند
235	زاہد دشتی	28- بلوچی دو دمان و گچنیں بہر

پیش گال

بلوچی دودغ ر بیدگ ء سرحال ء مئے کو اس ء لہز انتاں بازیرں ماہتاک ء حالتا کاں
 نبشتہ کرتگ، بلے اے سرحال چچ کتابے ء چاپ نہ بوتہ۔ من ماہتاک ء حالتا کاں دودغ
 ر بیدگ ء سرحال ء چاپ بوتگئیں نبشتہ ہانی یک گچین یے ردغ بندداتہ کہ ایشانی تہا دودغ
 ر بیدگ ء تہر تہزیرں گپ مان انت چوکہ۔ بلوچی گیدی دودغ راہند، مئے دودغ ہندی زبان۔
 بلوچی حال احوال، شراس بلوچی دودغ بلوچی ساک وپت، میارجلی، چاپ ء دریس۔ بلوچی
 لیب ء گوازی، بلوچی دودغ، بلوچی دودغ ر بیدگ ء کہنیں زماگی رزان ء دگہ دگہ۔

بلوچی دودغ ر بیدگ بلوچانی شان ء شرپ ء درشان انت۔ وتی دودغ ر بیدگ ء
 سراہر بلوچ پہر بندیت۔ پمیشا اے دور ء تہا ہم بلوچ وتی رسم ء رواج ء سراکار بندانت۔
 مالوئاں کہ ایدگہ قوم ہم شہ مئے دودغ ر بیدگ ء شری ء جوانی ء بزانت ء آ ہم شہ اے شرپ
 ناکیں دوداں نف بزورنت۔

بلوچی دودغ ر بیدگ ء سرحال ء بلوچستان یونیورٹی ء بلوچی ڈیپارٹمنٹ ء ہم اے
 کتاب ء گزر ء مارنگ، مناسدک انت کہ شہ منی اے درچنگئیں نبشتہ ہاں لس اولس ء ابید
 واننگ ء یونیورٹی ء کالجانی تہا بلوچ اُستاد ء وانوکیں ورنابہر وند بنت۔

اشیر عبدالقادر شاہوانی
 جنرل سیکرٹری بلوچی اکیڈمی

کوئٹہ۔

جولائی 2010

رسم بلوچی رسم

عبدالغفار ندیم

یک مردے اگہ کارے ۽ راہرو ہد بکت تہ آراو ہد ۽ عادت گشتت۔ بلے
اگہ یک راجے زندے یک ڈول ۽ طرزے "MODE" بکیت ۽ ہرود ہد ۽ کارمرز بکت تہ
آہم گشگ بیت دگہ لوزان رسم باز مردمانی مچی ۽ یکپارگی گار بستگیں دراج کشیں رہبند
انت۔ شرع آت ۽ وھد یکہ یکجا بوتگنت۔ تہ جتا جتا میں مردمانی بنا ۽ جتا میں خیال ۽ آوت
ودی بوتگنت اے ڈول ۽ باز میں مردمانی خیال ۽ آد تانی وت ۽ مس وت ۽ آڑ بوتگ و ہد ۽
گوزگ ۽ گوں ہما آوت خیال منت انت کہ آہان ۽ گیشتر میں مہلوک ۽ منت ۽ اے دگہ
کلیں آوت آراج ۽ دلپسند بوت گرت نہ کنت۔ اے ڈول ۽ مدان مدان ۽ ہرچی کہ
منت آہما راج ۽ رسم جوڑ بوت انت۔

ہر یک راہے انسان ۽ یک بچنیں زلورت ۽ احتیاجے پیلو کنت کہ آپرائی زندے
الھی انت اے زلورت ۽ احتیاج ماڈی بوت کنت ۽ روحانی دی پرچیکہ انسان ۽ تہا باز میں
ہنچیں بنیادی واہگ است انت کہ آہانی پیلو کنگ زلوری انت اے واہگانی پیلو کنگ ۽
ڈول وٹرز ہر یک راجے ۽ تو کا جتا جتا دگر گرا انت چیا کہ اے ڈول ۽ طرز ہر یک راجے ۽
چپ ۽ چاگرد ۽ طالب ۽ جوڑ بنت ۽ چپ ۽ چاگرد ہر یک راجے ۽ الم ۽ گوں دوہمی ۽ ادپ
نہ ورنٹ ۽ کم باز فرق دارنت۔

ہنچیں کلیں رسماں ۽ کہ پہ انسان ۽ زندے بنیاتی احتیاجاں الھی انت امریکہ راج

زانت (Sociologist) ولیم گراہم سمر (W. G. Sumner) مہلوکی رہند ء
 (Folkways) نام ء پر بندیت ۔ ایشی تہا رواج ادب ء اخلاق ء دود ورس
 ہوارانت ۔ آئی گنگ انت کہ انسان ء راچہ وتی ایوان بن پیرکاں کردے بنیاتی وس
 وناکت رستگ ء آچہ وتی پسونکی آسیت ء گل ء رنج ء نیام پرک کت کت آئی ء کردے
 ہنچیں ٹک ء کٹی آوت ودی گنگ کہ تر جوبت ء پہ انسان ء زندگ بیگ ء جہد ء کوشت ء
 پائندہ مند پیش داشتگ انت ۔ ہے ٹک ء کٹی یا مہلوکی عادت یک بے مارگی ء بے زانتی
 (بے احساسی ء گیر شوژی) ہدے ء است انت ۔ ایشانی زور چہ رواج ء عادت ء مذہب ء
 تاکت ء سوب ء ہر چون کہ وہد گوزان بیت ۔ گیشتر بو آن بیت ۔

وہد یکہ اے مہلوکی رہند یک ہنچیں حدے ء سر بنت کہ اود ء انسان آہان ماریت ء
 زانت ء آہان ء پہ ٹک ء کٹم ء گہتری ء آبانی ء شادھی ء ہیل (ACQUIR) کنگ المی
 زانت تہ آدود (MCDES) جوڑ بنت ۔ اے دودانی پاسپان ہما ٹک ء کٹم ء مستریں تاکت
 بیت ۔ ہے دوداے پسلمہ ء کت ۔ کہ یک ٹکے ء کٹے ء را بے ء تہا چہ شر ء چہ گندگ لیگ
 بیت اے ڈول ء اخلاق ودی بیت کہ آئی کیلو ہے دودانت ۔ اخلاق پہ ہر یک را بے ء کٹے ء
 دگر گرانت ء اے ڈول ء پہ کلیم جہان ء ہچ کیے نہ بنت ۔

انسان ء تاریخ ء اگہ ما بچاروں تہ گندوں کہ رسماں درسیں راج ء روم ء تہا آئی
 سر ء حکم کنگ ۔ ما ایشی مسال ء چہ وتی راجی زند ء کونتریں دیست کت کنوں پیش ء (چہ تاریخ ء
 سر) راجانی تہا رسمانی ہنچو زور بوتگ کہ مرے زما نگ ء دود ء کانود ء مس راجانی تہا است
 انت ۔ ایشی سوب ایش انت کہ آوہد ء راج چوش دیم ء نہ شکنت کہ کانود جوڑ کرت بکنت ۔

پہیشا رسم مس کلیں راجی زندء ہر کسی رہند بوتگنت۔ پیشی مہلوک ء و تی رسمان ء پاک لیگ ء
 ہمیشکا ایشانی پروشگ ء سرء سزاش دانگ۔
 مے انوگیں دودء کانود سازی ء بیج چہ رسمان بوتگ انوگیں ریاستانی کانودانی تھا
 ناپائیداری ء ترس است انت۔ واج سدکی نیست انت پرچیکہ ایشانی تھا بازینانی بیات
 رسمانی سرء ایرانت۔ آہانی پائیداری اچ ترس ء کیے نیست۔ اے پدرانہ کہ رسم چہ کانوداں
 کیشتر پائیدار انت۔ مردم ایشانی سرء پیہ گرت کنت۔ اے کلانی راہ ہما انت۔ کہ سک
 تر جوبت ء وت من وت ء ٹہگ ء آئی سرء رهاگ بوتگنت ہمیشکا اے سک زوروتا کت
 دار انت کہ آہان ء رسمانی زورگون انت ء رسمانی میان ء گروہ ء کانود ء راندینت رسم ہم یک
 ڈول ء نہ اوشت انت بلکیں آدی گوں مٹ ء بدل بوو کیں حالتاں کم ء باز مٹ ء بدل
 بنت۔ باز رندان ء مہلوک ایشانی مٹ ء بدل ء نہ دش بیت۔ و اشانی مٹ ء بدلی ء دیم ء
 کاہنت ء اوشتت۔ بلے مٹ بوو کیں حالت و ہد یکہ آہانی زور تانی تھا مٹ ء بدلی کارنت
 تہ آ اے ڈول ء مجبور بنت۔ کہ نوکیں حالتانی دیم ء و تی سلاہاں دور بدینت۔ بلے اے حبر
 منگی کپیت کہ اے ڈولیں مٹ ء بدلی ء رامنیں و ہدے لکیت ء کیشتر رسم آستہ آستہ مٹ ء
 بدل بنت آہانی تھا یک پارگی مٹ ء بدلی احت نہ کنت۔ اگہ یک پارگی مٹ ء بدلی ء
 کوشت کنگ بیت تہ راج ہما دمان ء ایشی دیم ء کیت ء مہہ بیت البت باز ہنچیں رسم زور
 است انت کہ گون سک تیزی ء بدل بنت۔ ایشان ء پیشن (FASHION) گشت
 ایشانی شریں مثال بیج ء پوشاک ء جوڑ کنگ ء پر کنگ ء نوک نوکیں و ڈوڑیں ترزانت مے
 راج ء تھا پیشی بلوچی دراجیں پوشکانی جاگہ ء نوکیں دور ء کسانیں ء تنکیں پوشکاں گچگ۔ ہے

ڈول ۽ وتی پاگانی دور دیگ ۽ میدانی نوکیں رواج ۽ ڈول ۽ چنگ ۽ ٹاپ کل پیشن ۽ مسال
 انت۔ پیش ۽ سواس ۽ بزبانی ۽ چه کوشانی جاگہ بوٹ ۽ چوٹ ۽ سینڈلاں گچنگ۔ بلے چہ اے
 مٹ ۽ بدلیاں اے چی پدرانہ کہ مئے راج ۽ سلامتی ۽ ہتر ہنت۔ چو کہ ڈنی مالکانی تہا تچ ۽
 پوشاک ۽ وڑ ۽ ہنر ہر روج در کپنگ انت چونہا پیشن ۽ نیمگ ۽ گیشیں واہگ ۽ دلگوش رسمان ۽
 کمزور کنت ۽ ہر دیکہ رسمانی زور ۽ توان کم یوان بیت تہ پیشن گیش بیت بازو ہدان پیشن گوں
 اکل ۽ اچ دپ نہ وارت ۽ پھک چوشادو ۽ گیرگان ۽ ودی کنت۔

چہ رسمانی اے پچار ۽ پد مابلوچی رسمانی سر ۽ وتی چماں شانک دون وچاروں ۽ آہانی
 سر ۽ کے تران کنین۔

بلوچی رسمانی مسترین آسیت ہمیش انت کہ آہانی نیام ۽ اجتماعیت ۽ اشتراکیت سک
 باز است انت۔ بلوچی رسم پہ یک دوہمی ۽ کمک ۽ امداد گلیں تک دراج ۽ پائیدگ، شاتی
 ، آباتی ۽ سلامتی ۽ بنیات ۽ سر ۽ ایرانت۔ اے آسیت مارا ہریک بلوچی رسم تہا گندگ ۽
 کاہنت ۽ بلوچی رسمانی مسترین مقصد ہمیش انت اے درسیں آسیتان مان چیرے بیان
 بوتگیں کلیں رسمانی تہا گندون ردے سال گوں لختیں سر حالاں شمسے دیم ۽ پیش کناں کہ برز ۽
 بیان ۽ راستی ۽ پدرانہ کنت۔

۱:- وت من وت ع مدت ءمک

۱- بجاری :- اے یک ہنچیں رسے کہ شادھ ءوشی ءوهداں کلئیں راج ءمک ءمردم پہ کمک ء مدت ءحار ایک ءرامالی امدات دینت۔

۲- باہوٹ :- ایشی رو ءہتر ءمشکل ءوهد ءچہ راج ءتہا یک مردے دگرے را پناہ دنت ء آئی سلامتی ءذمہ وار بیت۔

۳- لوگ ءپترگ :- ہرچ ڈولیں گنا ہے ءکارے بیت چاہے دژمنشی ءہونے بہ بیت چہ بلوچ ء (دپتر) لوگ ءپترک ءمیارجلی بخشگ بیت۔ ایشی پتر ءچتر ہم گش انت۔

۴- دیوان :- اے بازیں دود ءرہیدگی ءراجی اہمیتے داریت بلے ایشی مستریں مردم وتی ڈیہہ ءبارو ءتہہ ءمردم چہ یک ءدوہمی ءاحوالاں مالوم دارہنت ءراج ءمستریں مردم وتی ڈیہہ ءبارو ءڈرسیں حالاں بزانت۔ سیرانی وهد ءدیوان ءیک مقصدے ہمیش انت کہ یک راجے ءمکے ءمردم وتی راج ءباسکے ءشادھ ءتہا بہر بزورنت ءآشادھ ءوتی شادھ ہمارنت ءہر ڈولیں مدت بدینت۔ مالی امدات ایشی یک بہرے۔

۵- نکان :- مرک ءشادھ ءوہدان دان دردانی چہہان ءکلئیں ٹنگ ءمردمانی سرے بہر ءبانگ کنت۔ تنکہ آ آہان ءبدر وشدت ءجریدہ بکنت ءپہ آئی سر بکنت۔

۶- پانچی :- اے رسم ءرو ءتھپہ ءآسیں چہہان ءوتی درتیں ہمسازگانی لوگ ءراہ دیگ بیت۔ پانچی :- آمین پہ مکران ءگل ءشادھ کاریت۔ اے وہد ءرسم ءچہ کوہ ءگیا باناں دی مہلوک رُنیت ءکیت۔ کلئیں مردمانی گل ءشات بوہگ ءہاترا ءپہ آمین ءشیانی درگ ء ہر مردے کہ یکے ءمچ ءن ءبروت تہ آئی ءکپات ءچہ نادھر ماگ ءپُر کنت ودینت۔

۸۔ چکلک :- چہ جوہان ء دانانی کشگ ء چست کنگ ء وہد ء ہرج گریہیں مردے کہ موجود
بیت ۔ آہر ء یک ونڈے دیگ بیت ء آئی امدات کنگ بیت ۔

ب :- شادھ

۱۔ منکھیر :- مکران ء تیاب گوراں اے رسم انت ۔ کہ یکے ء گیش مردمانی یکجا ء یکپارگی ء سیر
کنگ بیت ۔ کھانی ڈھول ء ڈونب ء نکاح ء اے دگہ سیری رسم یکجا کنگ بنت ۔

۲۔ سپت :- زھگ ء پیدا بوؤگ ء وهداں حلک ء بازیں زھگ ء زالبول کپوک ء لوگ ء
مُج بنت ء پے اے وشی ء تہا بہر زورگ ء مبارکی دیگ ء تاں شپ ء وہدے ء پے زھگ ء تو سیپ
ء شتاء ء وهدا ء شنگر ء منت ء شعر جنت ۔

۳۔ کورگ ء جن :- حلک ء ٹنگ ء کھلیں دوزواہ ء وا کوب کار سیر ء وشی ء وتی وشی زانت ء مُجی
ء سوت جنان ء سالونک ء سپت ء ستاہ ء کنت اے وهداں باز پے وتی ہب ء واہگان
درشان کنگ ء زرشان کنت ء اے دگہ سیری رسماں ء ادا کنت ۔

ج :- گم ء رنج

مردیں ء جنیں کھلیں رنج ء گم ء وتی رنج ء گم لیکنت ۔ ایسی تہا بہر زورنت ء حال پُرسی ء رونت
مرک ء وہد ء پُرس ء موتک تاں مردگ ء چار ء چہل ء ساں ء دارگ بنت ء مہلوک یکیں ڈول
ء ایسانی تہا بہر زورنت ۔ ایسی ابید وہد یکہ یکے مریت تہ حلک ء مردم اول شام ء باز رنداں
تاں چہار ء نان ء ورگ ء بند و بست ء کنت تنکہ اے ڈولیں ساہتے ء مُردگ ء مردم چہ
ورگ ء نان کنگ ء پریشانی ء جنجالی ء پُچنت ۔

باز بلوچی جاہان چو کہ کلات ء مگ ء کبیلہ ء ننگ ء سردار ء مستر وتی ہر یک با سکے ء
 پُرس ء پاتھہ ء دارنت ء دریس ہرج ء درج ء وت کنت ۔ آ جاہ ء دُرسیں مردم ہما سردار ء
 مستر ء ہند ء پُرس ء پاتھہ ء رونت ء ہمدردی کنت ۔ اے ڈول آ کبیلہ ء ننگ ء دُرسیں مردم
 وت رابرس لیکنت ء کبیلہ ء اے دگہ مردمانی وجہ واری سردار ء چک ء انت ء باسکانی کو پگ
 سبک انت ۔

غفار ندیم

اوس کوئٹہ جولائی 1964

پت ء بیر

بیرگ

میر بلوچستان ء کہیں کوہ ات
 توپہ ناحق گوں گوئڈلاں بستے
 کشتہ تہ باہرخان مڑایانی!
 من دی چوشیری گرھی گرداں
 گردن ء گڈ گواشی بوریناں
 من بروتاں گوں نوش کنان ہونان
 جان شہ لخمیں سُنگاں سارت بیت ۔

انچو کہ پیشتر ۽ کشگ بوتگ کہ بازیں رسم چہ وہد ۽ گوزگ ۽ گار بنت پرچیکہ آہانی
 زلورت چہ راج ۽ نک ۽ پشت نہ کپیت بازانی تہامٹ ۽ بدلی کیت بلوچ راج ۽ تہا ہم اے
 گپ راست ودی کنت۔ مسال ۽ بلوچی ڈیہانی تہا "گوانک" ۽ رسم چٹ گارانت۔ اے
 یک ہنجیں رسم بوتگ کہ یک زانت کارودا کہنیں مردے یک بزرگ ۽ کوہے ۽ سر ۽
 اوشتاگ ۽ درسیں نوکیں ہال ۽ گپے کشگ انت۔ اے ڈول ۽ آہر ۽ حال کلیں حلک ۽
 تالان بوتگ بلے نون ایشی زلورت پشت نہ کپتگ پرچیکہ پیشی ڈول ۽ مہلوک ۽ اچ ترس ۽ بیم
 نیست ۽ ایشی جاگہ ۽ احوالتاک ۽ ریڈیو ۽ گپتگ چریشی ابیدرو آ ۽ وسیلہ جوان ترانت
 ۔ مہلوک گوں یک دگر ۽ نزیک ترانت ۽ چہ ہتر ۽ آہت ۽ تو یان ۽ عالے ۽ زوت مالوم
 دار بوت کنت ایشی ۽ بل بلوچی "چہ حبر" ۽ بزور پیش ۽ راج ۽ تہا ہر کجام مردم کہ گیشتر شرب
 دار دپیر تر بوتگ آئی ۽ اول سر ۽ چہ حبر گپتگ ۽ رند ۽ اے دگراں۔ بلے نون اے پرک
 گار بوان انت۔ چہ حبر ۽ تہا پیش ۽ کلیں احوال گرگ بوتکنت ایو کا جوڑ ۽ سلامتی ۽ سر ۽ کس ۽
 سلانہ کنگ بلے نون تہنا جوڑ ۽ سلامتی پشت کپگا انت۔ انگت باز ڈیہاں اے رسم وتی پیشی
 ڈول ۽ است انت ایشی ۽ نوکیں تہر بزاں ایو کا جوڑ ۽ سلامتی کنگ ۽ پیشی رسم بزاں درسیں
 حالانی گرگ۔ ہر دوک تہی وہداں یک ڈول ۽ کارمرز بوکگا انت۔ اشی ۽ یک جوانیں مسالے
 مستونگ ۽ نگ ۽ گندگ ۽ کیت ادا کہ دو مردم دیم پہ دیم ہنت گڈا باز رندان یکے دومی ۽
 راپریت "براہوئی کنین کہ اوگانی" اے دوئیں خاصیں لوزانت کہ ہے حبر ۽ کوہنیں ۽ نوکیں
 کمانا ۽ سہرا کنت۔ براہوئی کنین بزان اگہ تہ اشتاپی نہ ۽ گڈامن کہنیں رسم ۽ ڈول ۽
 ترا دراجیں چہ حبر ۽ گراں ۽ تہ وتی درسیں حالاں بدے چو کہ "احوال کن" ۽ خاصیں لوز

اے مانا پد کنت۔ اوگانی کنیں بزاں اگہ ترا زوت روگی انت و تاں دیر ء جلت نہ کنئے گڈا
 نوکیں ڈول ء ترا چہ حبرے گریں ء تہنا جوڑ ء سلامتی ات کنیں۔ اشی ء باز سوب انت کہ چہ
 کوئیں گیری ء تہنا جوڑ و سلامتی پشت کپگا انت۔ ایشی مستریں سوب شہری بوہگ
 (BANIZED) و جمہوریت شنگ بوت (DEMOCRATIZED) انت ایشانی
 کیشتر بیان ء اے ہند ء نہ انت البت ہر ڈول کہ بیت اے منگ کپیت کہ ہر وہدے کہ
 بازیں رسامی زلورت پشت تہ آہانی کار مرزی کنیت۔ یا آہانی تہا نوکیں حالتانی ڈول ء مٹ
 و بدلی بیت۔

ہمار سامانی تہا ج مٹ ء بدل نیست کہ مذہب آنی بہر جوڑ بنت پرچیکہ مذہب آنی
 سر ء کار بوہگ ء ہر وہد ء سکیں ء دنت ”چوگان“ بلو چانی یک کد بیس رسے دگہ بلو چانی نیام ء
 نوں اے ڈول ء نیست انت بلے تنی و ہدی ذگری بلو چانی یک نیام ء اے ہما ڈول ء ودی
 کنت پرچیکہ اے مذہب ء نیست انت بلے تنی و ہدی ذگری بلو چانی نیام ء اے ہما ڈول ء
 ودی کنت۔ پرچیکہ اے مذہب ء یک بہرے جوڑ بوتگ۔ چوگان یک تہرے ء ذگروستے
 پشت کپتگ۔ ذگری بلوچ یک دوچاپی ء چھارچاپی ء سر ء سپت ء ہمدونات ء شیران
 جنت۔ مسال ء۔

چارچاپی:- ہادی منی دل کہ بے چارگیں + مانند ء مرگے کہ بے با بزیں

دوچاپی:- یاراں مہدی ء بلوٹ + مہدی منی دل ء مراد

یک چاپی:- اللہ یکیں + مہدی برکیں

اے رسم اے ڈول ء انت کہ مہلوک یک حلكے ء اوشتنت۔ یکے پر بندیت

، اے دگہ کل آچہ بنداں پہ جواب ء گشت ء یکپارگی یک چا پی ء دو چا پی ء چار چا پی ء
شیرانی رو ء انت ۔

یک ذگری آلے مولوی شہاب الدین ید اللہی وتی یک نبشتا کنے ء تہا معدویانی
ماہتاک " ملے بنگلور (ہندوستان) ء اکتوبر 1952ء ء دیم 13 ء نبشتہ کنت کہ ذگری
جماعت ء بزرگان اے شکل ء رسم ء راندہی رنگ دانگ ء استمان ء راہ مذہب ء نیمگ ء
واہگدار و ہدوناک کنگ ء چہ راجی نپونک ء کارگرگ بوگ ہے نبشتا تک ء تہا آ یک
تر جو بے بیان کنت کہ یک رندے لہتیں مردمان گوں من شکایت کرت کہ لہتیں سر و کیں
مردماں کردے روج بیت کہ چوگان بند کنگ چوگان نیست انت تہ ذگری مذہب ء تہادی
انج کشش نیست چرے تر جوبت ء آ اے در شان کنت کہ چوگان سک زور آور ء کوت
دارانت ۔ ایشی ابید اے راجی زیات ء مذہب کم انت ذگری ایشی راہک مذہب لیکن انت
دبلوچی راج ء رواجانی و ہندی حالتانی بنا ء ایشی زندگی لڈارگ المی انت ۔

چریشی ء ابید بلوچانی تہا چو شیں رسم باز کم انت کہ آپہ یک مذہب ء بہر جوڑ بوتکننت
بلے چو شیں رسم باز کم انت کہ آپہ یک مذہب ء بہر جوڑ بوتکننت ۔ بلے چو شیں رسم باز کم انت کہ
آہان ء ما پاکیں رسم (RITUALS) گشت کنیں ۔ کردے مسال پیش داراں ۔

۱۔ شے پر جالیوا:۔ شے پر جا یک مزنیں ڈولے ء گشت ۔ کہ آئی ء چپ ء چا گرد ء مردم
چکرنت ء شیر ء سپت جنت ء دو چا پی ء ڈول ء ناچ کنت ۔ ایشی ء تہا بزرور کان ء المی انت
کہ پاک ء ساپ بنت ء باوز ء نماز بہ بنت ۔ اے مزنیں ڈھول ء ہمراہی ء دگہ کردے
کسانیں ڈھول ہم جنگ بنت ۔ مہلوک ایشی ء را پاک ء مذہب زانت ۔ اے رسم آپر یکہ ء تہا

دی سک بازانت۔

۲۔ مالا یا ہما:۔ اے اسلء مولود ء تہرے ء سماء مہلے ایشی تھا بہر زورگ دی پاک ء ساپ
 ء گوں نماز ء کاہنت ء یک خالسیں پترے (تگر دے) ء سرء نندنت۔ ایشی ء سروک کہ آرا
 ہلپہ کشتت یک مزنیں سمائے (ہما یک ء پراہیں ء یک نیمگے ء بچیں ڈھولے) ء سرء حمد ء
 نعت ء سپت جنت۔ دگہ لہتیں ”کیسل“ (چہ ہما ء کستر انت) جنت ء اے دگہ پائی ء مردم کہ
 پتر ء سرء نندوک انت۔ گوں آسیں ہر کتاں پسودینت۔ اے مہیل تاں شپ ء وھدے ء
 روت ء مہلوک گوں مزن ہدونا کی ء ایش راندارگ کنت۔

۳۔ سائل کشی:۔ یک خالسیں ٹولی ءے زمزیلاں من آس گرم کنت ء وھدیکہ آسہریں
 کنگ ء بنت گڈاوتی دستاں ٹیلیں کنت ء دم جناں ء وانان تناوھد ء زمزیلاں چہ آگیں
 دست ء سرء کشتت کہ آسارت پنت۔

۴۔ سلامی:۔ اے رسم شادہ ء گل ء وھد ء کارمرز کنگ بیت۔ گیشتر میرانی آخری رسم ہمیش
 انت۔ سنت یا مبارکی ء وھد ء یک ملائے یا یک مذہبی سروکے گوں وتی ڈل ء لونائینگ بیت
 اے مذہبی شیمز جنت ء نیکیں دوا ء لوئنت۔ اے ڈل ء دگہ باسک کوکار ء ”او آمین“ کشتت۔
 ۵۔ زھگ ء پیداک بوگ ء وھد ء آئی ء گوشانی تھا بانگ دیگ بیت اے رسم باز بلوچی
 جاگہاں استنت۔

برز ء چاریں رسم مکران ء فگ ء است انت نزاناں کہ اے دگہ بلوچی
 ڈیہاں است انت کہ نہ بلے منی حیاں ء اگہ جوانی پرت ء پول کنگ بہ بیت۔ گڈا بازیں اے

ڈولیس رسم میں اے دگہ بلوچی جاہاں گندگا کاہنت۔

دگہ چوشیں رسم دود بلوچانی نیام ع سک بازانت۔ نیکہ کانود جوڑ بوتگنت نیکہ پاکیس
 رسم انت ع نیکہ مذہب ع پشت ع پناہی اش گون انت۔ بے انگت آسک زور مندانت۔ مہلوک
 آہانی سرع انچو کار بندانت کہ کانود ع تو بہ! بلکیس کانود آہانی پابندانت مئے بازیں ماشی ع گزرانی
 دود اے ردع کاہنت۔ اے دودانی ہلاپ ورزی ع سرع کم ع باز ہر ڈولیس سزارست کنت
 بلوچی جاہاں آہانی بہر ع بانگ وتی آسیں دراج ع متگیس رہندانی ڈول ع بیت۔ باز جاگہاں
 آپ ع زمینان ع ہنگام تسو تاس ع تھا بہر کنت باز جاہ ع آپ ع شپ ع پاسانی ڈول ع آسمان
 گندیس جاگہاں زمینان ع ساد ع رہندانی رو ع بہر و بانگ کنگ بیت مکران ع روج ع گرماگ ع
 وہداں آپ ع کر ع بند چہ مردم ع وتی ساہگ ع پاد کنگ ع حساب ع داو ع بیت۔ اے ڈول ع
 ہر یکے وتی مکر رتگیس ساہگ ع پادانی سرع آپ ع پے کشاراں ترینیت شپ ع تاس ”رتچکت ع
 اے ڈول ہر یکے چہ وتی ہک ع زانت کار بیت ع اچ اڑ ع کڑونہ بیت۔ بلبل ع آپ ”پشت بند ع
 آپ“ ع بیشتر بند ع آپ کل آپ ع بہر ع بانگ ع تر زو وہندانت۔

ایسی ع ابید ہر یک ہسہ دارے ع پر زانت کہ کہن ع کاریز ع کار ع تھا بہر بزوریت۔
 اکہ آئی شریک یک روچے بے اجازت ع کار ع مروت گڈا آہر ع جرمانہ کنت۔ اے جرمانہ
 ع مکران ع ”اشکند“ کشت۔ اے نکدی ع ڈول ع ہم بوت کنت ع اے دگہ شریک آئی
 ڈگارے ع اسپت نے ہم رت کت کنت پریشی ع اچ کے ع میاری نہ کنت ع ایسی ع راجہ
 کانود ع کیشتر منت۔ چریشی ع ابید بے کانود ع اے رسم انت کہ ہرزہ گے ع کہ سنت بیت ہ
 ہستو مندیں پت آزہگ ع مال ع مڈی ع یک بہرے دینت اے بہر ع را ”سلواتی“

کشت۔ دگر سے "میر وندی" ء گنت۔ اے چوش کہ مستریں زہگ ء یک کٹے ء تھا ذمہ
 واری کیشتر انت۔ آپس ء جائین انت پریشی کہ راج ء تھا آئی Social Status چه
 کلیں براتاں کیشتر بیت ء آوتی کیشتریں ذمہ واریاں جوانی ء ادا کرت بکنت آرا مال ء
 مڈی ء یک خاصیں ونڈے دینت۔ ایشانی اچ کانود ء پرشت نہ کنت۔ چیا کہ اے دود انت
 ء دود چه رساں کیشتر تا کتور انت۔ رساں ء کسے بداریت یا مداریت آرا اچ گشگ نہ بیت
 بلے دودان بر جادارگ و احانی پابندی لازمی انت۔ ایشانی حلاپ ورزی ء سرء کم ء باز
 سزادیک بیت۔ ماگندوں کہ چاگنی ء کلات ء نگ ء باز زمینانی ہدا بند پک پورئیں نکے ء
 کبیلہ ء آہانی بہر ء بانگ آ کلیں مردمانی سرء کنگ بیت۔ ہر کسی کہ کیشتر زہگ پنت
 آرا کیشتر ونڈر سیت ہر نوکیں زہگے پیدک بوئگا آہاندان ء رایک ونڈے گیش رسیت۔ م
 باز جاہان اے زمینانی پیدائشت اے ڈول ء بہر ء بانگ کنگ بہ بیت ء کردے جاہاں یک
 خاصیں مدتے ء پد نوکیں پیداک بوئگ ء مروکانی روء بہر ء بانگ کشت (مروکان ء اے
 بہر ء بانگ ء تھا اچ ونڈ نیست انت۔ ہرچی کہ زندگ انت۔

قوت مذہب سے مستحکم ہے جمعیت تری

وتی ملک ء گہتری ء و شحالی ء واسطہ باید انت کہ ماہم گوں حکومت ء دست کمک بہ
 بنیں تا کہ کیشتر اے ملک محکم، ایمن ء شحال بہ بی ما پچاریں باریں ما اے ملک ء واسطہ چکلس
 کار کرتے، آنہانی تھا نگام پورا بوتہ ء نگام پیش کپتہ ہم ء کہ پیش کپت ء بیات کہ آئی ء
 پورا بکنیں مروچی مئے حساب ء روچیں براساں بیات کہ مروچی ما پاکستان ء را حکم کنگ ء
 عہد ء نوک بکنیں ء تراوش نام بکنیں۔

مانگیں :- رسم بلوچی رسم

آہانی سرء بروبری ء اے بہر بنت (ایش پشت ء اچ سرکاری کانودے نیست بلے مہلوک ایشی پابندانت چیا کہ اے دود جوڑ بوتگنت ء زمانگ ء گوزگ ء اے بوتگ کہ آتک ء کبیلہ ء گہتری ہے رنگیں دود ء تہانت ۔ ہمیشکا ایش راکلاں منینگ ء نون اچ باسکے پروشت نہ کنت ۔

چہ پدء گلگیں گپ ء تراناں اے پدربیت کہ بلوچ یک انچیں راجے کہ وتی جتائیں رہند ء رسم ء دود داریت ۔ ہے رسم ء دود چہ دگر راجاں بلوچ راج ء چیدگاں گیشین انت ء یک جتائیں زندے ء چاگردے سہرا کنت ء بلوچی رسم ء دودانی پہنات انچو پراہ انت کہ زندء اچ کروگورے چہ آہاں نہ مانیت ء بلوچ راج ء راوتی زندء زلورتانی پیلوی ء کسی باہوٹی ء حاجت نیست انت ۔

مانگیں :- شکاری

ہند نانی چند ء بورا اوگڈ بروگشتے ۔ تنکہ تئی نان ء تیار بی من گرم گیت ۔ کلی ء آپ ء چے کنے گشتے ! اے نود ء برانت ء سر پہ تاہ آپی کپیت ۔ ہے گے گشتنت ء پشت ء مان دات چہ چماں اندر یوت دوی روج ء حال آتک گمشاد پلنگ پروشتے ۔ من لوگ ء شتوں دہ دانہ تیر ء گورگی زرت چہ گمشاد ء برات ء دیم دات کہ پلنگ ء بکشیت ۔

مئے دودغ ر بیدغ

میر مٹھا خان مری

اغر بلوچ مزدے ہندا کنکند امیں سہدارے دے کے ای باوٹ بیٹ
تہ بلوچ ہوان سہدارے رادے وٹی پلوئے ژاچ زلل رسائغ ء نلیٹ

ہر ملک ء قوم ء وتی یکیں دودغ ر بیدغ ہواں ہیل ء عادت کہ دیر در اثریں مدتانی
تجر بہ آں ژارند، قومی مزاج ء تب ء گوں ء نثر تر بنت۔ ہمیر نگیں ہیل ء عادت، نیٹ دودغ
دستور جوڑ بنت۔ دودغ ر بیدغانی ٹنغ بھوغ یا مٹ ء لدل بنغ بانداش ء جغرفیائی ء موسمی
حالات۔ سیاسی جہل ء بوز دین ء مہند ء مزین اثرے کن آنت، موسمی حالات گیشتر اجراء
لباس، وژدغ خوراک ء نند دنیا ء سرا اثر ء کن آنت چو کہ گر میں ڈیہانی مردم موڈی تنک اس ء
پراہیں جراں ء ہمیش کن آنت۔ بلے ساڑتیں ڈیہانی مزدم بزیں ء تنگیں جراں جان ء کن
آنت۔ سیاسی جہل ء بوز ء دین ء مہند ب دے ہر رسم ء دودغ سرا وتی اثراں پھرینیت چو کہ
برصغیر ء مس مغلانی دور باری ء مس زیند ء سر جمیں دودغ دستورانی سرا اثر کپتہ۔ مسلمانانی
حکومت ء وخت ء مغلانی رسم ء دودغ کہنیں دودانی ہندا اگر اناں شت آنت ہے انگریزی عہد
ء مس برصغیر ء رسم ء دودانی سرا، انگریزی تہذیب ء چھاپ مانا تکہ۔

بلوچی دودغ سیتان دے دوار ء ایوہ کاہیں صوفی پیداش انت۔ پیڈی وحدان اے
ڈیہہ ء مس ہمیر نگیں یکیں حکومت نیست کہ دیر در اثریں ہنداں، ہر گر یوئے گوزور ء حقانی دیپانی
فرض ء پلو کھٹ کت ہے گزر ء قبائلی زیند ء مس باھوٹ ء دو در کپتگہ بازیں مزن نامیں

بلوچی دودغ ر بیدغ

بلوچاں حقانی دیمپانی مارا وتی سرداتو، ہے وش نامیں روایت ربیدغ داشته دودہ گورگیو ء مہی کہ آنہی ء باؤٹ اث، گوخانی سراوتی ساہ قرقن کرتہ۔ ہے ڈولا گوہر ء ہگائی را رند ء لاشار ء لوارشوشوئیں سی (۳۰) سال ء جنگ مانا تکہ، ملک خطمی ء ہمایوں بادشاہ ء پناہ داٹو تاریخ ء من یک روژ نامیں مثالے اشہ۔ بلوچ سماج باہوٹ ء بانداث ء وتی ذمہ داری آنی، ہمکر زیات خیال داری ء کنت۔ کہ اگہ مژدے ہندا گنکد امیں سہدارے دے کشیت ای باہوٹ بیت۔ تہ بلوچ ہواں سہدار ء رادے وتی پلو اٹراہج زلل رسائغ ء نیلنت، ہے سوب ات کہ باغار ء جغ سرادے جنگ ء جھیر ء شروع بیتہ ء ہے مڑائی سوب ء چندھی مژدم کش ء جینخت۔

غم ء شادہ ء وختاں پہ بلوچانی باز جوانیں دگ جنگ ء مڑائیانی وخت ء اگہ حیر دیغا پہ زامیفائے نیام کھفیت تہ عزت مندیں ہوا نہی خاطر ء ہواں ساعتی جنگ ء بند کنت۔ دستور انت ہے وختاں داد ء بچار ء دود، گریو، ء نیز گاریں مڑدماں پہ مزنیں مذت ء کمک ء ثابت بیٹ شادہانی موقع سرا مژدم وتی برات ء برادری ء سیالاں ژا بچار ء لوئنت۔ ء ہر مژدم وس ء ہوند ء کساس ء لخد یا مال ء صورت ء من برت ء کمک ء داٹ ء ہے مدت ء گوں، سیر ء شادہ ء خرچ ء بار کھم بیت۔

ہے ڈولا اگہ کسے ء لوغا مژدے تقاخ بیٹ تہ سیادہ سیال آنہی ء راوتی دیمپڑس ء دینت ء ہے ڈولا بے منت ء تھور ء مدت ء کمکے بند ء بست کنے بیت۔ کشار ء کشغ پسل ء رون ء زڑتھ ء زریء وخت ء حشر ء دستور دے یک فائدہ مندیں دستورے۔

ہے وختاں زمیندار وتی ترد ء جوڑاہ اڑہال کھار ء پہ لوئنت جوڑاوالا وخت ء سراوتی جوڑایاں گوں پھجیا حاضر بنت ء یہ سری ء یک روش ء مس کار ء گیشنت۔ ڈغار ء واڑہ کار کنو خان راچھڑوئیں نغن وراہیت۔ ہواں کھار کہ یک جوڑا ء پھانزدہ گیسٹ روش ء

مس کنت، ہواں کھار حشرۂ ذریعہ یک روشۂ مس آنسربیت۔ ہے کلیس دودۂ ربیدغ، بلوچ سماجۂ مس یک دہمیۂ گول مدتۂ کمکۂ جوڈغۂ درشاں کنت۔

بلوچی دودۂ سیتاناں ژازایفاۂ عزتۂ شرف دے یک کہنیں دودے جنگۂ مڑایانی وخت، اگہ حیردیغا پہ زایفاۂ نیام کھفیث، تہ عزت مندیں ہوا نہی خاطرۂ ہواں ساعتی جنگۂ بندکنن انت۔ زایفا ژاسوادہمی ہرکے جنگۂ مس نیام کھفی تہ ہوا نہی جندۂ سراے زیانی خطرہ انت۔

قولۂ موکھغ دے بلوچانی پیڑی دودے۔ بلوچ ہر حالۂ ہر قیمتۂ سراوتی عہدۂ ضرور پیلو کنت۔ جاڑو ہوتاں دہمی مزن نائیں بلوچاں وتی عہد موکھغا پہ ہر ڈولیں قربانی داٹو بلوچانی نامۂ توار بڑز کرتہ۔

بلوچ سماج مہمانۂ چٹھۂ خدمتۂ وتی کلاں ژامستریں فرض خیال کنت مہمان اگہ دوے مڑمۂ ژازیات پینت، تہ بلوچ آنہاں پہ پھسۂ حلال کن انت۔ مہمانانی جندۂ چٹھۂ ۂ ژاسوا آنہانی اولاکاں پہ دانۂ کدیمۂ بندوبست کن انت۔ مہمان توڑیں پھججاریوبی یا نا پھججاریو مزن بی کہ کسان، بلوچ گلۂ یک ڈولۂ چٹھۂ خدمتۂ کن انت۔ بلوچ سماجۂ مس اگہ مہمانداریۂ مویشیں تہ درشینۂ مسافر تمام ڈکیا بتت، بلے دورۂ سوبۂ مسافراں را، ہر بند، وتی ہندۂ لوغۂ ژادے زیات آرام رسیت۔ مہمانداریۂ دستور بلوچانی ننگۂ شانۂ انسان دوستیۂ جوشۂ جوڈغ ظاہر کنت۔

اژاند جہیزوانی کیشغۂ دے بازیں ہمرنگیں نو یکلاییں دودۂ دستور انت کہ دہمی چچ ہندا ہمکیریں دستور نیست انت۔ دزۂ سادۂ شراۂ توارۂ بلوچ ڈغارۂ چریۂ پینتۂ چری لافۂ ۂ آس بالنتۂ آسۂ روخیں ہنگرانی سراکھرغۂ سنوریں نپاں ایر کنتۂ آسۂ راور وہی

بلوچی دودو ر بیدگ ء نند ء نیاد

محمد ایوب

علم ء زانت ء تران بوگ ء ات پٹ ء پولی جہدانی سر دین چل ء پشکاڑگی ء
 ساہت ء ترشک ء سٹت - بلوچانی نامدارین تواریخ دان ء پیشانی ء مٹک بست -
 برانزگت ”ایوب منی دل نچیت شمارا اگن باندا بلڈ نین ء دگہ جاہے بہرین پوٹی
 کسے ء زانت نہ کنت کہ اے کئی ہنکین بوتگ یک ترپے، برجے اے نابودانی نام ء
 نہ انت کہ آؤ کین ء ہدان تاریخ ء طالب ء رارہے شون بدنت - کور کشکی انت
 یک چیدگے ہم نیست“ -

سردار خان ء راست انت تاریخ ء طالب کرن ء رندانی پدین و ہد ء سستکیں
 کڈیان چوں بجوڑینیت بندات اچ کجا بکنت؟ آوتی ء وت زانت بلے
 و ہد ء اول ء بدلانی ڈوالین چاگرد ء دودو ر بیدگانی گنڈ سنڈ ء چون بے بڑگ انت -
 گشت اگن چیزے مدام مانیت تہ ایوکا ”اول بدل“ ء دودنت نوکیں رہندانی ہستار کہنیں
 ر بیدگان چو پالیز ء گاڑ لیسانت - گن ء کنڈ ء نوک بندیت ء تن دینا بر کپیت ہدوک ہمیش
 بیت - اگن اے راستت تکا نسری کنت و ہدیکہ کہ باندا تین بلوچ وتی بچکی ثقافت
 ء دودو ر بیدگانی پجار ء تو شک ء کھی کنت تہ آئی منزل ہم بے چیدگ انت تن
 آو ہاں نوکیں باریگانی ایردپ مرچی ایس بندانی نشاناں مالگ دینت -

ثقافت ء دودو ر بیدگ ء زانت ء را انگریزی ء (Anthro Pology)

کشت۔ اے درگت ء بلا چانی بارو ء اولی کتاب 1955 ء نچتہ کنگ بوتگ ء ہے کتاب
اے بارو ء تن اے وہدان آخری نو۔ یسکلیں کتابے انت۔

1954 ء دسمبر ء چٹلی سرگوانان شوکارت۔ دنزونج ء ماں شان ء تہادور درملکی
بزاں پهرن، اوجین (کہ آمرد ء جنین اتنت) مری بلوچانی ہلک ء بندران سر بوتنت۔
مژادارین بلوچانی اے ہردو مہمانان وتی صحب ء بیگاہ پے بلوچی زبان ء سگک ء دودو غر بیدگانہ
نزار ء پک کت۔ اے صدقین جہدتن ہشت ستمبر 1955 ء تاموریں روج ء برجاہ دارگ
بوت۔ بلوچستان ء کون ء تن سکی ء سوریا نی دیم ء در آگ ء رند موت ء لگوریں چانکاں
پهرن چوٹرپ ء چت جنین۔ پهرن ء گراں قدریں مذی ء رانز آرت ء امریکہ ء شت اودا
ناروے ء نامداریں دودو غر بیدگی زانکار پر و فیس فریڈرک بارتھ ء دست کمکی ء کتاب ء شنگ
کرت کہ آئی سرنام انت "مری بلوچانی راجی رد بند"..... ہاں ہے کتاب ء پهرس ء قبر
ء ہندے پٹ ء پول ء تہاریں آ زمان ء تپوکیں استال لیگ بوت کشت۔ مرچی یورپ ء
امریکہ ء کیشتریں کتاب جاہ لائبریان چم اے کتاب ء را اہم کیفیت۔ باز یونیورسٹیاں اے
کورس ء ہوار انت۔

مرچی اے توپی ء راپست ء یک سال گوسگ۔ بازیں نگرہیں متاع شوغک
بوتکنت زند ء تب ء مدان مدان ء تزنگ۔ بے بالکتر انگت گورانی چراگ جاہنت نہ کپوتی ء
کم ء نہ گیش..... پداد کہ پهرن نہ آہت نہ چہ وطن ء او نہ چہ دلانت ء دریں مردمانی
ذگ چارزانت نہ بیت ء ہندی زانکارانی بے واکی ء سبب ہم سادگ نہ انت البت اے
ہستیں کہ وتی دودو غر بیدگ دگوش نہ بیت۔ پابندی لوہیت خیال ایش انت کہ ما معلوم داراں

دگہ نبشتہ ئے چیا لوئیت بلے اے بیرگ ء ردین خیال ء مئے ثقافت، دودغ ر بیدگ ء سرجمیں
انسانی کٹ ء یک ڈلگیس بہرے۔ ایشی رکینگ ء دینگ۔ شنگ ء تالان کنگ ء چبجہ آری
کنائینگ گوں رُوئے زمین ء تاریخ ء نیکی ء دوزوائی ء برابر ء انت اگن نہ گل زمین ء نکر ء
انسانانی بودنا کیس جہد ء بیگو اہی۔ ثقافتی نزا د ء ناپینگ ء کالائی تاریخ ء راگامے پُشت ء دور
دنت ء چوش یک سہدے مانیت کڈ ء پُشت کپیت۔

بلے نون ہما سبب پٹگی انت کہ پٹ ء پول ء لچ ایش تنسار کرتگ الدو ء زندمان ء
ہل ء آپ ء ہر کس وتی ہیدان ترانت۔ تگ ء تاچنت۔ ہر کس ہما نگو کہ کلانی دیمنت ہستامندی
ء چن برچن نیستگاری ء ڈول ء بد، تب ء تمہاداری۔ اے کھان مرچین دور ء براہندگان ء
سرگردان کرتگ آہم وتی دست ء نہ انت تڑپ انچش انت راج ء ر بیدگ ہمیش انت ہر کس
گوں پتھر کیس آپ ء تڑ ء چچگ لوئیت کئی واک کنت کہ بالا او شنائے ء خاطر ء دست ء پاد
بجنت بلے اگن ہے دستور بوت تہ زند ء بازیں متاع بباد گرانت علم ء کوت ء رابینگانی نییش
چل ء گڈگ کنت ء اے..... زیان ء سودائے چیا کہ سرا جہل زوال ء متاگ انت۔

ہاں یک حبرے دگہ ہم استین کہ دودغ ر بیدگی پٹ ء پول زیاتین مجگ چوشیں
کارے۔ ہر ڈول ء گونڈ ء زندین مراروانی تر آرگ ء چاگرد ء جلمگیس تیاب ء بڈ ڈرگ
لوئیت گشت کہ چو فقیر ء چنڈانی پیما گس ء پرچن ء سپر منیگ پٹ ء پول ء دومی نام انت
کہ انکس سک سرانت کہ خواری بوارت۔

اے راستے۔ بلے اے خواری ء مڑ چہ ایشی جہد سوریاں چند سری گیش انت۔
دنیا ئے کلین نف پہ زز ء شاہیم ء کچ ء کیاس بوت نہ کنت۔

مچ و مرگس گونگ و آس ماندارگ و مطلب آردوار سبز کنگ انت۔ وار و بزرگس
 کشار کاروتی نکان و دانان پہ گہتریں فصل و اوست و ہا کاں رتچیت دگہ چہ بکشین
 اکس چوش بہ بوتین تہ پهرس و قبر نیویارک و گوزیانی قبرستان و بوت۔ میلیوسکی
 رتھ بیٹے ڈکٹ و چندی زانت کاران وتی بزم و بوپان و پھ پٹ پول جاہ و زبرین شراں بدل
 نہ کرت۔ و دنیاے بازیں بہرانی مردمانی ربیدگی لائق و حال تن ماسر نہ بوت
 منی خیال گوشت کہ پہ زانگ و زانت مسترین گذرانت علمی و ادبی چن و لانچانی
 پینگچی ہشت مدام زانت و ڈگار و ایر بنت۔ ایوکا معلوم داری اے سنج و اچہر کرت نہ کنت
 مارگ۔ زانگت سر پد بوگ نز آرگ رد و بنددگ و آسری ترانانی صورت سازی و نائیں
 زانت و دام و نہ آیت و باز رنداں "نام گتین زانت کار" و داک و کیسگ نہ
 انت ایشی خاطر و جہد و آستونک تن برز و لانچگی انت شوق و بور سنج کنگ
 بنت و زانت و گمبانک سچکان کنگ لوئنت

یک بلوچے داں مرکء

عزیز محمد بگٹی

انسان ء پیدائش ء مس دنیائے ہندے ء پیچگ ہندے ہماں نک آژء آں شنداپہ
وت دوہمی آبادیں ء کشاری ڈگاراں پولانا، ہموداء سم کنانا، ہمیزگا شند غنت ڈیہہ ژء مردماں
وسم بانا، ہنچوں داں دیردیر شہر ء کلگ وسم شیغنت، ژء ہر ڈیہہ ء آب ء ہوا، موسم ء پیدائش ء گوں
مژدمانی پوشش ء زدان شندامٹانا، ہزاراں سال گوز غارند یک ڈیہہ ئے ء زوان، زند ء دود ء
ربیدگ ء دوہمی ڈیہے مژدماں پیلوی جتا۔ ٹھشہ۔ مروشی کہ یک قوم ء دود ء ربیدگ، زند ء وژوڈ
دل ژء دوہمی قوم ء راجاں دگہ وژانت۔ تہ ہمیشی سوعلاقہ ای موسم ڈغار ء شے انت نوخیں شے
آں ژء نوخیں حرپ شیغنت زوان ء اوار بیانا، موسم ء ڈولا زند ء نند ء وژ جوڑ پیغنت۔

نی حبر کئے ڈیہہ ء قوم ء سرا، قوم ء ملک یک گشتا نکمیں پداہم پر ق دارنت۔ یک
ملک ء بازیں راج ء سنت۔ یک راج ء زوان ء زند ء وژ ژء دوہمی راج ء دگہ وژ بنت
آہانی ند ہوہم یک بسخ المی نین پر ہے کلکیں راج اوار ی ء ہماں ملک ء قوم کشغ بنت۔ کہ
اود آن وسنت۔ ہمشی ء ڈیہی ء قوم ء نام دلغ بی، قوم نی یک دوہمی شے ء قوم مژدماں نی
ہماچی انت، کہ آہانی نسب یک بی، زواں تری نزی یک بی، ء زند ء وژ ء ڈول ء دود ء
ربیدگ ء وژوانگ یہ ڈولابی۔ آں قوم بزاں دنیا ء ہر ملک ء آبات بہ بیت بلکہ یک قوم ء
ژء ء یک ملک ء گیشتریں ماکاں دے آباد بیت بی پراں کہ آں ہر ملک ء بنت آہانی نسب
، زوان ء ڈول ء رسم یک بنت۔

نی پھندا دے چی ۽ بلوچانی بارواگشت کنوں۔ بلوچ یک قوم ایت کہ آئی تہا بازیں
قبیلہ اوارنت۔ ایشانی پیرک میر جلال خان گوں وتی چہل زئی آں ژء عرب ۽ ایران بیا
نالزئیں بلوچستان ۽ قوضہ کھذو ہمیند آباد چنگ انت۔ مروشی مس پاکستان ۽ بلوچستان سندھ
۽ پنجاب ۽ ابید بلوچ مس ایران ۽ اوڑغانسان ۽ دے ۽ سنت بلوچ جاہے۔ کہ ہر ملک ۽
آبات انت آہانی ہرچی قبیلہ بیت۔ آہانی زوان یک انت اگانچہ آں بلوچی ۽ ابیدنوں
براہوئی سرائیکی ۽ سندھی دگے گشت۔ برماوتی مضمون ۽ سراگشتہ کہ یک ڈیہہ ۽ علاقہ ۽
زوان آں ہد نے ہوئیں دوہمی نکانی زوان ۽ سراثر ۽ پرینی۔ ہے اثر بلوچانی سراکتہ۔

باقی اگاں ما بلوچانی زند ۽ وڑ ۽ ڈولاں گندوں تہ پدھر بی کہ بلوچانی نیاما ہے یک
انت یاگز کیشتری ۽ یک انت۔ سیر بی کہ مرک ۽ ہمشانی دود، راج ۽ رسم گلئیں بلوچانی
لافا کی ۽ گندغ کیت۔

نی ماوتی نوشتانک ۽ اصلیں بہرے سراکھاؤں بلوچی ۽ زند چوں گوزیت، زند ۽ نیما
ماآنی ۽ تھاں رسم ۽ رواجانی سرائل کنگی کپیت۔ ژء پیدائش ۽ بگرتاں مرک ۽ ما یک بلوچ ۽
گوزغے گلئیں ڈول ۽ رواجانی سراہر کنوں۔

یک بلوچ ۽ لوغاچکے پیدابیت تہ پیدائش ۽ ششمی روج ۽ آئی نام بندغ بیت، من
بلوچان بچ ۽ پیدائش ۽ سرائی درشاں کنگ بیت ۽ جنک ۽ پیدائش ۽ سراس وھش نہ وی
ہے سودانچ ۽ پیدائش ۽ سرامزائیں دعوتے کنگ بیت کہ ہمیش ۽ "شیفاں" کشگ بیت۔ بچ
۽ سرا باز دھیان ۽ دلگوشی دینت۔

مزن بیانا گوں تی زند ۽ دوہمی کار بنا بنت۔ لوگ ۽ بندگ ۽ ساخ دیکی بارویں۔

اگاں نچ ۽ سیر بہ بی تہ آئی ماٹ ۽ پت بانہے لوٹغا جنکے پھد ۽ لوغ ۽ رونت ہمشی ۽ حج کشت۔
 ٹھوک نھی بروٹ ۽ جنک والا راضی بہ بنت۔ تہ گرنز نیخیں روش ۽ پہ ”ساگ ۽“ ۽ ”مگنی“،
 دینخ بیت، ساگ بندی ۽ باروامس بلوچا یک شے ہر ہندازا نگ بیت کہ بلوچانی نیامال ب
 یازرولور ۽ رواج باز کم انت۔ بازیں قبیلہ آں تہ لب گرغ معیارے، ساگ بندی موڑی ۽
 دوڈولا بنت یک ۽ تہا لشت کہ کسے پہ وتی نچ ۽ دوہمی ۽ جنک ۽ ساگ لوٹیت۔ تہ ہماں
 جنک ۽ براٹ یا دوہمی سیادے ۽ وتی جنکے ساگ دا بزان اگہ یک مردے یک گہوار ۽ ساگ
 کنت گیڑت تہ وتی گہوار ۽ ہماں مژدم بزاں وتی سالا ساگ کنت۔ دا، ہمشی ۽ مٹن“
 کشت مری ۽ گئی قبیلہ آں نی لافا ساگ بندی ۽ ہے وڑ باز انت۔

ساگ بندی ۽ دوہمی بہر ایش انت کہ کسے پہ وت ۽ بانہے (جنک ۽) سیر کنت
 گیڑت تہ آئی بدل ۽ آں یک یا دو ماٹ لانی بولا کینی، ماٹ لانی مطلوب اشدت کہ اگر جلال
 خان ۽ وتی گہوار کمال ۽ سیر کھڈ دا شہ تہ آں کمال ۽ کشیت کہ اثر تو منی گہوار ۽ لوغا کہ جنک
 پیدا بنت۔ تہ ہا جنک منی بنت۔ ہنچوں کمال نی وتی یکیا دو جنک جلال خان نام ۽ کنت۔ نی
 اے جلال خان ۽ مرضی انت کہ آں وتی گہوار زاتکاں وتی بچاں سیر کنت دایا وتی دوہی
 سادے ۽ سیر کنت۔ داتش، گشگ ۽ حبر ایش انت کہ مات لاتی بانہاں نی سیر دینخ آہان
 پھڈ وستہ وی۔ بلکہ ہے کار ہماں مژدے دستہ بی کہ ماٹ لانی ہماں بلائی ۽ انت۔ جلال خان
 ۽ کمال ۽ مثال ۽ ماٹ لانی بانہانی ساگ ۽ سیر کمال کھڈ نہ حت بلے آں آتہانی پھڈیں،
 ہمشانی ساگ ۽ سیر ۽ جلال خان کنت۔

نین ساگ ۽ چچی ۽ دو دغ ر بیدغ، ساگ ۽ وخت ۽ شرزانو خیں دو د ایش انت۔

دیغارند ہر کے ء را کہ ساکھ دیعنی ہوانہیا را گشنت کہ پھاذاں شفاذی ء آس ء جہر ء نیاماژا
گوزیت ہر کے کہ ساد بیت تہ ہواں آس ء جہر ء ژا دراہ درستی ء گوزیت ء در کھفی۔ بلے ہر
کے کہ دز بیت آوانی پھاژ آس ء لاف ء شنت نیں ہوانکہ دراہی ء در کپتہ سادات۔

بلوچانی بازیں دود ء سیستان انت کہ ہواں راج ء اُستمانی گزراں پیلوکن انت بلوچی حال
حوال دے ہے ڈولیں دستوراں ژا کیھے۔ بلوچ کہ یک دہمی ء گوں ترینت تہ آں یک دہمی ء
ژا حیر مہر ء حال ء پھول ء کن انت، ہے پھول گول ء رادر بردار ہی گشنت دراہی در شاکلی ء رند،
ہندی مژدم آؤخیں مژدم یا مژدماں ژا حال ء لوٹ انت، حال ء دے باز سہنترائیں دستور انت
حال ء دے ہواں مژد لوٹھیٹ کہ آں مچی ء مس نندوخیں کلیں مژدماں ژا مستہ
بیٹ۔ البت حال گروخیں سروک دیوان ء من حالی ء گر غے موکل ء گیر تھ۔

ہے ڈولا آ یو خاں ژا، حال ء دے ہواں مژدم ء اث کہ آؤخیں مژدمانی مستریا
سروک انت، حال دیوخیں مژدم دے وتی سنگت ء مژدماں را ہسلاج جنغا ژارند، حال دیغا
بنکیو کنت۔ حال حوال ء ہے دود بلوچانی پھوٹانی صلاح ء سنگت ء ج ء تران ء جو ذغ ء
درشان کنت، حال ء دستور اے حالو ء دے ظاہر کنت، کہ سماجی زیند ء گہتر اوستر ء چھکر
عزت ء شرف انت۔ اُستمانی زیند ء مس حال احوال ء ذریعہ دیہی حال ملک ء یک کندے
ء ژا دہمی کند اداں ہمکر رئیس رسنت کہ حال ء راپتار ء تار ء راپتار ء ژا دے تیز تر انت۔ ہوان
ہنداں کہ اخبار ء حالتا ک نیست انت۔ حال حوال گھشے کہ حالتا کانی بدل ثابت بیت۔

بلوچی سماج ء کلیں رسم ء دود، داریں اُستمانی گزرانی رد ء جوڑ بیتخت۔ اد ہے

مقصد ء رادیمابرنت۔

اؤلس بلوچی۔ اکتوبر 1975

ساگک ۽ کنگاپہ وناگوں وتی پت، مات ۽ دوہمی سیادان ونی ۽ لوگ ۽ روت۔ نزیکیں سیاد ۽
 سنکناں لوٹ دینخ بی ہاشپ ۽ ونا ۽ پت یا مزائیں براٹ ونی ۽ سری ۽ سرادات ونا ۽ ماش یا
 مزیں گہوارونی ۽ چنچ ۽ چھلا اے کہ آئی ۽ کیرمندری گشت مان کنت ۽ یک ولوائے
 (لودے یک مندری) اے، تنگویا چاندی ۽ تار ۽ جوڑ کشت ۽ پھد آئی ۽ چنچت۔ مندری
 ڈولائٹھائنت۔ پیچ بزاں ولاں نی سووا ہمیشی ۽ ولوگشت) ۽ دستہ دینت۔ سری ۽ ولو بلوچی
 رشم ۽ ساگک ۽ نشانی یا ثبوت انت۔ دوہمی روج ۽ پدا ونا نیمگا ژ ۽ زانگا کائنت ونی ۽
 سینگھارنت آئی ۽ غنی جنت ۽ نوکیں جراں، جان ۽ دینت ہنچوں ساگک ۽ رشم پیلو بیت۔
 ساگک ۽ پھدانی ونی بزاں ونا والا آں نی لیکویں ژ ۽ ساگک ۽ داں سیر بیگانی ۽
 پوشاک ۽ دوہمی خرچ ۽ ناپیلو کنت ۽ ساگک ۽ پھد امنگ ژ ۽ وتی سالونک ۽ ستر کنت، ساگک
 ۽ سیرا کلگی مزدوم پھسے کشت مزدمان ورائینت ۽ شہر نیمگے مزدوم گڑیا دوہمی وھشی ۽ بہر کنت۔
 نی بیات سیر ۽ تکا، ساگک ۽ رد سیر ۽ تیاری بنابت۔ سیر موڑی مانخانین شپاں
 بنت۔ کہ کانڈھ ۽ کارماہ ۽ روژنائی ۽ بنت۔

سیر ۽ گیشتریں کاروبار ونا والا آئی سریں کانڈھ بزاں دعوت ۽ ناع نیمگا ژ ۽ دینخ
 بی۔ ونا وتی اودنی والا آئی سیاداں لوٹ دا۔

سیر ۽ روش ۽ ژ ۽ پتہ اے پیشا ونی مس ڈری ۽ نندی، ڈری مطلوباشدت کہ ژ ۽ سیر ۽
 بہت روش پیشا ونی وتی لوغاچ کارانہ کنت۔ تنکہ آں وت ۽ راسنگھاری۔
 سیر ۽ شپ ۽ نزیں وزا میفا ونا ۽ لوٹ ۽ کائنت۔ کانڈھ ۽ ورغارند ونا لشکرونی لوغا
 روپڑیں ڈاج لیکائی بی ہا ڈاج کہ ژ ۽ ونا ۽ نیمگا ملی ۽ ہمانکھ ونی ۽ ژ ۽ وتی پت ۽ ماش ۽ ملی۔

من ڈانج ء ہا کریں شے ء کہ بیت ء نادانچ باو کینے حد بنیں، پر یک شے ء حیاں دارغ بی۔
 آاے کہ ونی ء پوشش ء دومی شے من تاک لیکو او بیخ جفت نہ خضت موڑی ہپت یا نہہ جوڑہ
 حبر دینت۔ وتی ء سنگھار انت۔ سیر ء جراں جان ء دینت ء نندارنت۔ کڑ دے ہنداں سیر ء
 ثر ء یک روچے ء پیشا یک دوہمی کسانین لوٹ اے دے بی آئی ء ونا ء سیا دا وار بنت۔
 ہمیشی ء بگی مارشغ کشنت۔ ہے روج ء ونی ء شوذوش ء کشت۔ آئی ء ہنی ء جنت ہے
 وختا ء نار ء سیا دیں زامیفانی سرا اڑت ریشغ بیت۔ ہے آڑتر شفاء ”بگی“ کشت۔

خیر۔ ڈانج لکغ ء ونی ء سینگھار غارند نکاح ء رشم بی، نکاح ء پہ ونی دیماسہ مزدوم
 رونت کہ آھاں ملأ دیم دات۔ ہمشا ثر ء دو شاہد ء سہی وکیل انت۔ وکیل ثر ء ونی ء جست
 کنت۔ کہ فلاں نریں ترا قبول انت۔ دوئیں شاہد ونی ء ہا کغے شاہدی ء ملأ ء دیمادینت
 وکیل ء ونی ء وکیل برات کشت ء سیر اپھذا دے آاں آئی برات ء وڑا انت۔ نکاح بیگاہ
 رند ونا ء ونی ء گرا آرغ بی آئی ء کھٹ ء سرا ونی پھچی ء نندارغ بی۔ ونی پشانی ونا ء ونی ء
 سغراں ٹکرینی۔ سغراں ٹکریگا رند ونا ء مزینیں گہوار ہر دوئیں نانی پلوواں بندی پلو بندغ ہمیش
 انت کہ ونا ء اگہ پاغ ء بستہ ایں تہ گوار وتی برات ء پاغ ء پلو ء گوں وتی ایں نشار ء سری ء پلو
 ء بندی، اگاں آاں پاغ ء بستہ آئیں تہا ونا ء پشک ء پلو ء گوں وتی سری ء پلو ء بندی۔ نی
 ونا وتی گہوار ء چچی ء زردا گڑ آاں وتی برات ء نشار ء پلوواں بوڑی ہمیشی ء رند ء ونا ء وسی براں
 ونی ء مات شیر ء یک کدھے ونا ء ونی ء ورا کینی تنکہ آھانی سنگتی شیرے وڑا بی سیر بیغارند
 ونا یک پتہ اے وتی ء سرک ء لوغارھی۔ ونا ء پہ لوغا ثر ء چچی ء دیر یک کڑی ء جغ ء آاں ہر
 دوئیں ہمودا ہنت، پتہ اے گوزنگ ء رندنی ء ناگوں وتی ونی ء وتی جند لوغاروت۔

ہے بلوچانی سانگ ء سیر ء وراثت۔ بلوچ سیراں موڑی ء وتی برات برادری ء
 کنت وتی جنکاں موری ء در ء سیر نہ دینت وتی نزیخیں سیادیا گڑ برادری ء آھاں
 ہندوینت۔ نی یک قبیلہ ء مژدم وتی جنکاں دوہمی بلوچیں قبیلہ ء سیر دینت مس بلوچاں یک
 ء ژ ء باز سیر کنگ ء رواج دے بازیں بزاں یک مژدے یک زال ء ژ ء ابید دوہمی زامیفاء
 گوں دے سیر ء کنت مس بلوچاں ستر باز نیں زامیفاء گوں وتی نزیناں کنت دار ء آپ ء
 رونت پرہے شے پھچی ء مس بلوچ زند ء زامیفاء نام ء ناموز ء ہمکر خیال داری بیت کہ اگاں
 زامیفاء دگا ژ ء یک نیمگا بیت۔

نی یک بلوچ ء ژ ء پیدائش ء بگر سانگ بیٹو داں سیر ء رستہ ء آئی ء پت ء لوگ ء
 وسامینتہ نی پت ء بیراں بیغارند آئی میرات بہر بیت، پت میراث ء واژہ آئی بچ انت بچ
 پت ء مال ء مڈی ء آتی ء براوری ء بہر کنت۔ پت ء میراث ء ژ ء آئی جنک ء بچ بہر
 نہر سیت بہرے ء ختا برات وتی گہاراں ونڈاوار نہ خنت پرچی ء ہندو جا گہاں جنکاں دے
 ژ ء پت ء میراث ء ونڈ ملی دو گہاراں یک برات ء براور ونڈر سیت مکران ء ہے طور باز
 انت۔ اگاں یک زامیفاء مژدمری ء آں رن بیت بروتہ کڑ دے ہنداں ابیدرن ایں زال
 موڑی ء دووار سیر دیگ بنت۔ رن ایں زالانی سیر سادہ ای ء کنت بیت ء ہم مس کلگی ڈیہاں
 سیر ء وہداں دہل ء جنغ نہ دی شہر نکا دہل ء ساز ء البتہ کنت، سیر ء وہداں ژ ء توپکاں وشی ء پار
 کنت بنت۔ نی پھڈی پھڈی رسم سراتکنت مرک ء مروشی ایں زمانہ ء مرک دے ہنچوں ساد
 ہنیں گوں مرک ء دے بازیں رواج ء رشم بستہ آنت۔

مس بلوچاں کسے بیراں بہ بیت تہ آئی ء غسل ء کپن دینت من قبرستان ء پورنت

ہمو دا آئی ء پتر آن بشکانی دے بیت آئی مزدغ ء وارث آئی پترال دارنت، پتر پہ مزدغ ء
 سبغ ء دارغ بی پترال سے ۳ روج ء دارنت، ہے نیا باکلین سیاد و سنگت وتی غم ء درشاں
 کنگا پترال کھاینت، عدرو خواہی ء کشت۔ یک لوغے ء بیرانی ء بی تہ ثغ غم ء آں توڑ ء آس
 ء نہ دینت۔ ہماں روج ء آئی سیاد پہ مرائں لوغاناں کشت۔ ہمیشی ء دبوچ کشت۔

مرغ ء رند پہ مزدغ ء آئی وارث داں چچی ء جمعہ آں حیرات کشت۔ مزدغ ء
 پیشا آئی ء پہ یک مزائیں حیرات ء کنگ پہ ہمیشی ء آسروخ کشت۔ آسروخ دے آخری
 حیرات نیں، آسروخ ء پڑا ہم حیرات ء کنگ بیت ہمیشی ء سال کشت۔ ہے حیرات ثغ
 مزدغ ء مرک ء سالے ء پشاد میگ بیت۔

ہے پشغت ثغ پیدائش ء دان مرک ء یک بلوچ اے ء زند ء رشم ء آہانی وڑ ء
 ڈول زندوت یک بندشے پر ہے بندش پزارو اجانی بندش انت ء ہے مرک ء پڑاد
 ریند انیلنت ء زند ء رشاں گوں مرک ء ڈولاں آوار کشت۔ نی زند ء ہے نیاما یک بلوچ اے
 وتی زند ء چوں گوازی نی ہمیشی سرانی چچی ء گپ ء تران کشت بلوچ ء زندوتی ہندا باز سادہ
 انت نرین ء چکے چوکہ چچی ء سر پد بیت تہہ مس نند ء نیاز آں گہر گیرت۔

بلوچانی کارو گزراں موڑی ء مالداری انت۔ یارا بکی۔ مالدارانی لوگ چک کسان
 ء وتی مال ء چارینگ ء بارت آئی کوپگ ء توپک دے بیت تنکھ آں وتی مال ء رکھ ہنجوں
 یک بلوچ ء ثغ زبگی ء توپک جنگ ء نشان پٹغہ دستاد بیت رو ہمیزگار اکہ ء چک کسان
 ماں ڈغار ازوت ونگار بھا کٹغ۔

نچ اور تیغ ء دستاد بیت، زمیندار ء نچ دے وتی کار ء ثغ کسان ء زانت۔

بلوچ ۽ زند تنگ قبائلی وڑاگزی ہما کا قبائلی ڈول، رواجانی سرائل آئی ۽ پہ الہی
 انت قبائلی رشم ۽ رواجانی گند ۽ چار قبیلہ ۽ مزن بزن سردار ۽ مقدمانی ذریعہ ۽ کنگ بیت۔ یک
 قبیلہ ۽ مزن بزن سردار ۽ مقدمانی ذریعہ ۽ کنگ بیت یک قبیلہ ۽ گوں دوہمی قبیلہ ۽ جنگ ۽
 جھڑو بیت انت ۽ ہمیشاں اگہ یک قبیلہ ۽ مزدے کشت بیت تہ کشت ۽ خون ۽ بازیں
 سالان خبری، خون ۽ گرغاپہ کشند غ ۽ سیا دغ ۽ برادری ۽ نہ گنت۔ بلکہ بیرگرہ غان کشند غ اس
 قبیلہ ۽ ہر مزدم اے کہ ملی آں ۽ ہائی ۽ وتی خون ۽ گیرت، کشت ۽ خون دارغ ۽ پہ حیر ۽ حیر
 ۽ تھوک بنت ۽ نیٹ دوئیں قبیلہ آں نیاما حیر بیت، اگاں یک قبیلہ ۽ مزدم کشتی آ نیت تہ کشنگیں
 قبیلہ ۽ سراحون بہا ایر کنگ بیت ۽ خون بہا ۽ دیگا پہ یک مدتے دیگ بیت۔

نمین خون بہا ۽ زراں ایکا کشند غ یا آئیسیا دندی نیت۔ ہمیزراں آنی کلیں نکر یا پھلی
 پرکت دا۔ پنچوں مس قبائلی زند ۽ ڈوہ ۽ چٹی ۽ زراں اداری ۽ کلیں نکر داد کیے سرانہ کپنت خون
 ۽ گرگ بیت تہ ہماں نکر ہمینگیں وختاں یک بیت۔

لیب ۽ گوازی آں نی لافاھو وتلی بلوچانی جواں زانیتیں لیب انت۔ ہے لیباں یک
 ٹیم ۽ مچ بیت تہا جکی ۽ دوہمی ٹیم ۽ مزدم چودھاری تہی ٹیم ۽ مزدمانی سرائش ۽ وڑا کانت۔ تہی
 مزدے سینغے سرادستہ جھشی آ آں وت ۽ راکشی، اگہ آں وٹا کشتی ۽ بروتہ ہمائی ۽ گھنٹہ واگاں تہی
 ٹیم ۽ مزدم ہماں مزدم ۽ گیرت داری کہ آئی ۽ دست جھخت تہ اشی مطلوبیں کہ تہی ٹیم ۽ مزدما
 کھٹہ، بلوچانی ٹہا ڈاغداری درمان ۽ دارو بازی ۽ نیستیں۔ ہما کا مزدم یا تہ جھاڑ ۽ آنی سربا اور
 کشت ۽ ہمشاں ۽ نادرہی ۽ دراہ بیگئے سودانت یا گڑ آں وتی بلوچی دارغ کنت، پوست / و
 داغ بلوچانی کلاں ۽ مزائیں داروانت۔ جان ۽ یک عضبہ اے ۽ ڈردانت ۽ آں دژ دگارنوی

غنت، تہ گڑہاں جاگہ داغ و بھنج بیت، آسنے تافینت، سہرکناں و درود و ہنداجنت۔
 بچوں کشت، ذردیر بی روٹ۔ ہے وراثت ناہیفانڈ کہ آئی آسڑک کشت گارمہ بیت تہ
 میش لکشت و دروخ آئی پوست دینت، پوست و گرمائش آسڑ آس تپ موڑی
 گاریا کم بیت رو۔ سازان نی لافانبر و، دہل و نر جوان زانتیں سازانت، مری و بگٹی قبیلہ آنی
 نیاما کلاں آسڑ جوان زانتیں ساززانت ہمیشی تہا یک نر آئی آسڑ گرو دے کشت، جنت
 آئی بچی آسڑ دوہی مڑدے شعر جنت۔ براں گوں نر آسڑ سرداری سری مڑدے ناڑی و دوہی
 جنو کاسری کشت نر دوسر آسڑ موڑی آسڑ بلو چانی جنگ و داستان جنت۔ مے ڈیہہ آسڑ نوکیں
 شاہری ہے داستان انت۔

سپراغ زواری آسڑ بلو چانی اولاک لیرد آسڑ اوسازن انت۔ مروشی دے بلو چانی مزین
 علاقہ اے آسڑ اوماذن اولاک کی کارادینت لیرد بارزیرغ و لڈانی کارادے کیت۔
 بچوں ہے کلیں ٹھوکاں آسڑ اے حبر پدھر بیت کہ بلوچ و درائیں زندنا میں حرکت
 آسڑ۔ جغ و دارغ آئی زندانت ہمیش آسڑ بھڑ مڑدائی کشت۔ ہے قبائلی کاراں اوارندی
 اوخاں جوان و مزین زانغ ندی بلو چانی پیدائش آدان مرغ و زند و رشمانی سرا اے چی اے
 حمرانت آسڑ ہے نیاما زند گوازیغے چی و ڈو ڈول دے ماپد ہر کھذ غنت ہمشاں راچی و باز
 زانگ بیت، بازیں شے ہمینگیں دے استنت کہ آسڑ مے ملک و دوہی راج آسڑ گندگ نہ
 بنت۔ آسڑ بلو چانی ہے وڑگوں عرب قبیلہ آسڑ سیادی کن انت۔ بچوں کہ آہانی قبائل وڑنچ و
 پیدائش و سرا و شے آسڑ جنکے پیدائش سرا نا و شتی، سیاہ کاری چوشیں رشم و کہ اشے آسڑ وتی
 غیرت و دوت زند و بہرے زانت آسڑ ہے آہانی زند و ند ہوئے حبر و درشاں کنت۔

ہے رشم و رواج، ماہمساں کھلیں بلوچانی گشت کنوں۔ پر اے ہم زانغ حبر انت کہ
بازیں علاقہ ہاں ہے رواجانی نیاماچی و پر نی دے گندناکیت پر ہے پر ق کم انت، پر چیکہ رواجانی
مزنیں وڑیک انت، مزنیں وڑ کہ یک بنت۔ تہ کسانیں پر ق آل کس اے باز اہمیت نہ ذا۔

است نات آیو کامری ء است ات بلے نون آن ختم کنگ بیتہ ہمید انا انصانی بوکا تک ہمیدا
یکے آس آف انت اشی ء جھپت گام چوے پٹ۔ چرا آس بالٹ گڑاوز ء گوشغ بیت کہ آن
ہے آس انگرانی چک جزیت ہنگرای رندا آنی کڈے پنچی ات۔ اغر آ ہی بپاد ء شیرا
آولا (سگہ) در کپتہ نا ہے دعوی کنوخ ء مال ء بدل یک دو یعنی ات انکار ء صورت ء انکار کنوخ
دز لکنغ بیت، آس ء روغائیش ء ہر دو نیں پارٹی آں دو پس حیرات کنخی ات۔ ہمیشی ء مہلوکاں
آس ء شہ ء تار کھینگ بازیں اٹکل بندات کہہ کڑا ہے آس آف نیٹ ختم کنغ بیتہ۔ آس ء حکم
راج ء مستیرین ء دات۔ مڑائی ء اغر کے کشا بیتہ تہ شرادیری شش صدو یعنی ات لٹ ء وہ
کلدارات۔ اغر پاغ کپتہ آن دے لٹ ء شمار بیت۔ اغر مڑ دے جتہ مڑا پہ علاج ء پوست
کنے جیتہ، جنوخ مڑکانی ء ششہ آ نہاں پہ اغر ماء کشتیش نہ آں پس علاج ء پوست ء خرچ ہے
دے دینخی انت۔ پدا معاف دے کنت تہ آئی ء دل جوئی کمک ء واسطہ کھلیں خرچ۔ یعنی انت۔
ہمیر نگا ہر جرم ء شراب شرانت۔ آں آنہی ء بے سچ نہخت، ہر جرم ء پیصلہ رواد ء
مطابق ء کنغ بیت۔

اؤلس بلوچی۔ نومبر دسمبر 1975

دودغ ر بیدگ

میر عبدالمالک

دودغ ر بیدگ زندغ بیج انت۔ دودغ ر بیدگ یا زندغ پیم گشگ بیت۔ ہما زند کہ یک قوم غ مہلو تک غ گوازیبت۔ قومانی زندشہ آیانی دودغ ر بیدگاں ترنپاک بنت۔ ہے وڑا کہ قوم شہ جتا جتا میں تک غ قبیلگاں ٹہیت ہے ڈول غ ہے جتا میں مہلو تک غ زندغ پیم پہ ہواری دودغ ر بیدگ غ شکل گیت۔ دودغ ر بیدگ شہ دو کشکاں رہادگ انت۔ اولی ہما کہ شہہ بن غ بیخ غ یک ہندغ مہلو تک غ گون انت۔ اے وڑیں دودغ ر بیدگ قوماں شہ آیانی گو سگسین نسلاں دست کپنت۔ دومی ہما کہ وہد پہ وہدغ مہلو تک شہ یک چپ غ چاگردغ پہ وتا زورنت یعنی شہ دریں مہلو تک غ زورگ بنت۔ انگریزی زبان غ اولی وڑے دودغ ر بیدگان غ NATIVE غ دومی وڑے گان غ Acquired گشگ بیت۔ چہ ایٹی سہرا ینت کہ یک قوم غ دودغ ر بیدگ گوں وہدغ عہدغ گوزگ غ اثر، زوران بیت۔ اے اثر غ مراد دودغ ر بیدگ غ پکائی غ ترنپاک کی انت بز ان مہلو تک در نیائی ہما شہ آں وتی دودغ ر بیدگانی توک غ جاگہ دینت کہ چہ آیاں ہما دودغ ر بیدگ ترنپاک تر بہ بنت۔ دودغ ر بیدگ ہما رودے ٹکرننت کہ گوں کلا کچ غ مشگ غ در کاینت غ ہر کس غ را دوست بنت۔ آیانی قدر غ قیمت گوں وتی غ در آمدیں گیش کپاں بیت۔ اگہ مہلو تک غ در نیام غ رہنکیاس برشت مہ بیت کہ وتی رودے ٹکراں پہ کلا بیخ اسپیت غ در پشناک گرت مہ کنت۔ توالم غ ہما مہلو تک غ دودغ ر بیدگ گوں وہدغ پاس غ گوزگ غ تامورغ لیگار تر بنت غ یک وہدے کہ زنگ آیانی بیخ غ ورننت۔ پدا آیانی ترنپاک

کنگ کیت آسان نہ بیت۔ دودغ ر بیدگ تاوہد یکہ ترنپاک کنگ مہ بیت۔ آمزن چم غ
 حضور ندنت۔ بلکن غ یک انچیں وہدے کیت کہ درآ مداں مل وتی جند غ آیانی وتی کنگ غ
 لپرزگ بنت اے حالت غ قوم غ بیخ نزور بیت غ آئی مہلونک غ رادگرانی شے دلپسند بنت غ
 مدان مدان غ آشہ وتی زند غ پیم غ ڈاہ چنت غ درآ مدانی ہر شے غ پتہ وت غ شرف غ زانت۔
 پاک غ ہند بر صغیر غ کیشتر مہلونک غ راہے شے آں رہینت آیانی زند بدل بواں بوت۔ دردغ
 وراک بچ غ حبر غ ننگ غ پادایگ غ نوکیں وڑ ہیل کنگ غ جہد بوت۔ درآ مدیں مہلونک
 بروہد ہے لوشت بیت کہ ہند غ مہلونک غ زند غ پیم غ بد لینگ غ کامیاب بہ بنت۔ چہ ایشی
 ذہن اثر زوریت۔ مہلونک وتی گیش بہائیں شے آن یلہ دیگ غ در نیانی نھستان ہیل کنگ
 غ وس غ بیت اے وڑیں ڈاہ قومانی زیان بووک غ سر حال بیت۔ سر سید احمد خان کشیت کہ قوم
 غ مرگ ہما وہد انزیک بیت کہ آ وتی لیس غ یلہ دیگ غ لپرزگ مہ بیت۔ چیا کہ ایشی اثر آئی
 ذہن غ سر الم غ کپیت غ وہد یکہ قوم غ ذہن پرت گڈاں آئی زند غ ہر شے آرایلہ دنت۔ اے
 بر صغیر غ مہلونک غ پتیزی درآ مدانی زند غ گیرگانی کرت۔ بے لہتیں انچیں سر چار غ گڈسراں غ
 جہ جت ورد کپتگیں اُلس غ رانشان دات ہے راہ غ منزل پہ آ زاتی غ سر بوت ہند غ مہلونک غ
 راموقع رست کہ وتی کپتگیں روداں پدا تر پناک بکنت غ گنیا غ را پیش بدارنت۔

دودغ ر بیدگ غ یک بوگ غ مطلب چہر اے نہ بیت کہ ہما کلیں مہلونک غ پکر غ
 تہمیات غ دین غ مذہب ہم یک بہ بنت۔ دودغ ر بیدگ انچو کہ پسر اپد در کنگ بوت زند غ پیم
 انت۔ پکری غ ذہنی صورت غ ہر کس شہ آدگراں جتا بوت کنت۔ اعتقاد غ یقین جتا جتا بوت
 کنت۔ بلے زند غ پیا جتا جتا بوت نہ کنت ہے وڑا کہ قوم جوڑ بیت ہے وڑا دودغ ر بیدگ

شہنت۔ آسانی تہا جتا جنائیں رنگ ء وڑ الی بیت۔ بلے پہ قوم ء ہواریں دود ء ر بیدگاں اے
 سک الی انت اے ہما نشک ء نگار انت کہ کارزانتاں پہ مہر ء ناہینگ انت۔ بلوچی پشک
 دود ء ر بیدگ ء تصہیر کشگ بیت۔ آئی دودج ہروڑیں بندیک درنگان دوچک بوتگنت۔ رنگ
 ء ابید کسان ء مزن جتا جنائیں نشک ء نگار انت۔ بلے و ہدیکہ پشک دوچک ء عمل کنگ بیت۔
 توچونیں براہے دنت پہ ہر چاروک ء تہمیات کنوک ء دکشی داریت بلے اے دکشی زیان بیت
 و ہدیکہ پشک ء روج ء آئی رنگ ء جتا جتا کنگ بہ بیت۔ ہے رنگانی ہواری یکے دگرے
 خوبیاں سہرا کنت۔ قوم ء دود ء ر بیدگ ہما بہار گاہ انت کہ ہروڑیں ء ہر رنگ ء پل ء مان۔
 بلکن ء پیا کہ آئی تہارنگ زیات بیت ہما وڑ آئی براہ مستر بیت۔ قومانی دود ء ر بیدگ گوں وڑ
 وڑیں رنگاں براہ دارنت۔ اے ہما تصہیر ء نشک انت کہ ہر چند کہ نزیک تر ء بیاء آئی براہ پدر
 بو ان بیت۔ اصلی نقلی تصہیر ء نشان ہمیشہ کہ شہ نزیک بوگ ء ہورت چارگ ء آئی براہ ء
 بد نمائی پہ خوبی پد ء بو ان بیت۔ ہے حبر پہ قومانی دود ء ر بیدگان اوشتیت۔ درپشوکیں دود ء
 ر بیدگ ء ہر قدر کہ نزیک تر ء بچارے آئی ترنپا کی گیش کپان بیت۔ آئی بارگ تریں کشگ
 ء نشک پہ در بنت۔ گندوکیں چم ء پہموکیں عقل ء چو آپ داریں آہن ء پہوت ء کشیت ء
 چو آپ کرتگیں سہرا درایت۔

حقیقت ء ہے رنگ ء نشک ء جتائی و ہدیکہ پہ ہواری چارگ بیت۔ یک دل ء برپا
 کنت دود ء ر بیدگ ہمہ تصہیر انت۔ کہ آئی تہا ہر رنگ پر کنگ بوتہ اے رنگ شہ و تاوت جوڑ
 نہ بنت جتا جنائیں سہند ء ہیل ء ٹک ء نسلمانی ہورتب ء ورد ء داک تچ ء پوشاک مچی، میڑھ
 ہے رنگ انت کہ چہ آیان یک ہہرنگیں تصہیر ء نما پدازنت۔

انچو کہ ساری ۽ ہر در کنگ بوت ۽ دود ۽ ر بیدگ ہر وہداں تر پناک کنگ لوئنت۔
اے کار ۽ خاطر ۽ آؤ کیس نسلان ۽ لوئیت کہ در نیام ۽ پتر کہ ۽ صند ۽ حسداں یلہ بدینت ۽ گوں
صدیق دل ۽ دود ۽ ر بیدگانی روژنا کنگ ۽ وتی وس ۽ جہد ۽ کوشت بکنان ۽ گنہ زمانگ ۽ دز ۽
نچ ہانک ۽ نگاراں تا مور کنت ۽ لیگار بنت یک قوم ۽ دود ۽ ر بیدگ شہ پدمہ پد ۽ جہداں
جوڑ بیت۔ اے ہما در ہج انت کہ ہر وہد ۽ آپ کاری ۽ گوری لوئیت۔ تیز ۽ تر ندیس گوات۔
لوار در وودورہ کرم ۽ وروک آئی ردوم ۽ سرا اثر دور دات مہ کنت۔ دود ۽ ر بیدگ ۽ تر پناکی ۽
ردوم ۽ سرا ہما ہدا اثر نہ کپیت۔ کہ قوم ۽ ہر فرد یک مصور ۽ حیثیت ۽ گوں برش ورگاں ہما تصبیر
۽ نشک ۽ نگاراں نمایاں کنگ ۽ جہد ۽ بہ کنت ہے وژا دود ۽ ر بیدگ ۽ بارگیس رگانی تہا ہون ۽
تچگ تیز تر بیت ۽ آئی دلکشی سرے پدوزیات کپیت ہے صورت ۽ ہما بارگیس نشک ۽ نگار کہ
زمانگ ۽ دز ۽ نچ ۽ مہلونک ۽ نادلگوشی ۽ تا مور کچنگ ۽ چیر تر یتکنت۔ پدا پد در بوگ شروع
بنت ۽ دود ۽ ر بیدگ ۽ گلستان ۽ نوک رنگیں پل سر جنت ۽ بہار گاہ ۽ نماہ بنت۔ انچو کہ قومانی
تاریخ در اجنت ہما وژا دود ۽ ر بیدگ ہم کہن انت۔ بلے انگہ آیانی در پشگ ۽ تر پناکی ۽ تر پناکی
گوں وہد ۽ پاس ۽ گوزگ ۽ تیز تر بوان بیت۔ بزاں گوں وہدے پیر بوگ ۽ قوم ۽ دود ۽
ر بیدگ ورناتر بیت بلے اے قومانی نشانی انت کہ آیانی دود ۽ ر بیدگ ورناتر بیت۔ بلے
زندگیس قومانی نشانی انت کہ آیانی دود ۽ ر بیدگ گوں وہدے گوزگ ۽ تازہ تر بنت۔ چیا کہ
ہے شے بھیں قوم ۽ پتی میراث انت ہر کس آیان ۽ دوست داریت دگنیا ۽ کل مکاں ہر دین ۽
مذہب ۽ مہلونک نشنگ انت۔ آیانی پکر ۽ یقین جتا جتا انت بلے آیانی زند ۽ پیم یک وژا انت
۽ آیانی دود ۽ ر بیدگ یک انت۔

مطلب ایش کہ دودغ ر بیدگ شہ قومانی بیکج ء ٹہنت ء گوں و ہدے جہل ء برزاں اثر
 زورنت ہے اثر آیان ء تر نپاک کنگ ء سبب بنت۔ قوم ء مہلونک ء صداں سالانی جہد ء
 محنت ء نتیجہ انت۔ بلے ایشی مطلب اے نہ انت کہ دودغ ر بیدگ گوں و ہدے گوزگ ء
 تاوت ٹہنت۔ بلکن ء مسلسل یعنی پدمہ پد ء جہد ء محنت در کارنت اگہ قوم مہلونک آیان ء
 نادلگوشی بکنت تو دودغ ر بیدگ بے گواہ بنت ء قوم وتی بیش قیمتیں بن ء مالاں زیان کنت
 دودغ ر بیدگ قومانی ہما در ہج انت کہ شہ زند ء بیکج ء کلا کنگ بوتگ و تا قوم ء زند ء آئی آپ
 کاری گوری قوم ء ہر فرد ء سرافرض انت۔

بلوچی ثقافت

عصمت اللہ جمالدینی

شروع انسان چودکہ حیوانانی ڈول ء بہ جنگل ء گیا بانانی تہا زندگی گوازینت۔ آچو جنگل ء دگہ جانورانی ڈول ء جنگل ء میوگ وارت۔ وتی لاپ ء سری کرت۔ وشہ موسم ء گرم ء سرد ء وت ء چھڑا ہگ ء دپت واپ ء جاگہ کوہانی کونڈان ء کرت ات۔ مگہ واہم آئی زندگی ء شہ جنگل ء دگہ خونخواریں جانوران خطرہ ات۔ کوہانی کونڈانی تہا مزمن مزمن سنگانی ساگ پہ جوانی آراشہ موسم ء گرم ء سرد ء رکینت نہ کرت انت۔ پہ ایسی انسان شہ جنگل ء جانورانی ترس ء شہ موسم ء گرمی سردی ء وت ء رکینگ ء واسطہ نوک نوکیں وڑ ء ڈول ہیل کرت ہرکدین انسان شہ جانورانی زندگی ء دور درکت ء انسانانی راجی زندگی (انسان ء سماجی زندگی) اختیار کرت، گڑا آجہد ء خواری کرت، وڑ وڑیں شی ٹہیت، طرز طرزیں ازباب ء سامان جوڑ کرت، سال ء قرنانی دراجین مدت ء ہر تیمیں کار کرت تاکہ آئی زندگانی پہ آرام ء جوانی تہا بگوزی ء آئی ایش کار ء عمل پہ ثقافت ء نام ء زانگ بوت۔ پہ ایسی ایچ۔ ای برز (H.E. BRANES) انسان ء درتیں کاران ثقافت ء نام ء دانگ مطلب ایش کہ زبان، لباس، رسم رواج، عادت، استگ، ندیک ء وڑ۔ رایات، فنون لطیفہ، بزاں چاپ، شعر شبیہ گری (نقاشی) ادب فن و تعمیر ء انجین دگہ گپ وڑ، بہ ثقافت ء تہا کاینٹ۔ یاچو بگوش کہ یک قوم ء ثقافت آ قوم ء زند ء درتیں ڈول، وڑانی نام انت، بلوچ قوم ء ثقافت دنیا ء کہنیں ء شترین ثقافتانی تہا زانگ بیت، ایش گپ گپ ء شہوت بلوچستان ء کوہنیں

کوٹہ قلاتانی جاگہ انت۔ کہ نون ڈریسنگ انت۔ 1904ء آثار قدیمہ علم و یک و
 زانتکارے (ماہر) ڈاکٹر ایم اے شیخ بلوچستان و لہتیں کوہنگیں کوٹہ قلاتانی جاگہ پٹ
 پول کرت، شہ نال و جھالاوان و کہنگیں کوٹہ قلاتانی جاگہ آرا لہتیں کوہنگیں زران دست
 کپت، زانتکارانی خیال انت کہ اے زراں شہ حضرت عیسیٰ و پیدائش و ہشت صد سال
 پیشتر و گنت، شہ الجزائر۔ اہل قیقیا د و شہ قبرص و کھنڈراناں ڈولیس موزاں انچوشہ خاران و
 لہتیں علاقہاں چارکنڈی و کوٹہ قلات انت۔ ایسانی سرا گنبد جوڑ انت۔ انچیں گنبد ہے بہ
 پنجور و بہ ایرانی مکران و باز جاگہاں ہم گندگ بوتہ شہ گنداں لاتیں پیش و بلوچ سردارانی
 نام و انت و لاتین ہما جاگہاں پیش و بزرگ و ولیانی نام و انچوزانگ بیت کہ ایسی سیزدہ یا
 چہارہ صدی عیسوی و جوڑ کنگیں انت۔ بہ نوروز آباد و پہ ملک شاہو و نام و گنبد است انت
 براوتی ہشتانی سرانگ رنگ و جانورانی شبیہ و عکس (تصویر) جوڑ انت۔ باز و سراطاوس و
 مرگ و عکس جوڑ انت بعض و سراگوک، اشتر۔ پلگ، اسپ و نقش و تصویر جوڑ انت بعض
 انچین ہشت انت کہ براوانی سرا انسان و دست و پاد و تصویر ہم جوڑش کرتہ۔

1904ء و یک انگریز پولیٹیکل افسرے و ہے گنبدان و شوت و چاریت۔ آئی
 بیان انت کہ بعض گنبدانی تہا ہڈ و سرگ کوڑی جنگ انت۔ ہے انگریز دیما کشیت کہ نوزدہ ہی
 صدی و شروع و برے گنبدانی تہا انسان و لاش ہم بوتہ ہے انگریز پہ وتی چماں یک لاش و
 دستت کہ آئی سل خشک ات۔ مگہ لاش و جند صحیح سالم ات۔ اگہ لاش و پسرینتین توشائی و
 لاپ و جو و دانگ درکاتک، ہما جاگہ و مردم ہے انگریز و گشت انت کہ باز لاشانی گورا
 بریشمی لباس و پوشاک و سیاحت و زیور ہم بوتہ و اے لاش بہ عالیانی سراچومز نہیں مردمان

مندوک آرام کرت انت شے درتیں گیان ہے زانگ بیت کہ بلوچستان ۽ برے جاگہاں
یک زانگ ۽ انجین تہذیب ۽ ات کہ آ باز حد ۽ گوں ہما زانگ ۽ مصر ۽ تہذیب ۽ یک
وڑات کہ اوداں ہم انسان ۽ لاشان ۽ محفوظ کنگ ۽ وڑ ۽ طریقہ رواج بوتہ۔ مگہ شہ مصر ۽ وڑ ۽
طریقہ ایشانی طریقہ جوان تر بوتہ۔ پرچے کہ آ لاش کہ بہ مصر ۽ اہر امانی تہا محفوظ انت۔ آوان
۽ گوں پوچ ۽ پیڑیگ انت، مگہ اے لاش کہ خاران در ابونگ انت بر ایشانی سرا پوچ ۽ گودنہ
پیڑیگ انت۔ مگہ واہم ایشانی سیل بہ جوانی ۽ محفوظ انت۔

درتیں حال ۽ گواچن ہمیشی ظاہر کنت کہ بلوچستان ۽ آ وخت ۽ تہذیب ۽ ثقافت
وتی مثال وت بوتہ ۽ بلوچستان ۽ مردم آ زانگ ۽ سائنس ۽ علم طب ۽ جوان واقف بوتگ
انت فن مصوری فن تعمیر ۽ ہم زبرد جوان بوتگ انت اے درتیں گپ یک ثقافت ۽
جوانی ۽ شری ۽ ظاہر کنت بہ نوشکی جمالدینی ۽ ہلک ۽ یک گنبد ۽ بہ ماہ گل گنبد ۽ نام ۽ زانگ
بیت۔ مگہ ایش معلوم نہ بیت کہ ایش کجام وختان جوڑ کنگ بوتہ بر آئی خشتانی سراڈول
ڈولین جانورانی تصویر بوتہ ۽ بر آئی تہا تراشوکیں بت ہم بوتہ شہ اے بتان یک بت ۽ تنے
وختان محفوظ انت۔ اے بت سنگ مرمر ۽ دوپیل انت کہ یک دگرے ۽ سونٹان ۽ گپگ انت
انج ایشی معلوم بیت کہ آ زانگ ۽ مردم سنگ تراشی ۽ ہم ماہر بوتگ انت۔

ایش بوتنت بلوچستان ۽ کوہنگیں تہذیب ۽ ثقافت ۽ گپ ۽ تران ۽ چین بلوچستان
۽ مردم ہم انجین کمال ۽ مہارت دار انت چونکہ بلوچانی زال بول پہ وتی گسان کونٹ چیتہ گج
جوڑ کنت برادانی سراڈول ڈولین چکین بندانت۔ شمی ۽ اداں تورگ داشر ۽ اسپ ۽ جلانی ۽
سرے چکین پال کنگ ۽ لائق انت۔ بلوچانی زال بول ۽ مردین زاگ وتی پوشاکانی سراہم

چکین کشت بلوچ جنینانی جاگ مروچی باندا بہ درتیں ماکانی تہا مقبولیت داریت، بہ امریکہ
یک بین الاقوامی نمائش تہا بلوچ جاگ ء اولین درجہ انت۔

بلوچی کشیدہ کاری ء دو قسم انت۔ یک بہ سیل (چمڑہ) سرا بیت۔ دومی بہ پوچ ء سرا
بیت آرا سوچن ء کار کشت، سل ء سرا گوش ء اسپ ء زین ء لگام زام ء میان ء دگہ انجیں چیز
جوڑ کنت سل ء سرا کامروانی انت ء بہ پوچ ء سرا کار زال بولانی انت پوچ ء کارانی تہا بلوچ
ٹوپ جاگ ء شلواری پانچ سرین بندو دگہ انجیں چیز گوں انت، ہر بلوچ زال بول سوچن ء
کار ء زانت۔ بلوچ بہ دار ء سرا ہم نقش ء چکین کت انت ایشی مثال بلوچ سرور ء زانگانی
چونٹ دروازگ بلوچی نل ء سرا چکین ء مور انت اے درست ظاہر کن انت کہ بلوچی ثقافت
وتی مٹوت انت چہ گوشیں کہ بلوچ ثقافت شدہ دیگر جوانین کارو جوانیں رسم ء رواج وڑ ء
ڈول ء سرجم انت چو کہ بلوچ وتی قول ء سرا اشت انت ء بہ بلوچی معاشرہ ء تہا ایشی بازیں
مثال موجود انت خاص کہ پیشی ء رندانی قول باز مشہور انت۔ اے درست ہمیشی شون دینت
کہ بلوچ وتی تہذیبی و ثقافتی اقدارانی چکہ پابند انت۔

بلوچی ثقافت ء تہا سخی گیری، فیاضی ہم مشہور انت گوشنت کہ نود بندغ بلوچانی تہا
باز سخی میں مردے بوتہ انچو بلوچی راج ء تہا مہمان ء دارگ ہم مشہور انت۔ بلوچ وتی مہمان
ء باز عزت ء کنت۔ وت گوشنگ ء واب کنت، مگہ مہمان ء لاپ ء سیر کنت اے ہمے ظاہر
کنت کہ بلوچ مرد چکہ انسان دوستیں مردم انت۔ بلوچی ثقافت ء یک مزین خوبی اے ایش
انت کہ بلوچ وتی جنینانی باز عزت کنت۔ آہر بلوچ زال بول ء وتی مات ء گوار زانت اگہ
یک زال بول ء بہ وتی دشمن ء لوگ ء برایشی بروت کہ یک خون ء معافی ء بلوٹیت تو بلوچ وتی

حون و معاف ہم کنت۔

انچو بلوچی ثقافت و تہذیب و تھا اے حبر ہم است کہ یک مردے بہ دگہ بلوچ و
 کسا بروت باہوٹ بہ بیت آباہوٹی بیت و چوکہ تاریخی تہا نوشتہ انت کہ شہنشاہ ہمایون و
 شیرشاہ سوری و شکست دات۔ آجست بہ بلوچستان و ضلع چاغی و نیمگا اتک تو قندھار و حاکم
 مرزا اکامران و نیمگا پہ چاغی و یک سردارے ملک خطلی و نام و کلا اتک کہ ہمایون و دست گیر
 کئے ملک خطلی ہمایون و پٹ لوپ و درپکت۔ مگہ ناکام بوت پدی وتی لوگ و رست حیران
 بوت کہ ہمایون پہ آئی لوگ آتہ مہمان بوت، گڑا ملک خطلی وتی مہمان و خاطر و قندھار و حاکم
 مرزا اکامران و کلہہ و پروانہ کرت و نہ آئی زاری و ترس و خیال کرت و وتی مہمان و گوں
 عزت شرف و تاں ایران و سیم و برت راہ دات ہے ڈولین گپ یک ثقافت و جوانی و خرابی
 و ظاہر کفت۔ چوکہ ایمانداری سخت کوشی ہمت بہادری کشادہ دلی اگہ یک ثقافت و تھا ہے
 بنیادی گپ بنت تو گڑا آرا یک جوانین ثقافت و گشت نہ کنیں خواہ آ ثقافت زندگانی دگہ
 پٹ میدانانی تہا چتکہ ترقی دیروی پکت۔

شہ برزے گپان سہر انت کہ بلوچی ثقافت وتی مٹ وت انت۔

بلوچانی میراث

میر باز خان مینگل

بلوچاں ماں اولی وختان ژا اگر سچے ما اے وختاں بازیں جوانیں روایت موجود انت، ہے روایتاں ژا مہمانداری، ہمسایہ آنی حفاظت کنگ، قول و قرار اے پابندی غریب و بزرگانی مدت کنگ بہادری و بھر مڑوائی مشہوریں روایت انت، جوانیا گندے تہ ہے کلیں روایت یک روایتے جتا جتا میں نام انت۔ لغور مہمان و رانن کہ نگن دات کنت من کہ مہمان و عزت و کت و کت، نگن دیگ مزین دے و بھر مڑوی و لوٹیت ہے رنگا باھوٹانی سر و وتی ساہ و مال قربان کنگ دی مزین ہمت و بہادری و لوٹیت۔ قول و قرارے سر و او شنگ دی یک مزین ہمتی کارے۔ چوناہ و بلوچانی کلیں جوانین روایتانی بنیاد بہادری انت۔ بلوچی تاریخ و ژا معلوم بیت کہ آ پیدائشی بہادر انت چھو کہ شاعر ایک مڑ دے زبانی گشتہ:

مناں میر اتنا سکھی

پھتا تا پھر و کا حقی

اے حالوراماں بچ شک و شبہ نہ انت کہ ہر بلوچ پس و پیر و کا ژا اگن بہادر نت۔ قومی و تہنی پھوتانی جنگ و مڑائیانی قصواں ژا معلوم بیت کہ بلوچاں و قومی غیرت و ناموس و حفاظت و پے بچ و ختا ساہ و سر نہ پھار یز تہ، تمنانی و راجانی گہترین مڑدان ژا اگر تا پھا و لااں اُس و ماں نامداریں بہادر پیدای تہ گنت۔

راجی و تہنی جھیر و واں، ماں رنداں لاشاران ژا جنگ برایتہ۔ میر چا کر رندا شاہ حسین

ء گور ملک ہر اتا پہ مدت لونگ ء پوجے آدگ ء شت میر چا کر شاہ حسین ء دیوانا شت، شاہ حسین میر چا کرے مدت کنگا پہ تیار نیت اے مڑدا چا کرے بھڑ مڑدائی ء ہمتے امتحان گرگا پہ میر چا کر اڑا پھول کت کہ اکہ یک مڑدے ء را ہتھیار گوں مثبت ء آئی راڈ کھے یا مشکلے دیما بیت تہ آ مڑدم بے ہتھیار گوں مثبت ء آئی راڈ کھے یا مشکلے دیما بیت تہ آ مڑدم بے ہتھیار اچے کت چا کر نامی ایں بہادرے ات ایسی ء جواب تھرنیت کہ جنگ ء مڑائیاں ماں ایوک ء ہتھیار بچ کھارا نیا نیت

دست ء دل وتی ہمراہ بنت آئی ء تقاخ بچی نیت

بادشاہ ء گوشتہ چا کرے ہتھیاراں گرت، ماگدن کہ اے مڑدے ہتھیارا گوں مشکلاں چون کت۔ میر چا کرے ہتھیار پھلتو یکھ خونئی نئیں پھیلے چا کرے پلؤ ایلود اتو اشے اش، پیل میر چا کر سرء جلوگتہ۔ چا کر ہو رگ دست ات بلے بے پردائی ء گوں ء شتہ آنگو پیل نزخ بیت۔۔۔ ناگمانی دمک ء ژا یک ہنڈی ء در کپتہ۔ میر چا کر ہنڈی ء پھادا گپت ء لوڑد اتو پیل ء سٹفا جھتہ۔ رب ء قدر تا گند کہ پیل ہے ناگمانی سٹٹ ء دھکا گوں بغا بیتو گرتھ او میر چا کر وئی ہمت ء بہادری ء گوں وتی قول ثابت کت ء سوب کھٹتہ کہ

دست ء دل وتی ہمراہ بنت آئی ء تقاخ بچی نیت

ہے قصہ ء شاعر ء چوں بیاں کھتہ۔

ہتھیار کپتہ گنت سڑدارے شاہی یہ رہن دوستدارے

ہاتھی اشکنت خونئی ایں ہاتھی آتنگ ء تھنک کپتہ

ہنڈی ء گلی ء ژا آتکہ کپتی ماں کشکے پھادا

سنفا ہاتھی ء جھمیں تھی ہاتھی تھرتا ارمانا

شیدا سوب بھڑتا سڑدارا

میر چا کر ء بہادری ء تہ بل بلوچ راج ء اُکسانی پھانوال ہمیر نکلیں بہادر انت کہ جہان
آوانی حال ء اش سہی انت ہر بلوچے کہ قول کہتی قول مڑدانی ڈولا پھالتہ بلوچ بہادریں ورتا
جنگ ء پڑاماں ہے رنگاشت انت چو کہ کسے سیر و شادیانی میاں بروت شاعر اگوشتہ کہ:

ہے نہ پیتہ کہ گوں بدیاں کھپکنت

زخمی دعوائے داتھش گوں جو ریں دشمنان

بو تھ بھور نیتو ناگماں گڑد بیٹاں پدا

کپنگان رندو گڑتھگان گردکیں زریان

رندانی درتیش گھوڑد اش کس دراینا نگر تھ

ولجہ کھشائینت ء گروکیں زریان گوں ہورکیں زینان لوگ ء گڑتھکنت اے بہادری

بے مٹ ء بے بدلیں مثالے کہ درائیں لشکر اش کس ء جنگ ء میدان ء نہ اشتہ ء کلکیں فوج

ماں میدان ء یک روج پیتہ ء داسالے ء تھولگ ء یلان مڑدانی ڈھونڈ واڑتکنت۔ شاعر اگوں

ارمانیں دلا گشتہ۔

ہفت صداشاری داشہ ماجاندارا ہا ورا

یازدہ گیت میر عالی دے پہ بگے روہواں

پر شگمین ڈولی ہر دوئیں راجانی نیامگا

سال ء شش ماہ تھولگ ء یلاں واڑتگاں

مژدان ء سو بلو چیس جنین ہمکر بہادر انتت کہ آ جنگ آنی سروکان ء شت انت۔
 شیر شائی لوریانی خلاف بلو چاں شہنشاہما یون ء مکک ء بڑتکنت ہے جنگارندانی سروکان میر
 چا کرے بیچ شاہداد ء میر چا کرے شیر زالیں گہار بانک بانزی انتت جنگی میدان ء بلو چانی سر
 ء دشمنان جلو کھتہ بلوچ کم انتت۔ مائی بانزی دیما پتہ رندانی لشکرے دل بھڑا کتہ ورنانگل وتی
 مات ء گہارے بہادری دیتو، ہمیر نگلیں میڑائی اے نشان داتش کہ آخر سوریانی پھوج پرشتہ ء
 شاہداد ء مائی بانزی ء سر کڑوی آماں بلوچ لشکر دہلی ء داخل پتہ۔ مکہیں ماتاں ماں وتی
 تھنگویں بچاں رالولیا نی اندرانیکلیں دعادانتت کس

مزن باتے۔ پھیر باتے

بہادر بلوچ بیورغ آرا ہے حالوروش ینت۔ ایٹاں وتی شعرے اندر ء بلوچیں
 جنیناں راپنت داتہ کہ بچھاں را پھیری ء دعادیک جاگہ ء دعا کنت کہ شے بیچ بہادر ء نخی
 باتنت کشی کہ؛

پھیری ء لولی آں مدیت بچھاں

کہ زخم جنوڈ اتارونخی باتنت

اولی ایں بلوچ ہمیرنگ بہادر انتت کہ بیورغ ڈولین کور بہاریں زخم جتاں رالغوری
 اے شغاں جنگ انت اش۔ رندو لاشار گوھرے مصرانی سرا جنگ ء پہ تیار انتت۔ بیورغ
 بہادریا گوں اوار سرہالیں مژدے دے اتت۔ ایشیادیتہ کہ ہر دوئیں راج گار بنت
 بیورغانرندداشتہ کہ جنگ جوان نہ انت، رنداں ہے حبر سر ء شغان باران زرتھ کہ

شلیں نیزگ وکاتاران

بیورغ کونڈلان سہیتہ

اوداجنوں ماتھیغاں تھیر دھوری۔ ترا دیر داروں

مہمان را نگن دیگ دی زخم جنگ ء ترا کمیں بہادری نہ انت بلوچ سماجا بیورغ ء
نوز بندغ ڈولیس کڑدار پیداکت ء وتی نام تا قیامت روشن گتہ۔ نوز بندغ مال ء مدی
آرا ایرائی وختادی بنیادزانت۔ حوانک نوز بندغ وتی مال ء ملکہا حدائی را ہادیگا پہ ہروخت
تیار ت گھشی کہ!

قوتت منا چو عومری	چو عومری قوتت منا
من بشلگ ء بنداں نواں	بندینگلی مزدے نیاں
ہر چھی کہ کیت شہ قادرا	صدغنج ء بے عمیں درا
زیراں گوں راستیں چنیوا	بھر کنان گوں حاضر ء
نیلاں مس ہچی پدا	گڑا منی برات بنگویں
قہر بنت و آپی آگرت	میراث ء ملکہے جو فوا

نوز بندغ ء مال ء سرا

نور بندغ ء پہ سخاوت ء بہادری مزین نام ء ناموسے حاصل گتہ۔ بلے نگن دیغا پہ
چچ بلوچ نوز بندغ ء اش کم نہ انت مہمانانی سکھ ء آرا ما پہ را جانی گہتریں ء بھا گیا کمیں بلوچ
مژداں راہان ء دھنگانی سرا وتی ہلک جنگ انت۔ ہلک ماں دھگانی سرا بوتگاں بلوچی زیند
ہماں بہادری سخاوت زخم جنی ہمسایہ آنی خیال کھنگ، اے فتانی پیدا کنگا پہ بلوچانی گران
مکھیں ماساں مزین کارے کتہ ماساں وتی بچھان ء را گوانز گانی اندر ء ہے لولی دا تگ انت
کہ ہے شیر شمارا ہماں وخت ء حلال انت کہ شاپہ وتی قومی غیر تا ساہادیت۔“

مُکش انت کہ میر نصیر خان نورمی نادر شاہ اے مدتاماں یک لشکرے سروکان ات،
 میر نصیر خان ء مکھیں ماسا گورڈاہ شتہ کہ میر ء آ نہی لشکر ء میدان انتہ میر ء ماسا ہے پیرا اُشکت
 ء جواب داتہ کہ ماں اے حالورا گا ہے نہ مناں، من ہج وخت ء نصیر خان ء را بے وضو
 شیر نداتہ۔ مان ہج وخت ء وتی بچھار اُمڑ دارین شیر نہ مچینگ انت۔ منی بچھ جنگی میدان
 اتو کین ء ساہ پھاریز و کیں مڑ دے نہ انت۔ منی دل باور نہ کنت کہ نصیر خان بلوچ ء میدان
 اُشتو۔ گڑگتہ۔ بلوچ یا جنگ ء کھٹی یا جنگ یے میدان ء ماسا ہادنت۔ آخیر کھڑ دے روچاں
 پدا حال آت کہ کہ بلوچ مرا جنگ کٹ ات ء گوں سو با گڑتہ۔

گنبدے ء مشہوریں تاریخی واقعہ بلوچانی سر بوزدارگی ء ہمیر نگیں مثالے کہ بلوچ
 قوم آں بہادر شہیدانی سرافخر کنت تکبر ہی نہ کنت۔

اُولس بلوچی۔ جون 1968

مئے دودو ہندی زبان

میر مٹھا خان مری

انسان اولی و خساں ترا ہے جہد کناناں آختہ کہ آں غوثاں امدام زیندغ داشت کنت
انسان غوثی و ثی و راتہ باز دیرواں زندغ داشت نختہ بلے و ثی زیندغے نشک غوثاناں و را،
ہزاراں سال بر جاہ داشتہ انسان و ہے گزرا، ادب ہنر، دودو ر بیدغ پیدا کر تگ انت۔ کہ
اگہ یک مزدے یا قوم و چند سر میث تہ اے گڈی و ماں آ نہی و نشک غوثاں ثقافت یا رسم و
دودو ضرور سر بیابنت، نین اے سوال پیدا بیت کہ ثقافت چے و را گش انت۔؟

زانتکارانی خیالیں کہ ثقافت قوم آنی ہواں کار و کسب آنی نامیں کہ آں یک قوم و
اواریں زندغ و نشاناں پیش دارنت ہے نشک و نشان قومانی رسم و دودو دے پیشہ بنت۔ دیروٹی
و یادگار بیٹ و بنت جھپو کہ اہرام مصر تخت جمشید، لال قلعہ، شاہی مسجد، چھڑ و تیں بڑغ بلندیں
قلعہ و قلات قومانی ثقافت و پیشہ دارنت بلکہ مومن جوڈر و ڈولیں دمباں ترا در کپتغیں بھت
و تصویر یا جوادنالی دے عہدی زندغے نشک و نشان انت، ہے نشان مارا ڈسنت کہ اویلی
مزدمان چھٹوں و نیا دکھٹ، چے کار و کسب کھٹ و چے پیرا زیندگوازینیت، یونان و
ثقافت ہوانکہ مشہور نہیں کہ آنہاں مزنیں محل و ماڑی ناہنغینت بلکہ آتہی تہذیب و نام
ہوانکہ گرے بیت کہ یونان و افلاطون و ستر قراط و ڈولیں نیمرانیں زامنندغ یا اسکندر و ڈولیں
کماندار پیدا کستغ انت۔ عربانی دودو دستور ہوانکہ مشہورینیت کہ آہاں و ثی ملک و ماں مزنیں
قلات بستغ انت بلکہ آنہانی مزنی نامی و سوب، آنہانی زحم جنی او بھڑ مڑ وائی این۔

ثقافت ملک و قومانی زند و سر جمیں سر حال و نشان واٹ ہوا نکلے ادب ہنر، مصوری
 بہادری و بھڑ مڑائی، نند و نیاز، ہیل و عادت ہنر و کسب ہے کل ثقافت و جدا جدا کیں بہر انت۔
 بر صغیر و ماں مغلانی عہد شاہی و جاگیر داری و وھدات بلے کہ ہے عہد و قصیدہ و
 زورات۔ قصیدہ ہوا و ختانی درباری زیند و پیش داریٹ، قصیدہ شاعری و یک بلے حس و
 بلے لذتیں قسے اٹ۔ ہوا نکلے شاہراں قصیدہ اندر و اباز دکھم مس پیدا کھنغ و پ، قصیدہ و سری
 گالاں ماں جڑ و ہور بہار و بہار گاہ یا ہجر و زہیرانی پچار کھاڑت، قصیدہ و ہے سربری و ہش
 گیتاری شاعری و یک ایکیں بہرے جوڑ پٹو غزل و ناما مشہور پٹہ۔ غزل و یک جدا کیں
 اہلان و زیمیرے غزل سماج و ڈکھ و غمانی پیرایا پہنادی اس بھیرے و دات چھو کہ شاد گھشی:

تمناؤں میں اُلجھایا گیا ہوں
 کھلونے دے کے بہلایا گیا ہوں

یا

چھو کہ انشا اللہ خان انشا گھشی:

نہ چھیڑاے نکہت باد بہاری راہ الگ اپنی
 تجھے اٹکھکیلیاں سو جھی ہیں ہم بیزار بیٹھے ہیں
 شاعراں وٹی عہدی مند و موسم، پھل و کشار، چچی و میلہ غرضی کہ سماجی زیندے ہر
 پہناز پیش داشتہ ناخ گھشی کہ:

ہجوم رکھتے ہیں جانبازیوں تیرے آگے
 جوار یوں کا دیوالی میں جیسے جمگھٹ ہو

آتش ہولی و پچار و تپ گیتاراں مس اے رنگا کھاری:

خون شہید ناز سے ہولی بھی کھیلے
رنگ اس میں نہسے گلال کا خوشبو عمیر کی

شاعراں مرکھ و رنج و غمانی و سیر و شاذہ و دگ و دستورانی پچار مرثیہ و سہرا و اند
راکتہ میرانیس و دبیر و گوشتنیں مرثیہ داں روش مروشی، مژدمانی دلاماں، ظلم و مزدوری و
خلاف و جوش و زہر و غم پیدا کن انت۔

کہنیں عہدے کلاں ژارندی شاہر مرزا غالب و گیتاراں مس دے مرثیہ و
سہرائے دریں گال موجودات۔ امام حسین و مرثیہ و گال، نفوش و کھڑزنت، غالب گھشی کہ:
باں اے نفس باد سحر شعلہ فشاں ہو
اے دجلہ خون چشم ملائک سے رواں ہو
اے زمزمہ تم لب عیسیٰ پہ فغاں ہو
اے ماتمیان شہ مظلوم کہاں ہو
بگڑی ہے بہت بات بنائے نہیں بنتی
اب گھر کو بغیر آگ لگائے نہیں بنتی

شاعراں ژا سوا عہدی شکر لکھو خاں دے اُسی زیند رسم و دود و ریدگ و دستور پیش
داشتگ انت ہمیرنگیں شکر لکھو خاں ژا علامہ راشد الخیری محمد حسین آزاد، حالی، سید سجاد حیدر، علامہ شبلی
نعمانی، سرسید احمد خان، خواجہ حسن نظامی و دہمی قلمکاراں، راجی زیند و ہر کش و پہناڈ پیش داشتہ۔
انگریزانی آئیگا گوں راجی زیند بدل بیانا شتہ، انگریزاں گوں ججیا، بجلی تار، ریل
نوکیں کل و مشین آنتخ انت، نوخیں کار جاہ بنگیرہ بیخ انت، انگریزی تعلیم ڈیہا ماں دا پر شہ،

ڈیہی ثقافت ء درڈیہی تہذیب ء پھوٹانی جنگ ء جھیر ء شروع پیشہ۔ ہے جنگ ء ماں ادب ء
 مزین بہرے کہتہ۔ ہے جنگ ء سر کڑواں ژا حالی، شبلی، اکبر مولانا ظفر علی خان ء علامہ اقبال
 نامداریں سروک ء تنت ہے جنگ ء ماں اکبر اللہ آبادی ء یک ایکیں دگے کہتہ۔ اکبر ء نوکیں
 تہذیب چھتر ء شعاعانی تھیراں گوں شکیتہ ورنایانی زیند ء سرا اکبر بر شکھندیت ء گھشی کہ:

ہوئے اس قدر مہذب کبھی گھر کا منہ نہ دیکھا

کتی عمر ہوٹلوں میں مرے ہسپتال جا کر

لج ء ننگ اے ڈیہہ ء کہنیں دودے انگریزی تہذیب ہے جیا ء ننگ ء گار کھنغ رند

ایٹ۔ اکبر کہ ملک ء یک پتوے ء بے پردہ گندی تہ گھشی کہ:

بے پردہ دیکھیں میں نے جو کل چند بیبیاں

اکبرز میں میں غیرت قومی سے گڑ گیا

پوچھا جو میں نے آپ کا پردہ کہاں گیا

کہنے لگیں کہ عقل پہ مردوں کے پڑ گیا

علامہ اقبال ء دے اکبر ء رنگ ء ماں انگریزی تہذیب ء راڈھلا گوشتہ، گھشی کہ:

اٹھا کر پھینک دو باہر گلی میں

نئی تہذیب کے انڈے ہیں گندے

یہاں بخار بھی چھیلے گئے ساتھ

نہایت تیز ہیں یورپ کے رندے

انگریزی تہذیب ء گوں وٹ بھجیا ہمیر نکلیں بذانہ دے آوڑنگ انت کہ شمیم ء

پیشتر ء آنہانی اے ملک ء ماں ڈس ء پار دے نیٹ۔

ساحر لدھیانوی ہمیرنگیں بذا نہاں چھوش برینخ کنت :
یہ کوچے یہ نیلام گھر دل کشی کے یہ لنتے ہوئے کاروان زندگی کے
کہاں ہیں کہاں ہیں محافظ خودی کے ثناخوان تقدیس مشرق کہاں ہیں
میشنی عہدء یک پتوے باز زیات بھا گیا کرتہ باقی عالم تمام گونج کشہ، ہے
لاف سیریء گز لغی ء یک ایکیں سماجی اژاندے پیدا کشہ۔ ہے پیرا غالب ء عہد اژا بنگیہ
پیتہ۔ چو، کہ غالب گھشی کہ:

گھر میں کای تھا جو ترا غم اسے غارت کرنا
وہ جواک حسرت تعمیر تھی دل میں سو وہ ہے
سماجی زیندے ہے چک ء تانز روش پہ روش کیشتر بیان ء شتہ چو کہ فیض کشیت
ایک طرف بجلی ہیں جوش زیت کی شہنائیاں
ایک طرف چنگھاڑتے ہیں اہرمن کے طبل ء دف
شاہراں ژا سوا ادیباں دے گونڈیں افسانہ ادنا ولانی لاف ء سماجی زیندے سر جمیں
حال دا تک انت۔ ہمیرنگیں کتاباں ژا ”آگ کا دریا“ ء ”اداس نسلیں“ مشہوریں کتاب انت۔
شاعر ء ادیباں کہنیں راجی زیندے پیرا ء پجارا ژا سوا اے دے پیشگوئی کشہ کہ یک نوکیں دل
پسندیں سماجی زیندے روش ء ڈولا تھنگویں برجاں ژا در کھفیث ء مئے راجی زیندار وژنا کنت۔
چو کہ فیض کشیت

گل ہوئی جاتی ہے افسردہ سلگتی ہوئی شام
دُھل کے نکلے گی ابھی چشمہ مہتاب سے رات

اولس بلوچی۔ اکتوبر 1969

بلوچی گیدی دودو راہبند

میر عاقل خان مینگل

بلوچی ء کوہنیں دپتر اگہ یک نیمگ ء بلوچانی ہما و ہد ء راجی زند ء میڑواں پیش
دارنت ء آوانی تب ء خو ء گوناپ انت۔ داں دوہمی نیمگ ء آوانی توک ء بلوچانی ہما کوہنیں
دودو ر بیدگ توہمات ء ہیالی چی یعنی انگریزی متس Mythes دی مان انت۔ اے
بیشناک ء ماکیشتر اما کوہنیں دودر ہندانی چار و گزار ء کنن کہ ما بلوچی ء کوہنیں ء نوکیں سوتاں
کار مرز بوتکنٹ۔

1515 ء براہو، جد گال جنگ ء شیر کہ آئی دودو ء پتا دہپت ٹپگ انت۔ آئی ء

اے ڈولیس گال کاینت:

میر بجار میر واڑی ء بابت ء شاز گشیت:

نوکراں دست برست بگردینتہ

نام پر آ لک بخش ء بگوندینتہ

پیش ء پونوک و دی بوتگیں ز اہگ ء جنک تال شپ ء نیم ء ہر شپ نازینک جقت ء
ششمی شپ ء چوچک ء نام ایر کنگ یا گوندینگ ء دود باز پونگ ء ناز ء بوت کہ آرا
ششگ گشت۔

”ششگ“ ء شپ ء ء دگہ دوداں ابید چوچک ء رازیتون ء تیل ء تہ چرپ

کرتنت۔ دوپیرن جنین روگن ء چرپین نانان برزداشتنت ء یکے چوچک ء شہ نانی چیر ء

کشت۔ ششگ ء پد پانزومی ء چلمی شپ ہم ہمے مان ء کشگ ء دود بوت چلمی شپ ء دود ء
 چلم گشت ہر دیں زاہگ زانتی بوت داں آراء وانینت۔ ہر دیں کہ آوانگی کتابان ہلاں
 گرت۔ داں آرا ماس ء پس اش نوکیں چچ گورادانتت ء یک دگہ دودے بوت کہ آراء
 زرشان گشت آئی سرء واروار ء یعنی پیسگ چت دانتت ء میرات دی کرتنت۔ ہمے براہو
 جدگال جنگ ء شیر میر بجا میر واڑی ء کسانى ء بابت ء کشگ بوتگ۔

عالمایں ہر روج ء سق داتہ

دم بہ دم زرشاں کرتکت، مات ء

ہمے دود ء بابت ء شے مریدوتی دوست حانی ء چوش کشیت:

پہ وتی سیری گورگیں چارکل ء بریں

ہپت براں اود ء خانگل ء زرشان کنین

ہمے براہو جدگال جنگ ء شیر ء سرگوپگ ء نہ گوپگ ء کوہنیں بلوچی دود ء سوچ

رست پیش ء اوباز براں نوں ہم غم ء سوگ ء روچان بلوچ زال بول مہراں نہ رندانٹ ء

نگوبنت۔ چوش کہ یا حسینی ء ماہ کسی مرک ء چل شپ ء دگہ انچیں بازیں روج گندگ ء

کایت۔ براہو جدگال جنگ ء دپتر ڈسیت کہ ہر دیں بلوچاں اے حال رست کہ میر بجا

آحتہ ء آجوتی ء چن ء لانج ء انت۔ داں آشی ء سراں وتی چیز ء مانو کرتنت ء گوپنت۔

زالاں پہ ہاروی سراں گوپتہ

دیرگ وطمبلاں شادہے کرتہ

یک شارے کشیت

ماتے نہ رندیت مہرے

بچے نہ اولیت گورے

میر حمل کلمتی ء بندی ء سوگ ء بلوچانی زال بول تنگاشمبہ یعنی چنگ ء روج ء سر نہ شودنت ء نہ
رندانت۔ میر حمل ء پرتگیزی پرگی 1581 ء یک زری جنگ ءے دزگیر کرتنت ء برتنت۔
ہوتمان کلمتی آئی بابت کشیت۔

شے ء شانزدہ سر شود براثانی گہار

شمبہ پہ براساں شر نہ انت شانزدہ پہ پتاں

شمبہ ء روج ء حمل بندی کر تگاں

شانزدہ ء روج ء حمل ء شاگ نال کتہ

حمل پہ شاگ و شاگ پھانیلویں زر ء

دوستیں رند ء زہیری شیر ء آئی دشتار شیریں غمناک جاوے جوش پیش دارگ بوتہ۔

پرچے کنل ات کو ردیم انت

بھیک تئی بمبویں دھنتری انت

چم تئی قدھیں انزی انت

شیریں ء مود و مہرانی کوردیکی ء بے مرزی پر آئی دوست دوستیں ء انت کہ آبرگولیس ء گول
یزدی سدی ء دزگیر کرتنت ء بہ ہرات برتنت۔ پیش ء بلوچ و تی ترکی بروتاں چرپ ء چنگ
کرتنت ء مسک مشتنت و لے ہر دیں کہ مونجا ء ملور بوتنت، داں بروتاں پہ تمیز نہ کرتنت، داں
بروتاں نیلے مشتنت رند و لاشار ء سی ساگی جنگ ء نوحانی تمں ء سردار میر عمر نلی جنگ ء

لاشاریانی بلو بست اے جنگ ء رنداں مزمنین تاوانے رست، شائر کشیت کہ میر عمر پدء مک
پشومان بوت۔

عمر غمزدی نہ رپتہ
نیلے پہ بروتاں مشتہ
دت گوں حملاں چوگشتہ
چوں ء من گنوک بوتن مست
سیانن پہ حسد یگاں بست
بوریشس وتی راستیں دست

سردار میر چا کر خان رند ہر دیں سیبی ء یلہ دات ء دیم پہ ستھ گڑھ (پنجاب) لذت
داں ہم ورنایاں یات کاریت کہ سی ساگی جنگ ء کشگ بوتنت۔

ہپت صد بھگلوں ورنایاں
پاگاں پہ کہیںی بستت
بوراں بے لگاماں تاتکت
مساں ماں بروتاں مشنت

”منت“ یا منشت“ ہم کو نہیں بلوچی دودے بلوچ یک ولی یا پیرے ء نام ء منشت
ء ایر کشت اے منشت گیشتر گونڈوانی سرء مود یاد کہ چی بنت ہماوتی پیر ء زیارت ء گوک ء
پس خیرات کنگ ء رند منشت ء پیلو کشت۔ چوش کہ سرء مودارہ ساہنت۔ رند و لشار ء ہے
شرء ملاشوران سردار گوہرام لشاری ء بابت ء کشیت۔

سیون صاحبی درگاہ

منته دہین پرشاد

بزاں ہرات و بادشاہ و شاہ حسین ظلمی و پہ منته اشکن اکہ آ سردار چا کر خان و انگو
 میلیت و بداریت "سہ شام" یا "سہ روج و نگن" حرج "مرک ہم بلوچی دودانت مردگ و
 است و مرک اولی سہ روج ہیرات دوبر و کشت و دوبراں "مرک" کشت و دگہ "حرج
 ہم کشت اے ڈول و اے لوز بلوچی زبان و محاورہ ہم جوڑ بوتنت انچو کہ انگریزی
 و "demn with hell with" و محاورہ کارمرز بوتنت ہم دود محاورہ و پیم و بلوچی
 شازی و دی مان آختت سردار چا کر خان رند ہر دیں سیبی و ابدی اشت و شست داں چوگشت

سیبی گھوڑدی گرداں بات

شو میں گوہری حرجاں بات

یا دگہ یک شرے کشیت

بلاں مرد لواشیں سیبی

گوریں بدانی مرک و بی

جام نندہ و بھٹیگاں

سہ روج و نگن بنت بار

بزاں ٹمٹہ و سہہ خاندان و جام نظام الدین نندہ و بکھر و بھٹی راجپوتانی سرشام و بہ
 بیت پرچیکہ آ سردار گوہرام خان لاشاری و پلو بست انت و سی ساگی جنگ و نوک کنگ و چین
 و لالچ کرتنت پیش و ہر دیں قربانی و گوک و ہیرات کنگ و برتنت داں آسر و ہوم و سہ شنک
 جت انت و کے تاجینتت پداگڈتنتے اے ڈول و بلوچی و محاورہ شنک بوگ و شنک کنگ یا

جنگ زبان ء کارمرزبوت نوکیں یک شاعرے (عطا شاد) ہے دود ء محاورہ ء باز پہ جوانی وتی
شرے ء آرتگ

او گلزمین تئی پراہیں دامن شنک اُن بلے اے جلگہ ء پرچے چوبے دوار اُن من
بارگہہ ء روچاں جکت لیلو جناں ء سیل ء در کپنت ء ہم ء پل چتت اے ان دودات کہ
دوستان شہ بدو بدواہاں ء درر کیگ ء پہ پلانی دستی ء مشت ء سک داشت انت پلانی
گلدستگ دست ء کنگ لیک شگونے ات۔ اے دود پرنگستان ء دی سور ء ہاروس ء روچاں
است۔ ماراے دود جام دژک ء شیر ء رسیت کہ اود ء شیریں گوں دز گہاراں سیل ء روت ء
گواژگ ء پل سندیت

ژنگ ء بنت جنگ رندانی
ملانی پد ء شیب ء بنت
کایت کرگری کرمان ء
نیکیں نیماں گوندان ء
پل اچ کرومگاں سندان ء
پشاں گواژگ ء لال پشاں
نیم جاگ ء جگ ء جنت
نیے کنل ء سرگوشاں
نیے پہ منی نیت ء
چنت ء من وتی مشت ء کت
باپشت اچ بدان جوریناں

بلوچانی اے دودتنگا است کہ سور و ہاروس ۽ روچاں دوسہ گشتاں آلو جنت آلو
 میشر اما وہد ۽ جنت کہ بانور و سالونک ۽ دست ۽ پاداں نام جنت ، یا آواں جانثودی ۽
 برنت یا بانور ۽ سر ۽ گوپنت ، یا بانور و سالونک ۽ پچ گور ۽ دینت ۽ لے اے ہم اشنگ ۽ آحتہ
 کہ پیش ۽ ہر دیں بلوچ سر پچار پہ شہیدی ۽ سیری سلہر تنت دستاں انام جنت موداں میان
 ششتت نیل جنت چہاں سرنگ ۽ بروتاں مسک شنتت نوکیں یا شود و کیں پچ گور ۽ کرتنت
 داں ہم آوانی گلام ۽ مولد ”آلو“ جنت جام درک وتی شر ”عرش ۽ پریاں“ کشیت ۔

ہالونک ۽ کنگراں کنگر جزیں براہندگاں
 زوتیں شہادت بی منی عرش ۽ بری ۽ سور کنیں

جان ۽ گناہاں دور کنیں

بزاں ”ہالو“ شر وشی ۽ پاکیں مرادانی حاصل کنگ ۽ وارت ۽ بوتگ ، انچو کہ مودگ ،
 غم ۽ اندوہاں تالان کنگ ۽ ہر دوک ماں بلوچی سوتاں ۽ راجی زند ۽ استنت ۔ ہے ڈول ۽ ”
 دیم ہونی ۽ دودتنگا است کہ بانور ۽ پس یک پے آئی ۽ آروس ۽ سہ چار روج رند کشیت ،
 پس ۽ سر ۽ ماں حوتان میسنت ۽ بانور ۽ سالونک ۽ قلیگ دریک ۽ دیم ۽ ایر کنت ۔ اے ہم
 بلوچی سوتاں کارمرز بوتگ دانگنت دیم ہونینے ورناترا پاکیں ڈگار دروہ ۽ ڈرمن ۽ حال
 سرنگ ۽ یاسکیں ساہت ۽ سوج دیگ ۽ ڈاہ ”گشت انت ۽ باز ہنداں ہے زوتاں ڈاہ دیگ ۽
 پدول ۽ یک خاصیں لے جت انت ہر کس کہ دول ۽ اے ڈولیں توار ۽ اشکت آسکی ۽ ڈاہ
 وارت اے ڈول ۽ ”سٹوہی“ گشتت بزاں ڈاہ یک پرتہریں سوچے کہ آئی دیمپانی ۽ پمردم
 تیار ۽ شیوار بہ بیت بلوچی سوتاں ڈہ بوتگ باز کارمرز چنگ چوش کہ ریحان رند کشیت ۔

ڈاہ انت ۽ ورنایاں گچینان

جام و رک ڈاہ برت پیری ء رو کین ء

براہو جد گال جنگ ء شیر

ڈاہ بدے حاران ء کہیں میر ء

آ ملک دوستین ء کلات گیر ء

بلوچانی ہما مردیں ء جنین کہ سروک ء سر کردگ انتنت آواتی سرشودی ء دودے بوت

ء ہما دود ء روج بازیں تک بولک سوگات ڈانتنت کہ آوان ”سرشود“ گشتنت ، براں اے یک

ٹیکے ات میر چا کر خان ء گہار مائی بانزی ء سیرشودد گیگ ماں کوہنن دپتراں است اے معلوم

نہ بوت کہ سرشود ء دودھر سال بوت یا یک براں یونانی تاریخاں ہیرودوتس ء آستر ابومے دود

ء سوج ماں ایرانی گور ء دینت ۔

ہندوستان ء بادشاہ مہاراجہ چندر گپت مور بہ سروریر چانکیہ ماں وتی کتاب آرت

شاستر ء مے دود ء ماں ہندو سند ء آریاہانی حد ء ڈستگ ۔ وی ۔ اے ء دگیرنگی تاریخ دانانی

حیال انت کہ سرشود ء دود ہم شہ ایرانیاں گرگ بوتگ پرچیکہ سرشود ء دود ء بچی ء آس ء جملا ہی

ہم بوتگ ء شیبہ و لشاباں دم ء درودام وانگ انت ۔ اے گپ ہم الم ء بوتگ کرت کہ پیشی

بلوچانی حد ء سرشودی ، جانشودی ء ”پچھودی“ ء پہ یک یک خاصیں روج ماں پتنگ ء ماہان

بوتگنت ، البت ایشانی دود ء ء مدمانی روج یکے یا سال ء تہا یکے بوتگ ۔

پیش ء پہو الیں بلوچانی رواج اتک ہر روکاریں مردم ء ردیا قصور درگیجگ ء پہ اے

کرتنت ۔ کہ آوانی مشت ء موٹ یعنی سوہریں اشکر ء پوگ دانتنت ۔ یا آئی پاد ء ماں چاراں

یعنی آس ء پراں پترینتت اگہ آئی دست پاد بن گپنتت ، داں آقصور وارات ۔ آسر ء

درست چاپنٹ ۔ جنان ء برتنت ء سزادانتنت ، بلوچی شازی ء ”موٹ“ ء ”چار“ ہر دو محاورہ

بلوچانی میرات

کریم دشتی

ہر چیزے کہ مردم ء چہ پس ء رند ء رسیت آ میراث گوشگ بیت۔ ء ہر کس ء
ہمگرگ رسیت کہ آئی پس ء گوک بہ بیت کس ء چہ پس ء اند ء بادشاہ بیت کسے مالدار کیے ء
ملک ء ڈگار رسیت ء کے ء بگ ء ر مگ۔

بلوچان پہ وتی زہگان میراتے کہ پشت کیتگ آ آوانی مزن زہرگی مژادارہی
مہمان ء میار جلی انت۔ بلوچانی پسان بادشاہی ملک ء زمین ہم بوتگ بے آوان ایشانی ہنچو
گردار نہ گتہ ء پہ وتی زہگان پشت نہ گیتگ۔ یک بلوچے ء ہچ نیست گزنگ انت۔ بلے
مژاہ میار آئی پلو ء مدام ستگ۔

یک قوم ءے یا استمان ءے پجارگ ء واسطہ کہ آچونین قوم ءے ءوت ء چون
گندگ لوئیت آ قوم ء دودور ربیدگ ادکار پدان چارنت جرانى توک ء آوانى لبا ء لبا
تندوپاد آئی شعر و شاعیر انت۔ اگاں ما بلوچان ہم چے آدینک ء بچاری گڈاما آواں پہ
جوانی دیست کنیں۔ اگاں ایشانی دودور ربیدگ ء بچاریں گڈا ء گپ سہر ابیت کہ آوانى یک
مزنین مرادے ہمیش انت کہ آوانى مزن زہرگی ء مژادارہی ء نام بہ پروشیت آچریشی
مستریں ہچ چیز نہ گندنت۔

یک بلوچ سردارے دیوان کنت شادہ ء دیوان بیت ساز چین ء شاعر نشنگ انت
بلے تاں دیوان ہلاس بیت شاعر بلوچانی گوسگیں مردمانی زہم جنی ء مژادارہی ء تو صیف ء

کت یکے ہم ائے گپ گوشت نہ کنت کہ یک بلوچے ء دیوان ء یک زال بولے ء ناچ ء
 سُبت کُتہ۔ ائے دیوان ء پہلوان پہ اندام شنگ ء شعر جنت یہ یک ماسے ء دنیا ء جوانیں چیز
 آئی بچ انت آ دُنیا شریں چیز ء پہ وتی بچ ء گچیں کنت یک بلوچ ماسے پہ وتی زہگ ء مال ء زر
 نہ لوٹیت۔ بادشاہی اوبان دباگیر نہ لوٹیت آ گوشی کہ آئی بچ زحم جنے بیت گڈا آئی مراد
 حاصل بنت آ وتی گوازی زہگ چولولی دنت کہ۔

قرباناں ہمارو چانی منی بچی بورد بور سواری بیت

گوں پنجاہ نر مزاریں بیلاں

شنگینت بداں پسیگاں

مس گوں صد جن ء ہلکے گا

توصیف کناں بچی ء

پچار کہ ائے ماس ء دل چہ لوٹیت۔ مستریں چیز کہ پہ وتی بچ ء شات بیت آچہ

انت۔؟ اگان ماس وتی کسانین جنک ء نازینیت گڈا چوش گوٹیت۔

مہگونگ منی کاڑے بیت

کلے چہ من ء گستا بیت !!

وتی براسانی خیالے گور بیت

روحے صدنیر شونا بیت

شپ شام ء کشیت گٹوراں

ناری ء نر نکمیں میشاں

آماس ۽ پھوتی جنک ۽ مراد ایش ایشنت کہ آ مہمان شونا دک بیت اووتی کسان

میار آئی پلو ۽ بندوک بیت۔ یک گوہارے وتی براس ۽ چوش نازینیت۔

براتی ۽ من میرین ۽

کوپک اسپران رسینگ

لانک بند جابوانی تیراں

براتی ۽ کیت تردوکیں

براتی ۽ سگار بروکیں

دگہ گوہارے کشیت

اللہ منا برات ۽ بدے

تیرے چناں لانک ۽ دیاں

گوں لشکر ۽ گوں ئی کناں

بچ ۽ شادھانت مات ۽ گوہار نارینک وہالو جنت وتی سالونک ۽ چوتو صیف ۽ کنت

ہلو ہالو کنت بچ ۽ منی ۽

منی بچ ۽ دوش رنگیں کیت ۽

کیت ۽ سچ ۽ سالونک ۽ سلاحاں

منی بچی ترا سہ ۳ چیز براہی

پتنگ ۽ اسپرو زہم بادشاہی

سالونک ۽ کیت تردوکیں ماپہ ملگی سالونک ۽

سالونک ۽ کماں شرطانی ما پہ ملگی سالونک ۽
دگہ ماس ۽ وتی بیچ ۽ پہ مڑادیم دنت ۽ کشیت۔

بچی منی چم ۽ چراغ

زہم ۽ جن ۽ نام ۽ درار

قبر پیرک ۽ انبوه بیت

تنی موتک ۽ بدل هالوکنناں

تنی مرگ ۽ منا حال رسیت

ماپیراں دو برورناباں

چرے حبراں یکے ہلکٹ کت کنت۔ کہ زہم جنی بلوچانی پیرکی میراث انت ۽ چریشی
بیچ بلوچ زبہر نہ انت او ۽ ہر کسی سرا بہر انت۔ مزن زہرگی اوزہم جنی ۽ ابیدایشانی میار جلی ۽
مڑاداری ہم گوشگ نہ لوٹیت بلوچانی مال وڈی ہے میاروز ہرگ انت آئی توک ۽ غریبی وامیری
نیست اے مڈی گوں ہر کس استنت ہمیشہ بلوچانی دیوان کستر ۽ مستری نیست بادشاہ یا سردار برز ۽
تندی ادا ایدگہ جہل نہ نذنت۔ آوانی میار آوانی مستریں چیز انت ہنچو کہ بتل جنت۔

مرد میاراں ماں چادر ۽ بندنت نامرد میاران ماں رہ سراں بو جنت ۽ مستونگ ۽ صنعتی مرکز ۽
قیام ۽ ژہ کھڈی آں دہ ترقی موقع ملیتہ۔ اولائے کھڈیانی واسطہ ہر سال ۽ دریں مکاں ژہ
ریستغیں پھوم آرغی ۽ آئیں خرچ زیادہ ۽ تاں ۽ بچت کم ۽۔ نی اے حال نہیں کہ اے کھڈی
آں باز جو امیں نمونہ نہیں ریستغیں پھوم آسانی ملغیں۔ اے واسطہ قالین ۽ نمندہ سازی ۽
صنعت ترقی راہ روان ایں۔ کوئہ قلات ڈویشن ۽ دگہ علاقہ آں مچلانوسکی (ضلع چاغی)

کھڈی ء ذریعہ قالین، نمدہ سازی (ٹھہر سازی ء) کار باز جوانیں طریقہ بیغیں۔
 کوئٹہ و قلات ڈویشناں قالین ء پھر سازی ء صنعت جوانی ء کُشغے ڈولیں۔ اے
 علاقہ عالیچہ ٹھہر اسجری، و پھوم ء کار ء اعتبار ء یک پیداوار نہیں کردارانی ہندائیں۔ حکومت ء
 کوئٹہ ء قلات ڈویشناں ترقی ء کاراں پہ خاص توجہ داتہ۔ ہے خاطر ء اے تمام خطہ ہر سال
 تعمیر و ترقی ء پہل نوخیں نوخیں جوانیں پلو و تی مثال و ت انت۔

میار مرد ء پوزانت آکس ء میارنداشت آئی و تی پوزن برات۔

بی بی گوہر ء و ت ء میر چا کر ء میارکت ہمیشی سی سالاں چا کر ء گوہرام ء جنگ
 بوت۔ میراں پہ گوہرام ء جنگ ء واسطہ قندھار پہ لشکر چینی ء شکست۔ پداگون قندھار ء بادشاہ
 جنگ ء آئی میار بوت آئی جلت۔ او گوشت کہ اے و ہد تو منی میارے من پہ تو گون شاہ ء
 جنگ دیاں گڈا کہ تو گون و ت بے منی ء شے جنگ استیں۔ ء میار جلی ء بہ گند۔ میر جاڑو پہ
 و تی مڑا ء و تی گونڈیں زہگ ء چہ و تی زہم ء دو کپڑ ء کت شہ مرید ء ہانی چہ و تی ساہ ء دوست
 رات بلے پہ و تی قول ء خاطر ء لاگوان ء دات ء۔

بلوچ تہل جنت کہ، خون بلوچانی چہ دوسد سال ء انگہ دو دنناں انت۔ بلے اگاں۔
 دو صد خون بکن ء آئی پتر ء برو آ دو صدیں خون ہوم جاگہ پیر بنت ء مرنت۔ ء آوانی میرات
 انت کہ چہ پتاں رستگ او آوانی ہرج دودے کہ بچارے آوانی مڑاہ داری گندگ بیت۔
 مہمان جلی چہ و گیشتر کجا بیت کہ در آمدے ہلک ء کیت۔ آئی پیش ء دستگیں یک واریں
 جنوزاے بیت یا چور نہیں (یتیم) زہگ نے گڈا در آمد ہما کس ء مہمان انت۔ اگہ ہلک
 کماش یا ڈیہہ ء سردار آئی مہمان ء بہ گوشت کہ منی گور ء شام بکن گڈا بزان کوش پاداحتہ۔

بلوچی حال احوال

میر حمل خان مری

چو کہ اے گلزمین آب و ہوا، درشک و دار، کشت و کشار پیداوار ہر ہندۂ ہر ملک
 ۽ جتانت۔ ہے ڈولا ایٹی سرا آ بادیں قومانی خواہ خصلت، رسم و رواج دے ہر ہندۂ یک
 ڈولا نہ انت۔ ہے قومان درۂ یک مستریں قوم ۽ بلوچ نام ۽ ژا بھالاغ بیت اے قوم ۽ مرد
 لکھو ہماں پاکستان ایران، افغانستان، روس ۽ عراق ۽ مشرق وسطیٰ ۽ دوہمی ملک ماں آباد
 انت، اے قوم و تی رسم و رواج خواہ خصلت زوان ۽ پوشاک ۽ باقی بازیں ۽ جہاد مذہب ۽ سوا
 دنیا ۽ دوہمی قوم ماں چہ بالکل جتائیں قوم ۽ زانگ بیت۔ چوش تہہ بلوچ قوم ۽ ماں مہمان نوازی
 سخاوت، بہادری۔ دات ۽ گپت۔ ننگ ۽ ناموزیک دوہمی ۽ تنگ ۽ ساعت ۽ پکرغ ہمسایانی
 سرا سردیغ، میٹر ۽ مرکز ۽ رند حونانی بشک کنگ ڈولیس صدھاں جوائیں رواج موجود انت۔
 مغرمن ایدۂ حال حوال ۽ بارو ۽ شار باز ۽ کمیں ڈس آں۔ کہ حال ۽ احوال اصل ۽ ماں چے ۽
 گش انت۔ حال حوال ۽ مئے راجی زندۂ ماں چکراہیت ایں ۽ حال ۽ حوال ۽ چکر قسم انت۔

بلوچانی اندراغ کسے و تی کوڑی ۽ ہندا ایسا پہ تکے ۽ برو یا ندوے سودا گر عا پیہ زیمینیں
 یادیریں شہرے ۽ روچی ۽ روش ۽ رند یا ہواں روش ۽ بیگہا لڑا گڑدی لو عا پیئے تہہ ہلک ۽ دوہمی
 سازیں مزدوم آختغیں مڑاچہ پھول گھول کنت کہ ورناتہہ شہراچے سودا سٹ گپتہ، کئے ۽ کھیا
 گوں گالی بیٹغے، سالانی برمانی آگھہ بہاچے اث، عالم ۽ راج ۽ ڈیہہ ۽ کل ۽ حیر میر ۽ ہے رنگا
 سازیں مزدوم آختغیں، مزد ۽ چہ کلیں حالاں گرنٹ ۽ و تی حالان آنہی ۽ راڈ سنت۔

ہے رنگیں پھول گھول ۽ ڈس ۽ پاراں، ما بلوچی ۽ ماں حال حوال گٹوں، حال حوال

ع رسم اصلا ماں بلوچاں پہ پریس ریڈیو، ٹیلیفون (بزاں مواصلات) بجھیریں فائدہ مندیں
 شے ع ناں مے اوس ع مردم ہے حال حوال ذریعہ و تی استمان ع نوخیں غ تازہ ایں حالاں چہ
 مالیدار کھنا میناں ہے حال ع احوال یے ع جہاز مے بلوچ اوس و تی ملک ع امن غ ایمنی جنگ
 ع جھڑہ سیت ع تاوان ع دوہمی دنیا تی حالاں ژا یک جو انیس سیاستدان ع ڈول ع ہر وخت ہے
 خبردار انت۔ اے وخت ع دنیا ماں دھمو کہ بلوچ آباد انت۔ اگہ آہاں ژا کس ع دے و تی
 بلوچی ننگ ع شان نام ع ناموز ع رسم ع رواجاں چہ واقف دیں، تہہ آں یکدوہمی ع گوں ترمیشی
 ضرور حال حوال کنت۔ حال حوال نہ کنگ بلوچاں پہ باز میاریں روش در کپتی تکی بلوچاں ماں
 اگہ یک بلوچ ع دوہمی ع حال ع مہہ گہڑت تہہ آں اشی ع و تی باز بے عزتی زانت ع دوہمی
 ہندے ع ہواں بلوچ ضرور کیے ع حال دا کہ ادع فلاں ہندع فلاں مژد مناں تریٹہ، آں ہمکر
 لغورے ع کہ آ نہی ع ممیں دو شپائی حال دے نہ کپتہ دوہمی مژد و تی حال نیام ع آ نہی ع راجھری
 اے جو اددا کہ ادع ہے مژد تکاں بلوچے نیا بفاے ع کہ آ نہی ع حال گرگ ع تو نی دے نوٹہ۔
 ہے ع جہاز ہے بلوچانی کسانیں چک دے حال حوال ع دات ع گپت ع کنت۔

و تی بلوچی رسم ع یا پابندی ع دوہمی ہے شفا نانی تھڑس ع ما بڑدستی مژد ہر ہندے ع
 کہ ملوں یکدومی ع گوں و تی بلوچی حال ع حوال ضرور کھنوں۔

بلوچی حال حوال ع باز قسم انت چو کہ مرکہ۔ لوٹ مہمانی، مالداری، حال داری ع
 جنگانی داہ رسا بئغ ڈولیں بازیں قسم انت۔ ہے قسم آں ژا من پنچ، شش قسم ایں حالاں
 لکھاں۔ تنکہ مے ہواں مژد کہ اے وخت ع شہراں نشو بلوچی رسم ع رواجاں روغاں،
 شموشاں ع یا آں حال حوال کنگ نہ نزان انت۔ اگہ روچے ع درشی ع کوہاں برو انت تہہ
 آسانی ع گوں حال حوال کت کن انت ع کوہی مژد مانی شفا ناناں ژا پھجنت۔

مالدارى حال حوال

رحيمو: اسلام عليکم

کريمو: واليکم سلام: بيادشا آختے۔

(دوئیں مژدا واری ء) دراپے خوش ء حیر بیت حیر مہر

کريمو: اداريمو وتی حال مہروانی ء کھن

رحيمو: حال خدائی ايس ہند ء اوتاک ء بے ساعتی ء روش ء مال چھارینوں پے سنداں گواشاں

کاہاری ء مال ء دختر ء گزغیس۔

کريمو: جی

رحيمو: امبراں ہواراں نہ گڑتہ ہورانی پلوا ڈیہہ ڈ کھالیں اونغاں دانى آفانى سرک ماناں

مالانى وخت گزغیس ء نغ اے نوخ ء چھاژدہ پانزدہ ء گزارہ کنناں۔

کريمو: جی

رحيمو: دعاکنے خداہورے دا کھیداں۔ مالانى گزارہ بی نی پے ء گا تراڈیو صنعتی وش پيشغوں

تی حیر۔

کريمو: جوان دے حیرانڈ سلا حیر ء کنا۔

رحيمو: جی ادا کريمو تہہ حالے اشکیتہ۔

کريمو: مئے پيشغیں حالاں ء تاک ء ہند ء سوریں کہور ء بیٹو اے نوخ گوستغیں شش ء جی

اے دنیاى کاراں پہہ لانبے داٹو کاہان شہر ء سردار ء گول گالی پيشغوں اے نوخ ء مہفت ء

سردار ء چہ موکل کھشو شف ء بھنور کو ء ہیبت ء گر مہان پيشغوں پھیداں وتی شریخوئی مہڑے

بہر کھشو گڈی روش ء جلوے کشتو ساژت آف کندگ ء چہ چغل بیغ، لہڑی ء گاژا گستو خان

گڑھ شہرا آختوں مے چھ ء راج پے میداں پوریاں، ء مزدوری ء پہہ آختی آل شفی ء
آھاں گوں مہمان بیشیغوں۔

رحیمو: جی

کریمو: ذی پگھی ء سوراغ کھٹو شتو جھٹے پڑی ء تقرتفوں پجار ء خال شا پھول گھول مالانی
اگہ ء باں سہی ء پیشوں۔

رحیمو: جی

کریمو: مادے وتی میہڑ اشوشکغا باڑواؤں اگہ جو انیس بہائے دلش تہ ماں ء وتی پھیداں
بہا کھنوں، نی اید اترادیشو حالاں سہی پیشوں نی حیر۔

رحیمو: حیر با جوان دے حیر

مہمانی

داد علی۔ اسلام علیکم

مزار خان: والیکم سلام بیادشا آختے
(دوئیں مڑد آواری ء درا ہے کنت)

درا ہے خوش ء حیر بیٹ حیر مہر

مزار خان: جی اداچی ء حال اُشکھت یے

داد علی: حال شے چند گراں امبری ہواراں۔ سکی ء گڑتہ، دوہور باز گرانیں دانی

مزار خان: جی

داد علی: نی ڈیہہ ہورانی پلو اسپتی آبادیں زمین بازرتج پیشاں راکیں ء زمینداریں مڑدوتی

ننگاراں کنگ۔ آں کوہانی چکا ایم کار ہاری ء سبز پیشاں۔

مزار خان: جی

داد علی: نی ڈیہہ کا ہازی ء چھراغیں مال نی سکی ء سوکھایاں اے کل اللہ پاک ء مہروانی ایس کہ
شہری ہر ہند ء ہو رہا دانی نی ایذا پے دگاں جنگی خان ء گڑکارے ء روغاں توں کہ شف
کپتغیں۔

ویراچہ تہی وسم ء آس بلغو دشیو مہمانی خیال ء تہی ہلک ء گڑنغوں، تی حیر

مزار خان: جوان دے حیر۔ حیر ہا

داد علی: جی مزار خان حالے اشکھتہ۔

مزار خان: تی نوخیں چھی ءے موری ء حال تہی جند ء گراں حال ہے پیش کہ اللہ مہروانی ء
ہورانی نکا ملک تمام آبادیں ہر ہند ء مزائیں سکیں ہو رہیشتاں۔

داد علی: جی

مزار خان: مال پیش ء دکھالاں مرغیاں نی اے ہو راں گوں مالانی شغری ء کاہاری ء روش پیشہ۔
عالم نی بج ء شتغیں روش ء بچو بیکار ء مال چھارینتیں۔ نی تھی گا ماں ژا کھمیں پہو تر اے آتکو
ہلک ء نشی اتوں۔ ترا اللہ آڑیہ، سکیاوش پیشوں، تی حیر۔

داد علی: حیر ہا۔ جوان دے حیر۔

مرکہ

امیر بخش: اسلام علیکم۔

جان محمد: والیکم سلام بیادشاہ آختے

امیر بخش: مہرا راہ باٹے۔

دوئیں مڑو۔ آواری ء دراہے کھنت)

دراہے خوش و حیر بیٹ حیر، مہر۔

جان محمد: جی اداوٹی حالاں دے۔

امیر بخش: حیر حالیں ما پھیداں اشکتہ میں رات رحیم جان و شارگرڈائی ایں کھشہ۔

تھئی ہج شاہ میر باز ٹھپی ایں۔

جان محمد: جی

امیر بخش: من نی اے ملا سیر۔ خدا و آ نہی رسول و نام زڑ تو گوڑ تو مرکہ آختھاں کہ نی شادو تی

لٹھائی مار بشک ایت۔ و تی دل و رنج و دیر کھنت و گو ماوش بی ایت۔ تی حیر۔

جان محمد: حیر با جوان دے حیر۔

امیر بخش: جی تہہ و تی حالاں دے۔

جان محمد: ماہند و اوتاک و سوار غ کھشو بے سنا متی و بٹاں دیغا ٹوں۔

امیر بخش: جی

جان محمد: من و تی بچ و لئی بیر دا قیامت و دانشتیانی تہہ بستو میں اوتاک و آختھے خدائی و

خدائی رسول و نام مرکہ آڑتے۔ مادے بلو چوں و و تی بلوچی شان و ناموز داروں۔ نی من

ترا و تی بچ و لٹھائی خدائی و آ نہی رسول محاب و بشکھتو، تی حیر۔

امیر بخش: جوان دے حیر۔

حیر با

لوٹ (کھانڈ)

مالو: اسلام علیکم:

یار خان: والیکم سلام: بیا دشاہ آختے

مالو: مہرا دراہ باٹے۔

(دوئیں مڑو، آواری ء دو بردرا ہے کھنت)

درا ہے خوش ء حیر بیت۔ حیر، مہر

یارخان: جی مالو وتی حالاں دے۔

مالو: مئے حال حیراں ما پیداں بے ساعتی ء کوہانی دیما وتی مال چھارینوں ذی تھی مرادے ء

لوٹ (کھانڈ) مار پیٹے۔ کہ شا چاری روش بیائے۔

یارخان: جی

مالو: ما پے دگاں گران ء آختوی گی گوانڈی آں کوہ دیما گوانک چھی کے کھشو گڑ ء ما آوار پیٹو،

اے پھوزے حال دگا کپتیں، اے لشکرے ء داشغیں حالاں ماروشاں، مال چارینوں نی تھی

مرادے، مچی ء تی حیر

یارخان: جوان دے حیر۔ حیر با

مالو: یارخان حالے اشکھتے۔

یارخان: حال حیراں پے کوہاں کپتی آں اوں جہلی سند بن ء ممش پنج ء سیر بیغیں، شا آتھے

شاردیشو پیتی وش پیشوں تی حیر۔

مالو: حیر با جوان دے حیر۔

ڈاہ

اگاں گر میں ساعتے ء کاریزے بروحدے ء حالے باڑت۔ مابلوچ ہے رنگیں حالاں ڈاہ

کشنوں۔ مئے مرستان تکا۔ پھیڈی وختغانی دو ڈاہی آنی حال دانی دے باز مشہور انت۔

ہے ڈاہی آں ژا کیے نام دوران ات، سری مڑو ۱۸۴۰ء ماں شیرانی مخدم ہیبت

خان ء سردار دودا خان تکا ڈاہی دیم داشتگ انت ء دوہمی مزد ۱۹۱۸ء ء ماں سردار خیر بخش خان
ء میر خداداد بچارانی ء باقی مخدمانی تکا ڈاہی دیم داشتگ انت۔
نی پیش ء من پھیری ء پھدا دوران ء تاریخی ایں ڈاہ ء حالاں لکھاں۔

پھیری: اسلام علیکم:

سردار دودا خان: والیکم سلام بیادشا آختے، حیرا ستیں ادا پھیری تھئی رنگ راز
گمیرتی ایں تکا کھن وتی حالاں دے۔

پھیری، سردار حال مے جبریں ملنگی گوں مزائیں آڑدے آختو نفسک کھنڈغ ء در کفو خیں
مناں ہیبت ء پھ کاندی تھئی پلوادیم داتو گشتی کھشہ کہ من گوں وتی بچ ء براٹاں ء باقی نگو یں
ورنایاں بچی ء ساڑت آف کھنڈغ دیما پلنگی خوڑاں گوں جنگ ء یغا پھ روغایاں مہروانی ء
کھن تہہ شکائیں امداء بچ نائیں پلنگی ء دراغی نیں تی حیر۔

سردار دودا خان: حیر با جوادے حیر

پھیری: جی سردار تہہ وتی حال مہروانی ء کھن

سردار دودا خان: حال ہے یک ایں تھئی چند گراں ہیبت ء مئیں۔ سلاماں دے گوشتی ء کھن
تہہ وزت ء پھچی مئاں۔

بازگا بیگھا سور وخت ء مینیں بچ دین محمد خان دو ہزار زوارا سنگتی ء کھیت تھئی امداء ء

پہچیت۔ کوہلو دست ء زیان دے من ہے سہتی ڈاہ دیدیناں، تھئی روشے ء پیش ء ژا
پیشا باتی مریان بچی ء من وٹارنھک ء واضرور پھچائیناں انشا اللہ سوب مے نیں تی حیر۔

پھیری: جوان دے حیر۔ حیر با

دوران: اسلام علیکم

میر خداداد خان: والیکم سلام۔ بیادشا آختے۔

دوران: واثره مہر ادراہ باٹے۔

(دور در ہے) دوا ہے خوش و حیر بیٹ حیر گل۔

میر خداداد خان: جی ادا دوران وتی حال مہروانی و کھن دوران: جی اللہ و کہ نبی پیدا کھشی

ماہندا کاہان و نواب صاحب و کاراں ماگھٹ اوں۔ ذی نواب صاحب چہ سیوی پلو آختے۔

حال ہے داتی، کہ سیوی جلسہ و ماں پلنگی لاٹ و مار بگھی چھلکنے حکم داتے۔

باقی گلئیں نواباں لاٹ صاحب و بگھی و کوفغ داتے ماوتی مسلمانی غیرت و چہ بگھی

چھلکنا سا ہے جواد داتے۔ دوہمی مسلمانیں مکاں گوں مڑائی واسطہ ما انگریزاں دارنگرو ثانی دیغا ژا

دے جواد داتے۔ نی انگریز مار چہ پستی رنج و ایس مناں نواب صاحب و دیم داتے۔ کہ گلئیں مری

مخدمان ڈاھادے کہ بلاں آں جنگ و تیاری و کھناں پچیکہ انگریزانی زاہرا ژا امرشاں چک و

ضرور لانے کاریت پمخنی شاپیش و وتی تیاری و کنت نی ایدا تھئی سلام و نی حیر۔

میر خداداد خان: جوان دے حیر۔ حیر با

میر خداداد خان: ایدا حال حیرن سیوی تکی حالت تھئی جنڈا گراں، نواب صاحب میٹس سلاماں دے۔

گشتی و کھن ماتھئی مڑدی سیتی وش پینغوں ترا مبارک باتھ مار مر و ہنگویں نزبے لائشہ، جواد دلغ

تھئی کاریں، باقی زور و دیم وارغ مے کاریں، ما گلئیں مری پہ وتی بلوچی نام و جنگ دلغ و

بالکل تیاریوں تہ وزت و جھی مخاں۔ ہر وختے و پلنگی مے ونگ و نپیشہ سری من گووں وتی بچ و

براٹاں ٹلانی۔ تھئی اخیر دوران: حیر با

جواب دے حیر

اگست 1967ء

شرا۔ مس بلوچی دودو

محمود خان بلوچ

بازیں مردمانی حیال ء عادت کہ آنہی ء مہلوک پسند کنت ء نرم نرمی ء آنہی ء را
 اختیار بہ کنت۔ تہ آں ہماراج ء رسم گوشگ بیت۔ رسم ء ماں دودو ربیدگیگ، اخلاق،
 ادب ء آداب، راہ ء راہبند کایننت آنہانی خلاف ورزی ء کس کت نہ کنت، نہ کہ کسے ذہن ء
 ہے ٹوک آڑت کنت۔ ہر راج ء ہر قوم ء وتی رسم انت۔ قانون ء خلاف ورزی ء سزاکیت
 سزاء رنداے دے بیت کنت۔ کہ آں دوارخلاف ورزی ء بکنت بلے رسم ء خلاف ء آں ہج
 ڈول ء سوچت نہ کنت۔ ہے کہ ہماں سماج آنہی ء بدی ء چاریت، آنہی ء گوں روغ آغ ء
 بند کنت، آنہی ء اصل بائیکاٹ ء کنت آنہی زند عذاب بیت۔ ہے رنگا رسم ء خلاف ء
 کڑدے مڑدماں سزادگیگ پیتہ۔ آنہی ء رندیں کس رسم آنی خلاف گامے دے زڑت نخت
 ، نین اے گندخی کہ سزاکے دنت، مے اصل مقصد اے وخت ء ہم ہمیش انت۔ سزادیوخ
 دے رسم ء تحفظ کنوخ انت۔ آنہی ء ”شراہر“ یا پسلمہ دیوخ گوشنت۔

تاریخ ء سراجاں کے یک چمشانکے بدنت۔ تہ قانون دی رسم ء شہ ماہینغ پیتہ ء ہر
 ہندارواز شہ کلاں برزغ بالا انت، حالت ء وخت ء ڈولا روادری بدل سدل بنت۔ گوں
 اشتافی نہ بلے باز کم، جر پوشاک، ڈکانی وڑغ ڈول آں بدل سدل بیٹ پچے کہ وخت ء
 مطابق ء نوکیں نمونگ ء جرجان ء کنفی کپنت۔ دیری ایس مڑداں زحم زڑتنت، کوہ آں شکارا
 شت انت۔ ء پاغ ء پاغ ء بوکاری، پاغ ء بندغ ء ڈول، ہر تک ء ایکیں رواز انت۔ نیس

وخت تبدیلی۔ وانگ جاہانی وجہ نون پاغ بندغ ءرواز ءتہ بل کہ پاغ ایرکنغ بیخغ انت۔
 ہر مزدم، ہر قوم وتی رواز ءسرافخر کنت۔ رواز اں کڑدے، کلغنی تچے مویت۔ گڑا اے آں
 آتہی ءنیت۔ آنہی خلاف ورزی ءکت نخت۔ رواز اں شہ اغدیں شرازیرغ بیخغ انت۔
 دیری قانود ءنستی، یک حکومت ءکی، اژدانی بروآر، مڑائی جھگڑا بازتنت۔ پیریں مڑداں واز
 ءرد ءہراژاندانی پیسلہ کت۔

قانودنا پیلو بیت کنت، اگن کے گشیت کہ آں ناپیلوانت، تہ رات انت۔ ترمیم باز بیان ء
 روٹ۔ بلے رسم ءرواز اں ہج ترمیم ءگنجائش نیست انت۔

رواز نوشتہ نہ انت۔ آں اے حد ء وادل ءنشتہ کہ ہر کس قدرتی زانت چوکہ ”حال
 حوال“۔ یا حال احوال ءشہ پیش ء آف ء پول کنغی انت۔ ہے ڈول ءسیر، مچی، نندونیا،
 مڑائی، ءتاک، مہمانداری، اُشتر مشر بجار، سانگ، دستین لوٹ، مرگ، آسروخ، چک ء
 پیدائش، لیب گوازی چل ءسال، رن ایں زال، ڈک ءویل، دراہ رواز ان کاہنت۔
 اگن کے گشیت بلوچانی زند ء مہر پہناژ اجند ء رواز است انت۔ تہ آں راست انت۔

نمین ماں وتی اصل مقصد ء تیرگا کایاں کہ ”شرا“ یا پیسلہ۔ ٹوک اش انت کہ شراچے
 انت۔ کے شرا بریت۔ ”شراہماں پیسلہ انت کہ ء جرم ء جوم ء بدل ء رواز ء مطابق ء آنہی ء
 پیسلہ ءدیخ بیت۔“

آں ملک ء میراث ء جائیداد ء جھگڑا ء اژاندانی ہم پیسلہ کنت۔ ہراژاند چچی نہ
 جچی یے ءسرا بیت۔

تہ ہر دکیں ٹولی گوں شرا بڑ ء رونت۔ شرا بڑ (پیسلہ دیوک) ہر دکانی بیان ء اشکنت۔

گڑا ہماں وخت ءِ رواز ءِ رُو اِ پِ سِلَہ کنت۔ پِ سِلَہ آں مہتلی سے دے بیت
 کنت کہ شرابُ رُ ءِ لالچ یا رشوت ءِ آسرا دینغ بیت۔ لحاظ داری ءِ حیا لداری کنغی نہ انت۔
 آں کہنیں پِ سِلَہ آنی روا ہم وتی پِ سِلَہ ءِ دات ہر دُ کیس فریق شرابُ رُ ءِ لَوغ ءِ نان ءِ نہ
 ورنت پیچے کہ آں نہ لوئنت یا کس نہ لوئنت کہ خواہ مخواہ شرابُ رُ ءِ سرا بو جے بیت۔ ویلے
 بیت، شرابُ رُ اِ گوروش ءِ صد مردم دی آ تک کنت۔

شرابُ رُ ءِ پِ سِلَہ ہر و برو منغی انت۔ آں ہماں وخت بازیں شاہد ءِ ضامن آنی دیم ءِ شرابُ
 بریت۔ اگہ کے کوشش ءِ دے کنت کہ نہ منانے تہ مہلوک، سماج شہ آ نہی ءِ بائیکاٹ کنت۔
 آ نہی ءِ مثلی کنت انہی ءِ ٹکو کنت۔ آ نہی زند عذاب بیت۔ ہے سختی ءِ بدل ءِ شرابُ منغی انت ءِ ہے
 سختی ءِ برکت ءِ روازانی وقار دانی ہما ڈول ءِ انت اگہ رواز اں اے ترمیم بیتیں۔ تہ اے وخت ءِ
 ہچ کس ءِ فخر یہ گشت نخت گڑا بازیں جھگڑا، بازیں اڑاند شروع بیت رندا گلہیں عالم ءِ ہر قوم نہ
 دہتیں شے آنی سرا اعتبار کت۔ ہما نہی ءِ وتی سر جت ءِ بھورینت، گڑا گیر کا تک کہ اڑے پیچے
 ترمیم کتہ۔ گڑا گشت کہ ہے ہے روازے پیشیں۔ رواز ءِ روا شرابُ رُ ءِ یک مثالے۔ ہے کسواہر
 کس وتی نیمگا باڑت۔ بلے بلوچی آں بلوچ رواز ءِ مطابق پِ سِلَہ کنغ بیت۔ چوکہ

چیار سنگت انت۔ یکے راکا نڈ۔ یکے سونارو۔ یکے درزی، پخیر، روغانتت، شف
 کپتیں۔ سر ءِ کانز ءِ پہر ءِ بارواٹ، آ نہی ءِ دارے گھرتو، زالے ناہیدتہ، اشی ءِ رنداے وپتہ
 پدا درزی کڑو پتہ، درزی دار گھرتیہ دیتہ اشی ءِ تکتو۔ جبر ناہیدتہ۔ کڑو پتہ سونارو۔ ونا روا ہست
 ناہیدتہ۔ رندا پخیر ءِ بارو آ تکہ۔ پخیر کہ بت دیتہ، اشی دعا خیر کتہ۔ اشی ءِ ساہ ماں پتہ۔
 نین ہر یکے ہے زال ءِ دعویٰ دارات۔ ہے کسوار رواز ءِ مز نین کڑ دارے است

انت بازیر دغریں قوم آنی کسوا خرازال کشتہ۔ بازیریں آں مچ پیسلہ نختہ۔
 نیں ایدامارواز گندغی انت، ہے کسودے آتکورواز ۽ مطابق ۽ شرابرا اصل وتی
 پیسلہ داتہ۔ آنہی ۽ نہ لالچ دیشہ، نہ پخیر ۽ ترس شرابرا ارواز دیشہ۔
 زال درزی ۽ داشی۔ اے حیرانی ٹوکے نہ انت کہ درزی ۽ چوں داشی۔
 ایدابلوچی رواز اش انت۔ کہ جنگ ۽ سیر کہ بیت۔ تہ سیر ۽ روش ۽ آنہی ۽ ورناء
 (دلھا) آرتنغیں حبر جان دینخی انت کہ آنہی لچ آنہی مژد ۽ ابدین کتہ۔
 ہے ڈولادومی شرا ۽ دے بازیریں مثال انت۔ چو کہ اگہ کسے مژائی ۽ آنکویکے لوغ
 ۽ گوں لوغ ۽ واژہ ۽ مژتہ، تہ گندنت۔

کہ چکرگز ۽ مژائی پیتہ۔ اگہ لوغ ۽ دہ گام ۽ مژائی پیتہ۔ تہ یکے آنہی ۽ مژائی ۽
 جرمانگ دومی آنہی ۽ لوغ ۽ عزت ۽ جرمانگ کہ بلوچی ۽ شرمانغ گوشتی۔ آں دے دینخی
 انت۔ ایسی مظلواش انت۔ بلوچ ۽ باندنہ انت کہ لوغ ۽ حدامژیت۔ ایدالوغ ۽ عزت
 دارغ پیتہ۔

ہے ڈول ۽ پسل ۽ مکانی دے حد مقرر انت۔ ہے رنگاہر جھگڑاہراژاند ۽ پیسلہ گوں
 شرا ۽ کفغ بیت۔ شراشہ پیش شک ۽ سراوس ۽ کنت کہ آں اپتی ۽ صلح صلوح ۽ کنت۔ بازیریں
 وخت ۽ پیریں مژد ۽ نیام کفغ ۽ گوں شراشہ پیش ۽ صلح صلوح ۽ گوں پیسلہ کنے جیت۔
 ہردکیں پارٹی ۽ راضی ۽ شرابرا ۽ نام ۽ پیسلہ کفغ بیت۔ ہردکیں فریق اے شے ۽
 راضی بنت۔ کہ پلاں مژدم شرا ۽ گڈیت، گڑا آں یاہندی ۽ رونت وتی پیسلہ کفغا۔
 یک خاص ایں پیسلہ شراشہ ابیددے است انت۔ آں ایوکامری ۽ است اث

بلے نوں آں ختم کنگ پیتہ ہمید انا انصافی بوڑگات۔

ہمید ایکی ”آس آف“ انت ایسی ءہپت گام چرے پٹت۔ چر آس بانٹ، گڑا
 دز ء گوشخ بیت کہ آں ہے آس ء انگریانی چک جڑیت، ہنگرانی رندا آنی کڈے ٹینی اث، اغر
 آہی ء پاؤ ء شیرا آولا (سگہ) در کپتہ نا ہے دعوی کنوخ دز لیغ بیت، آس ء روغا پیش ء ہر
 دوئیں پارٹی آں دوپس حیرات کنفی انت۔ ہمیش ء مہلوکاں آس ء شہ وتارار کھینگ ء
 بازیں انکل شروع کتہ۔ گڑا ہے آس آف نیٹ ختم کنفی پیتہ۔ آس ء حکم راج ء مسترین ء
 دات۔ مڑائی ء اغر کے کشجا پیتہ تہ شرادیری شش صد نیخی لٹ ء دہ کلدارات۔ آغر پارغ کپتہ
 آں دے لٹ ء شمار بیت۔ آغر مڑدے جتہ مڑدے علاج ء پوست کنے جیتہ، جنوخ مڑکانی ء
 شتہ۔ آنہاں پہ اغر مالے کشتیش نہ آں پس، علاج ء پوست ء خراج ہے دے دینی انت۔ پدا
 معاف دے کنت تہ آنہی ء ذل جوئی، کمک ء واسطہ کلیمس خراج دینی انت۔
 ہمیر نگا ہر جرم ء شراب شرانکت۔ آں آنہی ء بے سچ نہحت، ہر جرم ء پیسلہ رواز ء
 مطابق ء کنفی بیت۔

نومبر۔ دسمبر 1975

بجاء پوڑی

محمد یوسف ثانی

دنیا میں مردم پر وتی ڈکھ، تکلیف درد رنج و غم و شادہ و بار و بڈ و ایساں کنگ و پھ ہروڑ
 و دود و دستور راہ و رسم کشنگ انت، اے راہ و رسماں من چچی سے تہ ہنچیں ہم استنت کہ مردم و باز
 گران کفنت اوچی سے ہنچیں ہم استنت کہ مردم و بار و سوک کنت کلنت۔ ہے و د بلوچی
 بجار دے ہے رسماں چے یکے۔ بجار یا لوٹھ، ایسی و باز و و انت۔ چھو کہ قوم و سردار و مزین
 مردوتی مہمان خانہ و مہمانانی ٹہل و عزت و پھ قوم و پھ ہر لوٹھے کہ کنت آ نہی و گال کفنت۔
 ایسی و پھ بغیر لسیں قوم و وتی وتی ہر وڑیں تکلیف، ڈکھ و شادہ غمی و پھ چھو کہ سیر و عاروس بجانی
 سنت و طوہر، ناگمانیں خون کپک، یادومی ہے وڑ و ناگمانیں مشکل و مصیبت و وخت و لس
 موکل انت۔ کہ مردم لسیں قوم و پھ چھیریت بجار پکنت و وتی ہے مشکل و ایساں پکنت۔ اے
 بے عیبیں لوٹھے کشگ بیت۔ و ایسی و پھ قوم و ہر مردم باز مزین دے و گوں وتی ہے برات و
 کمک و مدت و وتی طاقت و پوار و قدر اکنان و رونت۔ او اے مدت و کمک و ہر مردم پروت
 باز و ڈائی و فخر و حبرے خیال کنت ہے وڑ ناگمانی میں جنگ و جھروانی اندر و یک قوم و مردم و
 دومی قوم و مردماں شہ نقصان و زبانی رسیت مثلاً مردم جنگ کشگ بیت، یا پاد دست سے
 پھر شدت چھم و گوش رونت۔ ہے خون و عوض و پھ لسیں قوم و مردم وتی مال و ملکیت زمین
 و ڈگاری آبادی و حاصلاتاں یک ہندا کنت۔ او ہے سیالی خون بہا و پیلو کفنت دینت۔ اے
 ڈول اے سیالی میں خون و بہا نہیں قوم و من یک مردم و سراسی و چہل پیسہ و پھ زیات بار نہ
 بیت کفیت۔ ہے حبر انت کہ بلوچ قوم و مردم وتی سیالاں گوں جنگ مڑائی و وخت و بے

فکری گوں دیم پہ دیم بینت۔ او جنگ دینت پڑچیکہ ایشان ء پک انت کہ اگاں سیالے جنگ ء
 من ایشی ء دستاچے زوال دے بیت تہ آ نہی ء بارلسیں قوم ء سرانت نہ کہ یک مردم ء گردن ء
 گڑ امر و خیں مردم دل ء کا ما گوں وتی سیالاں گوں نکر دات۔ نین اے حبر بختاں بازی انت۔
 کہ اے جنگ ء کسے وت زوال بیت یا سیال ء زوال پکنت۔ ہے وڑیں سیالی ایں جنگ ء
 مس بلوچ قوم ء مس مردم ء ہر یک عضوہ ء بند ء خون ء جتا جتا کیں بہا قیمت انت بہادر ایوک
 بلوچ قوم ء مس کتیں قوم انت۔ باقی سرکاری زیل ء زمزیر ء قید کاٹ ء ذمہ زور ہے جنوک
 کشوکیں مردم وت انت او وتی جن وچکانی نان و زکان ء ذمہ زور ہم ہے مردم انت۔

ہے ڈول ء بلوچ قوم ء مس اے دے است انت۔ کہ اگاہ کسے جنگ ء مس
 مریت تہ آ نہی ء خون بہاز ء کلدار ء چے ابید ہم است کہ آ ایش انت کہ ایشی ء خون ء عوض ء
 مس ہے جنوک کشوکیں مردمے جنین چک یا گہار یا گہار زاتک برات زاتک ء سانگ ء ایشی
 ء خون ء بدل ء دیتیں۔ اگاں ایشی ء وتی جنین چک نہ بیت تہ ایشی ء ہے نزیکیں
 عزیز ز ایشی ء ہے خون ء دیم ء وتی جنین چکانی قربانی ء چے ہم وت ء دیریندار انت ہر چکہ
 کہ قومی تمندار ء سردار فیصلہ کنت ہمئکہ سانگ ایشی دیگ بیت۔ اے سانگ بندی ء مطلب
 ایش انت۔ دومی وخت اے ہر دو کین فرقیہانی دلاں شہ دژمنی ء خون گیری ء خیال در کیفیت
 ء گار بیت بروت آئندہ ہے گوں وت برات و عزیز بینت کفنت۔ ہے ڈولیں خونانی
 بشکانینگ ء پہ بلوچ قوم ء اے ہم است کہ قرآن ء مسات ء میٹر ء منت کفنت وتی خونی دشمن
 ء عوض و بدل گرگ چے بس کنا کیں انت۔ اے میٹر و منت ء من گیشتر پیر زالیں نیانزی ء
 زانیفہ ء قرآن پاک ء سید ء دیم دینت۔ پرچیکہ بلوچ قوم ء مس نیانزی ء باز منیں قدر ء
 عزت لے گڈ ہے میٹر ء منت ء چے ہے خونی وتی بدل گرگ ء خیالایودات کلیت۔ نیانزی

ء ہے شرف دیگ چہ اسلامی دودانی پدگیری ء انت۔

سیر ء آروسانی وخت ء وقتیکہ بلوچیں مردے وتی سانگ ء کنت تہ آ نہی ء سر ء
اے لازم انت کہ وتی لسیں براتاں چے وتی براتی ء پیدارگ ء پہ لوگ لوگ ء چریت بجارو
لوٹھ ء کنت ء ہے وڑ وتی سیر ء خرچ گہارانی سرلیغ ء عزیزانی مہمانی ء پیلو کنت۔ ہے چرگ
بچار کنگ ء لوٹھگ یک عزت ء لوٹھے۔ ہر کس وتی پوار ء ہر چکہ بجاردات دومی وخت ہمقدر
ء حقدار بیت ہمیشی ء سیر و شادہ ء بجارو لوٹھ کشت۔

بجانی سنت وسو ہر ء بجار ء لوٹھ ہم ہے وڑ سیر و شادہ ء ڈولیں لوٹھ و بجارے۔ ایشی
ء پہ ہم اگاں مردم خرچ کنگ لوٹیت تہ ہے وڑ لسیں براتاں چے بجاری کنت۔ وتی بجانی
طو ہر اباز شان و شوق کنت۔ کلیں براتاں ء لوٹھیت کاریت نان تام کنت دات۔

اگاں کسے سیر ء آروس ء بجانی طو ہر ء سنت ء وقت ء یک برات ء کنڈانہ ٹت ء
لوٹ ء بجار نہ کت تہ اے یک شکر رنجی ء خیال کنگ بیت ہے حبر انت کہ بلوچ دستور ء مردم
ء ہر یک برات ء کنڈا بجار ء پہ روگ باز لازمی انت۔ نہ تہ براتانی میڑو اچے دریں حبرے
کشگ بیت ایش انت سیر ء شادہ ء وشی ء بجار۔

ہے وڑ بلوچی رواج ء من مرک ء رند یک مزین خیر ء خیراتے کنگ بیت ہے
خیرات ء پہ دے کلیں قوم مرک و لہجہ ء راکمک دنت۔ ایشی ء پہ سیر ء عاروس ء بجار ء ڈول ء
مردم ء دومی براتانی کنڈروگ نہ کفیت۔ بلکہ ہر یک مردم دیم پھیدارگ ء وقت ء وتی پلواچے
ہرچی ء آ نہی ء ءس ات۔ مردم ء دیم ء زروکلدار پرینیت۔ اے ہم بدل ء گون انت۔
ہرچی ء دات ہماقدر دومی وقت گرگ ء حقدار انت ایشی ء پرس ء بجار یا غم ء بجار کشگ بیت۔
ہے ڈول بلوچی اوس ء گوں یک دومی ء مہر و محبت روج پہ روج زیاست بیان ء
روت قوم ء مطلب ایش انت کہ ہر شادہ ء غم ء یک دومی گوں شریک بہ بیت۔

بلوچی ساک و پت

واحد بزدار

ہر راج وتی یک دراجیں تارینے داریت۔ یک زبانی و یک حاسیں دود و
 ریدگے داریت۔ زبان و ادب دود و ریدگ راجانی پجاری و مزائیں و اولی وسیلا انت۔
 ہے وسیلا انت کہ ایشانی سرا یک راجے و راجی زند و دار ایرانت۔ ہے پیم و بلوچ قوم تاریخ
 و تہ و یک مزائیں نامے داریت۔

بلوچ آ قوم انت کہ ایشی و وتی یک زیندگیں تاریخ، یک حاسیں زبانی و ایشانی
 دود و ریدگ بلوچ قوم و راجی زند و دراجیں پہناداں پدرا کنت۔ دنیا و کومانی لڑ و بلوچ
 یک باز کہنیں راجے۔ اسلام و چہ پیش و اے کونیں تاریخ و مارا ملن۔ بلوچانی زیندگزران
 مذام پواد و جملانی تہا بوتہ۔ پرچا کہ اے کوم گیشتر پہوال بوتہ۔ پہوال و زند شہراں چہ دور کاہ
 چری و پراہیں پٹ و میدانی آنی پشمانی متاثر انت۔ ہے سوب انت کہ بلوچ اسکر چہ شہری
 زندگی و دور بوتگ انت۔ ہر راجے زیند و گزارگ و ہاتر و وتی چپ و چاگرد و جاورانی
 سوب و بازیں دوداں جوڑینیت۔ ہے دودانی تہ و سزائ و جزا و قانود ہم ایر کنگ بنت روش
 روزینی زند و بازیں اڑانی گیشینگ و پے بازیں دود چوش دیوان میٹر و مر کہ و دومی راجی
 جیرو حانی دور کنگ و راجی دود پے یک راجے و داستا الم انت۔

بلوچی دود و ریدگ ہم ہے وڑیں جاورانی سوب و ناہینگ بوتگ انت۔ پر ماگندیں
 کہ بلوچ دود و رساں گیش پرک دار و شتر انت۔ بازیں بلوچی دود و ہمنکر سک و زبرناک انت کہ

ایشی ء تصور ء ہیال ء چه خوف کیت۔ چوشیس دود جرم ء ملام داری ء جاوراں گوں همگرنج انت
 - هج دودے وتی گزر ء چه دور نہ انت۔ ہر دودے وتی لوٹ ء ہم پاسگ انت پیلو ء سالم انت
 سداں سالانی گونز ء پد ہم ہے دودانی گزر ء چه کس انکار کت نہ کنت مروچی ہم بلوچ راج ء
 دراہیں جنگ ء جیڑھانی پیسلہ بلوچی دود ء ر بیدگانی منت وار انت۔ بلوچی قانوند انساپ ء چه
 همنکر نیک انت ک آئی ء هج مثال گندگ ء نیت۔ مروچی چونکہ پاکستان ء بازیں لاء
 آرڈیننس ناھینگ بوٹگ انت۔ بل بلوچی دنیا انگت وتی راجی جیڑھانی پیسلہاں وت کنت لوگ
 ء قانوند ء سر ء کس نہ اوشنتیت۔ چونکہ ماگنہ وں کہ یک بلوچے دومی بلوچ ء راجی جیڑھانی سوب ء
 کشیت۔ گڑا حکومت آئی ء اے جرم ء سراگیرت۔ بندی کنت یا پاھودات بل بلوچ آئی ء یا آئی
 ء سیاداں چھبر ماپ نہ کنت۔ تانکہ بلوچی پیسلہ مہیت یا لوگی میٹر مرکہ مہیت۔ بلوچانی انچوشیس
 بازیں دود انت۔ بل مایدا ساک ء پت ء دود ء سر ء گپ کنگ لوٹوں۔

ساک ء پت ء اے دود ہما و ہداں بلوچاں گون انت۔ اے دود کوہن ہستیں۔
 اجب ہم۔ سال ء پت ء دود یک سوگند انت۔ کہ اگہ یک مردے ء مال ء ہڈی ء دڑگ
 بیت گڈا ہے مردم ء کہ آہانی سر ء شک ء گمان بیت کہ آھاں آئی ء مال دزتہ۔ گڑا ہاشک
 بریں مردماں اے ساک ء کسم دینگ بیت۔ اے پت ء ساک دوسہہ وڑینگ انت۔

اولی وڑا آس ء جنگ انت کہ یک مزنین آسی چرے ء (آسی کورے ء) ناھینگ
 بیت۔ ہے آس ء چرے (آس ء کورے) کہ سھریں روکیں انگرانی انبارے آمردم پادشپاد ہے
 آس ء چرے گا ماں جنت۔ آنکہ سادانت گڑا آئی ء آس چھبر نہ شوش ایت۔

دومی وڑ پال ینگ انت، کہ ننگار ء آسن ء (کیر) آس ء تہا مان کنن سھریں

ٹھنگ کناں گڑاشک بریں مردم ء اے پال (کیر) گوں وتی زبان ء چنگ بیت۔

اگہ مردم ساد بیت آئی اے کیر نہ شوش ایت۔

یسی وڑ آف بیگ انت کہ ہاشک بریں مردم ء یک جہلیں گنمبے تہا جنگ بیت دو ملٹ

ء آئی آف ء تہا و تارا دارگ بیت اگہ ہے دوران ء آئی ء سر آف ء چیر اُڈت گڑاڈز لیکگ بیت

۔ اے دو مرد وچاں ہم بازیں راجانی اندر ء ہست انت اے دو داگہ یک نیمگے ء باز سک ء مشکل

انت دو می پلو ء انسانی ذہن ء چہ باز دورانٹ۔ سائنس نہ نیت۔ کہ آس شوشک ء مل دات پرچا

کہ آس ء کار شوشک انت۔ بل اے وڑیں بازیں وا کہہ ء مئے دیم انت کہ مردم آں ہج نہ پتہ ایز

ء سائنس ہم بے وس ء لاچار انت انسانی اقل ہم آیداکار نہ کنت۔

بل یک دگہ جبرے کہ آایش انت کہ اے در اھیں امل ء ماول پاور گوشت کنوں کہ

مردے ء آس ء تہا گامانی جنگ یا کیر ء چنگ ہے دل پاور ء سوب انت۔ کہ آے تاکت ء چہ

کارزوریت۔ ایشی ء چہ ابید بلو چانی تہا چوشیں مردم است انت کہ آ تو پک ء بند انت تو پک ء

بندگ مکسد ایش کہ سُم دیگی مردم ء اصل سر نہ کنت۔ چوشیں وا کہہ سرپ گپ نہ انت بلکن

چوشیں راستیں ء زیندگیں مثال مئے گور ء اتنت کہ تو پک ء بندگ ء پد سُم اسر نہ کنت۔

آس ء کپگ یا پال ء (کیر) چنگ ء ما ارادھانی سوگو پیگ یا سوگو دارگ گوشت

کنوں بل تو پک ء بندگ ء ما چے نام دیوں۔ ایشی بار واما ہج گوشت نہ کنوں مئے اے گور ء

چوشیں ہج پٹ ء پول نیست انت اے پیہیں وا کہہ سائنسی پٹ ء پول ء محتاژ انت۔ بائیدیں

اے وا کہانی سر ء سائنسی پٹ ء پول کنگ بہ بیت کہ اے چے سوب انت کہ سُم دیگی مردم سر ء

اسر نہ کنت۔ آس پرچا نہ شوشیت کیر ء سھریں آسیں آسن پرچا نکسان نہ دات۔

میار جلی

میر مٹھا خان مری

بلوچانی اُلسی زند۔ کھڑ دے روایت سرا ایرین، کلاں ترا مستریں ء مشہوریں۔
 روایت انت مہمانان نغن دلیغ، ڈکھ سکھامان یک دُہمی ء راجار ء پھوڑی دلیغ، نیار یانی
 عزت ء آئی بے نغاه دارغ، مرنگہ ء پھون ء کوش بشلغ۔ کشت ء کشارانی وخت ء یک دہمی
 ء پھ بے مزدوری ء کار کھنغ۔ گریو ء گو نغانی آرتغیں وخت ء مدت کھنغ۔ ایساں ترا سوا باہوٹ
 دارغ ء باہوٹانی سر امناہ ء سر عزیزیان دارغ دے بلوچھانی کہنیں ء مشہوریں روایتے۔

اولی ایں وختاں گیشتر یا ہما مردم کہ آہاں وتی ساہ ء مال ء حفاظت وتی ذمہ ء کت
 نہخت۔ آا شت بھڑیں مردمانی یاران ء تمناںی واژہاں گور باہوٹ پیشہ تنت۔ باؤٹ بیغا
 رندا آنہانی جان مال ء عزت ء اے حفاظت باہوٹ داروغ ء ذمہ ات۔

کہنیں بلوچی ادب ء تاریخا ترا ظاہر بیت کہ بلوچی ننگ ء شدانی واژہ، باہوٹے
 عزت ء ناموز ء راوتی چند ء عزت ء نامور ترا دے دوست تر داشتے۔ اولی این بلوچاں
 باہوٹانی سراوتارا آسے روخامان داشتے وتی راج ء تمناں باں دانغت۔ وتی چند ء بچ ء براٹانی
 زغریں خون ماں پڑارتیکغان بلے وتی باہوٹانی سراکس ء رادست کھڑ ء کھنغانہ اشتا۔

دودا گورگیذ ان سر دارث، تیخ زمیں کمی کہ بھا گیا ء مال بانکھے ات، آتکو دودا
 باہوٹ پیشہ۔ آہاڑے یہ نیم روچے ء پھنوال کمی گورم درا جھنگ ء چھار نیغاشنت کہ ڈنگا
 گھوڑوے آتکو دریکتہ، رہزناں کمی گورم جھشو سرداشہ، گوالاں ہواں وختی ڈاہ رسامیتہ، کہ

ٹیکان دودا اے باہونانی مال روش ریملہ سا جھٹو بھڑتہ۔ گویں دودا ٹی برے ساڑتھیں منہا و
چودھاٹ ہے ڈاہ ء پکنج گوں دودا ء و حنین و ہا و آموڈ تو کھڑو کھشہ کہ باہونانی دارو خیں
مڑد نیم روشاں ء سنت ء و ہا و ان نخت ہے کلیں پیر اشاعر ایرنگا بیان گھشہ۔

گوخان شیخ زنین کمی ء

باہونان گورے دودایا

میرالی پوتر و او جنتان

ناحق ء پھزار ر مبینتاں

ڈاہ ء آ رہغا گوں

دودا و ہا و پیشہ

وتی سیر ء منہ ء سار تین ء

مات موڈشہ لالین ء

کہ نہ مامون تھرا لافا کھت

سے سالوں تھرا امیشینہ

لولی نیم شفی ایں پاساں

شیراں ماں ہندیں بشکان ء

کہ گوخان سرجمی ء بیارے

یا حشی چوٹو از بیان دارے

شعر ء چہ اڑا ظاہر بیت کہ بلوچانی مکہیں ماٹاں ء تھنگو درو شمین بچھاں ژادے وٹی

لج ننگ ء ناموڈ دوست ترات ہمیں رنگین ننگ دوستین ماٹانی بچھاں باہونانی عزت ء ناموز ء

یارا، ہج وختا وٹی ساہ و سر نہ پہریزیٹہ۔ دودا اور ہرنا، وھا و اڑا کھڑو پیشہ، یک ء یہ زواری ء

رہزنانی رنداروان پیشہ۔ دگ ء کیکہ سنگت یے دودا را گوشتہ کہ تہہ دروکا تاہر کن کہ دہمی کے

دے بیٹ۔ تھرا یکو یکھی ء رہزنان گوں چے کت کھنے۔ بلے دودا سرچارین ورنایے اٹ۔

آن سکتاں پہیل بنی مڑدے نیٹ۔ ایکو یکھی ء نیٹ بذیان گوں کپتہ۔ شاہر گھشی کہ:

دودا ننگریں گوں کپتہ

ہالوے جت یے ورنائی

تھیغاں چھاپ جھتہ سوزیناں

ہندی آن طلا دارین آن

دوداژا پھرنگے زینا زرتھ گونڈلان زورین نان

آخر دودا باھوٹ مال ۽ رنداوٹی حیشی سر قربان کھشو بلوچی ناموز ۽ روایت زیندغ کھتہ ہے ڈولا گوہر کیکھ بھا گیا مین زالے اٹ آتکو، میر چا کر ۽ باھوٹ پیشہ۔ میر چا کر ۽ گوہر بگان پہ چھراغین ڈیہے ڈستواشتہ۔ کزانہی روشے میر چا کر ۽ پہیل ۽ شکار ۽ گوہر ۽ بگانی ہنداں شتہ۔ بیگے دیما ڈاچی دزاناں گرتغاں، ڈاچی آنی شیر ماں ژان سران شزغایاشتہ۔ میر چا کر ۽ گوہر ۽ ژا پھول کھتہ کہ ڈاچی آں تجھے ڈا ہے پیشہ ڈاچپانی ہر تھا نگرنت، گوہر ۽ جو اوداشہ کہ ہران نادراھی اے کپتہ ۽ مرض ۽ ہر گل کشتہ، پھوانکہ ڈاچی مو نجھا ن انت میر چا کر ۽ جیتیں چھوروے ۽ ژا پھول کھتہ کہ ہراں تجھے ناداھی پیشہ پہوال نا پوہیں چھوروے اٹ۔ اشی ۽ میر چا کر ۽ را پیراداشہ، کہ پھیری لاشاری شیداں گوستغت۔ آنہاں حاسکاری گوہر ۽ ہر گڈتغت۔ ہے حال ۽ اشکغا گوں میر چا کر ۽ باز ناوش پتہ۔ رندان قوی ہن سردار میر چا کر ۽ باہوٹے ہرانی گڈغ اصلامان میر چا کر ۽ سوکھی اٹ۔ میر چا کر صبر ۽ حوصلہ والا مین سردارے اٹ۔ آنہیاوٹی دیما کیکھ فیصلہ ۽ کھنغا ژارا حاگون صلاح کھنغ ضروری خیال کھتہ۔ میر چا کر ۽ رند لوٹھائینت ۽ دیوان کھتہ، ہے حالور سراجت پیشہ کہ تجھے کاروائی کھنے چی۔ رنداں ہے صلاح داشہ۔ کہ باہوٹے ۽ بدل گرغا ابیددگہ دگ راہ نیستیں میر بیورغ باز دیر گندین ۽ سریالیس رندے اٹ بیورغ اصلاح داشہ کہ لاشاردے مئے وٹی براشین رند ۽ لاشار ۽ لڑائی چھتری ٹو کے نہیں۔ مئے پھوٹانی مڑائی کلیس بلوچانی نام ۽ بارت گار کھنت کہ یکانی آرخ ۽ میر چا کر دیما پیش کھنغ منی ذمہ ایں۔ بلے دو مین راجانی مڑاھنغ سریالی کھارے نہیں ہے پیراشاھرایرنگا بیان کھتہ۔

مانہ جہینوں
گوہرے ہرانی سرا
دزان کھاران گپتغا
وٹ گپتغو دست بستغا

بلے بازیں گنوخ شلمیں رندان طلاق کشتوا ہو داشته کہ ماثرغا ژا سوانہ
جکھوں۔ کھڑ دے ۽ بیورغ ۽ راشغان جشہ کہ ”بیورغ گونڈلان سہمیتہ۔ شلمیں نیزغ ۽
کاٹاران اوڈا کہ جنون ماتھیغان۔ تھیروہوری تھرا دیر دارون نیٹ باقی لاچار پشو بیورغ
وٹ دے جنگ ۽ شرتن خیشہ۔

بلوچی سماج ۽ باہوٹ ۽ حفاظت ہر چھی ۽ ژا ضروری خیال کھنے جیٹ رندان
باہوٹ سراسی سال دان جنگ داٹو وٹ ۽ راگا رکھتہ، بلے باہوٹے حفاظت کھنغ ۽
روایت زیندرغ داشته۔

گریو ۽ گوزواں ژا سواہمیر نگلیں وخت دے آتکغت کہ بازیں بھڑیں مڑو ۽
راجانی واژہاں ۽ دے باہوٹ بیغ ۽ ضرورت پیشہ۔

نگریں بیورغ کہ قندھار ۽ شتہ ہمو دا قندھار حاکم ۽ گراں ملیں جکھ گراناز ۽ گوں
ایشی دل مان آتکہ بیورغ قندھار ۽ ژا گراں نازادگا بیورغ ۽ ژا پھول کھتہ کہ وٹی ڈیہا کھے
تی دوستین ۽ کھے تھی دژمنیں۔

بیورغ ۽ گوشتہ کہ چا کر مے دوستین ۽ گوہرام مے دژمنیں۔ بلے اغر ما گوہر ہم گور،
برواں تہ آں دے چا کر ڈولا میں مدت ۽ کنت۔ بھچے کہ بلوچ باہوٹ سرا وٹی سرا قربان
کنت۔ آخر بیورغ گوہر ہما گور شتہ، بیورغ ۽ کلیں حال داٹو گوشتہ:

آتکغاں من کہ تھ منادارے گون انت اول توں آدار بادشاہانی

اغ ندرے دے نین طمع گیران

میرگو ہرام ء گوں حب و اخلاص ء بیورغ گو روث داشتہ۔ چا کر ء دے ڈاہ رستہ،
حال ء چکنا گوں میر چا کر رندی پھوژ زرتھو، بیورغ مدت ء رستہ۔

گراں ناز کھوڑی ء قندھار حاکم ء قوم ء قہاریں پھوژ مکڑوموری بہانا آتکو،
سیوی دامنان ایر کپخاں ء تمبو کھوڑ تو نشتغنت۔ اے نیمغارند ء لاشارے گیہلیں ورنا
باہوٹے مدت ء پے وٹارا سالونخی سینگھارغ ء اشنت۔ بیورغ سئی اٹ کہ رند ء لاشاروٹی
روایتانی زیندغ دارغ ء پے وٹارا یہ روش کھنت۔ بیورغ نیم شف ء یک یکھی ء
شتو ارغون بیگ کہ گراں نازے پھٹ اٹ۔ آنہی تبنو آ پھیتہ، بیورغ ء ارغون بیگ و ہاء
واژا ہانہ کھشو گوشتہ کہ بیورغ منان، منی دستا خطاے پیشہ۔ تہ مناں بشکے دے تھئی صلاح
کہ ہمیں قصور ء سزائے دیئے، دے تھئی رضا۔ ارغون جرنیل ء بیورغ ء، بہادری ء
بھڑ مڑائی دیو، بیورغ ء رامعانی دو اٹو گراں ناز گوں بیورغ ء سیر دانہ۔

باہوٹ دارغ بلوچی زیند ء کچھ ہمیر نگیں روایتے کہ مڑدماں ژا سو ااگر ساہدارے کہ
دے کسی ء لوغا تہی تہ ہوانہی ء حفاظت کھنغ ء دے مڑدم وٹی فرض زانیت۔ کچھ باغارے چکاں
ریستہ، باغارشتو یک 'بلوچے لوغ ء پیہشہ۔ لوغ ء بانکھ ء ہک پوہ کھنغ انت۔ کہ باغار مئے
باہوٹ پیتہ، مالیشی جغانیوں۔ چھو رواں بنکو کھشو باغار کشتہ۔ نتیجہ اے پیتہ کہ باغار ء باہوٹی سرا
دے مزین کشت ء کوشے پیشہ۔ باہوٹ دارغ ء اصلی ایں معنی ایشیں کہ زورا خانی مقابلہ مان
گریو گو زورانی مدت کنگ بیت (ریڈ پاکستان ء شکر ء منت)۔

اولس بلوچی۔ فروری 1966

جلم

عنبر و نچکوری

جلم ہمازا نگ انت کہ اندریں حالاں پدر کنت۔ آؤ کیس رو چانی چست ء ایر ء
 بارو ء بیدار کنت، جلم ء رادومی زبانان رمل کش انت جلم گو سگیں دور ء سک ثابت بوتگ۔
 دنیا ء دراہیں بادشاہ ء مستراں وتی سوب ء نپ ء کارانی خاطر ء وتی گور ء مزن مزنین
 نامداریں جلم جن داشنگ انت اے جلم جن شتریں شرب ء عزت ء واہند بوتگ انت ء گوں
 شترین چھے ء چارگ بوتگ انت، بادشاہ ء مستران بندو بوجی کارانی تہا جلم جن ء رماشت ء
 ابیدچ گامے چست نہ کرتگ ء۔

بلوچ قوم اے پڑ ء شہ ایندگہ قوماں پدانہ انت۔ بلوچ قوم ء تہا ہم نامداریں جلم
 جنوک گوئتہ بلکن انگت ہست۔ بلے بلوچ ء جلم ء ایندگہ قومانی جلم ء تہا فرق انت۔ ایندگہ
 قومانی جلم پہ نک ء ملائی ء حساب ء کتاب انت۔ بلوچ ء جلم پہ پیش ء مازگ، بردست ء
 استالانی شمار ء انت۔

مازگ بنی، بردست بنی، استالانی شمار، گوات ء سر آج ء توار، مرغ ء توار، ناہار ء
 توار، کشان ء لمب (پلو) دست ء دل ء کچک، پاد ء پرگ چم ء پرگ، آرت ء شہ سر شنگ ء
 در آگ جلم ء بہر انت۔

بلوچ شہ سرے شپ جاہی، ء روج جاہی زند ء توہاں انت ہے پہو ایس زند ء
 بلوچ ء رانمیر انین گند ء سند کیس پول ء واہند کرنہ، بلوچ وتی گہہ ء نہ، نیک ء بد ء پہ ہما تہرے

تکیت کہ شہ ہر ڈولیس ایراد ۽ پہک بہ بیت۔ ہے جہد ۽ کنت کہ وتی اندری کاراں پہ دومی ۽
دورمہ دنت۔ دگرے منت وارمہ بیت ۽ زیاتیس ڈوبارے سر امکیت۔

سکی بہ بیت یا شادہ ۽ منکیر بلوچ ماژگ ۽ راہ در برکنت، پیشی ماژگ ۽ شہ
آوکیں روچانی بد ۽ نیک ۽ بارو ۽ پول گپت، گڈادیم ۽ جزیت چچی سے گار بیت، یازیان
بیت، ماژگ ۽ در گچوک انت۔ بزاں بلوچ پیش ۽ یک دومی ۽ ہنچو آژنانت کہ پیش پہ
وتی بیل ۽ متاگ انت، پیش ماژگ ۽ رااگان متاگ دپ ۽ بوت۔ راہ بچ انت۔
چار سرگٹ بوت نپے نیست۔

بلوچ گشیت پس ۽ بکش، بردست ۽ بیار، بارین چے گشیت، ہور بیت یا ہار،
وشالی بیت کہ ڈکال، سوت بیت کہ زیاں، لام بیت کہ مدگ بزاں بردست چیریں ناگہانی
چیزانی پیش بندی ۽ کنت۔

بلوچ زابکار مدوموسماں شہ استالانی اشاراں زانت ہے استال آیانی راہ
در برانت۔ گشنت، دمباریں استال ڈکال ۽ کاریت، زھداریں استال سوب ۽
درور انت، شہمن استال بہار گاہ ۽ متاگ انت۔

بلوچ زال شہ مردان پہ استالانی اشار ۽ پد ۽ نہ ینت گشنت یک و ہدے کچ
مکران ۽ دوزالبول ۽ یک ماسے ۽ یک جکے بندی کنگ اوخان قلات ۽ دربار ۽ پیش
کنگ بوانت، خان ۽ دیست، کہ زالبول انت، زالبول ۽ بندی حانہ ۽ دارگ شرین گے
نہ انت حکم داتے کہ ایشان ۽ مبدہ ۽ دارگ بہ بیت مبدہ ۽ دوکیں زالان ۽ جنتر ۽ پپاں
دارگ بوت۔ یک گور بامے ۽ جنک پا دا آحت کہ جنتر ۽ ایرے گیجیت، ماٹ تنگہ واب

انت، جنک ۽ دیست پوران نوک گوش کرنگ، ماسے ٹوپینت پادا ۽ منی مکہ میں ماش شاهی
 جنتر ۽ بنیان بو پوران سرکتہ بانگواہی، کچج مکران ہامین انت۔ اے گپ خان ۽ گوشان
 کپت۔ صحب ۽ خان ۽ جنک لوٹا نینت، جست گپت کہ تو گور بامی چے گشت، جنک ۽
 ہما گپ کہ جنگ انت۔ پدا خان ۽ گشت، من انوں، پٹالے کچج مکران ۽ دیم دیاں، پٹال
 دیم دیگ بوت۔ پٹال کہ کچج مکران ۽ سر بوت، تاہامین ہم اتلگ ات۔ پٹال ۽ سندے نا
 (رماگ) زرت۔ وا تر کرت، خان ۽ زالبول آ جو کرتنت۔

گوات خدائی نیمگ ۽ یک رحمتے۔ بلے بلوچ زانکار ۽ بزغ ہنجن گوات ہست کہ
 طوفان ۽ ہار ۽ اگدہ دار انت، چو کہ بیگے سنج ۽ بانگواہے سر گوات تا نہی نودان شہ گورے کاریت
 بزاں سنج یا سر گوات کشیت شینگ ۽ شانگمیں نوداں کاریت مچ کنت، جمر بندیت، ہور
 گواریت ہار کیت، تاہی بیت۔ اے رو ۽ یک قصبے گشت، یک شکار گایے انت، آیک
 روچے پہ شکار ۽ سر گپت، بام ۽ نوک داتگ ات آ زمان چوتاس ۽ صاف ات، ہلک ۽ کور ۽
 تچگات۔ جگات، شکار ۽ وتی رخدارین تو پک ہذا کرت ذکی لائک ۽ جست، رہادگ بوت،
 وہدیکہ شہ کور ۽ در آحت، پہ کوہ ۽ دیسے کرت، دیستے سارتمین سر گوات ۽ سبک سبک سر کرت
 اوشات فکر ۽ کپت گشتے مروچی پاچن ۽ ریش سرانت خدا خیر کنت، یک سک مزین
 یے۔ پدا برتات، آخت ملک ۽ وتی مردمان ۽ ۽ گشت، من شتوں باریں کدیں بیائیں۔
 بلے مروچی شہ کور ۽ حجگ ۽ بہ لذت۔ ذن ۽ مزین ہارے ۽ بو انت۔ مردماں چارت کہ
 آ زمان پہک صاف انت شکاری گنوگ انت۔

شکاری وتی راہ ۽ شت۔ ہلک ۽ نہ لذت، سر گوات ۽ دراہ روچ کش ات شپ

بوت، جہرے ماں بست ہوئے دل و تب و گورے کورے اے تک و آ تک مل ات ہارے پہ دل و تب و مل ات۔ شکاری و ملک و حا کانی گواہ کس و نہ دات۔

بلوچ و گشتن و آج و تواریستاگ انت۔ اے رد ایک شرین قصہ یے کارنت کش انت
دو براہندگ و سنگت جا گہے روٹکا اتنت، ایشان و شپ و گپت، جا ہے اڈش کرت۔ پہ نان و نام
و آچے روک اش کرت، آج و یک دشین تواری بناو کرت، یک مردے کہ آج و تواری سر
پدات۔ وتی پاگ و آج و تہا دور دات پاگ و چپ کرت۔ دومی سنگت حیران بوت کہ گنوگ و
وتی پاگ سوحت و ترا سرد کرت۔ بخت و کرت تو پر چہ چو کرت آئی پودات، آج من و
کشیت، تنی جن چک و کپتہ آس متاگی لوئیت من وتی پاگ و آج و رامتاگی دات، ہر دینکہ
دوین براہندگاں داتر کرت دیت اش مرد و گس و بچ و ودی بوت۔

کلاگ اگان گس و دیم و درنج و سرانشت، کواریگ و لگت پہ بلوچ و دل نیکیں یا
بدیں حوالے دیگا ئیں بدیں حال و کس نہ لوئیت، ہر کسی دل لوئیت کہ نیکیں احوالے بیت۔
گذا بلوچ زال کشیت۔ کلاوا و کلو۔ احوال نیک، اگان منی بچ پہ دراہ و سلامتی آحت، من پے
کشین بیلنڈے تنی انت۔

ساہدارے بہ بیت یا ناہار ہر یکے وتی جا گہ و یک تہے واہندا انت بلوچ کشیت،
ساہدار و ناہار یک دومی و زبان و سر پد بنت۔ اے رد و یک کہنن قصہ یے کش انت یک
زانو گرین مردے ہست ات اے مرد دراہیں ساہدر و ناہارانی زبانانی کو اس انت۔ ہے مرد
یک شپے یک ہلکے و مہمان بوت، ملک و مستر و و لجنہ و شرب و پے کشت برنج و گوشت
کرت۔ ہر دینکہ نان تیار بوت و رگ دیم و دیگ بوت تو دور یک گر کے و ہولت گرک و کہ

بس کرت، ہلکے کچکے ہو لگ باہند کرت، مہمان آتی دیم وان کچکے دیم آملات۔
 فٹکیں مردم ہبکہ بوتنت کہ ولجہ آ رائے مہمانی نہ نجت جست اش گپت ولجہ چو
 پرچہ "مرد آ جواب ترینت، آ روج آ حدامیاریت کہ شے نان منامہ سجیت گپ چوش انت۔
 کہ گرک آ وتی ہو لگ آ تہاگشت، من مروچی ہلکے آ مان شانین لگ آ ڈاہ دین ہرچی منی
 دپ آ کپیت من گاڈ سینیں کچکے آ پسوگردینت من سک شیواروں۔ اگاں مہمان وتی دیم آ
 وان آ منابہ دنت شالہ تراپروشین آ دور دین من پیشا وتی وان کچکے دیم آ ملات۔ حیرورگ
 چرگ آ رند ہلکے آ مردم ترت ہاں، دے نہ گوست گرک ہر آب بوت۔ چداں کچکے آ
 باہند کرت، گرک آ کچکے دوگوانک بوت انت۔ کچکے آ گرگ آ رار پت دوکپ کرت۔

بلوچ کشیت راستیں دست آ دل پریت، زرگندیت۔ پاد آ دل پریت، پہ
 مسافری آ پاد آ دل سریت۔ براہندگے کیت آ سری کوس پریت پہ ہور آ چم آ چیری
 کوس پہ ارس آ جنت گشان آ پلودر کیت، بزاں بانک گوں دوست آ عزیزے آ دروتی
 بیت۔ آرت کہ شہ سرک آ در کیت کپیت مہمان کے کیت لنٹ پہ وشاحت پریت۔

بانور

بانگ مہینگل

ہنچو بانور ۽ لہزاگاں پہ انگریزی برانڈ ۽ واستہ کار مرز بیت بے بلوچی راجی زندہ
بانور ۽ ہندو جاگہ بڑز ۽ بلندانت بانور ۽ گال گوں بانویا بانگ "سیالی داریت و لے بانور ۽ لہزا
۽ زندہ شاتمانی و ایمنی ۽ مرنجانی مچیں معنامان کاینت۔

۱۔ بانور نیکیں شگون و شادہ ۽ شان دنت

۲۔ بانور شرم و حیال ۽ گونا پے

۳۔ بانور رنگ و زیبائی ۽ زبریں نمونگے

۴۔ بانور امیت ۽ واہگانی و اہندان

۵۔ بانور پاکولی و پاکدامنی ۽ پیکرانت

پمیشا بلوچیں شاعر مدام ماں شیراں بانور ۽ بے میں مثال آرنگت چوش ماں

مکران ۽ اے دوگال بند مشہورانت۔

جہراں سالونگی میان بستگ

کوچگاں بانوری سراں گوپتگ

یاچوش کہ وطن دوستیں شاعرے وتی ماتی وطن ۽ وچن دنت کشیت۔

بانوری ترا سینگاروں سور ۽ شادہی سازاں گوں سر کوپگ ۽ سیری سنہرگ نہ ایوک ۽ سور ۽

آروس ۽ وہدان بوت بلکن ہر متاگیں گپ ۽ دشیں واہگانی پیلوی و ہدان بوت۔ بلوچانی

بانور ۽ بانگمیں مات ۽ گہار و شیں حب و اہگانی و ہداں سرگوپنت ۽ سوگ ۽ ناشاتی ساعتاں
سرپاش ۽ سردرا بوتنت مود مودیلہ کوردیم ۽ کر چک ۽ دھنزی، کوپگ ۽ سر ۽ جیگ سندوک مونجاء
ملورنشت انت۔ یا مودت انت۔

وشیں و اہگانی پیلوی ۽ یک مثال میر و اژیانی دپتراں ہست۔ ہر دین میر بچار
میر و اژی ۽ گلام گوشودرا ہیں راج ۽ آئی آحتن ۽ احوال دات انت۔

زالاں پہ آروسی سراں گوپتہ

دیرگ و طبلاں شاد ہے کرتہ

دلرنجی ۽ ملوری ۽ مثالاں یکے دوستین ۽ دوست شیرین بیگ انت کہ ماں زمک ۽

کوچک ۽ آئی دز گہار ۽ جانی بخت کنتے۔

پرچے کنل ات کوردیم انت

ماق تئی مک و نیلی انت

بھیک تئی بمبویں دھنزی انت

چم تئی قدھیں انرز انت

یا گڑا ۽ بیرگیریں بالاچ گورگیہ و تی حد امرزی ایں برات ۽ چوچک و زالان

گندیت و کشیت۔

کاڈاں پہ راہ شیف دیتکنت ارساں چوہونی رتکنت

کوچک سر و جیگ سستکنت

برز ۽ مثالاں اے گپ سہرا بوت کہ نہ سر نہ کوچک ۽ جیگ سنگ مونجاہی ۽ ناوش

پدرا کرتنت ء سرگوپگ ء سوری سنہرگ وشی ء شادہ ء گواہ اتنت۔ اے سرگوپگ ء سینگارگ
یک بے بدلیں مثالے بانورات۔ پرچیکہ آئی سینگارگ و جوڑ یگ ء بلوچ زاکار مزین
واری یے کرتنت چوش کہ کمیں جہل ء پیش دارگ بیت۔

بانور ء سوری سنہرگ و سینگارگ ء کیگدی، گھندی سر شود جان شود چیز ء ماٹو جو پوشی
سہت پوشی ء بوک مزین دو دانت۔ ایش جہل ء یک پہ یک کشگ بنت۔

۱۔ کیگدی:

یک اصلیں و شبو ء کشگ و جوڑ کنگ ء کشت، گمان ایش کیا گھندی ء مر کہیں
گالاں جوڑ پتہ یا کیا گودی ء گالاں جوڑ انت، کیا ء متلب شاندار یا شاہانہ انت۔ کیا ماں
بلوچی ء کیا ب کیہیب، کہو جوڑ پیگ۔ کیگدی ء جشن ء میڑھ ء وچہ سور ء دور وچ پیش بیت۔
ایشی ء جنین زہگ ء زالبول بار گرت۔ مزن وہی ء زاکار و شبویں چی چوش کہ موڑت لونگ
پشک درالک اور ونگ یکجا پاکیں رزاں ء راہڑ دے انت ہر دیں یک چنگ ء کساس ء
شیرگ اش سر آحتت داں ایشاں پاکیں پیچ ء پاکلت کشت و شبویں شیرگان یک مزین
چینی رزاں بزاں کاشی ء مان کشت ء پد ء جانو ء جوانیں تیل مان کشت یک برنجین رزاں ء
ایشان دوارگ لار دینت نیٹ ایوک تیل پشت کپیت اے بے بدلیں و شبویں تیلان ماں
دنگان مان کرتنت و بانور ء کلہ ء ایر کرتنت۔ کلہ یک گدانے ات کیگدی ء شادہ بزاں جشن ء
جنگ و شبوانی آہاجتت۔ و بانور ء رانا زین انت۔

۲۔ گھندی:

اے شادہ ء سورء پتنگے پیش کہ کیگدی ء رند بیت ایش ء ہم نزیکیں سیال بزاں
 حزمان لوئنت مزن وہی ء زالبول گیشتر مولد ء چوکری و شبواں ماں سنگ ء وان ء یا اونگان
 کئنت میدہ کنت۔ اے و شبواں مہلب پیشک در آ لک لونگ کچج کچور کٹہ کچور ہورانت۔
 پداسر کئد ء دار ء مشنت ء ایشی شیرگان دھوپ نامی سیاہن و شبو ء سریش بزاں سسزماں کئنت
 ایشان مان کیگدی ء تیل ء سرشنت پداچار چوبگی چانگے جوڑ کئنت۔ اے چانگ یا بلو بانور ء
 گنت۔ ایشی گرد ء گیش ء ثابتن مہلب ء لونگ جک جنت ء سراش چاندی ء کلدارے ایر
 کنت۔ اے مزین گھندی ء طشت ء ایر کئنت تانکن خشک بیت۔ دگہ کسانین چار چوبگی
 چانگ پہ مہمانان جوڑ کئنت۔ جنک شعر و نازیزکان ابید و شبوانی ہالوجنت۔

۳۔ سویلی:

بانور سورء دور وچ پیش سویلی بیت بزاں آئی گور اایوک آئی سویلی یا جانی مانیت ء
 گوں آئی نند و نیاد کنت۔ واب ء ور کنت سویلی ء جھیردی گہار یادز گہاردی گشنت۔ اے دو
 روج بانور ء جاندر اہی و دشمنائی ء پہ ہروڑیں دلگوشی دیگ بیت۔ اے دلگوشیاں یکے سرڈی
 وگی انت۔ اے دشمن گن ء جانی گہار ہم نوشی جان کنت۔

۴۔ گی و شرڈی:

شرڈی یک نانے کہ آڑت ء شیر بٹ کنت و پچنت پداگون روگن و بورگ ء ہور
 پونڈینت۔ پونڈینگ ء پدایشی ء منجر کشنت چوش کہ یک شاعرے مثال دنت۔

بینگ گوشت وارت گوں منہبر ء

حوناپ وردانت جنگل ء

شرودی ء ماں کلات ء مالتہ دی گشت گمان ء پارسی ء لوزے۔

اخروٹ بادام، جوزغ پستہ ء ہور کثنت میدہ کثنت پد ء زروش ء پوٹا جتا کثنت،

میدہ کثنت مستونگ ء لگ ء زروش ء وڈوف گشت۔ یک سیرے مصری شکری کثنت

ونخت یک سیرے دست ء روگن یا زگریں روگن گوں سوچی ء سوہر کثنت گرادنت۔ اے

درستان اوار کثنت ء یک پاکیس کاشی یا قلعی رزانے ایر کثنت تاں روج سور ء پیش بانور ء

پیا لگے بگی دینت ایش بگی گشگ بیت۔ پیش ء دور روج بانور بگی نوشت بگی ء گوں ہور یک

کاشی ے پرتا جگیں شیر ہم بانور ء داے انت۔

۵۔ دزی ہنام:

سور ء دوشپ پیش بانور ء یک جینے ہنی اے ہنام ء دگہ نہ گندنت ہمیشا دزی گشتے

دزی ہنام ء نزنیکیں سیال ء مردمان لوئنت شیر ونازینک و لٹیلر و جنت درو کڑ ودریس ہم

کثنت ہنام ء و ہدا یوک ء یک جنے بانور ء اندری ہنام کثنت ہمیشا ہالونہ جنت۔

۶۔ سر شود:

سور ء یک روج پیش بانور ء سر ء گوں تیل و میٹاں شودنت، آئی دست و پادان ماں

گلگلاب ء آپان شودنت۔ پد ء یک ڈانگی ء اشکر ء انگرمان کثنت بانور ء کلہ ء ایر کثنت۔

اے اشکراں و شبودیں گھندی مان کثنت۔ ادا بانور وتی ریزیں مہراں شک کثنت جنین

ہالوجت ڈن ء دیرگ ڈہل ء دریس ء درو کڑ ء چاپ بیت۔ جانشودی ء سرجمیں حال دیرگ
میارے ہمیشا ایشی ء کلم کار نہ کنت۔

۷۔ پاش ہنام:

سور ء یک شپ دیم ء بیت ایشی ء درست سیال ہلکی مردمان لوٹنت نان ونگن
بار بیت پد ء ہنام آں مولد وچو کری یا ڈومب زینت۔ بانور ء بوپ ء سرانادینت۔ کلہ
بز ان گدان ء اندر ء درست دز گہار پہ زور آئی دستان پانچ کنت بانور دستان ء نہ دنت
کندان وگلان نوگلیں دز گہار آئی پیاپیں پنچگ ء دستان ہنام جنت۔ اے وھد
زاکار ہالوجت، پاش ہنام ء درست جنک ء جنین بانور ء پہ چم گندنت ہمیشا ایشی پاشی بز ان
دراہیں ہنام یعنی گشگ بیت اے شیر ء باگل آں گوزیت دگہ دود ء سخن دی بنت و لے گوں
بانور ء متعلق نہ انت۔

۸۔ چھیٹر ء ماٹو:

چیریک تیلے کہ شہ مژمونک ء سریش ء وشبو بز ان گھندی ء جوڑ بیت۔ سور ء روج
ء نیمروج ء ساہت دوساہت پد بانور ء مہپر ان چیر کنت۔ پد ء ماٹو کنت۔ ماٹو گوں بلوچی
ماٹ ء مٹ ء سیالی داریت بز ان برابری یا گیش ء گیواری بانور ء مہپر ان رندنت پد ء
دوچوٹیل بز ان گوپتگیں گیسو جوڑ کنت چوٹیلانی پنچگاں چوشاخ ء پیم مک کنت ایشاں مرگ
گشنت گوشانی برابر ء زلپاں سپارین انت ء بروانکانی برابری ء کتلاں چوزوم ء پیم ء کشت
گرانڈ شاخیں سرچوٹو سالونک ء زنہ ء سنینگ ء پہ بروانک بحری مچانج کانار، کنل زوم،

زلپ حجر چوٹیل، سیاہ مارے نظر تیر بیت۔ ہر دو چوٹیلانی پنجگاں ماں نیام سراپئی سے بندنت۔
 اے پئی ء سر برسیمکار انت ء آئی ء سوہرے دوئی مان انت اے نکئی پنجکاں سک انت اے نکئی
 یا قرص چہ اشترپی کلدار ء کے مزن انت چوٹیلانی سران جروساد ء بندیک بندنت بندوکاں
 ہریک چوٹیل ء سر ء دو دوزر یا سوہرے پل مان کننت اے پلان گوگ کشتت بانور ء سیم بزاں
 گیوار ء گوں سیمکن نامی زر ء چوٹیلں ساہت ء کشتت پدا بانور ء دو ساعت دگہ واپیننت
 چوٹیل بند ء گوگان چار مٹی کشتت۔

۹۔ وج ء مہیل:

جن ء آحتن ء پیش بزاں پیشیم یا برز بیگہاں بانور ء سہت ء زیور ء جر ء چج ء
 سینگار دان ء سالونک ء پلوا یک دو مولد یا چوکری کاہنت۔ ایشی ء وج کشتت پدا اشتر ء بانور ء
 لوگ ء سات ء سامان چوش کہ کونٹ ء شپی ء بوپ ء لیپ ء دگہ بیرم شہ سالونک ء پلوا کیت۔
 اشتر شرپل ء لاڑ ء بیت شوشنگ ء سرگ ء زابند بیت زاکار شکر شائنت ایشی ء شنکی کشتت
 بزاں شنک یاچٹ دیگ شیر ء لیلو بیت دیرگ ء دُہل درپنت۔ سرونگ لہرہ ء سئی جنت۔

۱۰۔ بوک:

جن ء کتر ہے پیش بانور ء بلوچی چنکاریں جرو جاگ گورادے انت ء سہت ء
 زیور پوشائنت سینگار ش کنت۔ تاکہ ہج چی مکندیت۔ آئی دپ ء مزداک ء ٹکرے دینت
 مزداک ء دپ ء داریت یا جاہیت، ہر دیں بانور ء سوری سینگارگ سرجم بوت، آئی چماں
 دزمال ء دیر کنت۔ ء آدنیکی دیم ء اش دینت۔ تانکن وتی گوناپ ء بکندی آئی پیشانی ء

نیام ء سہر رنگیں عجاہب ء نلکے جنت - پدانندو کیس جنک یک یک ء اے نلک ء دروت
گرت - اے دروت ء واس و شیں واہگانی اومان انت نیکیں نیتانی گوندینگ انت بانورنوں
تتاسہ روج بوک بزاں چم بندو دیم اندر گوں گد یا سرینگ ء تندیت - نوں بوکیں بانور یک
سر جمیں بانورے بیت ہمیشا کردانی زبان کرمانجی ء بوک بانور ء گشتت -

۱۱۔ سہت ء زپور:

بلوچیں بانور ء سہت سک باز ء وڑ وڑیگ انت کڑ دے سہتانی بابت ء سورج

چوش انت -

۱۔ پٹی ء پیٹک: اے سہت پیشانی ء بڑ بنگ بنت - پٹی ء چیر ء جر ء پنج ء سر برے سیمار ء
زرنگار انت - پیٹک زریا سوہر ء چار کنڈی یا سہ کنڈی ایس نلک انت ایش گوں پٹی ء بندوک
انت - ایشاں گوں ہور پیشانی ء نیام ء دھڑی یا شس بزاں سورج دیوتا ء سہت گوں سہر ء
زمزمل مان انت - اے زمزمل ماں گیوار ء نیام ء بہ نیام پٹی ء بندوک انت دھڑی گمان
وزی بزاں روچی ء معنادنت پٹی و پیٹکاں جہل زریا سوہر ء سہ کٹوریں مکی ماں زلیپاں
زرزنت ایشانی سراں شمشک بزاں کسانیں زمزمل لونجان انت اے نلکان زلیپی گشتت
بانور ء پیشانی و بروانی گور ء گیرگاں ستارہ ء بیگنی دی سک کنت بازتمناں خالی جنت پٹی ء پنج
پنج سوہر ء نلک مان انت -

۱۲۔ پلو ء پیرواں:

پلوہ مزین سہت کہ بانور ء پونز ء راستیں پلو ء کڑک ء ماں کنیت ء آئی راستیں چم ء

اندر کنت ء بڑز بہ مہراں سرگوش ء گوڑگوں برنج ء چانک ء سک بیت۔ پلوہ سہ سہر ء ٹک
مان انت او ایشانی کڑی یاز مزیل مر وار دینگ انت اے ٹکان الماسک، یاقوت زمر دے پیروزہ
ء نلینگ مان انت پیروان ء یک نلنگے مان انت ء ایش پونز ء نیام ء مان انت ء سری لنت
یاجوڑ ء پلو الونجان انت شب ء بانور پلوہ کشیت ء پلی یاپلکے کنت آئی کنری ہم گشت۔

۲۔ طوق و چمکلی: طوق سہر وزر گنت آئی ء گردن ء بندت ء طوق ء جہل کا جنٹ ء گوڑ ء
نیام ء سہر یازر ء چمکلی کیت اے سہتاں لس مردم زانت۔ ہمیشا ایشانی سر جمیں حال دیگ
نہ بنت۔

۳۔ پلیتر و: اے سہت گوشانی جہل ء سک بیت۔ ایشی ء زر ء سہر ء شمشک دی مان
انت۔ گوشان بڑز ء جمک ء دروشتی دراہ زریا سوہر ء ماں کا بنت۔

۴۔ سرکٹک ء گوگ: چمکلی ء جہل ء جیگ ء بندیک بزاں سرکٹک کا بنت۔ ایشان
زرد سہر ء پیل بزاں گوگ مان انت۔ گوکانی سراں شمشک ء آبریشمی رنگ رنگیں ساد ء پل
انت۔ ایشانی پچی ء زریا سہر ء کسانیں زباداں عطر واں ڈولیس دنٹا ٹکوٹڈیا دنٹان پاچ سیم
کش درست گوگان سک انت سیمکش ء باز براں گوں چوٹلاں ہم بندانت ء آوانی بدل ء
تابیت گوں گوکان ہوہر بنت گوگ ء ماں رودراتکی بلوچی ء گیگ گشت۔ چوش کہ جام
درک کشیت۔

واسطے کپٹکن پازیاں۔ مہلج ء پیاپیں گیگاں۔ پیاماں روکپتی بلوچی ء زریا چاندی ء
گشت کہ رودراتکی ء پیاپ تہانچو کہ اکا الکا پ بوتہ۔

۵۔ گب و سنگو: گب گمان ء باہنک ء گشنت ایش زریگ انت ء گچرے دراج انت ایش
یک تیخ ء بند بنت گبانی دیم سنگوانت۔ کہ سرے چومارے سرے پیم انت زریا سہر ء انت ء
زندئی ء شت نامی لنگگ یا گل بوگ یا موردانگ ء کساس ء بنت۔ ہر سنگو ء دوسر انت ء
ہر دست ء یک گپ ء یک سنگوے مان بیت۔ پدادستونک و تملل مان کاینت۔ لنگکاں چلو یا
مندری مان کاینت۔ باز جنین زریا سہر باز و بند بندنت۔

۶۔ پادینک و پازیب: پادینک اصل ء پاد ء سنگ انت ء سہر یا زریگ انت پازیب زرے
شمشک انت کہ پاد ء چنگ ء شنگ و تالان بنت۔

بانور یا بوک ء سور ء شپ ء یک گلاسے شیر ء شکر دینت ء آئی دز گہاراں دم
دینت۔ اے پیم سالونک ء سنکٹا نش یک یک گلاس دینت۔ ایشی ء شیر شکنکی گشنت۔
۷۔ شکنکی: شکنکی مبارک بادی و شکر چٹ دیگ ء دود سور ء دومی روج ء بیت۔ بانور ء گھندی ء
سرگدان ء زبادان ء مہشت ء اندر ء مولدے ایرکت اودرست شکنکی کنوکانی دیم ء بارت ء
ہر یک کے چوایشازوریت شکنکی ء دود باز روج مانیت۔

۱۳۔ دیم حونی:

سور ء سہی روج بانور ء پس یا وارث یک پے بانور ء گدان ء راستیں تند یا چوڑی ء
گوڑ کشیت۔ اش پس ء گٹ ء حونان یک نلکے بانور ء پیشانی ء جنت۔ چد ء رند بانور بوک
نہ مانیت پداپس ء گوشتاں لاہر دینت ء درست در ء ہمساگ ء سیالاں بارکت دیم حونی ء
رند سالونک وتی بانور ء وتی گس ولوگ ء بارت۔

چاپ و دریس

میر عاقل خان مینگل

چاپ کہ آئی و ماں انگریزی و "لوک ڈانس" و اردو و لوک ناچ کشت، بلوچ
تمنائی گور و باز کوہن انت۔

بلوچانی تمنی گشتن گہنیں دپتر، زبان و باز تاریخی و حوالہ اے ڈس و دینت کہ بلوچ
روپتی ڈیہان کاینٹ بزاں حلب و بگرتاں ہامون زرہ یا بحرہ کیسپین آبات و مامور انتت فون
اے چارگی انت اے گہنیں ڈیہ و بلوچانی چاپ و دریسانی چے دروشم متگ انت اے بابت
و ایوک و امسی نامی حلك و پار و کردانی مثال بس انت۔ امسی و حلك سرگور و کوہ و دامان و
انت اے کوہ رضائیہ و فگ و انت۔ اے فگ و آترپاہگان و آذر بائجان و نامی ایس ہامون
دریا رضائیہ انت یونانی تاریخدان ہیر و ڈوٹس آریانس و ابرابو کشت۔ کہ آترپاہگان و
ہامون و اود و مردم کپوتین زرہ کشت۔ آسترابوایشی متلب و ماں یونانی زبان و نیلگون
زردنت فون ہم نیلگون و ماں بلوچی و کپوت و پاری و کپود کشت بلوچ ہے رنگ و مرگ و
کپوتین مرگ کشت۔ کہ پدا ایوک و کپوت منت۔ دومی ایش کہ پاری و اسم پیش و صفت
رند و کیت ہمیشا کپوتین زرہ بلوچی یا بلوچی و پیمین روپتی ایرانی زبانے و بوتگ۔

امسی (آذر بائجان) و مردم چو بلوچانی ڈول و گردوگیس و کوپگ ماں کوپگ
اوشنت و ڈہل سرنگ و نیام و کنت۔ ہمدان و دگر روپتی ایران و مردم سرنگ و زر نہ کشت
اودول و دوہل کشت یونانی تاریخدان روپتی ایران و ڈہل و چاپانی سوچ ندینت۔ البت

عرب نمشتکار ساسانی و اشکانی دورانی ہر دیں گپ جنت داں بازیں سازد آوزانی نام کیت
کہ چر آواں یکے سرناغ و ذہل انت۔

گشنت کہ اردوغ پارسى لوز شہنائى اول سراں سرناغے بوتگ، سورہاں دہاروس و
تل (بکند البرکی از مولانا جو پوری تا کدیم 273، 347 ہنر و مردم شہران۔ نومبر 1972ء
تا کدیم نمبر 39)

تل یا نے عساسانی و اشکانی (۲۳۹ ق م ۲۶۳۲)

دورے بازیں وڑ وڑ اتنت چوش کہ سرنا کرنا (قرنا) وینا (بینا) اولس تل ایش و آلس تل یا
گروایشی اولسری دروشم ات۔ کہ چہ زکل یا آپی بانس و لٹ و جوڑ بوت۔ زکل یا نکل و
(کلم) دی گشنت کہ تل جمشید بادشاہ (۷۰۰ ق م) و ز مانگ و جوڑ بوت و پد و لختیں پیٹری
و پشتاں رند چر آئی آہن و مس و سرنا قرنا جوڑ بوتنت۔ گمان و ذہل دی ہبے دورے جوڑ بوتگ۔
ایرانی نسل و عربی نمشتکار ماں وتی کتاباں سرناغ کرنا و صرناکی دقرنا نمشتہ کشت البت این سینا
ماں عربی زبان و سرنا شہنائی نمشتگ کنت (بکند: البرکی تا کدیم ۳۷۳ تا ۳۷۷) ساسانی
بادشاہانی درباراں چہ پنج نوبت و اے سازاں یکے سرنا ات۔ فردوسی ماں وتی کتاب
”شاہنامہ“ و ہنخامنشی بادشاہ کیقباد و ز مانگ (۲۳۹ ق م) و تل یا نے و سونج و چوش دنت۔

سراہندہ این غزل ساز کرد

دف و چنگ و نے ہم آواز کرد

سرتگ و دپ و بانس و دو تنگیں تاک سک انت۔ کہ آواں پارسى و دونائے گشنت کہ حافظ
شیرازی آئی و ماں شرع و چوش بستگ :-

معنی کجائے نوائے بزن

ہے یک قائے اودونائے بزن

سرنگ ء یک و شیں آوازے جنت کہ بلوچ آئی تنگ زمیل گشتت ء عربی ء آئی
زیر نشنگ کرتنت ایران ء ساز ء آوازانی ماں عربی زبان ء نمشتہ کنوکیں اولی پاری نزا اولیہ
خورداد بہ خرداد بہ ذہل ء ہر لٹ ء ضربہ نمشتگ کنت ۔

بلوچانی بازیں چاپ انت کہ آوانی احوال چوش انت ۔

چک

اے ذگریں بلوچی چاپے کہ اوگان ء ترکمانانی گور ء نیست چک ء سہ وڑ ء
چاپ انت ء ہر سہ چاپانی نیام ء دوسہ چہی یک پیم انت ۔ اول ایش کہ ہر سہ چاپ گوں
دائرگ ء بنت ہر سہ چاپان چاکی چاپ ء تاڑی جناں ء دست شانان ء ڈہلی ء سرنگی ء
گردو پیش ء یک وڑ ء مدان مدان کنز انت ۔ ہر سہ چاپ گڈا گرم بنت ء پاد ء دست یک
پیم ء زوت زوت چست بنت ہر سہ چاپان چاپی پشتی دیمی پلوادیم گردینت ۔ ہر سہ
چاپان قدم گوں دائرگ ء ردارونت ولے دگہ بازیں چاپان قدم گوں دائرگ ء لیگ ء
پشتی ء دیمی پلواد دیمی پدی کنز انت ۔

نوشکے مگ ء چک ء چاپ چاپے کہ سہ لٹی یا مز نہیں بلوچی چک گشتت مز نہیں بلوچ
چک سہ لٹ ء شروع بیت ہمیشا آئی ء سہ لٹی گشتت ۔ بزاں لوڑی ڈہل ء سہ دکان لٹے
جنت، چاپی باز مدان مدان ء یک پیم ء پادان زوران ء دستان چست کنان پدی دیمی دیم
گردینت سرنگ یک داستانے جنت ء دومی داستان ء قدم تیز بوہان بنت ۔ ہر داستان ء

یک چکرے گوں دائرگ ء پیلو بیت ہر داستان ء داری واری یک وارے پور ہیں چکرے
 تاڑی بیت ء دومی ء دست ہو رک ء گوات ء شانناں بنت۔ اے چاپ ء اولی داستان سہ لئی ء
 ہلا س بیت ء دگہ درستان دہل دولٹی تو ار کنت گول دائرگ ء رد ء پشتی دیمی نیمگاں دیہ
 گردینت ء یک پیما گاماں زورگ و داستان شانگ تیز بوہان بنت ء گڈ ء پیلویں چل ورگ ء
 تاڑی جنگ شروع بیت چاپ ء گڈی داستان ء چاپی ناگمان ء رد ء یلہ دینت ء ہر یکے پہ
 وت ء ہاڑے گچین کنت ہر چپت ء آڑوتی دیمگ ء گوں چل واران و شان و تاڑی جنان ء
 چاپ جنت ء گوں دائرگ ء چکرے پیلو کنت۔ اے گڈی ندرگ مزین بلوچی چک ء و شتریں
 ونڈے۔ اے نمشتا تک ء تہا پما گران انت کہ ماہر داستان ء سروللری بزاں میڑ ء ایش ء
 آبدین ء اے ہم گران انت کہ قدم بزاں اسٹیپ ء حرکتان باز پہ جوانی پیش بدارن البت
 ایشانی بابت ء جی یے نہ جی یے مادگہ برے شماراڈ سان مزین بلوچی چک ء تیوگا پنچ یا شش
 داستان انت ء ہر داستان دومنٹ ء بگرتن پانزدہ منٹ بیگ انت البت سرنگی باز براں
 داستاناں گونڈتر کرت کنت۔

چک ء دومی وڑ ء ”سراوانی چک“ گشت اے چک سراوان ء ہگ ء ابید
 نوشکے، خاران، کونڈ ء جھالاوان ء دمگان جنگ بیت، نوشکے ء مخلوق ایشی ء چہ سراوان
 ہیل کرتکنت ء پدرانبیت کہ اے کدی نوشکے ء ہگ ء رواج گپنگ نوشکے ء مینگل ء حاک
 ء یک پیر مردیں سرنجن ء ستاد محمد شریف ولد قلندر ء منا 1954 ء گشت کہ اے چک ء
 سراوانی چک گشت۔

سراوانی چک ء دہل اولسر ء تاں گڈی سراولٹی ء شروع بیت بزاں ہمکنس ڈوہلی

ذہل ۽ دودکان لئے جنت اے گپ ہم گشگ کرزیت کہ تن مرد چاں البرز ۽ کوہانی کرد گولہ
 ل ۽ لت گشنت، نوشکے لگ ۽ اے چک ۽ قدم دوست چست کنگ تناسہ داستاناں
 بازمدان ۽ مزان زورگ بنت۔ بلے رنداچو ”مزین بلوچی“ ۽ پیمائیز بوآن بنت۔ چار پنچ دگہ
 داستاناں پد حال چو جُلکی چل واران و تاژی جنان یادستان شانان بنت، درست چا پیا پیانی پاد ۽
 دست یک پیم ۽ یک وڑا حرکت کنان بنت۔ سراوانی چک نوشکے لگ ۽ چو مزین بلوچ چک
 ۽ پیم ہاڑی ہاڑی ۽ نہ کثیت، بلکہ ناگتا ”جیر“ ۽ داستان چست بیت ۽ درست چا پی یک دمان
 ۽ کوپگ مہ کوپگ کوشنت ۽ چیر کنت ”جیر کنگ“ گشنت کوپگ مہ کوپگ گول دائرگ ۽
 اوشتگ ۽ دہل ۽ ہر لٹ ۽ غرگ و شڈ و دیگ ۽۔ جیر ۽ چا پی یک وڑ ۽ پدی دی می تو ار جنان ۽
 رونت ۽ کاینت ۽ یک چکر پیلو کنگ ۽ پد درست یک دار ۽ چلک انت راہا کنت ۽ یک پیا
 داستان چست کنان ۽ پشتی نیمگا دیم گردینت ۽ پدی ہمکو پگی یک پیم ۽ دیم ۽ کنزنت
 ہر داستان ۽ قدم ۽ تو ارتیز بوآن بنت ۽ ہر چکو ۽ پیلوی ۽ یک گٹ ۽ تو ارے چست بیت ۽ دیم
 گردینگ مان کثیت۔ گڈی داستان چل ورگ ۽ تیزیں قدم شروع بنت۔ تانکہ درست
 چا بجن دمبران ۽ در کپان بنت نیٹ اے چک دی ہلا س بیت۔

چک ۽ سہی وڑ ۽ سریابی چک گشنت، اے چک سراوانی چک ۽ یک وڑے
 اے چک کوئٹ، پشنگ ۽ کوپور ۽ دمگان ابید مستونگ ۽ منگر ۽ ہم جنگ بیت اے دولٹی ۽
 شروع بیت ۽ اولی داستان ۽ پد تیز بیت۔ ایٹی ۽ گڈی داستاناں تاژی جنان ۽ نندوک
 چل ورنٹ ۽ پد پاد کاینت ۽ چل ۽ چا پ جنان ۽ گول دائرگ ۽ چکر پیلو کنت۔ سریابی
 چک ہم گڈی داستاناں ۽ تاژی جنان ۽ نندوک چل ورنٹ ۽ پد پاد کاینت ۽ چل ۽ چا پ

جنان ء گول دارگ ء چکر پیلو کنت سریابی چک ہم گڈی داستان ء ناگت ء ہم کوپگی
چاپ تیز بوہان ء روت تاکہ درست دم برانت بس کنت۔ سریابی چک ء پادان
نندوک چل ورگ ء تاڑی جنگ سک نما کنت۔
چک ء داستانانی اولی پکان لہتیں ایش انت۔

- 1- بیاد لبر تر انودانت
 - 2- گل میلہانی بوے، دلبر گل میلہانی بوے
 - 3- من سدھاروین لال ء سرا
 - 4- ہیرگ ء شگانان سوحتہ، سیال ء کینکش کجنتہ
 - 5- ول ول بولان ان لیلوی لاڑی
کچھی خراسان ان لیلوی لا
 - 6- لیلانگی دست ء شتہ۔ ہوش وہیال ء پرتہ
- ایش ء ہنچیں لہتیں دگہ بلوچی شعر انت کہ سرنگ ء جنگ بنت ء سرنگ ء تھا ایشان ”داستان“
یالئی، گشت سرنگ ء یک لئی یے جنت کہ آئی ء ”لاہرہ“ گشت ولے ”لاہرہ“ ء چاپ نہ
جنت بلکہ چاپی دیوان کنت نذرت ء گوشدارنت۔

سے چاپی

سے چاپی باز کوہنیں ذگرین بلوچی چاپے ء اے چاپ اوگان ء ترکمانانی
گورانیست بلوچانی گوراہم اے ایوک ء نوشکے ء نگ ء تن مروچاں است۔ اے چاپ
ء دو وڑانت۔ یکے ء مزین بلوچی سے چاپی گشت ء دومی ء مینگی گشت اے

ہر دو چاپانی نیام ء کمیس پر کے است۔ اے ہر دو چاپ یک و شیس دور ء یات ء گوناپ
انت ء میل ء لائق انت۔

مزنین بلوچی سے چاپی چومینگی ء پیم ء گول دائرگ ء شروع بیت و لے ایشی
اول داستان دوٹی ء انت ایشی اولی سے داستان چاپ بازمدان و مزن ء روت بز ان چاپی
مدان مدان قدم زورنت ء دست چست کنت، درست چاپی کو پگ مہ کو پگ دیما گول
دائرگ ء اندر ء دارنت ہنچو کہ دہلی ء سرنگی ہے نیمگا آوانی دیم بنت۔ ہر یک پیلویں چکر ء
چہ اے سے داستانان ہر یک بدل بیت ء دومی شروع بیت۔ اولی داستان ء ابید
ہر دو داستانانی شروع ء درست چاپی یک گٹا توارے چست کنت ء داستان برزداران ء رور ء
برابری ء دیم گردینت ء قدم زورنت۔ اوپدی برترنت۔ ء دہلی سرنگی ء پلوادیمان کنت۔
دہلی سرنگی گول دائرگ ء نیام ء بنت۔ دیمارا ستیں پلو ء گردینت ء پدا کو پگ مہ کو پگ کنزان
بنت، ہسی داستان ء گڈی سرا آخری توار ء جنت ء مدان مدان راستیں پلوادست چست
کنان ء پیلویں چر کے ورنٹ ء پدی ردا ہنچو اوشتنت کہ ہر چاپی ء دیم دومی ء پشتی نیمگا بیت
چاری داستان ء شروع ردا یلہ دینت ء ایشرا ”کتار پروش“ گشنت۔ ردا قطار ء پروشگ ء
پد یک چاپ جنے گول دائرگ ء اندر ء دومی ڈنا مزان ندان ء دست چست کنان ء روت ء
پدا یک ردا بنت پدا ہما کہ ڈنا شکتنت اندر ء رونت ء دومی ڈنا رونت، بز ان ہر وار ردا پرشیت
دو قطار بیت ء پدا یک قطارے بیت ء ہر داستان ء قدم ء اندر ء ڈنی روگ ء آحتن تیز بو آن
بنت، نقشگے اے پیم بیت۔

۱۔ یک ردا گول دائرگ

۲۔ رد و دو قطار ۽ پرشگ

۳۔ سرنگی ۽ دہلی نیام ۽

سہ چاڻي ۽ قطار بندي ۽ قطار پروشي ۽ نڊارگ ۽ چاڻياني دست شانگ وڪي پيم ۽
 گامان زورگ باز جلوہ ناک ۽ نمادارنت۔ اے چاڻي گيشتر نماداربيت اگه يڪ چاڻيڪن ۽
 جاگ ۽ پاگ سوهر ۽ آني هاڙ ۽ اسپيت بنت اول سري بني سہ داستانان پد سہ چار دگہ داستان
 پدمہ پد جنگ بنت ۽ چاڻي انچوتيز بيت کہ چاڻيڪناني هيڊرڪاينت، باز براں سرنگي هے گڏي
 داستانان يڪ دو دگہ داستان هورڪنت تانکہ چاڻي دم بہرنت ۽ وت بس بڪنت باز براں
 چاڻيڪن سہ چاڻي ۽ هلاس کنگ ۽ پد هاڙهاڙي چاڻيڪنت يا ”جیر“ کنت باز براں جیر ۽
 پروشنت ۽ گول دارگا چاڻيڪنت ۽ دُهل و سرنگي گول دارگاناني اندر ۽ بنت بلکہ ڏن ۽ کوشنت۔
 سہ چاڻي ۽ دومي وڙا مينگهي گشت گمان ۽ اے ايوک ۽ نوشکے هگ ۽ مينگلاني گورا
 بوگ اے چو ”بلاہ بلوچي يا مزمين بلوچي“ ۽ پيا شروع بيت و لے اولي داستان ۽ دُهل ۽ سہ
 لئيڪنت ۽ دومي دوبي داستان ۽ دُهل دويي جنگ بيت، هر داستان ۽ اول سرادرست چاڻي
 يڪ نعرہ ۽ پيمیں توارے يڪ وار ۽ چست کنت ۽ سڪي داستان ۽ کے راستیں پلوا ديم ترينت
 ۽ پدي اولي وڙا اوشتنت ۽ ديم ۽ کنزنت چارمي داستان ۽ پيلويس ديم چکر ينگ ۽ پد درست
 چاڻي وت ۽ را کے ڏول دارنت ۽ کوپگ مه کوپگ بنت، يڪ پيا پادان زورنت ۽ داستان هنجو
 سرينت چوش کہ بزاں جنگ ۽ ميدان ۽ زحمبازي کنگ ۽ انت ۽ دُهل ۽ هرلث ۽ پاد ۽ دستاني
 چست ۽ اير ۽ گول هور يڪ گقا چوشير ۽ پيا گرننت ۽ گشت ”آ هو“ آ هو“ گول دارگ ۽
 پيلويس هر چکر ۽ يڪ وار ”اها“ کنت بزاں درست يڪ گقا ترنديں توارے گشت ۽ داستان

برہنشان انت ء پدی نیہ گ گوں دایرگ ء ڈنا گاماں زورنت ء برترنت، پدا ہم کو پگی جیر
کنت ء آ ہو ء توار ء کشان ء گام زوران بنت۔ ہر داستان ء گام ء توار تیز بوہان بنت۔ گڈا
توار بند بنت ء تاڑی جنان ء گوں دایرگ ء ہم کو پگی چاپ جنان ء رونت ء ہر پیلویں چکر ء
اولی وڑا ابا کنت ء پشتی نیمگا رونت ء پدی کاینت اولی بنی سہ داستاناں پداے چاپ ء بنی
داستان چار انت ء ہر داستان یک ساعت ء ات۔ ہر بنی داستان ء چاپی چومورینک ء پیا
مدان مدان ء دست ء وپا دسرینت اولی بنی چار داستاناں پداے چاپ تیز بو آن بوت اے
چاپ ء ہم چوسہ چاپی ء پیم ء پنجاہ ء بگرتن پنج صد چاپی پکار بوتنت ہر چنکس چاپی گیش بنت
ہمنکس اے چاپ نما کنت۔ اے چاپ ء مدان مدانی ء دراجی ایشی ء گارگرت ء نون نوشکے
دنگ ء نوکین پیڑی ء بلوچ ایشی ء نزانت اولی بنی چار داستاناں ابیدہ چاپ ء تیر کنگ ء
چار ء بگرتن ہمت شہ داستان ء سرنگی کارمرز کنت۔

گوئدین اوگانی

انچو کہ نام انت، گمان ء بڑیچ ء اچکزی اوگانی چاپے کہ نوشکی لگ ء جنت یے۔
ایشی اول سری بنی سہ داستان انت۔ ہر داستان ء توارے چاپی چست کنت ء پشتی نیمگ
ء راتیں دست ء پلوا دیم گردینت و دست چست کنت۔ بنی سہ داستاناں گڈی سرا
داستان ء توار دیم گردینگ ء پد جیر بیت۔ بزاں کو پگ مہ کو پگ چاپ جنت، ہر پدی
داستاناں توار چست کنان بنت۔ ادا بایدا انت کہ آہا ء توار ء پرک پدا کنگ بہ بیت توار یک
بہنچیں سڈوے کہ آئی ء پد مدان مدانا چاپی دیمان ء رد ء دنی نیمگ ء گردینت ء یک دوگام
ڈنی نیمگ ء روگ پدی پدی رد ء کاینت و لے آہا یک کو کارے یا جگے کہ درست چاپی

یک وارے شورے چست کشت و دستان بزر شانتت۔ و ایشی نیمگ و رونت و چل ران و
پدی کاینت رد بندی کنت۔ باز چاپی پشتی نیمگ و برترگ و پد دوسے چچلو و رنت بزاں
چو جکلی چکرے و رنت۔

گونڈین اوگانی دی گڈا چو مینگی و پیم و ہمکوگی چاپ و چل و تاڑی جنگ و

ہلاس بیت۔

نچک

نچک ہم چک و وڑیں چاپے و لے ایشی و سر و مودانی شانگ و چندگ گون
انت۔ گمان و بلوچ ایشی و چہ سلیمان خیل و خٹک اوگاناں زرتکنت و لے اوگانانی نسبت بلوچ
ایشی و باز پے ڈول جنت نچک و اولی داستان و لٹی و شروع بیت و داستان و اولی ٹپک و گال
ماں بلوچی ایش انت۔ ۵

اشتراں کاراں، کاراں، ماپلان سواران و

ماکتن کوچ

ہنگلیں بلوچانی شادہانی روج

اولی داستان و درست چاپی سروراء و زمان و شمال گول دائرگ و اوشتنت
سرنگ و ڈہل و توار و گول ہورمدان و دان و دست و زمان شانان و پادان زوران و یک
پیا سیران جہل و بزر چندینان بنت و لے پشتی و دیکی نیمگ و دیم گردینگ وومی داستان و
چہ شروع بیت وومی داستان یک پیلوں گول دائرگی چکر و پد شروع بیت و آئی گال ماں
بلوچی و چوش انت۔

زیدراں رودان سیل کنن وشدل ء وادان ء کوران ء کھوران ء
اے تنگنیں دوران ء

اے دومی داستان ء دست ووزمالانی یک پیم ء شانگ سر وگلگانی چارکنڈاں
چنڈنگ ء پادانی زورنگ تیز یو آ ناروت ء پشتی دی میمگاں دیم گردینگ ہم گون بیت،
درست چاپجنانی دست ء پاد، سر ء گلگ یک وڑا برز ء جہل رونت، اے چاپ ء مزین مود ء
گلگ پکارانت پرچیکہ اے گیشتر مودشانگ ء چاپ انت اولی داستان ء پد سر ء مودان
چارکنڈان یک پیم چنڈینت اے پیما یک پاداچہ دومی پاد ء شان ء وڑا پادان زورنت۔ اگہ
آئی ٹنگ ء گال تیزی چاپ ء چارگ بنت داں اے میٹریاٹنگ جوڑ بیت۔

چپ ء راست ء برز ء جہل ء

اے میٹراے وڑگشت بنت

ڈاڈہ ڈا، ڈاڈہ، ڈاڈہ ڈا، ڈی، ڈا

ہے گڈی داستان تن چاپ ء ہلاس بوٹگ ء مانیت سرانی چنڈینگ ء مودانی
سلگ، پادان پیم سگ ء دست ووزمالان یک پیماشانگ اے چاپ ء نماانت۔ اے
نمشکارخٹک ء دگہ اوگانی سر ء مود چنڈینگ ء چاپ دیسٹگ ولے آواں دست ء پادانی یک
تیمی چوبلوچی نچک ء پیم نہ انت۔

پروت قندھاری

ہنچو کہ نام انت اے چاپ چہ قندھار ء اوگاناں نوشکے ء لگ ء سر بوٹگ ء بلوچ شہ
1947ء اے چاپ ء جنت۔ اے چاپ ء اولی داستان ء چاپی بازمدان ء پادوزورانت۔ ء

دست سرینتنت۔ اے چا پ ء بنی داستان سے دراجیں داستان انت اے داستان انکس
 دراج انت کہ تیوگیس چا پ اگہ سوب ء ہپت ء شروع بہ بیت تاں یا زردہ بجگ ء مانیت۔
 اے چا پ چہ دگہ ہنجیں گول دائرگی چا پانی پیم انت ء ہراولی سہ داستانانی پیلویں
 چکراں نندگ ء تاڑی جنگ باز چا پی تاڑی جنان ء وتار ء تچک کرتنت۔ لیٹ انت۔ ہے
 نندگ ء تاڑی جنگ ء دوران ء یک دودے بنا بوتگ انت آ دودو ایش انت کہ دوہلی ء سُرنا
 جن پہ ملنڈ ز ز ہر گرت و چا پجاہ ء کلقت رونت۔ چا پجناں یک دو اسپت ریشیں بلوچ دوہلی
 ء سُرنگی ء گرانڈے یا پاپنے یاچی یے زرے طمع دینت گردنت ء پدی برگشت انت۔ آحتت،
 چا پ پدا شروع بوت، اے دودیک وار بوت ء ملنڈ چر کے انت۔

اے چا پ ء اولی مدان مدانیس چکر پیلو بوگ ء پد درست چا پجن اہا کنت بزاں
 درست یک وار ء داستان برزشانت ء توارے گشت پدارا تیں پلوا دیم گردینتنت ء پدی
 برترتنت ء نشت انت تاڑی جنت اے ڈولیس اہا کنگ ء نندگ ء تاڑی جنگ ء پدا پادان
 اوشنگ ء دیما کنزگ تناسہ داستانان بیت پدا چا پ تیز بوآن بیت اولی سہ داستانان ڈہل
 یک لٹی توار کنت۔ دگہ داستانان ڈہل دوٹی بنت ء ہمکو پگی چا پ ء چل تیز تر بوت گڈ ء دگہ
 ہمکو پگی چا پانی پیا تاڑی جنان ء یک پیم قدم زوران ء ہر چکر ء اہا کنگ ء چیلچلو ورگ بنت
 اے چا پ پا پجن سد ء بگرتن دوسد یا گیش بنت ہمکس اے نما کنت اے چا پ ء نون لہتیں
 مردم زانت اے چا پ ء بابت ء چی یے نہ چی یے اے نمشتکار ء را محمد مراد ولد ترک علی
 تو تازی مینگل سکنہ کلی مینگل نوشکے سوج دات۔

زالبولی

ہنچو کہ نام انت اے چاپ زالبولانی واسطہ انت ایشی ء ہمکوگی گول دائرگ ء
جٹ۔ ایشی ہر داستان یک لیلوے ء زالبول گون سرنگ ء تواری ء ہور لیلو جنان بنت۔ اولی
داستان ء پداے چاپ تیز بوآن ء روت ء رندا تاژی شروع بیت، ایشی اولی لہتیں داستان
ہانت کہ ٹچک ء کار مرز بنت چوش کہ۔

بنگلیں بلو چانی شاد ہانی روج

اے چاپ ء ہم درستانی دیم دولی سرنگی ء پلو ء بنت او قدم یک وڑ پستی دی می نیمگ ء روت
وکا بنت۔ اے چاپ ء زالبول تیز بوگ ء و ہد ء ہانہ کنت و چیلچلو نہ ورنت بلکہ یک وڑ ء
کوگ شاہان و تاژی جنان ء گول دائرگ ء چاپ جنان بنت۔

لٹکی

ہنچو کہ نامے پدرا کنت۔ اے لٹ ء چاپ انت اے چاپ چہ کچھی ء پلو اٹگ ء
دگہ ہندان رواج گپنگ۔ اے چاپ ء چاپجن گول دائرگ اوشتت ء ہر یکے ء داستان لٹ
انت۔ ہر لٹ نیم ارش یا وال ء کساس ء بیت۔

نوشکے لگ ء لٹکی ء اولی داستان مدان مدان شروع بیت ء چاپجن مدان مدان ء
پادان زوران ء گوڈ ہل لٹ ء ہور وتی لٹان گون وتی جند ء لٹان قرار جنت دومی داستان ء
پادان سرینگ ء گول دائرگ ء دی کنزگ تیز بوآن بیت ء چاپجن وتی لٹان وت مہ وت
جنگ ء ابید گون اینگر آنگر ء چاپجنانی لٹان ہم جنت۔ سہی داستان ء چاپجن چو جگکی چل

وران ۽ رونت، آ وانی لٹ ۽ پاد درست یک وڑا چست وایر بنت چا بجن دوہلی سُرنگی ۽ پلوا
 بزاں گول دائرگ ۽ تو کی نیمگا دیم کنگ ۽ وہد ۽ وتی جند ۽ ہر دولٹان وت مہ وت یک
 وار جنت وچین دست ۽ نیمگا چل واران ۽ وتی پشتی نیمگا چا بجنانی لٹان یک ڈکے جنت
 وچل واران ۽ دیے گول دائرگ ۽ ڈنی نیمگا چا بجنانی لٹان ڈک جنت۔ بزاں دو وار وتی جند
 دستانی لٹان وت مہ وت یک یک وڑا جنت ۽ یک وار وتی پشتی ۽ دی کی نیمگ ۽ گول دائرگ ۽
 اوشتو کیس چا بجنانی لٹان جنت، آ وانی لٹانی ڈک ۽ چرخ چوش پدرا بیت۔

ا۔ چا بجن چکر وچل ورگ

ب۔ گول دائرگ یا ہما لکیر کہ چا بجن دوہلی ۽ سُرنگی ۽ گرد وگیس چکرنت

ج۔ ہما ہند کہ او دالٹ ڈک ورنٹ

سیسی داستان ۽ رند چاپ وچل انکس تیز روت کہ مردم اہیکہ بیت، یا چا بجن
 سرچکران بنت و دور رونت کپنت۔ بازان لٹ ردی ۽ لگنت وپی بنت و لے زانہ کارو ہلا کین
 چا بجنانی یک وڑا پادان زورگ ۽ چل ورگ سک نما کنت۔ لکلی ۽ دومی داستان ہم ایش انت۔
 بنگلہیں بلو چانی شاد ہانی روج

شبک

اے گول دائرگی چا پے نہ انت بلکہ ایشی ۽ چا بجن چونوک ۽ پیا اوشتت، چا بجن
 اولی داستان ۽ مدان مدان تاڑی جنان ۽ پدی دیمی گام ایر کنان بنت ۽ دومی سیسی داستان
 تاڑی جنگ ۽ اے یکین مند ۽ پدی دیمی پادان زور آن گیش بو آن ۽ روت، سیسی چاری
 داستاناں واروار درست اہا کنت ۽ پشتی نیمگا چل ورنٹ ۽ پدی کا بنت باز براں پشتی نیمگا

پدوکائی دی تاڑی جنان ء رونت ء یک وڑا پادان زوران اولی جاگگ ء کایت۔ اے چاپ
 ء چل اے یکین جاگگ ء ہندابیت۔

شبک جنین دی جنت ء گمان ء اے بلوچ زالبولانی چاپے، اے چاپ ء اولی
 داستان چاپجن گول سرنگ ء تو ار ء ہور ہے داستان شیران دی جنت۔ اے داستانی سی
 چاری داستان بلوچانی مشہوریں شیر حمل و شیر ء جنگ ء انت کہ ادانوشکے لگ ء طرزے ء
 جت ء آلی سرچوش انت۔

ڈی ڈنا ڈینا، ڈی ڈنا ڈینا

اللہ۔ ڈی ڈنا ڈینا ڈی ڈنا ڈینا

(شیرمن ء گندیت، یک دم ء سریت

اللہ مرد ء نامردانی دل ء دڑیت)

ایش ء دگہ داستان کہ ادا درستانی گیشینگ گران کپیت۔

بلوچانی زالبول ڈہل سرنا بید دیرنگ یا دمانہ (دمانہ) ء تو ار ء دی شبک ء
 زالبولانی چاپ جنت ء درکڑ ء دریس کنت۔ رودراتکی بلوچی ء چاپ ء دریس دی گشت
 اے روکتی بلوچی ء دریس تر ڈگ ء بے تر و وڑ ء چاپ جنگ ء گشت۔ نوشکے لگ ء ہمیشا
 ہر دیں شور و جگائے پادبیت، داں گشت مے سراچے دریسوے پاد کرتگ ات چپ کنت گم
 بیت دیرگ باز کہنیں روکتی ایران ء نامے ء نون تا جک ترکمان ء کردام ہے نام ء گشت
 عرب نمشتکار ہر دیں ایرانی سازانی بابت ء نمشتگ کنت داں دائیرگ تار نمشتہ کنت
 باز ہنداں بلوچ سرور ء تو ار ء چاپ جنت 1958 ء اے نمشتکار کنھی ء لانگو تمں ء مردمان

سرونزء سراجاچا ۽ پياچل وروکيس چا پے جت، چاپ نيام ۽ مزنيں آسے روک اش کت ۽
 سرونزی چا پجنانی نيام ۽ سرونز جنان ۽ گشت کنسی ۽ ميگ قلات ۽ روکتی نيگ ۽ استراب ۽ کوہ
 ۽ دامان ۽ انت، همود ۽ کہنيس بلوچی ڈرامہ دی پیش داشت انت۔

چاپ ودریس ۽ ابید پیش بلوچ ڈبل ۽ توار ۽ ڈاه وارتنت۔ لوژی ڈبل ۽ یک ہنجیں
 لئے ۽ جت کہ آئی توار ۽ درست پجارتنت وزانتنت کہ سکیں ساہتے اتکہ اودرست سلاح
 زرتنت و ہیرہ کرتنت ڈیہی ۽ توار چوش ات۔

ڈمب ڈمب ڈمب

ڈمب ڈمب ڈمب

بلوچانی ادا مارچ پاسٹ بزاں پوجی وڑا کوچ کنگ ۽ ہم سرنا ۽ دہل ۽ سراجاچا است
 ات، نوشکے گگ ۽ سرنگ اے پیم توار جت۔

ڈاڈنانا، ڈاڈنانا، ڈاڈنانا، ڈاڈنانا، ڈاڈنانا

ڈاڈنانا، نانا، نینانا، نانی نا

ایش ۽ ہے پیمیں یک جلوناک ۽ بے مشیں پیڑی ۽ نشک ۽ نشان تنزگا است انت ۽

ایشانی نز آرگ ۽ سوگودارگ درستانی فرض انت؟

بلوچی لیب ء گوازی

عبدالغفار گچکی

ہر ایک قوم ء وئی لہتیں دود ء ر بیدگ بنت ہے ڈول ء ہر قوم ء ہم لہتیں لیب ء گوازی بنت ، ہے لیبانی سرا باز واجہاں بنشتہ کرتہ۔ ہے ڈول ء من ہم خیال کرتہ کہ چیز ء وئی ہم عقل پہا بنشتہ بکنین۔ اے لیب گیشتر مکران ء لیب کنگ بنت۔ بے اچ ہمیش درساں ابید یک ہنجیں لیب ء بیت کہ آڑا مستریں لیب یا قومی لیب گشگ بیت ہے وڈ ء مارا یک لیب ء است مے مستریں لیب ء راجی گشنت ادا گن ماجی ء را وئی قومی لیب بہ گش سن گشتہ کنن جی ء را برا ہوئی ء ہم جی گشنت۔ تمب ء جیو ء گشنت ء ہے ہڈا د کہ قومانی لہتیں مز نیں ء لہتیں کسانین لیب بنت۔

مز نیں لیب: جی مے بلو چانی مستریں لیب انت ء سک نامدازین گوازی ات اے گوازی درتیں بلو چانی تہا سک مشہور انت خاص مکران ء اچ ایش لیب ء بلو چانی بہادری زور مندی سہرابت۔ ایش لیب ء واسطہ بچکانی خاصین تعداد ء مقرر بیت بے چہ یک نیمگ ء (ٹیم) دہ مردم زیان نکنت کسانیں بچک ہے گوازی ء کنت اے لیب زیادہ تر شپ ء کنگ بیت پرچیکہ زیادہ چچک لوئیت ء روج گرم انت ہمیشا شپ شر تر انت بے جمری یا نو دیں روچاں روج ء ہم لیب کنت زیادہ بچک وت ماوت ء لیب کن انت بے وهد وهد ء میچ ہم کنت۔ یک شہر ء مردم گوں یک ء دگر ء ہم گوازی کنت ء یک جا ء مردم دومی شہر ء مردمان ء چیانج دنت۔ وهد مقرر بیت۔ ہر دو نیمگ ء مردم میچ بنت۔ پے اے گوازی ء یک ساپ ء

پراہن میدان ء پٹ ء لوٹیت (گراونڈ) یک نیمگا بچک بند ء بنت ء دومی نیمگ ء گرد ہر کس ء
کہ دوبازی بُرت ہمائی بز ان برت ء کثت بند گشت کہ یک نیمگ ء بچک پٹ ء نیام ء مچ
بنت، ایشر بند ء دومی نیمگ ء بچک ہے بند ء بچکانی چپ ء چا گرد ء گرد انت۔ ایشر اگشت
گرد ہے گرد ء بچک جہد کوشت کن انت کہ بند ء بچکان ء بجن انت (ہے جنگ ء تچک ء
درو گشت) بند ء بچک جہد کن انت کہ آ گرد ء بچکان ء بہ گرا انت ہے وڑا ہر کجام بچک اچ
ہر نیمگ ء گرگ یاد رود یک بوت آمنت انت تا کہ یک نیمگ ء درسیں بچک حلاص بنت مند
انت ادا اگن بند ء بچکان چہ یکے گرد ء بچک ء بکیت، گڈا آ نندیت۔ بلے اگن گرد ء بچک ء
اچ بند ء بچکان یکے راد رودات گڈا درودا تگین بچک نندایت ء گرد ء گپتگیں بچک پدا پاد کیت ء
گوازی ء شریک بیت ہے وڑا اگن گرد یا تر ء بچکان یک ء چہ بند ء بچکان درودات گڈا آ
ٹولی ء تگیں بچک پاد کثت ء گوں وتی بچکان یک جا بیت۔ تنکہ ہر کجام نیمگ ء بچک تیار
تر بنت۔ ہے پٹ (گراونڈ) ء گرد ء یک ہال ء مقرر بیت کہ چہ گرد ء بچکان کس ء چہ ہال ء
آدیم گپت نکثت۔ ء بند ء بچکان ء درودات نہ کن انت۔ اگن چہ گرد ء بچکان یک ء بند ء
بچکے ء راد رودات۔ توار کثت کہ درودا اگن بند ء بچک ء ہے وھد بکپت گڈا زور ء توار کثت
کجام مُر و گرد ء بچکان اگن درودات گڈا درسیں بچک پہ ہال ء تچت کہ مارا بند ء بچک
مگرت۔ یک بانز ء رند گڈا گرد ء بچک بند ء نہ بنت ء بند ء بچک گرد ء نہ بنت ہے وڑا ہر کجام
نیمگ ء بچکان دوبازی برت گڈا براں ہماہان جی کثت۔ اے گوازی ء جنین لیب نہ کن
انت۔ اے گوازی زیادہ تر روشنا ماہی ء بیت۔

چیر بوہی (یا چیر وکائی) اے گوازی ء گیشتر گونڈیں بچک ء چوری لیب کن انت۔

کسانین جنک ہم لیب کشت گوں۔ وهدء ٹوہن بچک ء لیب کنت۔ اے گوازی ء براہوئی
 ء چوچ گشت۔ اے لیب ء واسطہ خاصیں ٹیم ء نہ بیت۔ یک ہندے ء راہا کن انت لہتیں
 بچک یا کسانین جنک ہے حال ء سراندانت آدگہ درتیں چیر بنت ء چمیشان یکے کوک دنت
 (کوک یک توارے کہ بچک ء زور ء گشیت) نون ہال ء سر ء نشگین بچک ہے چیزین بچگانہ
 گرگ ء واسطہ گردانت ء پٹ انت ہر کس ء را کہ گرگ مہیت گوڑا ہا نشگین پدانندانت
 ہر کجام کہ ہال ء سر ء رسیت آگشیت بالکی وش، بزاں ہال ء کت۔

اے لیب گیشتر شپ ء بیت۔ چچک لوہیت تیزین بچک گرگ نہ بنت ء زوت
 گرانت۔

گرکان پسی: اے لیب بازشرین لیب ء ایش ء را گوں کوہ نندین بلوچان یک خاصین
 تعلق ء است۔ ء ہماہانی زند ء جہد ء جنجالان مارانشان دنت ء آوانی سکی ء سوریان سہر
 اکنت گدان نندو کین بلوچانی مال وڈی ہے چارین پس انت۔ گرک آپانی دشمن انت
 وفادارین بلوچی کچک پسانی پاسان ء گرگ ء دژمن۔ کوہ۔ پس گرگ۔ شوانگ۔ شوانگ ء
 لٹ کچک، گدان اے مئے ثقافت ء یک بہرے انت۔ ہے وڈ ء اے لیب مئے گوں مئے
 زند ء نزمیکیں تعلق ء داریت اے لیب ء گونڈین بچک ء جنک لیب کن انت یکے را کچک ء
 کشت، یک ء گدان ء تہاندیت آل بزاں مات انت، آدگہ درتیں بچک ء جنک وت ء
 پس کنت۔ شوانگ ہے پسان بارت چارینیت۔ کچک ہمراہ انت پس کہ ہلک ء تہ یک ء
 رسنت نزم شوانگ توار کنت کہ مات توار کن پسان، مات توار اش کنت۔ آگشیت۔ بگان
 بگان انیونک ماران دارتہ زوملک۔ پس کہ وتی واہند ء توار اش کنت، تچان ء کاینٹ۔ ہے

وہدء گرگ اش مان شانیت ء لہتین پس بارت، شوانگ ء کچک گوگ ء دیمان ترانت۔
ہے وڑا تنکہ در سین پس حلاص بہ بنت، گڈالیب ہم حلاص بیت۔

اے لیب شوانگ ء زندء سہرا کشت۔ اے لیب شپ ء بیت۔ زیادہ تر روشناما ہی ء

پوری:۔ اے گوازی ء پوری ٹل ء ٹلان گوازی ہم گشت۔ اے لیب ء روج ء کن انت
جہنا بچک ء لیب کن انت پیش ء یک گونڈین پورکی یا ٹل ء جوڑ کن انت ہر کجام بچک یک یک
مچی لٹ ء زور انت۔ یک گونڈین کنڈک ء جنت۔ یکے ء چک بیت آدگہ در سین بچک ہے
ٹل ء جنان ء روانت۔ ہما بچک رند ء کپیت تنکہ ہے ٹل سرگ ء انت۔ اگن ہے بچک وتی
لٹ ء گوں ہما بچک ء کہ آئی ہے ٹل ء راجک بخت گڈا ہما گی چک بیت تاکہ ہما بچک دم
ببارت گڈا اے دگہ در سین بچک آرا تو ار جنت کہ چک ء زوریت۔ آپ ء کشت۔ اے
سکین و شین لیب ء بچکانی تعداد مقرر نہ انت۔

پہلی یا پلان چی چی۔ اے سکین و شین لیب ء اے لیب ء مردم ء زور مندی ء طاقت ظاہر
بیت اے لیب آپ ء تہالیب کنگ بیت، بچک دو نیمگ ء بہر بنت (اے برء گشت برگ)
مزین پراہ ء جہلیں گورم ء بیت گورم ء تہا در سین بچک روانت ء نیام ء گرداوشنت۔ گورم ء کرء
یک حال ء بیت۔ یک کسانیں دار ء زور انت ہے دار ء گشت پہل یا پلان چی چی۔ ہما دار ء
یکے آپ ء تہا دور دنت ء در سین بچک گوں وتی دستان ہے دار ء جنت۔ ء آپ ء سریت۔
ہر دیکہ ہے دار آپ سراتر پل بیت۔ گڈا ایج کجام ٹولی ء بچک ء دست ء ہے دار کپت آہے
زوریت دست ء کشت بے ہے جہدء کنت کہ یکے دگر ء مدت ء ہے دار ء ہال ء سرء بہر لہ ء دوہی

ہمگ ۽ بچک ہے دارک ۽ بچ گرگ ۽ کوشت ۽ کشت اگن تیار تر بوتنت ۽ دار ۽ اش بچ گت۔ گڈا
 اے ٹولی ہم کوشت کنت تہ کہ ماے سر کنت۔ ہر کجام ۽ کہ ساری دار ۽ راسر کرت بزاں ہما ہاں
 برت ۽ کنت۔ اے لیب آپ ۽ تہا کنگ بیت ہمیشا ہوژ ناگ ۽ زور مندی لوٹیت۔ اے گوازی
 جہا آپ ۽ تہا کنگ بیت ۽ جنین اے لیب ۽ نہ کن انت۔

کوٹلی یا پادان بچکی: اے لیب ۽ برا ہوئی ۽ گشت ٹو یکی بلوچی ۽ پادان بچکی یا کوٹکی ۽
 گش انت۔ اے لیب ۽ گیشتر کسانین گونڈ و کن انت در سین گونڈ و گولین دار ۽ چاگر
 ۽ تدا انت۔ یک بچے ۽ گیشتر گشان ۽ چادر ۽ زور انت ۽ تاب دنت، یکے زور ایت ۽ ۽
 ہے در سین گونڈ وانی پشت ۽ گردیت یکے ۽ پشت ۽ چیر کائی ۽ ایر کنت۔ اگن آئی ۽
 دیت گڈا آہے بچ ۽ زور ایت ۽ ہما ایر کنگلین ۽ رند ۽ کیت اگن بر سینت ۽ گڈا گوبل
 ہے بچ ۽ اگن آہاگی حالیں جاگہ ۽ نندیت گڈا بزان بچت اگہ ناتا کہ ہما جاگہ ۽
 بندیت جنان ۽ ردیت ۽ اگن ایر گرتکین بچک ۽ مکند ایت تو ہما ایر کنوین بچک کئیت ۽
 ایشرا ۽ جنان ۽ روت تاکہ آپد ایت ۽ وتی جاگہ ۽ سر ۽ بندیت۔ ہے پیایکے دگر ۽
 پشت ۽ ایر کنت آہم ہما ڈول ۽ کنت اے گوازی گیشتر شپ ۽ روشنا ماہی ۽ لیب کنگ
 بیت۔ جنک ۽ بچک یکجا لیب کن انت۔

سنگان وازکی: اے لیب ہم گونڈ وانی انت بلوچ بچک یا جنک مزنی ۽ لیب نہ کن
 انت۔ ہمیشا گیشتر لیب کسانیں بچک یا جنکانی انت پیش ۽ بلوچاں کسانیں ۽ لیب گتہ ۽
 مزن کہ بوتگ انت گڈا آہانی لیب زحم ۽ لیب بوتہ، اے لیب ۽ دو مردم مات بنت ۽ ہے
 مات آدکہ بچکان بر انت یعنی دو جاگہ اش کنت۔ ہر کس وتی ٹولی ۽ زوریت۔ اے دگران ۽

گشنت داوک دور یک ہال ۽ بیت، دونیمگ ۽ مات وتی دادکانی کٹ ۽ ایر کنت ۽۔ بلے
 دست ۽ درسانی کٹ ۽ بارت۔ بلے یکے ۽ کٹ ۽ کٹ ۽ ایر ۽ کنت۔ ہے وھد ۽ ایر ۽ کنت
 دشین آواز ۽ گوشتیت بچک ۽ کٹ ۽ دست ۽ بارت ۽ گشیت چیر دے بچہ باچی جنک ۽ نیمگ ۽
 کہ روت گشیت، چیر دے جنے جانی تنک ۽ پیشانی۔ گڈا دونی نیمگ ۽ سروگ کٹیت ۽
 چمیشان یک ۽ لوٹیت ۽۔ اگہ چہ دگرے سنگ در کپیت گڈا چمیشان ہما کہ پشت پشت ۽ تھتہ
 پاد کپیت ۽ دیماندیت، اگن چمانی کہ لوٹیت ۽ چمانی کٹ ۽ در آحت گڈا آ ہے سنگ ۽
 زورایت ۽ وتی دادکانی کٹ ۽ ہما پیدا دیان ۽ کنت ۽ ہنچو گشیت۔ کہ آدگر ۽ گشتہ اگن
 درمنیت گڈا ایش ہم پک ۽ دیماروت۔

ہے وڈ ۽ ہر کجام ساری ۽ ہال ۽ بر سنت۔ بزاں ہما ہاں کٹت۔ نون ہے کٹوک دشین
 شیر ۽ گشنت کہ ماہنگی نا وارت شما چل ۽ پون وارت۔ نون ہمیشی ۽ گش انت، تانکہ دم
 برانت۔ گڈا لیب ہم حلاص بیت۔ ہے وڈ ۽ دگہ مزین دشین لیب است انت مثلا اورکان،
 کلوکی ایشرا براہوی ۽ سفیل ڈنڈا گشنت، یکے دز بیت آدگہ درس در چک یا مچانی سرا لگنت،
 ہے دز ۽ لسٹ کہ ہر کس ۽ لگت گڈا دز بیت۔ ہے کنگی ہم باز مشہورین لیب ۽ یک پاد ۽ لیب
 انت۔ ایش زور مندی ۽ سہرا کنت ہر کس ۽ کہ پاد کیت۔ بزاں آرگ بوت ۽ دوہمی ۽ کٹت۔

بلوچانی اندری لیب ء گوازی

عبدالغفار گچکی

اے دگنیا ء ہر زندگیس قوے دود ء ر بیدگ ءے (کلچر) بیت ہے دود ء ر بیدگ ء
تہا ہا قوم ء زند پیدا اور بیت ۔ ہے ڈول ء مے لیب ء گوازی مے کلچر ء یک بہرے انت ۔ ء
مے ثقافت ء پیش دارنت ۔ ہمیشا مارا بید انت کہ ماوتی بلوچی در سین لیبان بز ان آں مے
لیب ء گوازی ہم دو بہر ء انت ۔ یکے ء ر مزین لیب ء دائی بہر ء اندری لیب گش انت ۔
من ادا اندری لیب ء گوازی ان ءوتی پیم ء زانت ء پیا پیش دارگ ء جہد گتہ ۔

چوکی : ہنچہ کہ مے مزین لیبانی تہا یک لیب ء انچیں بیت کہ آ باز مشہور بیت ۔ ہے ڈول
ء مے اندری لیبانی تہا یک ہنچیں لیب است کہ آ باز مشہور انت ۔ آ ر اچوکی یا ہشتمی گش
انت ۔ اے گوازی ء مزین مرد لیب کن انت ء کسانیں بچک ہم لیب کن انت ۔ اے لیب
ء چار مردم کن انت ۔ دو یک نیمگا ہر نیمگ ء سنگت دیم پہ دیم نذانت یک بگکے ء کچا چار وار
شر کن انت کہ آ ہان ء چوک گش انت ۔ اے چوکان ء شرا ء جلوہ ناک تراش انت ء ساپ
اش کن انت ۔ چار کنڈین سی ء دو کل جنت کہ آ ہانی تہا ہر گنڈ ء کل ء راکلات گش انت نیام ء
یک سنگ ء کل کن انت ۔ اے سنگت ء چوک ء سنگ ہم گشت ۔ ہر مردم (گوازی گر) ء دو
چک بنت ۔ در سین لیب کنوکانی چک اول سراں بندانت ۔ ہر کس کہ ہشت بخت آئی ہر
دو کین چک بچ بنت ہر کس کہ چار بخت آئی یک چک ء بچ بیت ۔ ہے دار ء چوکان من سنگ
ء سرا جنت ۔ اگن ہر چاریں چوک پشت بوت انت ، آ ہشت بیت ۔ اگن ہر چار دیم بوت

انت۔ تہ آچار بیت ہمیشا گشت کہ ہشت و پشت کن چار و دیم کن۔ چار یک چک و پانچ
 کنت۔ اگن یک و دیم بوت او سہ پشت بوت۔ تہ آرا گشت پڑ۔ اگن دو دیم بوت و دو
 پشت تہ آرا گشت دو۔ واگن سہ دیم بوت و یک و پشت بوت آرا گشت سہ ہمہ ڈول و
 ہر چار دیم بنت۔ آرا چار او ہر چار پشت بنت آرا گشت ہشت ہشت چہ در سان مستریں
 دست و۔ اگن چک پانچ انت تو گڈا ہمہ سی و دو ہیں کلانی تہاوتی جنگ و وڑاوتی چکاں
 گردین انت۔ اگن دو جنگ تہ دو کل دیمار وانت۔ اگہ سہ جنگ سہ کل روانت۔ ہر نیمگ و
 سنگت ہمہ جہد و کنت کہ دوئی نیمگ و سنگتانی چکاں بخت یک دگر و جنگ اے و ڈ و بیت
 کہ اگن دوئی نیمگ و بچک و چک ساری انت و آدگہ رندا انت۔ اگن رندی و ساری و
 ریئت تہ آرا جنت۔ ہر دیکہ جت و براں آئی چک بند بوت۔ تانکہ ہشت و یا چار بخت،
 و ہما جنوک و رابدانت۔ آ جنوک اے چار و چار کل دیماروت۔ ہر کس ہمہ کوششت و کنت
 کہ وتی چکان پروتی کلات و سری سلامتی و سر بکت۔ و بزوریت ہر کس و کہ ساری وتی
 ہر دو کین چک زرت انت آ گڈا ہمراہ اول دست بنت۔ سنگت یک و دگر و چکاں وت ماں
 وت و بخت۔ اگن ہر دو کین سنگتانی چک یکیں کل و بینت آہان و ہم جت نکنت۔ کلات و
 تہ چک ہم جنگ نیت۔ ہمراہ اول دست ہما را گشت کہ ہر گجام سنگت و وتی چک ساری و
 زرتگ انت۔ آپہ وتی دوئی سنگت جنت و ہر دیکین سنگت یکین و چک و گردین انت۔
 ہر کس و یک چک و زرتہ آہام کرت کنت۔ ہام ہما را گشت کہ بگیہ ہشت و یا چار و یک ہما
 زرتگیں چک پہ دوئی نیمگ و بچکانی چک و جنگ و واسطہ گشت کنت ہام ہما و ہد و کنت کہ
 و ہدیکہ دوئی نیمگ و بچکانی چک اچ آئی کلات و دیمار بگوزیت آونی ہام و رند و دنت۔ تنکہ

برسین ۽ ۽ بکشین ۽ ایشراہام گشتت۔ ہر نیمگ ۽ بچکاں وتی چک ساری ۽
 زورانت۔ بزاں آہان کنت ہر وہد ۽ سہ بانزی لیب کنگ بیت ہر کس ۽ کہ دو بازی بُرت
 بزاں ہماہاں لیب کنت۔

چوکی یک بازو شیں لیب ایت۔ گوکارانت ہر کس کہ دوئی ۽ چک ۽ جنت آچہوشی
 ۽ گوکار کنت مہلوک تماشہ ۽ واسطہ مچ بیت۔ اے کیشتر مکران ۽ کنگ بیت ۽ مکران ۽ باز
 مشہورانت۔ دگہ ہج لیب چو اے لیب ۽ پیماشہور نہ انت۔

مجولی: اے لیب ۽ را مجولی گش انت۔ اے گوازی ۽ را براہوئی ۽ بیڑی ہم گش انت۔
 اے لیب ۽ کیشتر کسانین کن انت۔ مجول پس ۽ پاد ۽ ہڈ ۽ نام انت۔ مدام کسانین بچک
 پسانی پاد ۽ ہڈ ۽ نام انت۔ ہر وہد ۽ کسانین بچک پسانی پاد ۽ ہڈ ۽ چنت ۽ نز
 کارانت۔ اے لیب ۽ باز پیم انت۔ اے لیب ۽ تہا ہر کس ۽ کہ کثیت، آدومی ۽ نیمگ
 مجولان بارت۔ اے لیب باز قسم ۽ را بنٹی، تیرنگی گش انت۔ اے لیب ۽ دُرسین بلو چانی
 کسانین چک کن انت۔

لڈی: اے لیب ۽ لڈی یا گلی گشتت۔ کسانین بچک اُستری لڈان ۽ چنت ۽ مچ کن انت۔
 پداگون ہے لڈان گوازی کن انت ہر کس پہ وت ۽ ساپین کسانین گردین سنگ یے ۽
 زورانت۔ اے سنگ ۽ را لکی گش انت۔ لیب کنوک ہر کس وتی بہر ۽ ہے لڈان برابر ۽
 رد ۽ ایر کنت ۽ اچ کے دور ۽ وتی لکی ۽ ہے رد ۽ لڈانی سرا جنتت۔ ہر کس کہ لگت آگڈا ہا
 دُرسین لڈان بارت۔ اے لیب ۽ بچک کن انت۔

پنچی: اے لیب ء شپ ء لیب کنت۔ اے لیب ء زیات تر کسانیں بچک ء جنک یکجا
 لیب کن انت۔ باز وهد ء ٹوہیں مردم ہم لیب کن انت زمستانی سیاہ ء تہاریں گوہریں
 شپان کہ گوریچ پہ دودست ء کشکابیت۔ کسانیں زہگ مس وتی لوگاں آس ء سر ء نندانٹ،
 وت ء رادو جا بھر کن انت اچ ہر یک ڈل ء نیمگ ء یک ء کماشے بیت ہما لوٹیت۔ یک
 نشانیں کسانیں چیزے زورانٹ کیشتر انگشتری یے زورنت۔ پما کماش ہے انگشتری ء اچ
 وتی سنگتان چیر کائی یکے ء دست ء دست ء پنجگان مشت کن انت۔ دودستاں دیما شہارانت
 گش انت کہ پونچ گڈا اچ دوئی نیمگا ہما نیمگ ء کماش لوٹیت۔ آوتی پہم ء زانت ء پیاچہ
 یکے ء لوٹیت کہ آدگہ پونچ انت۔ چد ء دے اگن ہما دست تہ آدنت ء۔ اگن دگہ دستے ء
 ات یا اچ سنگتاں دگہ یکے ء دست تہا یک دم گشیت کہ ایش انت۔ بزاں یک لمبر ء کنت۔
 ہے وڑا ہر کس اچ دوہمی ء ہے انگشتری یا چلوہ ء گرگ ء کوشت ء کنت۔ تنکہ مر پورا بیت۔
 مرچہ بیت ء بیت ہر نیمگ ء ساری ء مر پورا کرت، بزاں ہما ہاں کٹیت۔

قصہ ء پنچی مئے ملک ء گوہرین شپانی ہمراہ انت۔ باز وهد ء یک مردے قصہ
 جنت ء آدگہ درس گوشدار انت۔ ہے پیا تنکہ شپانی یک پاسے ء قصہ ء پنچی بیت۔

نوگرگی:۔ اے لیب ء قمار ہم گشت۔ اے گوازی ء تہنا دو مردم کنت۔ اے لیب باز
 ہشاری لوٹیت۔ اچ ہے لیب کنوکاں یکے نوگرگ زوریت۔ ء دوئی پہ نشان ء واستہ کسانیں
 سنگ زوریت تنکہ یکے دگر ء گرگ پیدا اور بنت۔ چار گنڈیں نقش ء لکیر گشت ہے نقش ء
 لکیرانی سر ء وتی دانگان ایر کنت ء گردانت سہ گرگ کہ روہنت آہر ء پر گشت ہر کس ء کہ

پُر جت گڈا دوئی ءِ گڑ گے زوریت۔ اے زورگ ءِ راورگ ہم گشت۔ ہر لیب کنوک دوئی
 لیب کنوک ءِ گڈ گانی ورگ ءِ جہد ءِ کنت۔ زبرین لیب کنوک زوت وتی گڑگان رد کنت
 ءِ پر جنت وقتیکہ پر بوت گڈا دوئی نیمگ ءِ یک گڑ گے وارت (زوریت) پر ءِ داگ ورگ
 نبت باز مردم دو بندی جوڑ کنت۔ ہر کس کہ دو بندی بوت آزوت دوئی ءِ کثیت۔ تی وھدی
 اے گپ ءِ سرا بلوچی مثال ءِ است۔ (کہ تی دو بندی آتگ انت ہر کس ءِ کہ دوئی ءِ در سین
 گڑگ وارت انت۔ بز ال ہمانی دوئی ءِ را کثیت۔

ہے وڑین دگہ یک لینے است کہ آہر ءِ سہ گروگی گشت۔ آگی تھا ہم دو ہم لیب
 کنت پر ہم بیت۔ بلے نو گڑگ ءِ بدلہ سہ گرماگ زورنت۔ ایشرا ءِ گونڈین کودک لیب
 کنت۔

امبان چٹکی :- اے لیب ءِ ہم گیشتر کسانین چک بازگ لیب کنت۔ اے لیب ءِ
 کسانین کلڈین ساپین سنگانی لیب بیت، ایشرا ءِ ہم دو مردم لیب کنت سنگان دست ءِ
 پشت چند انت۔ لہتین دست ءِ گرانت۔ ءِ آدگران دور دینت۔ ہے دست ءِ سنگت ءِ برز ءِ
 دور دینت ءِ یکے چہ بنے سنگت ءِ زورنت ءِ برز ءِ سنگ ءِ گرانت۔ اے لیب ءِ را برا ہوئی ءِ
 ششگ گشت۔

دُتک ناوگ :- مے بلوچانی تھا باز ہنچیں لیب است کہ آہان ءِ تہنا جنک لیب کنت۔
 ایشان ءِ جنی لیب کنت۔ ایشان ءِ جنینی لیب گشت۔ ءِ مے ملک ءِ باز مشہور انت، اچ
 در سین جنی لیبان دتک ءِ ناوگ مشہور تر انت صحب تا بیگاہ ءِ کسانین جنک پہ وتی دُتکانی ناوگ

بلوچی دوچ ء کڑدے نمونگ

عبدالمالک بلوچ

دوچ دو در بیدگ ء یک بہرے، یک ونڈے اے چیز ذہن ء آرگ کہ اے وڑے
 ڈول ء دوچ کنگی انت ء پلاں بندیک (دھاگہ) ایر کنگی دراہ نموہگانی مختلف این بندیکانی
 جنگ بلوچی یک مزنیں سرمایہ انت اگن کسے ہمے گوشتیت کہ بلوچی دوچاں شہ درستین دنیا ء
 دوچاں شروع گہتر انت۔ راست انت۔ دروغ نہ انت۔ ایداما ایو کا کڑدے دوچانی نمونگ
 دیگا اوں دومی گپ اش انت۔ کہ بلوچ ء الکہاں ہے نمونگ ہم یک انت۔ ء ہے نمونگانی
 نام ہم یک انت۔ چوکہ مکران ء یک دوشے نام نام انت کاٹلو“ ء مری بگٹی ء ہمیشی نام
 ”کاٹلو“ انت۔ ہے نمونہ ہم یک انت چوکہ موسم دوچ تل نال ہے کرنا ہیووی مری بگٹی ء دی
 ہے وڑا دوچا ینگ بنت۔ ء نام دی ہمیش انت۔

دوچانی (ڈک) نمونگ سک بازار انت چوکہ

کاٹلو

سری شیش دپ دیگی انت شیش دپاں جیگ ء ابتدائی کار انت شیش دپاں کہ دنت
 تہ ہمانی مطابق ء دوچ ء نمونگ ء ردا کار کنگی انت آ نہی ء رند دگہ ڈکے ہوار کنگی انت۔ آ نہی ء
 بغر گوشت۔ بغر ء درسیں بندیک ء نمونہ جنگی انت۔ ہے نمونگ گوں قطار ء ایر کنگی انت۔
 آخیر ء کند و کنگی انت۔

کلاہ

درستین نمونگاں شہ کلاہ ویس جوان انت۔ اشی ء دی سری شیش دف دیگی انت ایشی

ءننگو دوش دیگی انت۔ ڈادھیر دیگی تا آخرا ہے دو دوج کنگی انت۔

گکھا

یک برے گدءناپ کنگی انت ناپ ءرند سیاہیں زڑد سبزیں راڑا یر کنگی انت۔
گڑا بندیک ءتوپ (مضبوط) یر کنگی انت گڑا ء پدا کنگو ء دوج کنگی انت۔ آ نہی ءرند پچر،
گڑا رندا ایشی جنگی انت۔ اش ء ہشت نر میں تکی ء بست کسانیں مکی جوڑ ینگی انت۔

آدینگو

سرتوئی شیش دپ کنگی انت۔ نیام ءتوئی یر کنگی انت۔ گڑا کچریں آدینگ ایر کنگ
انت۔ پہناداں چیار ء گڑا ہپت آدینگ ایر کنگی انت، چنداں ڈاڈھری ڈک جنگی انت۔

سیاحو

سرتوئی ایر کنگی انت شیش دپ دیگی انت گڑا سیا میں دوج رندا سروالی ڈاڈھری
ہوا نہی ہواری ننگو دوج گڑا نک، چنداں سیاہین دوج۔

بندولا

سرتوئی گڑا شیش دپ کاڑچ ء ڈگ۔ گڑا ننگو دوج اغدیں پنچ ٹک۔ اغدیں
کاڑچ رندا چو میں ڈاڈھری چیر کائے سری توئی ایر کنگی انت گڑا شیش دپ دیگی انت ایشی
ءرند بھیڈ ء ڈک جنگی انت۔ گڑا ننگو دوش گڑا چیر کا این ٹک چنداں شیش دپ اغدیں
بھیڈ گڑا یلوین ڈاڈھری۔

بوئھی

دراہی ء گوں سپہریں بند یکیاں (دھاگہ) دوچگی انت نیما کیس ابیداے ء دوچ کنگی انت۔

سیاہ کش کو پگو

سرا بگدادی کمیں بوئھی ء ڈک گڑا سیاہ کش گڑا کام کار جنج ء گند ء پشت سیاہیں
گدے ایر بیت۔ آنہی سرکلیں نمونہ ء حاجیلیک جنگی انت۔ گڑا جنگی ء ڈک جنگی انت گڑا
نوں دوچ کنگی انت گڑا اپ دوچ۔

ہشت آدینگوا این جیگ

سری توئی ایر کنگی انت گڑا شیس دپ، گڑا انگود دوچ۔ گڑا ہشت آدینگ۔ انگودوش
اگدیں ہشت آدینگ رندا ڈاڈھری۔

آستین ء اگدیں ایک یکیں نمونگ ء دوچ بنت۔ آن دی گوں جیگ ء (جنج)
موافق ء بنت۔ لگھیں جنج ء کاڑچ ایس آستیں بنت۔ کالہ والی جیگ ء ڈاڈھری ایس آستیں
بنت۔ ء آستیں ء کڑدے نمونگ چواے وڑا انت۔

کاڑچ، ڈھاڈری

کونج، آدینگو گڑونو کاٹلو شیرگ، دوسرہ ہرچی یہ سرا کہ دوچ کشگی انت تہ آنہی ء
مخصوص این ڈک جنگی انت ہے نمونگے کہ ذکر پیتہ، نوں ہے نمونگ ٹوپیا نی سرانہ ات
اواندین لوتانی ایکیں نمونہ بیت۔ اوسر جہ (تکیہ) ء دوچ دگہ وڑے انت۔ ء ہریک گوں
ہاں نمونہ ء دوچیت۔ نمونگ اش انت۔

۱۔ کوھنیں نمونگ ء کچوری ء جھبیا ایری کنگی اتنت۔ مک جنگی اتنت۔ آنہی ء چیاریں
چنڈا کچوری ایری کنگی ات دوئیں چنڈاں جھبیا جنگی ات۔ بلے مرچاں ہے روان نہ انت۔

نہ گل

گد ء سرانہ گل ناھینگی انت گد ء سرائک ء جنت ، پدانچ شیرگ چوایں شیرگ،
سرجانی (تکیہ) دوج مرچاں اے دور ء باز متاثر کتہ۔ نوک نوکین پل جنگ بوگا انت۔

زہگانی جامگ

گٹ والی:- سرادف دوج ٹوپ پچی شیزگ نو خودوش سرا چلیک۔ گڑا کنگرہ گڑا
شیرگ، اغدیں کنگر ونگو دوج آدینگ۔ گل، رندا بھید۔

چنیو

جامگ ء گد ء دوگٹ ناھینگی انت۔ گڑا سیاہ ایری کنگی انت گڑا چوٹیں بغدادی۔ رندا
پچر، شیشہ، چارگل، چوٹیں بغدادی

کاہ یا ٹوپی

آدینگ، نمونہ ایس شیش دف، گڑا ہپت آدینگ۔ زروکا (زرتار) گڑا نمونہ ء
بندیک پر کنگی انت۔ رندا گوالگ دوج ء ٹو پاروی ہے ڈول ء جوڑینگ انت۔

زروکا

شیش دپ چیار آدینگ نمونہ ایس شیش دپ، زروکا ء ٹکی جوڑینگ انت۔ نیام ء
چیار آدینگ، رندا گوالگ دوج۔

چریں آدینگ

سراشیش دپ گڑا یک آدینگ نمونہ این شیش دپ چریں آدینگ زرکا آدینگ ء
چنڈا نمونہ این بندیکاں گوں پرکنگی انت۔ آخر گونگ دوش۔

نہ آدینگ: شیش دپ، سیاہ، نمونہ این شیش دپ نہ آدینگ، گوالگ دوش۔

لولووالی

شیش دپ۔ سیاہ بک آدینگ لولوئک زرکا گوالگ دوش۔

پرس یا بٹوہ

(۱) سراشیش دپ۔ رندا کیشتر شاہلی دوج بیت، چنڈاں مدرک ۲۔ شیش دپ،

چریں بھید۔ چنڈاں، مدرک سرا بخدادی، سیاہیں شلار

سریخ لوت

شاہلی دوج، چنڈاں مدرک۔

تمبا کولوت

سرا بخدادی، سیاہیں شلار شاہلی دوج، بخدادی، سیاہ کش، شاہلی دوج، چنڈاں مدرک۔

کیشتر اکلیں نمونہ، اتلگ انت۔ ہر بلوچی الکبہ یا ڈیہہ اے بیت۔ ہے وڑوڈول

آں سوچن کاری بیت، اگن ہے ہمگا حکومت دلچسی ء زوریت۔ مزین شہرانی جا گہہ ڈیہہ

وکلگاں ہے مرکز پچ بہ کنت تہ حکومت ء دی مزین فاندگے ریت ء ہماں ہندی مردمان دی

روزگار ریت ء ڈنی ملکی زر، مبادلہ ہم ریت ء مزین شہرانی مرکز اں کمیں نمونہ ء ہے

کار بوگانٹ، ہے جاگہہ آں ڈک دی باز ڈولا انت۔ دوسنٹرا گندگ ء کائنت۔ بلے اگن
 نزیک ء کسے بچاریت تہ ہماوڑا نہ انت ء ڈیہہ ء دیہات آں کہ سوچن کاری بوگانٹ، آں
 کار باز گہتر ء جوان انت۔ ڈک حیرت انت۔

ہمیشی ء ابید قالین سازی، دری جھبل چوگندل، (کہ اسپ ء زین ء چیرا ایر
 کنت) بورا، آرت ء بوری) تیرگ تنگ، حوجین۔ گوالگ (کہ دانے ء مان کنت) جھول
 (مندوکی ء کار دنت) پنچی، شیخن ہم جوڑینگ بنت۔ ہمیشا جوڑینگ ء وحداء، کارگاہ، گوشنت
 ہے پڑم، مید، (بزء) اوار کنت ء پنچ انت گڑ آ بریس انت رنگ ء دینت۔ رنداں ہماں
 رنگ ء جوڑینگ انت، جوڑینگ بنت۔ آخر اہر کس ہے گوشنت کنت کہ بلوچ الکہہ آنی
 مردم ہر کسب ء زانت ء پورھیات ء کنت، اگن کمیں باز دلچسپی دیگ بہ بیت۔ نہ تہ مژدم ء
 شمال ء خوشحال بنت۔

اؤلس بلوچی۔ مارچ 1975

شیشک عِکار

میر علی گوہر بگٹی

داں روش مروشی ڈغار سرا کہنیں نشان کہ سہرا بیشغت، آں حضرت عیسیٰ عِ پیدائش عِ
 شہ پنج ہزار سال پیش انت (عِ گشت کہ ہے کہن تریں تہذیب عِ دودور بیدگ عِ نشان شہ
 کلاں کہنیں نشان انت، زانت کارانی یک مزین بہرے خیال انت کہ ہے تہذیب بلوچی
 تہذیب عِ نشان انت۔ انہ ایشی عِ ماراست منوں۔ تا گڈا اے ڈغار عِ پشتہ کلاں شہ کہنیں
 تہذیب بلوچانی بیت۔ (اے دوہمی ٹھو کے کہ وخت عِ بے تما میں پندھ عِ سنگتی نداتہ، ایشی عِ
 علاوہ ۱۹۵۸ز یکیائی دہ سال پیشت کہ عراق عِ مس کہ شیر ڈغاری پٹ عِ پول عِ مس کڑدے
 کہنیں نشان دست کپتہ غنت آں دی ہے ڈسنت کہ ہے نشان کہنیں بلوچانی نشان انت، عِ
 حضرت عیسیٰ عِ پیدائش عِ دو ہزار سال سری انت، ہے ڈول عِ مرشی عِ شہ ہپت صد سال پیش
 کہ مار کو پولو تا میں پٹ عِ پولی زانت کارے عِ بلوچی الکہانی چروگر وکتہ عِ آ نہی سٹی زانتہ دی
 ہمشت کہ بلوچانی تہذیب باز کہن تریں تہذیبے شمار بیت۔ اے پچاری شہوتاں شہ علاوہ
 مروشمیں بلوچی شیشن عِ کار و دوج دی اے ٹوک عِ مزائیں گمکے دینت۔ تی عِ بل چڑا بلوچی
 دوش عِ بغدادی نمونہ عِ بگر کہ ہے دوش عِ موڑی چڑا سریمغانی لوتھ عِ ہے ڈولیں چہی آں جوڑ
 کنت۔ دی ہماں کہنیں یا تاں باڑت۔ ہے دوش عِ نمونہ عِ نشان ہما کہنیں نشان ڈولا بینت
 کہ بلوص عِ مقبرہ عِ نشان عِ بوز ترا سیاہیں دونشان انت، عجمیں ٹوک ایش انت کہ ہے ڈولیں
 نشان بلوچ ہمہ وختادی جوڑ کنت کہ لوغ عِ بچے بیت، اے نشان عِ لوغ عِ تریں کوٹھوے بیت

یا کڑی اے چہارین کنڈان جوڑ کھت ء ہے ساگی این بغدادی دوش ء نشان ء لوغ دنی ء
 بڑیاں دی ہر ورونا ہیئت (نیں مڑدے وتی دلا جوانیا چنڈیت ء دلا چنڈیت تاں اے
 ٹوک ء کس نہرگار بیت نہ حست) کہ ہے نشان ہما کہنیں نشانی ء کم ء باز نمونا ینت کہ ناوانندگی
 ء درشتمین قومے ء نہ چڑا پیریاں بلے ہزاراں سال وتی دلاں داشت ء پماسر کھت
 مروشانیں یک دغکہ گرودارے کہ کڑوپتہ ادا آ نہی لافیں کلئیں کہنیں نشانانی زانت کار پہ بچے
 بہر گرغائنت آن ”بلوچی نقش“ انت۔

ایشی بار و اچڑا گوستغیں دو سے سال ء سے ء چہارنوشتا تک شنگ بیتہ، کہ آ نہی لافا
 بلوچی ہر دوش یک پائے شمار کنے حیثہ، ء چوش ہر کھوٹغیں شے ء یک بیلوئیں نوشتا کئے گوناف
 دے حشہ بزاں ہر یک ڈک حرفے ء دوش پٹا ہیئت۔ اے کہنیں نشان ء دوشانی سراکار ہمیش
 انت کہ کڑدے سالوں شہ رائی پیٹہ ء اغدہ ہے ڈولا ایشی سرا سائینسی پٹ ء پول بیانا شتہ تا گڈا
 روشے بازیں نوخیں ء حیران کنوخیں ٹوک دیما کائنت۔ نہی اے ٹوک ء کسے پسو ء دات
 کنت۔ کہ نشتغیں کنجین جنک کڑدے دوش ء جیغاں گورا کنت، بے دومی کڑدے ہمیرنگلئیں
 دوش استنت۔ کہ اغدہ بیغے ہماں دوشانی ٹہیتہ بیت پھرنہ پوشنت، ہے ڈولا سیر میں زال
 کڑدے دوش ء جیغ پیر نہ پوشنت۔ یک دوشے کہ ”سیاہ کش“ گشتغنت، بلوچانی بازیں
 فکرے ء ذالفغ نہ پوشنت۔ چوش پڑچہ؟ ایشی پسو مڑدم بیلوئیں پٹ ء پول ء رند دات
 کنت۔ اے یک دوشے ء پوشغ ونہ پوشغ ہنچش انت کہ نشتغیں کنجے جنک وتی سراں پکی
 کنت۔ بلے سیر ء رند دومی ڈولے ء سرگف جنت ء رنیں جنوزا میں زال پیر سراں گفت
 نہ۔۔۔۔ ء نہ جیغاں دیما کنت ایشی ء بل۔۔۔۔ ہے کڑدے دوش ء تہر نمونہ بلوچ ذالفغ

چترانی سراجوڑ کنت چوش کہ چترانی سر اشیشکان انت۔
 اے پٹ ء لوٹ ء ابید بلوچی کہنن شاعری بیت یا نوخین بلوچی دوشانی پچار پیڑ
 بازیہ اتکہ، مہر بندین کڑی، نین اے دی پیڑ عجویس ٹو کے کہ کڑی کندری آنی سراجوڑ شتاں
 مہراں کہ کشت ء سھرا کنت۔ ہمیشانی لافا بازیں بہرگوں جیغانی دوشاں اوار بنت۔
 اے دوشانی لافا کلاں چہ سھنڑا میں دوش آذنیغ یا آہری یا شمشغ ء کارانت ء آذ
 نیغویں جینانی ہر چکر تو صیف بلوچ شاحر کتہ منی خیال ء دوہی باز کم کنے جیشہ۔ ع۔

بلنت تی جیغ ء آہری

یا کہ یک دوہی شاعرے ء جیغ ء آہریانی تیغ تشیح گوں سیلوی ء بجلی ء دیرواری بیتانی بلغ ء
 داشہ۔ اے آہری ء کار ہنچش کہ سھرا ینت ہے ڈولا گراں دی است انت۔ کسان
 کسانین آہریانی مچ کنگ پدادوش ء کج ء ایشانی پروشغ یک وستا میں دیتے لوٹیت۔ اے
 آہریاں جوڑ کنتیں جیغاں من گلاں شہ زیات دو نمونہ ء جیغ نام دارنت۔ یکے ”آذنیغوی“
 دوہی لگھا بلے آرنگاتا بازیں نمونہ ء جیغاں آذنیغاں جلنت جیغاں سوادا من و آستیناں
 دی گوں آذنیغ آں گھوٹنت۔

شمشغ ء کلاں چہ نامداریں بلوچی کار بلوچی ٹوپنی انت کہ ایسی بے لیکویں نمونہ اے
 بیت، ء نمونہ نمونانی آذنیغاں چڑونت و گھوٹنت۔ جوانین ء شہ جو امیں ٹوپنی چکائی
 سرہشت دوکلدار خرچ کیت بلے ہمے ٹوپنی اغ شوشک جیت تاگڈ دیوخ ء گیت ء تاس ء
 دل نویت

ہے ڈولا جیغ و ٹوپیاں بید شمشغ ء کارتما کو آنی لوتھ، سریمخ لوتھ، بشکا، توپکانی بند ء

جلاں کسائیں چکانی بلوچ ولس و در اتریں چولایاں۔ سڑجاں لغن، پیڑوخ و کندوریانی سرا کنت۔ اے است انت کہ ہرچی و ولس و دوش و بہر جدا جدا انت۔

مرشی کہ نوخ نوخیں چی رواج گرانا روغائینت۔ و ہرچی آسانسی ڈول دے

جیغائنت۔ تائین شینگ و کاروی واپار و تجارتی راہ بندانی سرا آرے جیثہ، اے راست انت کہ

ایشی و شہ نوخیں پوریاتے دست کپتہ و دوشانی لانا بازیں نوخیں بدلی آتکہ، بلے ایشی و تی

ثقافتی، تہذیبی و دور بیدگی راہ بنددی گارکتہ۔ مرشی این روش و شینگ و کار سرا مزائیں

واپارے بیغائیں ادایشی ہیل دینگ و بازیں بنجاہ سرکار و جوڑکتغاں کہ و ذازانوگراں ماہ و

وظیفہ و نت و ہیل کنگ و رندہے زانوگراں واپاری ہنداں پگار و سرا کار کنت۔

اے بنجاہ کسائیں صنعتانی کارگل و کہ سال انڈسٹریز گشت، ناہیتغت و نگاہ

داری و کنت۔ چوشیں بنجاہ یکے مس کوئہ و یک لکھ ہفتاد یک ہزار دو صدی و سے کلدار خرچ و

دسمبر 1957 و جوڑکتے جیثہ ہر سال سیزدہ جنرکاں ہیل دیئے جیث ایشاں ہر ماہ سی کلدار

وظیفہ دی دے جیث و ہے ڈولیں یک بنجاہ ہے لورلای و شش لکھ سی و دو ہزار و خرچ و

1960 و و ٹائینگ پیشہ، ایدہر سال دوازده جنرکاں ہیل دینگ بیٹ۔ و سی کلدار و وظیفہ رسیت

ہے ڈول و مردشاں بنیادی جمہوریت و ادارہاں دی و تی بازیں یونین کونسلوں دوش و شیشن

کاری و ہیل دینگ بنجاہ جوڑکتغت۔

ہے ڈولا اے در شیمنی کسب و کار کہ ملکی حال بود ناخی و مزائیں کمکے بیٹ کنت نرم

نرمیہ سائینسی و واپاری راہ بنداں آرے جیغائنت۔

بلوچی چکن ۽ چکین

بانک عذرا بلوچ

چکن ۽ دوچ ۽ کارو کار پیم بلوچی راچی زند ۽ زریں مڏینے انت گشگ بیت ،
بلوچانی زال بول چه کونہیں زمانگ ۽ بگرتن مرو چکین و ہداں وتی چکن ۽ چکین ۽ نمودگ ۽
ڈولاں ہما ساریگیں وڑاں داشنگ ۽ سانجکت۔

بلوچی چکن گمان ۽ ہما و ہداں بنا بوتگ ات کہ آئی ۽ آسن ۽ زمانگ گشنت۔ اے
زمانگ ۽ سوچن بزاں سچن جوڑ بوتگ ۽ سادو سوچن ۽ چکن ۽ دوچ ۽ کار بنا بوتگ۔ اے
چکن ۽ چکین ہما ذہنی وزا تگیری ۽ پیداوارام گشگ بیت۔ کہ سداں سال پیش استنت
، انچو کہ بلوچانی کونہیں زمانگی کونٹ و شنی ۽ گھیمان وڑ وڑیں گوناپ ۽ نشک یک نہ یک پیے
پدرا کشت چوش کہ در چک حریر ۽ گوناپ یا کچک پادانی گوناپ یادگہ گوناپ انت ، اے کشت
۽ تار خیز انت و سوشیا لوجسٹ نوں پٹ ۽ پول کناں انت۔

سوچن ۽ ساد ۽ دوچگی کار ۽ چکن گشنت ۽ چکن ۽ وڑ وڑیں کوناپان ۽ چکین گشنت۔
بلوچانی راچی زند ۽ کناں چکین ۽ بازیں نمودگ ۽ ہر گونگیں نمودگ است انت ، اے درست نمودگانی
ادا سوچ دیگ سک گران ۽ دراج انت پیشا کڑ دے نمودگ دیم ۽ آرگ ۽ کیشنگ بنت۔
چکن ۽ چکین ۽ بنیا و چه ترک ۽ شرو بیت پیشا پیش ۽ ترک ۽ بابت ۽ کے سوچ

پکار انت۔

ترک

ترک ۽ انگريزي ۽ اسٽچ گشتت كه اش آئي سوچين غ ساد ۽ كار بنا بيت۔ بلوچي ۽
 كردگالي ۽ ترک ۽ وڙاني نام يک انت، بلوچي ۽ ترک جنگ مصدر نات، ترک ۽ وڙا
 ايش انت۔

۱۔ چي ترک چي لوڙ

چي ترک ۽ کم انگت بار گتر بخت دان آئي ۽ چي لوڙ گشتت۔

۲۔ چي لوڙ ترک راستي

۳۔ رستي ترک

۴۔ لوپو ترک

۵۔ ترک گوز

۶۔ سرزي ياباسل

۷۔ ارحو ترک

۸۔ ساد ۽ ڏک ترک

۹۔ سرک

۱۰۔ کوک

۱۱۔ سنبوک يا خلوک

۱۲۔ ڇوک

۱۳۔ چمرگ يا سياه ۽ اسپت

۱۴۔ ترک

۱۵۔ پرائیز

جہل و ترک و درست وڑیک پہ یک بزاں جواری و داگ و کچ و بنت۔

راستی

سوچن و ساد و چپس پلو و غت دینت و راستیں پلو و کشت ایسی یک ترکے
بوت کنت بلے دو ترکی و سه ۳ ترکی ہم بوت کنت ایش گیشتر نوشکے دمگ و چکین پست و
کارمرز بیت۔

چپی

سوچن و ساد و حبر و چ و راستی پلو و گت دینت۔ و چپس پلو و یک سنئی و کساس و
کشت و پدا امرگ و جنت و دیمتر و کشت۔

لوپو

سوچن و ساد و راستیں پلو و گت دینت و چپس پلو و کشت و پدے لوپے دینت
و راستیں پلو و کشتے۔ اے وڑے لوپو و دیم و رونت۔ ایشی یک وڑے
ترک زرت آئی و زرتو لوپو کشت۔ ایشی گیشینگ بنت۔ یک وڑے لوپو کشت۔ ایشی یک وڑ
و تین کش لوپو کشت و ایش ماں مکران و دمگاں کارمرز بیت و سفہ زرتو و کے ہزنو ڈلگ
بیت۔ یک وڑے کو شو لوپو انت۔ کہ زالبولی کوش و پیم و انت ایش ماں خاراں و چا گئے
دمگان کارمرز بیت و سفہ زرتو کے ڈلگ انت لوپو و کلات دمگ و ول کشت۔

ترک و گوز

ایشی و کوردانگ ہم گشت، اے چپی لوڑ ویک وڑے ولے ایشی ترک کے دور و
تبنگ مہ بنت۔ دومی ایشی ترک راستی پلو و چپی پلو و جنگ بنت یادیم و شہ پدی پلو و کاینت
ایشی و یک ترک چہ دومی و کے گوازیگ و پد جنگ بیت۔ ہمیشا ترک و گوز گشتے ترک و گوز
ماں چکن و چگیں و کارمرزنہ بیت بلکن آگری و شتارک و کارمرز بیت۔

سرزی

اے ترک مدام پیچ و کردزی و جنگ بیت ہمیشا سرزی بزاں سربری ترک گشگ
بیت۔ سوچن و ساد و جروج و کر و مان کیا نت۔ و چپیں پلو و گشت۔ پداسہ چار سنٹی و کساس
و راستیں پلو و دیمتری و پہناتی بزاں ہر تار جنت و گشت سرزی و ترکان جیگ و زچک و
کران، آستونکانی دپانی کران و شلوار و پاچک و پانی کران جنت۔

آرہو

اے اصل و ڈک و ورے و سرزی و وڑ و زچک و آستونک و پاچک و پ و
کران جنگ بیت۔ راستیں پلو و جنگ بیت و چپیں پلو و گشت یادیم و پد و گشگ و بیت۔
ایشی ترک شہ سرزی ترکان گونڈ ترانت ہر ترک یک سنٹی یا یک و نیم سنٹی انت۔ او ہو و سرزی
ہر دوک پندولی بزاں پست و ہر تار بزاں تکونی یا سہ کنڈی چگیں و کران جنگ بنت۔ جیگ و تو
ہی لٹ و کران بام جنگ بنت۔ ایشی و ارہو ڈک و دی گشت۔

سادہ ڈک

اے ڈک شہار ہو ڈک ء کے ڈلگ انت بزاں دور ء گتا جنگ بنت، اے دورنا
یک سنٹی ء کساس ء بیت، ایشی ترک ہم سرزی وار ہو وڑ ء کرو کنکاں جنگ بنت۔

سمرک

ایشی ء چو ڈک ء ترک ء پیم ء جنت ء ایشی ترک سادہ ڈک ء کچ ء بنت اصل ء
آگری ء سرک کنت، آگری ء گوں پچ ء دتل کنت۔ پداسرک کنت، پیش ء زما نگ ء
پامکاں ہم سرک کرتنت۔

کوک

اے سبنو کیس ترک ء وڑے و لے ایشی ترک کے ڈلگ جنگ بنت، ایشی ترکان
سنان ء شہ راست ء چپیں پلو ء برنت یا شہ دیم ء پدی سنان ء کارنت، چکن ء چگین ء کوک پہ
پچ ء سو گدارگ ء کارمرز بیت۔ بزاں عارضی ترک ء پیم ء کارمرز بیت۔
ہرگہ جاگ و پشک ء شلوارد راج جنت آوان کوکو ء ترک جنت ء گند کنت۔ کوک ء
ترک ء چکن ء چکن نہ کنت ملکن ہتلی پاپن ء پیم ء سک دارگ ء کار ء کنت۔

سبنوک

ایشی بلوچی مصدر سبگ انت کہ کردگالی ء خلنگ انت۔ وپاری ء خلیدان انت
ایشی ء خلوک ہم گشت ء لے کوک ء ورے و لے ایشی ترک بیرہ ہیرت ہورت جنگ
بنت۔ ایش آگری ء شتارک ء کارمرز بیت چکن ء چگین ء ہندو جاگ ء نشا جنگ ء پچ ء

نیام ۽ سوچن یا مشین ۽ چکین دو چنت ۽ پد ۽ سنبو کیس ترکان در کنت۔

جوک

ایشی ۽ راستیں پلو ۽ جنت و چپیں پلو ۽ کشت ۽ پدی ہر تار بزاں سہ کنڈی چپ ۽
چوٹ جنت چوش کہ جہل ۽ گونا پ انت۔ اے گونا پ ۽ گونڈل و تریر ۽ نشان ترکانی پلو ۽ پیش
دانت ہر تیر ۽ ترک دو سہ سنٹی ۽ کساس ۽ بنت جوک ماں جاگ ۽ سادگیں چکن ۽ کار مرزیت
و لے چکین ۽ بنیت البت جیک ۽ تو ہی ۽ چکین ۽ جوک کنت۔

چمسر و مگ

چمسر و مگ ۽ ہر خسانی بلوچ ۽ سیاہ داسپیت گشت کہ کرد گالی ۽ مون پیون
انت۔ کران ۽ چمسر مگ گشت۔ ساہن سادانی تو پے ماں چکین ۽ ایر کنت۔ ۽ ایشی
سر ۽ اسپتیں ساد بزاں بندیک ۽ ترک جناں بنت۔ اے ترک ۽ یک ورے مکرانی
انت۔ کہ پدمہ پد سہ ترک تو پ ۽ جنت ۽ دو می وڑے نوشکوی انت کہ دو ترک جنت۔
سہ و چار تار ۽ ہوا اداریں بندیک ۽ سادانی چٹ ۽ تو پ گشت۔ بزاں بندل مال
انگریزی ۽ سادانی حاگیں تاراں اول چپی تاب دینت ۽ پداراستی یکجا کنت ۽ تاب
دینت ایش پکا بنت، ایشاں تو پ گشت۔ مکران ۽ چمسر ۽ مگی ترک کے ڈلگ جنگ بنت
جہل ۽ مکران ۽ نوشکے چمسر ۽ مگی ترک پیش دارگ بنت۔

توپ

مکرانی

نوشکے چمسر ء مگ ء ترک ء چکن ء دو لو پو ترک چکن ء نیام ء جنت چمسر ٹگ ماں
ہبت رنگ چارنگ ء دگہ بازیں چکین ء نمونگاں کارمرز بیت و لے فیتہ نمونگاں نبیت، چوش
کہ فیتہ ٹگ فیتہ نماہشت، فیتہ مر چک ء مہک ء گھری ء نبیت،

پراچیز

ایش چی لوڑ ء یک ورے و لے کے باگتر بزاں ترینلتر جنگ بیت، اے ترک
دوتار ء کے پتن بیت۔ ء جروچ ء نیام ء سہ چار تار کلنت پدا خبنتش، ایشی ترک یک کچ ء
یک رد ء جنگ بنت۔

سادوسوچن

ساد بزاں بندیک ء چکن ء دوچ ء کارمرز بوہوکیں وڑ وڑول چوش انت۔

۱۔ ساد کوڑہ یا سا کوڑہ

۲۔ تابتروک

۳۔ ٹوپ

۴۔ خیاتہ

۵۔ چتری یا سٹر

۶۔ آبریشم۔

بلوچی ء کر دگالی ء ایشانی نام یک انت ابیداش تا بتروک کہ بلوچی ء پیچک انت۔

ساد کوڑہ

دو ساداں یک وار جتا جتا راستی کرو بنت بز ان تاب ء بنت۔ اپدا ہر دوکان کیجی کشت،
چپی تاب دینت، ایش یک سادے جوڑ بیت کہ آہر سا کوڑہ کشت۔ سا کوڑہ ماں چکین ء کارمز
نبیت البت دشتارک گرگ ء آگڑی جنگ ء کار دنت دشتارک ء اردوز بان ء رفو (چاک)
کشت۔ ء آگڑی ء چیز ایا پیوند کشت۔

تا بتروک

ایش حاگیس آبریشم یادگہ ساداں جتا گیشینگ ء شیر کنگ ء رند ء تاب دیگ ء
جوڑ بیت۔ حاگیس آبریشم ء سادا ماں انت کہ لس ء لوڑ انت ایش کیشتر لو پوترک ء چکن ء
کارمرز بیت۔

خیاتہ

اگہ ابریشم ء ساد حاگہ بنت ء پکا ء تیار و جوڑ بنت، داں، آوان ماں مکران خیاتہ
کشت ایشی دوڑ ء بند یک بنت۔ یکے ء چارتارگ کشت کہ ساد ء چارتراں جوڑ بیت۔
دومی ء شش تارگ کشت کہ ساد ء شش تاراں جوڑ بیت۔ چارتارگ ء شش تارگ چہ خیاتہ ء
کے بارگ ترانت۔

توپ

ایش چہ چار یا شش تا بتروکان جوڑ بیت۔ توپ ء بند یک کیشتر ماں چکین ء کارمرز

بنت ءِ گیشتر تو ہی ءِ رہاں وِ کران ایر کنگ ءِ سُرک وڑے ءِ پیچک گشنت۔ ایش پیش ز مانگ ءِ
 کلابتو ءِ تو ہی ءِ گوں وار جنگ بوت، کلابتوی پیچک ءِ دودگہ وڑا انت۔ یکے زنجکی ات کہ
 زنجک بزاں کار ءِ کراں سہ کنڈی نمونگ ءِ جنگ بوت۔ دومی ءِ دگی گشنت کہ دل ءِ برہ بری
 ءِ ماں جیگ ءِ چگین ءِ چار کنڈی جنگ بوت۔ دگی ءِ ماں کردگالی ءِ اُستی گشنت۔

سِٹر

ایشی ءِ اوگانی ءِ چتری گشنت، ایش حاگیس سادانت۔ ءِ شتیر دیگ ءِ گیشینگ ءِ پد
 یک تارے کشنت۔ اے یکیں تار ءِ دو تل کنت ءِ ایشی تا بتروک بزاں ونگ جوڈ کنت،
 انچو بلوچی ءِ پٹ من ءِ ہم سِٹر گشنت و لے ساد ءِ سڑیک زیریں آ بریشے کہ چہ دگہ آ بریشمان
 کے ڈڈانت۔

نوی بازیں سادو بندیک است چوش کہ ایرانی کاوہ ءِ چھڑی ایش ءِ آ۔
 بلوچانی آچگین ءِ بازیں کارو کار پیم است انت و آدینکی کار ءِ جوڑ بیت چکن اے
 کرانی نمونگ چوش انت۔

۱۔ پاکلی کار

ایشی بازیں نمونگ انت و لے لس ہنداں ایش انت۔

۱۔ لعل ونگ نمونگ

۲۔ گل ءِ درنج نمونگ

۳۔ یک حمادیں نمونگ

۴۔ پاک چوئل نمونگ

۵۔ پچی سُنڈو کی نمونگ

۲۔ آدینکی کار

ایشی ء اُردو زبان ء شیشہ کار گشتت ء چکن وچکین ء جہل ء نمونگاں

کارمرزبیت۔

۱۔ ہپت رنگ نمونگ

۲۔ چوڑ نمونگ

۳۔ ڈکونمونگ یا حامہ کار

۴۔ پڑیوار یا پلوار نمونگ

انوں آدینکی کار ء ہور ستارگ دی ایر کنتت کہ پیش ء نہ ات۔

کلابتو کار

ایش اوگانانی گورء، گیش کارمرز بوتگ اوگان ایشی ء کلابتوں گشتت، بلوچانی

زالبول ایوک ء جیگ ء توہی ء کلابتو ایر کنتت۔ مردچاں پڑلوار ء نمونگ ء ڈکونمونگ ء آدینکی کار ء کلابتو ء ایر کنتت۔

چمگ کار

ایش ہم اوگانانی گورء گیش کارمرز بیت۔ انوں بلوچانی زالبول پامکی چوٹل نمونگ ء

چرمہ کارمرز کنتت، چمگ سہ ۳ وڑ ء بنت یکے بڑی چرمہ، یکے سادہ چرمہ ء یکے نمک بزاں زرمک انت۔

گوستگین ز مانگ ء بلو چانی زالبول مدام سادگین چکین بزاں رنگ کار کرتگنت ء
ایوک ء رنگ رنگیں سادو بند یک کار مرز کرتگنت۔

رنگ کار

اشی ء ایوک بند یک ء سوچن کار مرز بوتگ ء بیت ایشی بازیں وژا انت۔ چوشکہ

۱۔ رنگ ۲۔ دورنگ ۳۔ چار رنگ ۴۔ ہیت رنگ

یک رنگ چکتیں ء یک رنگ ء سدے، دورنگ ء دورنگ ء سادے، دورنگ ء

دورنگ ء سادا چار رنگ ء چار رنگ ء سادو بند یک کار مرز بوتگ انت و لے ہیت (ہپ)

رنگ ء شش رنگ ء ساد بنت ء یکے گمان ء جروچ ء وتی رنگ ہم اشار بیت۔ برز ء کارانی

بلوچی و کردگانی نام یک انت۔ بلوچی سادہ چکین بزاں رنگ کالہ ء لہتیں نمونگ چوش انت۔

ایش ہیت رنگ بوت کنت۔ ء دورنگ بوتکن، ایشی چکن ء چکین ماں زالبولی جاگ ء

زنچک و گوروست ء بنت آستونکانی دپ ء شلوار ء پاچک دپاں دی بنت۔ ایشی ہر اندام ء

چکین دودوچ جتا جتا اے وژگیشینت۔

۱۔ جیک ء چکین ایشی ء زری یازیک ہم گشت کہ آئی اندام ایش انت۔

۱۔ سرزی ۲۔ زنچک ۳۔ توہی ۴۔ توہی لٹ ۵۔ گوردکو پگ

فیتہ کار

فیتہ اصل ء چرمہ ء یک وڑے و لے ایشی ء زرکاری ماں نہ انت۔ ادا ایش دسک

وساد ء جوڑ انت۔ خلیتہ ء لٹ ماں پلوار چکین، ٹنک جکین، بگ ء گھڑی چکین ء چوتل چکین

ء مروچاں کارمرز کنت فیتہ ء ڈی ولٹ ء ہر رنگ ء است ولے بلوچانی زالبول گیشتر
سیاہین فیتہ اسپتیں فیتہ، الوانی فیتہ ء نسواری فیتہ کارمرز کنت۔ انچو کہ پیش کشگ بوت بلوچی
کردگالی چکین ء مزین اندام ء جیگ یاز یگ گشت کہ آئی گوگ ء گوناپ چوش انت۔

سرزی

انچو کہ ایشی نام انت۔ بزاں سرور بریانج وزی ہما پہناتی ترکان ء گشت کہ
زنچک وتوئی ء ولٹ ء گوروکراں جنت۔ یاپست بزاں پندول ء دپاں جنت۔ یا آستوزکانی
دپاں جنت۔ اے ترک یک رنگ یادورنگ بوت کنت سرزی اندام سک بارگ بیت۔

زنچک

ایشی ء انگریزی ء کالر گشت، زالبولانی کالر ء زی ء تریزگانی کالریا زنچک ء
شاہی زی گشت بلوچ زالبولانی زی بزاں زنچک گر۔ وندرک ء برابری ء چچ بوت۔ انچو کہ
مروچان است انت ء مژدینانی گردن ء کانجیٹ ء ہڈ ء راستیں پلو بروبری ء چچ بوت،
زالبولانی زی یا جیگ ء جہل ء توی داں بوت، زالبولانی توئی ء زنچک ء ہورین ہندو جاہ ء
توآپ ء یک پلے ترک کرتنت روتکنت کہ آئی ء ولک گشت زنچک ء گوں پلپیں بندیکے ء
بستنت کہ ماں کردگالی ء بندوک کشگ بوت زنچک ء بندوکیں ہردو کنڈاں یک یک توپ
بزاں سادو دسک ء پل دو تکنت کہ آدان زنچکی گشتنت دل کر ء گمان ء نرمک ء منچر ء بلوچی ء
سرکلگ گشتنت۔ بزاں سرک نک یا ہمانک ء پک کہ سرک ء ودچک بیت۔

توی یا توہی

بلوچی و کردگالی انت ایش ہمنکس دراج بیت ہمنکس کہ زی یا جیگ ء جند بیت ،
بزاں دو یا سہ کچیر یا گیش بوت کفت ، ایش دلک ء اداد و نیمگی سرزی ء چک ء زچک ء چارمہ
کنڈتا کو پگاں روت۔

توی لٹ

تونی ء ہما کروگر کہ کو پگانی پلو اہنت ، بزاں توی ء اندریں پلو ء سرری ء لٹ بیت
ء تونی پلو ء رتوی لٹ بیت۔

گورو کو پگ

جیگ ء مز نیچکین گوراں چار کنڈی جوڑ بنت۔ ء تنا کو پگاں رفوبنت۔ ایشان تھیل
ء پت ء لیک جنگ بنت۔ ادیست بزاں زالبولی جیب ء سرودپ حال کیت کہ ہر تار کشتے ،
گورو کو پگی چکین ء دراجی ء پھاتی ہر نمونگ ء جتا انت گیشتر گورو کو پگ ء دراجی دو کچیر ء
بگرتا دو کچیر ء چار گل بوگ بزاں لنک ء کساس ء بنت ادا ایشی پھاتی یک کچیر و شش گل
بوگ بوت کنگ یا انگت گیش بوت کنگ۔ انگریزی حساب ء ایشی دراجی یک فٹ ء شش انچ
یا گے گیش انت۔ ایشی پھانی یک فٹ یک انچ یا کے گیش انت۔ ایشی لس کچ انت ولے
انگت مزین پھرنڈیں مردماں جوڑ بنت۔ ایشی کراں بزاں لٹاں اگہ نعل بزاں سہ کنڈی گل
نخت ، واں ایشی پھات کے مزن گندگ بیت۔ یگ و تونی ء ہر دو پلو اں گورو ء چکین یک وڑ
ء جنگ بنت۔ و تنا کو پگاں سر بنت۔

پست ۽ ھرتار، دامن ۽ پٺ ۽ آستونڪاڻي لاڙيا لڙام گول گور کو پگي چگين ۽ سڪ انت۔

۲۔ پست يا بندولي۔

جگ ۽ ٻه بلوچ ۽ دوچ ۽ مزين چگين پست بزان زالبولي کيتو ۽ بنت، ايشي ۽ مکران
 دمگ ۽ پندول گشت رخشاني بلوچي ۽ پندول يا ڳٽان گشت، زالبولاني يڪ پر سے انت،
 ايشي دپ سه کنڙي بيت که آئي ۽ ھرتار گشت، ھرتار ۽ سرگول جگ ۽ جھلتر يں اندام ۽ سڪ
 انت۔، ھرتار ۽ ھريڪ کنڙ ۽ دراجي ھپت ۽ نيم يا اشت انچ ۽ کساس ۽ بنت۔ ھرتار ۽ ابید پست
 ۽ جند ۽ انام چار کنڙي بزان مستطيل انت۔ ايشي دراجي يڪ فٺ سه انچ انت ۽ پھنات ھشت
 انچ ۽ کساس ۽ بيت، اش ايشي بید پست ۽ جند ۽ کراں نعل جنت و لے ھرتار ۽ کراں نہ جنت۔

آستونڪ يا آستينڪ

ھر آستونڪ دپ ۽ چگين جنت۔ اے چگين ۽ پتي سه انچ ۽ چار انچ ۽ کساس انت
 چکيناني کراں بزاں لئاں بالائي نيمگ ۽ نعل ھم جنت۔

پٺ و دامن

زالبولي جاگ ۽ دامن ۽ کراں چگين ۽ يڪ ليڪے جنت ايشي دامن گشت ايشي ملني لس
 چکيناں نيم انچ ۽ کے گيش انت۔ پٺ دوا ھنکسيں ليک انت۔ يڪ پٺے جگ ۽ گور ۽ يڪ کنڙ ۽
 بندات بيت ۽ دومي کنڙ ۽ بندات و بيت، ھردو کيس پست ۽ گور گيگ ۽ سه انچ ۽ دوري ۽ گوزان ۽
 دامن ۽ ليک ۽ سر بنت۔

لاڙيالڙ

ايش ٺڪ بزاں چار چوڳي چڪين ۽ ڪيڪ رڌانت۔ هر ڪيڪ شہ ڪوڳ ۽ ٽوي
لٽ ۽ بندات بيت۔ تنا ڪيڪ آستونڪ ۽ اولي ليڪ بزاں بند ۽ سر بيت۔ ايشاني بابت ۽ ديتر ۽
سوج ديگ بيت۔

پاچڪ با

پاچڪ دپ ۽ چڪين زالبول شلوار ۽ هر دو پاچڪاني دپ ۽ گوروگيڪ جنگ بنت۔
اے چڪين آستونڪاني چڪيناني نيم ۽ ڪساس بنت۔ موسي چڪين ۽ نمونگ ۽ ايشاني سر بکران
بزاں بند ۽ گنبد نما چوٽل ۽ چڪين جھت۔

بلوچي زالبول کڙدے چڪن ۽ چڪيناني نمونگ بزاں انگر يزي سمپل چوش انت۔

موسم ۽ نمونگ

موسم ۽ وٽي جند ۽ ڏيل ۽ ڏول بزاں ڏزان ۽ هور ايشي چڪينياں دگه ڏولي دي ماں
ڪاينت۔ چوش ڪه ماهي پشت ۽ چڪين، تناب ۽ چڪين، چڪا ياي پڙيوال ۽ چڪين مرگ ۽ پاچل
چڪين ترڪڙي چڪين ۽ ابيد بارگيس ليڪ باز ترڪاني برنت چوش ڪه چم سر و مگولو پو پو پرت ۽ جگلو
ايش ۽ آں ڏڪي ياڙڪو جھت۔

موسم ۽ چڪين ۽ وٽي جند ۽ ڏيل ۽ ڏول بزاں گوناپ چوش انت۔

انچوڪه گوناپاں درانت۔ ايشي نمبر۱۔ وڙ ۽ گول گور په نمبر۲۔ وڙ ۽ جھت۔ هر دو
در ڪيڪ ڏول ۽ گنت۔ البت ڪيڪ چي جنوڪ انت ۽ ڪيڪ راستي جنگ انت، هر ڪيڪ ۽ بني

پہنات چار سنٹی بزاں نیم انچ ء یک سینٹی کم انت۔

اور دراجی ہمنکس انت، چپی راستی چکین ء آستونک ء جیگ ء جنت۔ ایش دورنگہ یا ہپت رنگ

بنت۔ سیمی نمبر پہ گوناپ ء موسی چوٹل گشت۔ ایش کیشتر۔ آستونک ء بند ء کروہاں ء جیگ

ء پست ء ڈنی کراں جنت۔ ایش اہم ہپت رنگ یا دورنگ بنت۔ باز براں ہراشت چوٹل ء پد

یک چوٹل ء سر ء مرگ ء پانچلے ماں موسم ء جوڑ کنت۔ مرگ پانچ چوش انت۔ مرگ ء پانچ ء

دراجی ء پہناتی یک یک انچ انت۔ موسم ء ترکاں جاگ ء چپیں پلو اجنت اول سر ء گوناپ ء

کراں جنت۔ ء ہر دین موسم ء گوناپے جوڑ بوت پدا؟ آئی اندر دگہ رنگ ء ساد ء پر کنت۔

نمونگانی ترک جاگ ء پشتی پلو ء جنگ بنت۔ ء پدا پشتک مان کنت، پشتک ء انگریزی ء

استر گشت، موسم ء ایدگہ درست چکین ء نمونگانی ترک راستی بزاں سر بر ء جنگ بنت، بزاں

کو پگ ء وڑ ء بنت۔ موسم ء چکین جروگد ء ہر دو نیمگاں یک وڑ ء بنت۔ البت چپی نیمگ ء

کے بچر بنت۔ موسم ء چکین ء چک دگہ چکین چوش کہ تناب ء ماہی پشت ء پست ء چنکا بزاں

پز یواردومی پلو ء بزاں پشتک ء پلو ء یک وڑ نہ انت۔ چوشکہ سر بر ء گندگ بنت۔ بلکن چپ ء

چوٹیں ترک درابنت موسم ء باز نمونگ انت و لے کیشتر جہل ء نمونگ جوڑ کنگ بنت۔

۱۔ مرغی پانچ موسم

۲۔ زرتو موسم۔

۳۔ پراہیز موسم

۴۔ آملس موسم

مرگ ۽ پانچل ہم کشت۔ ایشی ۽ جاگ ۽ پٹ ودا من ۽ لیکان ماہی پشت ہپت
رنگ کشت اور ہر رنگ ۽ یک چار کنڈی بزاں مستطیل شکل ۽ چکنے بیت اے چار کنڈی پشت
۽ چکنانی ہریک ۽ دراجی نیم انچ ۽ کے گیش بیت ۽ پہناتی دوسہ سینٹی ۽ کساس ۽ بیت۔

ایشی ۽ جیگ یارنگ ۽ چکین چوش بنت۔ زنجک ۽ زی وکران توپ بزاں بازیں
سادیکجا ایر کشت۔ ۽ ایشاں ڈک نامی ترک جنت۔ ایشی کش ۽ پہنات ۽ یک بارگیں لیکے
یاردے ڈکو چکین ۽ جنت۔ پدا چمرگک دلو پوانی رد کشت۔ پدا ہسپت رنگ موسی و ت ۽
چکین جنت، پدا دوارگ چم سرگک دلو پوانی رد برنت، پدا پڑیوار چکین ۽ ردے جنت۔ ۽
ایشانی نیما ۽ جلیکو بزان کر اس جنت ۽ ہر کر اس ۽ نیام ۽ تکی جنت۔ کہ آئی ۽ پرتر کشت۔
پدا تباب نامی چکین ۽ ردے جنت۔ زنجک ۽ پدگور و کو پگانی جیگ ۽ چکین ۽ دو چار کنڈی چکین
باران جتا کشت ہریک چار کنڈیگ ۽ کران ماہی پشت ۽ یک رنگ لیک جنت۔ اے لیک ۽
ڈنی نیمگ ۽ ۽ تہی نیمگ ۽ موسی چوئل وٹ جنت۔ ماہی پشت ۽ چوٹلانی میانجی ۽ چم سرگک
۽ لو پو ۽ لیک جنت۔ جیگ ۽ ہریک گور ۽ چکینانی نیام ۽ مرگ ۽ پانچل جوڑ کشت۔

مرگ ۽ پانچ موسم کیشتر ماں مکران لگ ۽ بیت۔ مکران ۽ شہر بلیدہ ۽ مرگ ۽ پانچ ۽
بدل ۽ گوپادگ بزاں گوک ۽ پاد ۽ وڑ ۽ چکینے جنت، موسم ۽ اندر ۽ چندر ہار بزاں ۽ جڑی
کشت۔ ۽ ماہی پشت ۽ چیلکو کشت۔ ۽ تباب ۽ جاک کشت چم سرگ ۽ یک ورے
کرک کشت۔ موسم ۽ پست ۽ لا کران ماہی پشت بزان چیلکو ۽ وٹے جنت۔ پدا لو پوانی
دو بارگیں لیک جنت۔ ۽ نیام ۽ اش کشت۔ زر ۽ جند ۽ چکین ۽ پھجی ۽ تباب چکین، پڑیوار
چکین ۽ لو پو ۽ چم سرگک ۽ رد جتا جنت۔ ایشی سرزی ۽ توپ ایر کشت۔ ۽ ڈک جنت۔

پراخیر موسم نمونگ

ایشی سہ وڑو ڈول بزاں ڈیزائن انت چوش کہ
ایشاں پنچی وٹ ۽ دراجی یک اچ انت سنوکی وٹ ۽ دراجی یک ۽ نیم اچ انت۔ ۽
کری وٹ ہشت سینٹی انت کری وٹ ۽ مدام کرو رہاں جنت پرایز موسم مدام آملس بیت۔
بزاں عام ولس اندام جاہاں گیرت ۽ چکین ۽ اندر ۽ بیچ اندر ۽ جاگ ۽ جرو پچ گندگ ۽ بنت
پرایز موسم آملس ۽ ایشی وتی جند ۽ وڑو ڈول ۽ چکین بنت۔ البت پٹ ۽ دامن نامی پٹی ہپت
رنگ ماہی پشت بنت۔ ۽ لویوانی دود ورجنت۔ ۽ آوانی نیام ۽ چم سرگ ۽ رد ۽ جنت۔
پرایز ۽ وتی جند ۽ چکین چوش کہ پنچی وٹ سندوکی وٹ ۽ کری یا کنکی وٹ درست ہپت
رنگ بنت۔ پرایز ۽ نعل ۽ نک نہ جنت ۽ لڑ ۽ رد ۽ ہم نہ کشنت، بلوچی چکیناں پرایز سک
ڈولدار و نمادار انت، اے چکین نرمک ۽ نیچارہ ۽ نگ ۽ بوتگ بلے مروچاں کلات ۽ بگرتن
نوشکے دمگ ۽ رواج کچنگ ایشی چکین چہ زرتو ۽ ککے مزر انت۔

موسم آملس

اے موسم نماداریں نمونگ انت، ایشی ۽ موسم ۽ وتی جند ۽ نمونگ ۽ ڈول کار
مرز بنت البت ۽ بارگیں لیک لو پوچم سر و مگ بنت۔ اوکر ۽ گور ۽ کنکی پرایز وٹ جنت۔
موسم ۽ دزرتو ۽ پرایز ہر سہ چکین ۽ ترک ۽ چچی پلو ۽ جنگ بنت ہر سہ جر بزاں پچ ۽
تار ۽ حساب ۽ دوچک بنت۔ ہر سہ یک ترک ۽ بنت بزاں گواپ نہ بنت۔ ہر سہ نمونگ ۽
چکن دوچ ۽ پد پشتک بزاں استر جنت و لے دگہ بازیں چکیناں پشتک ۽ سالہ جنت ۽ ہر سہ ترک

کشت۔ اگہ پشتک جنگ الم بوت۔ اے ہر سہ چکین غچہ مہ غنیۃ غآدینک غ پاکک غ کار
نہیت۔ موسم غ ابیدر کہ چکین چوش انت۔

پُست

اے چکین چہ کوئیں ز مانگک غ نوشکے دمگک غ بلوچی چکینے اداے دمگک غ دومی کہن
ز مانگک غ چکین ماہی پشت انت۔ پست یک رنگ دورنگ، چار رنگ غ ہپت رنگ بیت۔
ماہی پشت گوں دگہ چنگینانی بچی غ مدام یک رنگ بیت، البت پٹ غ دامن غ دورنگ غ ہپت
رنگ بوت کنت۔ پُست غ ماہی پشت غ چکین سہ وڑشہ یکدگر غ میم بوت کنت۔ ماہی پشت غ
ترکان چو ماہی پشت غ کانی ورسہ کنڈی جنت وگواپ غ برنت جاگک غ پشت ایشی یک یک
ترک درابت۔ کہ جاگک غ پشت بز ان چپیں پلو غ ایشی ہر ترک درابت۔ دومی دیست غ
چکین چہ ماہی پشت غ کے پتن بنت۔

انت پشتی چکین غ نعل ونگ جنت غ ایشانی چکین ہم پست چکن دوج بنت۔
انچس کہ پڑیوار غ نعل غ نعل پڑیواری دوج بنت۔ نمساہشت غ نعل غ نعل ماہشت غ بنت،
پُست نمونگک غ نعل غ نعل اے وڑانت:

انچو کہ گوناپ غ پدا انت، نعل اصل غ چار چوبگی تک غ نیم غ کشت بغل
غ تک پاکی کار غ ہم بنت زان پاکک غ جوڑ کشت، نعل غ تک کران مزن بوت کشت۔ پست
غ چکین غ نعل غ ہر باسکی غ دراجی یک انچ سہ سنئی غ کساس غ انت غ ہمکس تک غ چار چوبک
زان مربع انت نعل بز ان نیم تک غ کیشتر جیک غ گور وکوبگی چکین غ کرو تک غ جنت۔ جیک
غ توہی لٹ غ جنت غ آستونکانی سر بنداں جنت۔ نکان بیک غ چکین غ ہر گور غ نیام غ جنت

۽ آستونکانی لاڙ ۽ جنت برے برے دوڙکانی بنیام ۽ جلب بزاں کراس جنت۔ جیگ ۽ گورانی چکینانی کروکنک ۽ هریک ردء چار یا پنج نعل ۽ نڪ جنت۔ آستونکانی هریک لاڙ چار پنج نڪ جنت ۽ برے برے ڙکانی کش ۽ دوڙزیات جنت، نعل ڏمانی پشت ۽ چکین دیام ۽ نیازیا۔ لوپو ۽ چمیه مگ ۽ پنجکروی بنت، پست چکین ۽ جیگ ۽ پوست برنت۔

جیگ ۽ هریک گور ۽ چکین ۽ نعل جنگ ۽ پدوڊ جتا جماءِ راہی پشت ۽ جنت کہ هر یا پتی پمارسی بیت، پدا یک ونیم سنٹی ۽ سیاہ اسپت بزان چمسر نڪ جنت پدا یک جنت، پد بس۔

کبو ۽ ردسہ ۳ سنٹی پتن بیت، پداوٹی درء چمسر مگ ردوڊ پشت جنت، پدا لوپو ۽ لیکے جنت ۽ نعل ایر کنت۔ اے توجیگ ۽ هر دوڊ گورانی چکین ۽ نیام ۽ کنڈیگ هورگ مانیت ایشی ۽ هورکیس سند یارٹ گشت۔ هر دوڊ ثانی نیام ۽ تک بزاڊ اڀرا چوچگی جنت۔ پدا تو ہی جی لٹ ۽ پوءِ ھپت زگہ ۽ گچین سه ترکی جنت۔ وڙک ۽ پست، ترکی بنت۔ هر پست چار کنڈیگ بیت ۽ آئی وڙک گیش بیت ۽ پ مڪ سنٹی ۽ کے گیش بیت پدا سه لیک سه جتا ئیں لپو بنت۔ پدا چمسر و مگ ۽ بارگیس لیک ۽ جنت آئی چک ۽ لوپو کیت ۽ پنجکروی بنت پنلکروی ۽ ساگرد زامی چکن بنت۔ پدا دوارگ دورد لوپو یک رنگ ۽ نیام ۽ اش چمسر ۽ مگ ۽ لیک بیت۔ پدا لوپو ۽ سرزی ۽ ترک بنت۔ سرزی ترکانی ۽ ڏکوزانی ترک جنت، زچک ۽ پندول ۽ تار ۽ نیام ۽ راہی پشت ۽ ردے جنت، اے ردسہ ۳ سنٹی پتن بیگ هر دوڊ کو پگی کنڈاں چار منڈیگیں چکین ساں ماہی پشت ۽ بکت چمسر نڪ ۽ لوپو ۽ ردان پد پد جنت، پست بزاں پیندول ۽ نیام یاد ۽ چار کنڈیگیں راہی پشت ۽ کتو چمپر وگی گونگ بلے برے برے تک جنت۔ پندول ۽ چار منہ کنڈاں یک ردے سه سنٹی پتن کتو کنت رودگہ چکین چو جیگ ۽

وزء جنت - ء آستونگاں انچو کشت البت پٹ ء دامن نامی لیک ماہی پشت ء بنت ء جنت
سنٹی ہر یکے چن بیت -

گل درنگ نونگ

ایشی رغشانی ء گل ء ورنمگ ء کمران ء درمگاں گوک یا ایر کش کشیت انچو کہ گوپ
پا ء انت درنجک جینگ ء چکین ء ہردو گورانی سر بیرونان جنت گل ء درنجک ء وتی چکینے
نیست بلکن ایش وت شہ تباب چکین یا پاک پاست چکین یا پڑیوار چکین یاد کہ چکیناں جوز
بیت گل بزاں پل ء جند ء آئی ژلنگو کہ ء ابید جاگ ء چکین چوش بنت -

جیک ء ہردو گورانی چکناں ماں کروکنگاں نعل جنت - ایش تباب ء چکین ء انت -
ایشانی نیام ء پڑیوار چکین جنت ہر گور ء کردو ہاں اشت نعل یک دگر ء یک انچ ء
کساس ء جنگ بنت - پداورد ماہی پشت ء دورنگہ برنت کہ ہردسہ سنٹی ء کساس چن بیت
- پداورد دورنگہ ماہی پشت جنت ، ایش ہم سہ سنٹی چن بنت پداورد سنٹی چن یک ردے موسم
چکین ء جنت - پداوارگ سہ سنٹی چن چتا جتا رنگ ء دورد ماہی پشت جنت ، پداہبت
رنگہ تباب ء چکین ء جنت ، تباب ء رد ء پد جاگ ء وٹ ء دراکنت ء پڑیوار چکین ء یک
رنگہ نہدے انچو کشت کہ ہر پڑیوار چکین ء سرگوں یا تباب ء سر ہور بیت اے پڑیوار ء رد
درنجک ء اول سر ء سہ کنڈاں چہ گرد کنت ایشی تہا درنمگ ء د کہ چکینانی وٹ کا بنت چوش کہ
پڑیوار ء پداورد یک یک سنٹی ء کساس ء لوپو جتا جتا میں رنگاں جنت ، پداورد یک رنگ ء
- لوپوانی وٹ ء سرا داسپیت بزاں چمسر لگ کنت - پدا یک ردے سہ ۳ سنٹی چن چیت
رز موسم چکین جنت - پداولی ور ء دورد یک رسہ لوپو جنت ، ء ایشانی وٹ ء چمسر لگ

کشت۔ پداچٹ نیام ء یک ردے چار چوبکیں پڑیوار ء جنت۔ اے چار بگ بزاں رلیع
 چکینانی وٹ ہر دو پلوآن سہ کنڈی بزاں تکونی مانت۔ اے وژان ہم پڑیوار چکین ء
 پرکنت۔ ایشی دورنکہ بنت۔ وژء ہر دو گورانی وٹ بزاں نیام درنجک جوڑ بنت ہر دو چک ء
 سرء کو پگانی پلو ء پل بزاں گل جوڑ کنت گل ء گڑ دیں پن ہپت رنگہ تباب چکین ء انت۔
 ء یا زردہ کسانین تباب ہر پن ء جوڑ انت۔ ہر پن ء نیام ء چار کنڈیگ بزاں مریع گونگیں
 پڑیوار یک رنگہ انت نیام ء یک بچکوی جنوک انت گڑ دیں گل ء اشت پن جوڑ انت ء
 ہر پن ء نیمکپ بزاں قطر یک ء نیم انچ انت۔ ہر پن نیم ء کے گیش درء انت پنان
 ابید گل ء نیم کپ دو نیم انچ انت ینانی بزاں تا کافی بن ء تباب ء ہپت رنگ ء گڑ دیں
 ردے برنت۔ ایشی اندر ء رنگ ء تباب چکین چار سنٹی دران ء چار سنٹی پہناتی انت۔ ایشانی
 وٹ ء جاگ ء جردر انت۔ پدادورنگ ء لوپوانی دور ء جنت پدا یک رنگہ لوپوانی دو ء وٹ
 ء چمسر دمگ جنت پدادوارگ دور دور رنگہ لوپو جنت۔ پدا چار کنڈیگ پڑیو جنت، پڑیوار
 ء نیام ء یک رنگہ بچکوی کنت چار کنڈیگ پڑیوار ء ہر چار کنڈی ء نیام ء اسپتین جلگ ء پرت
 ترک جنت اے وژ گل جوڑ بیت گل ء درنجک ء با زین وژ انت۔ مکران ء اگر گل ء ابیدر
 بچک یا ژلنگوک جوڑ پکنت، داں ایشی ء ایرکش کشت۔ برے برے ایرکش ء بن ء مہ
 کنڈی نعل جنت۔ گل ء بازوڑ جوڑ بنت چوش کہ گل یک، کنڈی گل، کانڈی گل، بارہ گل
 ء چار کنڈی گل وغیرہ، نو سکے مگ ء سیر دہاروس ء ویکی پل ء ہم چار کنڈیگیں بلکن چار
 چوبکیں پل جنت۔ نوشک مگ ء درنجک یک بارگیں دار ء یک تاپے کہ آئی سرء بند کیے
 بندت۔ ء کرانین مرگ گرت۔ درنجک ء یک تاپے ادگزک ء دو تاپہ انگ چکین زنجک

شش انج دراج و دو نیم انج پہنات داریت۔

گل و درنجک و ابیدجگ ہر دو گورانی جہلادیک یک کنڈان سہ کنڈیگ چکین
موسم و مای پشت و جوڑ بنت۔

گل و درنجک چکین و جگ و توی دزنچک اے وڑ بنت۔ درنجک و گڈسری پڑیوار
رد و چک و چکی و توی پلو و توی لٹ کیت ایشی و اولی رد ہپت رنگہ منساب چکین و بنیت۔
پدا پڑیوار و ردے جنت پدا و ردیگ رنگہلو پو و جنت ایشانی وٹ و چمسر گک کنت۔ ہر دو
نیمگ و توی لٹانی نیام بز ان وٹ موسم و چکین کنت۔ پدا و ردیو لو یک رنگہ جنت و ایشانی
وٹ و چمسر گک کنت، پدا توی و جند دزنچک و چکین جنت۔ توی و جند و دور دلو پو جنت
دور دلو کو جنت۔ یک یک گڑ دیں پا ولی یا گبر و کساس و دو سہ ۳ ٹک چوڑ چکین و یک رنگہ
جنت و نیام و اش آدینک ایر کنت۔ و ایشی و ڈکو کنت، پیش زما نگ و بلو چانی زریگ
بز ان مڑ دیں زاہگانی اسپتیں جاگ و زنجک سوزیں ساد و جوڑ و ڈکو چکین زریگ و زنجک و
شاہی زری بز ان شاہی جگ گشت انت۔ ایش چس کو پگ و پلو و گڑ دن و کاجیٹ و بروبری و
چک بوت ایسی و یک پوچی بز ان پتن اس ات۔ زنجک و کراں سرزی کرتنت و ڈک جنت
گل ٹک و گل درنجک نمونگ و پست بز ان پندول و کراں اشت اشت نعل ہر کر و جنت و
سہ نعل جہل و پہناد و کر و جنت، لبت برز و پہنات و نہ جنت۔ پرچیکہ پندول و ہر تارگوں
جگ و ہور بیت ہر نعل شہ دومی و یک انج دیر و گستا انت۔ اے مغلان بن و ہپت رنگہ ماہی
پشت و سہ سنتی و کساس و پتین رد جنگ بیت۔ پدا اندریں پلو و دور دلو پو و چمسر گک
پدا و ردیگ رنگہ لو پو پدا یک ردے سہ چار سنٹی پتن ہیت رنگہ موسم جنت پدا و ردیگ رنگہ

لوپوانی وٹ چمرنگ، پد دورنگہ وردلوپو، پد ایک رنگہ پڑیوار پد اتنا ب ۽ ھپت رنگہ چکین ۽ ورد
اندو کہ جیگ ۽ انتت، پدا ہماوڑ ۽ ماہی پشت ۽ دوردانی نیام بزائ و ت ۽ موسم ۽ چکین جنت
پندول ۽ نیام ۽ چار چار چوبکین تک ماہی پشت یک رنگہ ۽ جوڑ کنتک ہر یک ۽ دراجی ۽ پہنائی
۽ باسکی دویم انچ ۽ کساس ۽ بنت۔ ہر تک ۽ چار یں کنڈاں جلیکو بزائ کر اس جنت ۽ نیام ۽
ہر یک ۽ گڑدیں تک جوڑ کنت۔ ہر یک گڑدیں تک ۽ نیم کپ بزائ قطر یک ۽ نیم انچ
انت۔ گڑدیں تک ۽ سری اولی رد ۽ ھپت رنگ تبا ۽ چکین جنت۔ پدال۔ لوپوانی و ت ۽
چمرنگ کنت۔ پد پڑیوار یک رنگہ چکین جنت۔ گل درجک ۽ پٹ ۽ دامن ۽ ھپت رنگہ
ماہی پشت کنت۔ ۽ لاڑان نعل و تک کنت۔

پڑیوار نمونگ

پڑیوار چکین گیشتر کلات ۽ ساراوان ۽ دمگاں کار مزبیت۔ مکران ۽ کراچی ۽ بلوچ
ایسی ۽ پلوار گشت۔ ایشی بھیجی ۽ جوڑ وڈ کو چکین ہم بنت۔ پڑیوار ۽ چکین ۽ گونگ و گوناپ چو
استار ۽ گوناپ ۽ وڑ ۽ انت۔ ایشی چار پرگ انت۔ ہر پرگ ۽ دو دنتاں انت۔ انچو کہ گوناپ
۽ گندگی بیت پڑیوار ۽ چند ۽ چکین ۽ بیج شہ جلیکو ۽ بیت۔ پدا جلیکو ۽ سر ۽ باز یں ترک گواپ ۽ وڑ
جنت۔ پڑیوار ۽ وڑ وڑ یں گلا و تک، چانک ۽ چیل ۽ ایشی نعل و تک ہم پڑیوار ۽ بنت البت سریم
لوپو و چمرنگ بنت۔ لوپو ۽ چمرنگ ۽ بارگیں لیک جیگ ۽ پست ۽ آستونکان بنت دے پنو
دامن ولاڑان بنت۔ بے برے لاڑان۔ ٹکانی وٹ ۽ جلیکو جنت، پڑیوار ۽ چکیناں برے
برے آدینک یا ستارگ ایر کنت پڑیوار آملسی نیت۔

اؤلس بلوچی۔ اکتوبر 1979

بلوچی دودھ بیدگ

کہنیں زمانگی رزان

میر عاقل مینگل

پہوال و شہرستانی بلوچانی گورا کو کہنیں زمانگی رزان تنزگا است انت کہ انوں آیاں
 چہ بازیں رزان و ایشانی نام ہمکنس کوہن انت کہ وت بلوچانی تاریخ انت، انچش کہ بلوچانی
 زبان، ساز و آواز، گوازی و چاپ و آزما تک و سو آن آوانی گو سنگین گیرامن تاریخ و دروشم
 مان انت، ہے پیم آوانی کہنیں زمانگی رزانانی رنگ و دروشم و کوہنیں نام چارگ کرزنت۔
 گیشتر تاریخدان و نمشتکاراے گپ و پگمان گشت کہ بلوچانی کوہنیں ڈیہہ و ڈگار
 بحر خضر و سر زمین بیگ۔ بحر خضر کہ آئی و پاری بان دریائے ماژندران و یونانی کاچی زریا
 بحیرہ کاچی گشت، گمان ایش انت کہ اے یک آریاہی تمنے ات۔ اے تمن گوں ہو یونانی
 نمشتکارا کا بینہ کوسی ہیت یا ہوت۔ مار و دگہ ہنجین تمنائی نام گزنت۔ کہ البرز و کوچگان چہ
 گرگان و بگرتن گیلان و ماژندران آبات و ودان بوتکت۔ ہے ڈیہانی کوہنیں دمب و وپانی
 کوندگ و چارگ و دمب چاراں بازیں کوہنیں زمانگی رزان و چی و دز کپکت و لے دمبان
 گل و شتر و رزان چہ حضرت عیسیٰ و دو ہزار سال پیش و بیگ انت۔ آقائی دکتز عیسیٰ بھنام و
 کشگ انت کہ آریاہی یا ایرانی نسل و مردم ماژندران و گیلان 1250 ق م و درگت و
 اتلگ انت و برنج و مس و آسن و رزان آوان 1200 ق م و درگت و جوڑ کرتنت دکتز عیسیٰ
 بھنام و کشگ انت کہ ہے دور و بحر خضر و گور و گیگ و انچیں تمن اتنت کہ آوانی زبان یکے ات
 و گمان و کوہ قاف و طالش و دراہاں بحر خضر و گور و گیگاں اتلگ انت، دکتز عیسیٰ بھنام کشگ

کرت کہ پرگی دمب چارانی پٹ ء پول ء روع ء ہا مردم کہ 5000 ق م ء گرگان ء آحتت
آوانی وڑ ء ڈول چرا ایران ء جاندی رودراتکی مردمانی ء ہندوپاک ء روکتی مردمانی وڑ ء اتنت
چو بزاں خورستان ء بلوچستان ء مردمانی پیم ء اتنت اے گپ چارگ کرزیت کہ 2000 ق م
ء رند ہے وڑ ء مردمانی تہذیب ماں گرگان ء نہ مانیت۔ دکتر عیسیٰ بھنام ء گمان انت کہ ہے
تہذیب ء مردم 2000 ق م ء پدیم پہ روکتی ایران ء جاندی ڈہان تیلانک وارنتت۔ روکتی
ایران ء گھنیں زماگ ء ماوگشتت۔ ء یونانی ء رومی آئی مادیہ یا میدیہ گشت انت گرگان بزاں
گوریا گرگ تمن ء ڈہ بوتگ ہے قوم ء تہذیب دمب ء دپ تنگا استت۔ اے گپ ہم گشگ
کرزیت کہ کچھی ضلعگ ء ہے نام ء بلوچانی تمن تنگا است ء چاغی ضلعگ ء عیسے چاہ ء یک
ھلک ء گرگانی ھلک گشت، ہے پیم جھالاوان ء گورگناتی یا گرگناڑی یک مزین بلوچ تمنے
است۔ گتتی در آتکی البرز ء کوہ حال گرگان ء سرنیت، گرگان ء ساگا یا ساگادی تمن ء نگ دایاچہ
سکندر اعظم ء حملہ ء پدوتی آزاتیں ریاستے ماں پاور دیا باورد ء جوڑ کرت کہ آئی ء رومی ماں وتی
چوٹ ء چپیں لیجگ ء پاورت یا پارتیہ گشتت ڈا تمن کا تمن کہ ساگادی یا ساجدی ء نکلے
مندوگرگ ء کردانی ہمسائیگی ء جھالاوان ء نگ ء تنگا آبات انت۔

گرگان ء ہے قوم ء تہذیب ء مزین دمب ء تورنگ گشت۔ اے دمب ء آلو
آنی ء سیاہ رنگ ء شر ء گل ء رزان ء دتک دز کتکت، اے شر ء د شیشٹر و ہا وڑین انت چوش
کہ البرز ء دمان ء طہران ء گور ء در روس ء دمب ء انت۔ ہے پیم البرز ء جاندی رودر آتکی
امان بزاں گیلان ء بایں دمب ء دپانی کونڈگ ء خگ ء دمب چاران شر و گل ہس ء برنج
آسن ء تیل ء چیز در کچنگ انت کہ گمان ء مار دیا مرد نامی تمن ء انت مرد تمن بلوچانی مردی

بوت کنت کہ جھالادان ء ساکاء منہ ء ہساگ انت ، ولجہ آقای مصطفیٰ صدیقی گمان
 درشان کرتگ کہ گیلان ء نام چہ گولہ یا کیلک یا گیش تمسن ء سبب ء انت گولہ یا گولگ کہ عرب
 نمشتکار آئی ء بولہ جو لغ نمشتگ کنت ۔ نون ہم گولہ تمسن ماں البرز ء کوچک مازندران گرگان ء
 گیلان ء ماں پجرائی کشت ء آئی زبان ء گوگی یا کیلکی گش انت کیلکی زبان چو بلوچی ء کردی
 ء پیم ء انت ولے تر کمنستانی زبانان پونگ زرتگ ، بلوچانی تمسن گولہ ماں کچھی نگ ء انت ۔
 ء البرز ء گولہ ء کرد ماں سماء نامی کوچک ء است انت ۔ اے گپ گشگ کرزیت کہ کیلکی ء
 کردی ء پیم ء روکتی ء جانندی بلوچی پاڑھواں حرف ء تو ار ماں حرف ی ء تو ار ء بدل بیت ۔
 نون ماچارن کہ بلوچانی کہنیں زماگی رزان ء آوانی نام چہ پیم انت ء گول گیلان ء
 گرگان ء ماژرندران ء ہند ء ہیل ء کہنیں رزان ء آوانی ناماں چکس نزیک تر انت ۔

بلوچانی یک کہنیں رزان ء کڑچو یا کیلچو کشت ۔ البرز ء کوہاں کرد ء گولگ ایشی ء
 کیلچو کشت ۔ کیل ماں بلوچی و کردی ء کیلکی ء کچکو کیں رزان ء گوشنت ماں پارسی ء پیانہ
 انت ، چو اصل پارسی ء چوب بزاں دار انت البرز ء گوش ء کردوار ء تا سے وارنت کہ ؟ آئی ء
 شیر کچ ء کیل کشت ۔ بلوچانی ادا کیلچو آسن ء ہم است ء آوانی نمونگ چوش انت ۔
 البرز ء گولہ شیر ء کچ گرگ ء کسانین لٹ برنت ء آوان ہم کیلچو کشت ، بلوچی ء
 آسن ء کیلچو ء ڈانگی دی گوشنت ۔

کیلچو ء دپ گرد انت ء بن ء کسان تر انت ء ۔ کیلچو ء کراں دو کڑی آسن ء مان انت ، انچو کہ
 نمونگے پیش دارگ بوتگ ، ذراہیں کڑچو یا کیلچو چہ لوی ء کستر انت ۔
 کیلچو کہ آرز ء ڈانگی ہم کشت کیشتر پلا و دانکو نگ ء کارمرز بنت ، دانکو یا دانکی ماں

بلوچی ء گلہ ء دان یا تو م زرت ء دانانی خشکیں چچگ ء کش انت۔ زرت ء دانان چہ پلاؤ جوز
کن انت کہ ماں انگریزی ء پاپ کارن کش انت ء۔ بلوچانی یک گہنیں ء جوانیں رزان
لوی انت و لجه آقانی ہوشنگ پور، کریم ماں قطبی البرز ء کو ہاں سماء نامی میتگ ء چار ء گند کرنگ کہ
اودا، تنزگا گولہ ء کرد مالداری کن انت۔ و لجه ہوشنگ پور ء گشگ انت کہ پہ شیر ء کچ ء کس اس ء
آوانی یک رزانے است کہ آئی آ لوی کش انت، آئی ء دار ء ڈو ء دو انزده ڈو شیر مان کیت۔
اے ہنگان چو بلوچانی پیم ء قاشق کش انت، البت بلوچانی یک چٹ کسانیں آسنی انگی
حاشک گشنت بلوچانی یک کیلے بوتہ کہ آرا کچ گشگ انت ء نون صم البرز ء گولہ ء کرد یک
کیلے ء کچ گشنت کہ آوانی حساب ء دو انزہ کچہ یک قاشکے بیت۔ بکند ہنر ء مردم بلوچ ہم لوی ء
شیر لہر دینت و لے بلوچانی پہ پُر چوشیر ء ء پیم ء کمر بیت، دست جنگ ء چو آسنی رزان ء پیم ء
توار کنت ء کپوتیں یا سیلیٹی رنگے داریت۔ لوی درست جہل ء نمونگ ء انت:

لوی ء دپ چٹ گردانت ء آئی یک آسن ء چلائے مان انت۔ لوی ء زورگ ء پہ
سہ ہینڈل مان انت کہ ہما ہاں بلوچی ء ہر یکے ء گوش گشنت۔ لوی ء گوش چو کیلچو ء کڑیانی پیم
ء کڑک ء گنگ نہ انت۔ لوی ء ہر کند ء کچ ء حساب یا ڈایا گرام چوش انت۔ گوں بنائی دراجی
چار انچ انت ء کسان بوان ء یک انچ ء کس اس ء سر بیت۔ لوی ء توک ء دراجی چہ دپ ء
رہان تابن ء غدہ انچ انت۔ دپ ء نیم دراجی یا نصف قطر یا نزده ء نیم انچ ء بن نناشش ء
ہپت انچ ء رسیت انگت چار انچ کسان بیت لوی کسان ء مزن است انت۔ در سال چہ
مزمین لوی اے نمشتکار ماں نوشکے ء و لجه میر محمد شریف پائند زئی مینگل ء لوگ ء دیست لوی ء
ہر سہ گوش چہ یک دگر ء برابریں دوری ء انت یک گوشے چہ دگر ء دوری چار دہ انچ انت ء

ہر گوشہ سنٹی میٹر زنڈ انت۔ چو بزاں لویٰ چہ یک سنگ ء تراشگ بوتگ ء باز پہ ہنر جوڑ
 انت۔ بلوچ ماں لوی ء روگن شکر کنت۔ شیرگ ء قروت (شیلانچ) جوڑ سگ انت کھعرباں
 آئی کا سگ گشت انت ہسا بلوچی ء جو ء گشت ء جو ودان ء کیل ء کا سگ یا کا سگ گشت
 انت۔ بلوچانی ادا کا سگ کیلسان ہر دو استت کڑسان یا کا سگ دار ء یک تالے کہ آئی
 بلوچ شیر ء نان پُنڈ انت ء و رانت ایٹی نمونگے چوش انت۔

ایٹی دراجی چارہ انچ ء ن ء یا زندہ انچ ء کساس ء انت۔ ایٹی توک ء جہلی دو نیم
 انچ ء کساس ء بیت، ایٹی دار ء زندی نیم انچ ء کساس ء بیت کا سگ ہم دار ء انت کہ آئی
 نصف قطر چار انچ ء کساس ء بیت ء توک ء جہلی چار انچ انت۔ کا سگ ء دپ ء کرانی
 گردو کیس ء آسن ء پتری ءے مان انت، اے پتری ء پہنات یک انچ ء کساس ء بیت،
 کا سگ ء سرک ہم گشت بلوچ ماں کا سگ ء دان ء گلگ یا گلہ ء کیل کنت سیرک سرک یا
 کا سگ ء دو نیم سیر ء کساس ء باز و ہداں سہ سیر ء کساس ء دان مان کیت یا شش سیر کیلسان یا
 کڑسان ء وڑیں یک رزانے سوگی انت سوگی سوہریں شر یا شیشرد ء یا گل ء جوڑ بیت ایٹی
 وڑ ء ڈول چو کڑسان ء پیم ء انت۔ سوگی ء بلوچ طروت جنت۔ اے ایوک ء طروت مشگ
 ء پہ جوڑ انت طروت ء جنگ ء پد یک دگہ مسی ء برنجی یا گلٹی رزان یادیک ء مان کن انت ء
 گوں پیاز ء روگن سھر کنگ ء پد کڑسان ء مان کن انت ء نانان پُنڈین انت ء بلوچ کڑسان
 ء ہم طروت مُش انت، سوگی ء کر کے چوٹ چوٹ انت چوش کہ جہل ء پیش دارگ بیت۔
 سوگی اصل ء سان گل انت، بزاں گل ء رزان انچو کہ کڑسان اصل ء کیل ء سان یا
 کرہ سان انت۔ کرہ مان البرزی زباناں نوکیں شیر ء گش انت ء بلوچی ہم نوشکے دگ ء

نوکر آتگیں سال ۽ شیر ۽ ہم تناسہ روج ۽ کٹ یا سریشک گشت آ قای ہوشنگ پور ماں پارسی ۽
ہم کرہ، ایشی ۽ پے یک پیہیں شیر ۽ کارمرز کنت۔

ماں آس ۽ پلگیں گل ۽ بلوچی ۽ شتر گش انت ۽ باز شتر ونگ گش انت ۽
چمکداریں شیر ۽ شیش نتر ویا شیشتر گش انت۔

دار ۽ یک کھنیں رزان ٹولی انت۔ اے یک دار ۽ کسانین تانسکے آسن ۽ دور ۽ یک
رزانے تجیل انت۔ اے مس ۽ یک مزین دیگے کہ آئی ۽ سہ چار پس گرادگ بنت۔ ایشی
دپ تک انت۔ انچو کہ نمونگ ۽ پیش دارگ بیت۔

کنت۔ دان ۽ کول اوداں دی کنت دگہ کھنیں بلوچی رزانانی پیہ ۽ لوی ہم گار بوہان انت۔
(نوٹ ادا لہتیں لین گار انت۔) ؟؟؟؟؟؟؟

بلوچانی دار ۽ یک کھنیں زماگی رزان کیل سان یا کڑ سان انت۔ گمان ہے
کیلسان ۽ یک نمونگ سنگ ۽ زمانگ ۽ یک رزانے ویک یا اونگ انت۔ باز بلوچ ایشی
کونڈہ دی گش انت۔ زرتشتانی کھنیں دینی کتاب ایشی ۽ آدینو نمشتگ کنت، اونگ ۽
دارودرمان ۽ دگہ چی کنت، ہے پیہ ۽ دار ۽ آونگ ۽ جوگن گش انت۔ ۽ ایش ۽ ہم باز کھنیں
زماگی رزانے گندگ بیت۔ بلوچی ۽ تہل انت کہ۔

”پاکیں رزان جوگن انت؟“

مطلب ایش کہ درست رزانانی توک ۽ جوگن حازگ ۽ سہل انت۔ ناپاک انت،
اونگ سنگ ۽ است ۽ آسن ۽ دی است۔

سنگ ۽ یک کھنیں رزانے تا پگ انت کہ بختیاری آراتا وہ گشت تا پگ ۽ چہ یک

نگے تراش انت ء آئی سرء نان بچ انت۔ نان پچگ ء پے آسنی تا پگے دارنت کہ آرا تین گش
 انت ء ایشی ء یک کڑیے مان انت ء بے کڑی ہم جوڑے کن انت۔ بلوچی بتل انت کہ۔
 ”ہر جا کہ تین انت دین انت“

آسن ء دگہ کہنیں رزان کہ درستان ادا گیشینگ گران انت ایش انت، ڈاکو،
 کوڑی، کونزگ ہشتل، وٹو ایش ء آ۔

اویستاء کتاب کہ گمان ء حضرت عیسیٰ ء پنج ء نیم سد سال پیش ماں آزر با میجانی ء
 نمشنگ بوتگ، اونگ ء پاکیس رزانے زانت۔ پرچیکہ ایشی ء ہومہ ء کنت ء شیرگ کش
 انت۔ اے شیرگ ء شراب ء پیم نشگ کرت، ایشی رنگ سبک زرد ء کے اسپیت است
 ات۔ ہومہ یک جڑے ات۔ گمان ء ایش بلوچی ء ہوم انت کہ شیرگ ایش اسپیت انت، ہوم
 ء درچک ء چو بازوڑانی نام بلوچی ء چوش انت۔ برس ہوم یا برشونک یا برشوم، کاش ہوم یا
 کاشم، زہوم یا زہومب، برش ہوم ء بلوچ حیرات کرتگیں گوگ ء گوستان بہر ء بانگ کنن انت
 ء منگ ء بانڈ فرانی فرشاں چہ برشوم ء جوڑ کن انت، اویستاء کتاب ہم برشوم ء مہترک زانت
 کہ چر آئی آس ہم پہ جوانی روک بیت ء یستادیک آیا تے گشیت۔
 ”ایس ماں زست ء، برسوم ماں زست ء گو ماں زست ء۔“

آونو ماں زست۔“

بلوچی: اشکر ماں دست، برشوم ماں دست ء، گوشت ماں دست ء

، اونگ ماں دست ء وچہ ولجہ ایم اے ڈھلا ء کتاب، زور استری نیا ہش۔

اؤلس بلوچی۔ ستمبر 1973

گھنٹین نشان

ولجہ علی احمد بروہی

ترینوک: تاج محمد جمالی

گوستگیں سرچارانی قبرانی گنبد

حاران ء چاگے رواشتی پاکستان ء دودور کپتگیں ضلع انت کہ ایران ء اداگانتان ء سیم سران انت۔ تنے زمان ء ایشانی جغرافیہ ء حال ء پٹ ء لوٹ نہ بوتگ خشک ء پیناریں ضلع کہ گوں یک ء دگر ء ہم گورانٹ 38029 چار چوبگین میلانی تہا تالان انت۔ علاقہ علاقے یک جلگے ء شکل ء انت ء سیا سیاہیں کوہاں ایشی ء چپ ء چاگردنگ یک زمانگے ء اے علاقہ زر ء یک بہرے ات کہ رند ء خشک بوت ء بے ء آپ گیا ہیں یک بیابانے ء ڈول ء درابوت۔

اے ڈگار ء گرم زوراک انت ء ہور باز کم بیت ہمیشا اے ضلعانی مخلوق چہ زند ء زہرین سکی ء سوریانی سوب ء چہ خواری ء جفا کشی ء دولت ء بھا گیا بوتگنت ء پاکستان ء گوستگیں تاریخ ء تہا مزین کارش کرتگ، ہما سیم ء نک ء کہ چاگے چہ حاران ء ضلع ء جتا بیت، چل میل ء یک نکرے ء تہا جسگیں سورگ ء دورترین کنڈ ء بیت آبادیں نکرے کہ آہانی مچانی جنگل، انت۔ اے اسپ ء نعل ء نمونگ ء ڈگار ء نک ء نام ماشکیل انت۔ ادا گونڈ گونڈین حلق آبادانت کہ نوں دہے ء صورت ء باقی منہ گلوگہ ء چہ ڈگار ء برز گنبدانی مزین قبرستانے ہم است۔ چہ گرمی ء گوات ء سردی ء شدتاں قبرستان خراب بوتگ، صدانی اے قبرانی تہانہ مشہوریں گنبدانت کہ ماکانی قبرانی نام ء گوشگ بنت۔

عامیں حالت

دراہیں گنبد کیشتر چہ سہریں پٹگیں شتاں جوڑ بوت انت ء ایران ء انچائیں قبرانی
وڑ ء انت چار چوبگیں حجرہ انت کہ آوانی سرء قبہ اڈ کنگ بوتگ انت۔

دراہیں گنبد شیت دو طبق انت۔ دروازگ ءے چہ رودر آحت ء انت ء آوانی دیما
بشانی دروازگ کہ دیم پہ حجرہ ء بالا بنت۔ چیرء طبق راد گوں پرش ء برابر انت ء دیم پہ قبرے ء
کوئی ء روت کہ چندی دگہ قبرانی جاگہ است۔ یا جتا جتا میں کسانیں ء چار کنڈی میں حجرہانی
نیمگ ء روت کہ آوانی ہر یکے ء سے یا چار قبر جوڑ بوتگ انت۔ ہر رشت چار چوبگیں دہ انچ
نزیک ء زنڈی ء دوانچ انت۔ اے گنبد برابر قطبی ء جاندی تہ انت بلکہ قطب رودر آحت ء
جاندم روکت ء جوڑ بوتگ انت۔ گنبدانی تہا ہر کنڈ در بچگ انت کہ آوانی جہلگ چہ ڈگار ء
دو سے انچ برزی انت ء دراجی اش ہشت ء دہ فٹ بنت۔ تہ اش چہ دوانچ ء تافٹے انت۔
اے گنبد ء خلیج فارس ء بحرین ء ہے رنگین گنبدانی دروشم دینت گنبدانی اصلی میں حجرہانی تہا
یک یا کیشتر برز آدر تگیں قبر در انت ء ہم دو طبقیں گنبدانی قبرانی ڈول ء یک طبقیں گنبدانی
قبران جتا انت۔ پرچیکہ کہ دو طبقیں گنبدانی قبر چہ پرش ء دو سطح برز زورگ بوتگ انت چہ
بازیں وھد ء زما نگ ء گوزگ ء باز قبران ء چاک کرتگ۔ آوانی چپ ء چاگرد مردم ء ہڈ ء
کانپول کچنگ ء جاگہ جاگہ ء آوانی کفنانی نکرودی ہم در انت۔ یک طبقیں گنبدانی چیری
طبق چہ پرش ء چار فٹ کیشتر برز اے طبقانی تہا قبرانی تہہ خانہ دراتہ ء ہنچش کہ برز ء بیان
بوتگ، ایشانی سرء چہ ڈگار ء برز قبر جوڑ کنگ بوتگ انت۔ اے تہہ خانہانی تہا انگتاں ہڈ ء
کانپول موجود انت۔

ہندی روایتی ڈول ء تاں گوسگیں پیڑی ء شروع ء اے لاش جوانین حالتے ء
 انتت بلکہ 154 عیسوی ء یک گنبدے ء تہا ہنچش لاشے درابوت کہ پہ حفاظت ات۔ آئی
 پوست خشک ء ہنچش معلوم بوت کہ حطوط کنگ بوتگ ات، گوش انت ہر وھدے آراچہ
 جاگہ ء سرینت انت چہ لاش ء لاپ دراہیں دانگ جہل ء کپت انت۔ اے ہم گوشگ بیت
 کہ اے لاش نپاد ء غالبانی سر ء ایر انتت ء ابریشم ء کم خواب ء پوشاکانی تہا پیڑوک انتت۔
 اے پوشاکان ء پد امر دمان دور کرتگ ء برتگ، گنبدانی قبرانی کشگی ہر قیمتی مین مہرگ ء جواہر
 انتت آہم گار بوتنت۔ باز سال بیت کہ یک اوگان پکیرے ایشان دُزت برت ء چہ آئی رند
 ہندی ریکیان ہم ہے پکیر ء راہ ء راہ ہبند ء زرتنت ء مہر گانش دُز ات، گنبدانی وڈ ء پیم ء نام
 ایش انت۔:

مُلک نوشیروان گنبد

اگہ رودر آحت ء نیمگ ء مردم قبرستان داخل بہ بیت تہ چہ درستان پیسر ء ہے
 گنبدکیت اے دو طبقین عمارتے کہ آئی سر ء باز جوانیں پلسترے بوتگ، اے چہ ہر نیمگ ء
 21 فٹ انت۔ مطلب 21 فٹ چار چوبگ انت۔ سر بر ء طبق ء یک ء آدگر کش ء دو قبر انت
 کہ آوانی رخ قطبی ء جاندی انت۔ دروازگ چہ رودر آحت ء نیمگ ء انت ء آہانی پترگ ء
 پہ سے زینگ ء بالا بوگ لوئیت زینگ کپتگیں خشت ء انت، دروازگ ء زینگ ء اولی قبر ء تہا
 مردم یک ہڈانی پنجر ہے ء کوپگ ء دو ہڈ انت۔ قبر ء سرون پادون چاک انت، ء ہڈ صاف
 درابنت۔ چیری طبق ء تہا سے چار کنڈی کیں تہہ خانہ انت ء ہر تہہ خانہ ہشت فٹ دران ء چار
 فٹ پن انت۔ نیام ء تہہ خانہ ء سرون پادون چاک انت ء چہ قطب ء جاندم ء نیمگ ء راہ ء

کار و دینت۔ اے بگل، ہر دور راہ دونٹ پتن ء سے فٹ دراج چا کانی ذریعہ ء نیام ء حجرہ گوں
 ہوار کپنگ انت۔ ہر تہہ خانہ ء تھا پنجر ہانی کوت کپنگ ہر تہہ خانہ ء انسانی پنجر ہان ء جتا جتا
 حساب کرتنت۔ اولی میں تہہ خانہ ء نو (9) پنجرہ انتنت، دومی ء تھا چار دہ ء سکی ء تھا پست
 انسانی پنجرہ انتنت۔ لنگانی ء باسکانی ہڈ گوں پنجر ہاں برابر انتنت۔ پنجر ہانی ہڈ جو انمین حالتے ء
 انت۔ کفنانی گدانی نکر ہر کنڈ ء تالان انت۔ اے گد اسپتیں کدرے معلوم بیت۔

تہہ خانہ ء تھا انسانی مودانی نام ء نشان نہ ات۔ گوشت انت ایدابازیں مردم
 کایت ساہداران ء کشتت خیرات کنت۔ پرچیکہ اے جا کہ مخلوق ء اعتقاد انت کہ میر
 نوشیروان ولی ءے ات۔

دومی گنبد

دومی گنبد پہ ہر ڈول ء نوشیروان گنبد ء جند انت۔ پرک ہمیش انت کہ دومی گنبد ء سر
 ءے طبق ء تھا یک قبرے دیم ء نیمگ ء خشتانی (مانگانی) تعداد پست 2 یک (21) انت۔
 سری طبق قبرے نیمگ ء دیوار ء نیام ء نقشیں شیت شیت نائل انت کہ دو دو کپ ہوار کنگ
 بوتکنت۔ مانگانی سر ء اشترانی صورت جوڑ کنگ بوگک انت ء پلن ء جر ء شکل جوڑ انت۔
 چیری طبق ء تھا سے چار کنڈی مین تہہ خانہ انت۔

سیسی گمبند

سیسی گنبد ء تھا سے انسانی پنجرہ ء کوپگ ء لنگانی چیزے (درز نے) ہڈ انتنت۔
 اے گنبد یک ڈول ء دہے بلے چیری طبق ء تھا خانہ جو انمین حالتے ء انت۔

چاری گنبد

چاری گنبد شاہری گنبد نام ہے مشہور انت، چہ نوشیروان و گنبد کمک کسان انت
سربر طبق و ایوک و یک مزین حجرہ کے قبر و چیری طبق و دو چار کنڈی میں تہہ خانہ و جہل و
تہہ خانہاں یکے ہوگ و آدگہ چہ انسانی پنجرہ و ہڈان پر انت۔

پنجمی گنبد

سری طبق کے کہ بیت و یک فٹ چار چوگب انت۔ آئی تہا قبرانی سے جاگیں
حجرہ انت۔ دومی قبر و تہا یک پنجرہ ہے کہ گوں آئی کفن و ٹکر لچنگ انت۔ و اجہ ٹیٹ کہ آئی
1904 عیسوی و اے گنبدان و دیست انت۔ اے لاش و باروا کہ گلاشگ بیت کہ زال بول
نئے و لاشے باز عجیبیں حبر نبشنگ کرتہ:

”ایشی تہا زالبولے و جون باز پہ خیال ایرانت و چہ پوس پاد و تابہ سر و مسج و پنچ
فٹ دراج انت۔ پوز چہ ناگ و کھڈ و جہل و نیمگ و بل جوان و دگہ تہا میں جاگہاں خشکین
پوست۔ پہ ہمارا ستین گوش و چہ یک سبزیں بندیکے گوازینگ بوتگ جون چست و لویج
انت۔ ہندی مردم جاھے آہر اسرینت و راست اوشتارینت انت۔ 1904 کہ آرا
دیستت آہے عمارت و نیام و ایرات۔“

ششمی گنبد

سربر طبق و دو قبرانی جاگیں حجرہ یک و آدگر و پہناد و جوڑ انت۔ ہر دو قبرانی نیادی
دیوال یکے۔ اولی قبر و تہا پنچ انسان و پنجرہ انت و دومی و تہا بس یکیں پہلونک و ہڈانت۔

اے گنبد و چیری طبق و تہا پنج حجرہ انت کہ پہ عجیبیں ڈولے و جوڑ انت۔ نیام و تہہ خانہ و تہا ہڈ و پنجر ہانی کوتے جوڑ انت۔ اے گنبد و نزدیک و ڈن و قبرانی حجرہ باز انت۔

ہفتمی گنبد

سر بر و طبق و قبرانی دو حجرہ انت۔ مزین پنج فٹ چار چوگ و دومی 466 فٹ چار کنڈی انت۔ اے حجرہ دیکی نیمگ و دو نقشیں نائل جنگ انت۔ گنبد و تہی نیمگ و مک و کسانے نائل جنوک انت کہ 13 انچ دراج و 9 انچ پن انت۔

ہشتمی گنبد

سر بری طبق و سے چار کنڈ میں حجرہ انت ہر حجرہ و ڈنی نیمگ نقشیں نائل جنگ انت و استر ہم کرنگ انت۔ اے گنبد و تہہ و نیمگ و دیوال و دیم و سہرین رنگ جنگ انت۔

نہمی گنبد

اے گنبد انگت کسان یعنی 12 فٹ چار چوگ انت۔ ایشی و قبہ باز خرابیں حالتے و انت۔

زیبا میں حشت

گنبدانی چہ در سان حیران کنو کین خاصیت، سر بر و طبقانی دیوالانی ہا جا کہ و زیبا انت۔ کہ آوان قبہاں تکیہ دانگ۔ سہرین رنگ و پلکین نائل کہ آوانی کچ فٹ چار چوگ انت۔ یک ڈول و کنکریت و پلستر و تہا کہ آئی دیوالانی 'حشتانی بہر و چیر دانگ، جنوک انت۔ گنبدانی ہر نیمگ و دیم و دروازگ بل دھ ناکلانی سے روانت۔ دیم و نیمگ و پست نائل جنگ انت۔ برز و رد و شیت، نیام و آخر و رد و شش شش نائل۔ ناکلانی (حشتانی) سر و

پر سلاخیں مردمانی بے وڑیں شکل جوڑ انت۔ کہ آوڑ وڑے ساہدار نامی مثلاً اشتر، اسپ، پلنگ، مزگ طاؤس کہ چہ آوانی سفنان مار لونجان انت سوار انت۔ اے نائلانی سرء مردم و پدانی نشان بے وڑیں حساب و شکل جوانیں شکل، چوڑی و پادینک و ڈولیں زیورانی شکل جوڑ انت۔ دیوالانی نیام و باز نائل الماس و نمونگ و یادگہ نمونگ و ڈول و جوڑ انت۔ باز خشتانی سرء جنتر (ہش) و نشان و گوکانی جوڑہ و لنگار کنوکیں مردم و عکس جوڑ انت۔ گیشتر نائلانی سرء سرء پادانی نشان ہم درابنت سے نائلانی سرء دست و نشان انت۔ معلوم بیت کہ نائلانی سرء پہ انچائیں ”آلہ“ اے و شکل جوڑ کنگ بوتگ انت و پدا آوان و بھٹی و تہا پچنگ انت۔ ہے ڈولین نقشین بے کیکے کسانیں نائل گنبدانی تہی نیمگ و درابنت چہ اے نائل قبرانی تہا حجر ہانی سر برء جنکت۔ اے نائل کہ آوانی سرء پلنگ و اشتر و اسپانی نقش جوڑ انت گیشتر درست گنبدانی تہا ودی بنت۔

دگہ ہندان ہے ڈولین نقشین خشت

ہے ڈولین نقشین خشتانی گنبد و قبر سندھ و بلوچستان و علاقہ حاران، مکران، قلات، لسبیلہ، کراچی، بھٹھ و کوٹوی و ہر جاگہ و گندگ بنت۔ بس ہمکہ پرک انت و کہ حاران و علاقہ و گنبدانی نشان و شکل بھٹی تہا پچوکیں خشتانی جوڑ انت و لسبیلہ، کراچی، بھٹھ و حیدر آباد و علاقہ قبرانی سنگ و سرء شکل تراشنگ انت جوڑ انت خاص کن گھوانی ہنی دن، میمن گوٹھ، میران پیر، جکشاہی، سندھ و پیر پٹھو و قبرانی گول گلوگہ و نائلانی یک درانت پرک ایش انت آوڑ و دار انت و صاف، چہ حاران و دیم پہ سندھ برو تو ہر چکہ دیمار وئے اے شکل گہتر و ڈولدار بنت و سنگانی سرء کیشتریں شکل درابنت۔ میر پور، سا کر و و کدم دار و مقام و ہے

ڈولیس صدانی مقبرہ است۔ آوانی سنگانی سرء گیشتریں شکل درابنت۔ میرپور، ساکرء کدم دارء مقام ء ہے ڈولیس صدانی مقبرہ است۔ آوانی سنگانی سرء شکارء ساہدارانی ندارگ ء نقش ہنرء جوانین نمودنگ انت۔ بھٹی ء تہا پچو کین ناکلانی سرء ہرچونین ندارگ نقش انت۔ آہنچش انت کہ پہلوانی یا مقبرہ ہانی ہشت ء سنگانی ندارگ ء ہے رنگین نقشان ء اگہ ہوادسیل کنگ بہ بیت تہ سندھ ء بلوچستان ء نقوانی ء کلمتیانی (کریتانی) ء بلغیتانی (برفیتانی) نیام ء باز مشابہت است۔ اے ہرکین قبیلہ ہانی صیل ء عادت، دو دو رواج گول یک و دگر ء ہوارانت ء عجب ایش انت کہ ایش ہم قبیلہ ء سردار ء ملک گوش انت۔

(نوٹ: ہر واجے ء کہ گول ایش ء دل چسپی بہ بیت آنہتہ کارء نبشتانک ”سندھ ء بلوچستان ء کلمتی ء جدگال“ مطبوعہ انڈس ٹائمنز سپلیمنٹ ء بوایت کہ آئی تہار و کپتی پاکستان ء رومی شامی ء چوحدی مقبرہ ہانی سرء پورہ بحث کنگ بوتگ۔

نقودری

یک گنڈے ء نام“ نوشیروانی گنبد انت ء یک نقشین ٹائلے (شستے) ء سرء کہ دروازگ ء نیمگ ء جتہ۔ ”مزار ء نقودر“ ء لوز ء صتنگ انت۔ بزاں نقودر ء قبرے اے لوز ء مطلب اصل ء ”سردار“ انت مزن نامیں منگول جنکبا ز ہلا کو ء زہگ ء نام ہم نقودر بوتگ۔

663 ہجری ء مراغاء کہ ہلا کو خان مُرت آئی جاگہ ء آئی مسترین زہگ اباقا خان بادشاہ بوت۔ آئی باروا ہے خیال انت کہ آرا 680 ہجری زہرور اینگ بوت۔ چہ اباقا خان ء مرک ء رند مغل سردار ان نقودر بادشاہ کرت۔ تاریخ ء تہا نقودر ء عیسائیانی مزین دشمن نشان داگ انت۔ آئی وتی بادشاہی ہرچی کہ گرچہ (عیسائیانی مسیت) اتنت درستان

بنییل گرت۔ آ اولین مُغل ات کہ مسلمان بوت۔ ایرانی بلوچستان ء جا لک ء قطبی میگ ء
سیکان نامی جا گے کہ آئی کوہانی نیام ء کو چگے ء نام نقو درانت یک زمانگے ء اید انقو در ء کہول
ء مردم آباد بوتگ انت۔

امیر چغتائی ء کستریں زہگ ء چنگیز خان ء نواسگ ء نام ہم نقو در بوتگ، گوں وتی
دگہ براساں گوں مڑکائی رند ء آئی گلام سیستان ء شت ء آباد بوتنت۔ آپہ وتی تباہ کنگاں باز
مشہور انت۔ وتی دورز یک ء علقو ان جتو لوٹ۔ رند ء آحتو کانش ”نقو دری“ یا کارونس
گوشت انت۔ آوانی حوالہ ”تجزیۃ الانصار“ عبداللہ وصف ء کتاب ء گندگ بنت۔ اے
کتاب ء گوشتگ ء رد ء نقو در ترک اتنت ء چنگیز ء اولاد۔

نقو دریانی اصل

چنگیز خان پوجانی ہار ء ہیروپ ء میانچی رودر آحت ء ایرانی مقبوضہانی جہل ء بُرز
ء معاشرہ ء سیاحت ء سر ء چیر کرت ء اشت انت۔ چنگیز ء اے مزنیں حملہ ء کہ درتین مکان
لگت مال کرتگ ات دگہ ترک ء منگول قبیلہ ہم لٹ ء پل ء سنگ ات انت۔ یہ منظمیں ٹولی
چہ شہرانی جنگ لگ ء ابید کار وانش ہم جنت۔ مارکو پولو کہ چہ کرمان ء منزل جنان ء چہ اے
ملک ء گوستہ اے قبیلہان ء نقو دری ء کارونس گوشتگ۔

بندات ء اے قبیلہ ساپ ترک اتنت ء گوں زمانگ ء گوزگ ء آوان ہنچیں قبیلہ
ہوارکت انت کہ آوان ء جنگ ء پلگ ء زند دست ات ء آخر ء اے ڈنگ ء پلوکانی منظمیں
ٹولی جوڑ بوتنت۔ نقو دری تاباز دیر ء یک خاصیں جتائیں قبیلہ ء نہ منت ات۔ بلکہ
تاجکانی۔ ماستیانی، کلمتیانی نوہیریدیانی ء ہمریدیانی ء جٹائیں ہوارتواریں ٹولی اتنت۔ کہ

آدنی تہا منگولانی خاصیت پیدا بوتگ ات۔ نقودری ۽ لوز چہ سوارین پر سلاخیں جنگ بازانی
سوب ۽ چوقزاقان مشہور بوت ات۔

نقودری چہ درستان پیسہ ۹۹-۱۲۹۸ عیسوی ۽ خراسان ۽ درابوت انت ۽ باز
زوت نام توارش پہ بدی پرشت۔ چار دہمی صدی ۽ نیام ۽ نقودریانی یک ٹولی اے سیستان ۽
سیم سران آباد بوت۔ آوانی پہلوالی اس زندے ات ۽ سال ۽ جی اے بہرے ہلمند ۽ رود ۽
کر ۽ بہ گدانانی تہا گوازینت اش۔ سیستان ۽ سر ۽ اولی مین مہم ۽ کہ تیمور چہ نقودری ۽ تیر ۽
ٹی بوت۔ آئی ہمیشانی گدانانی تہا ٹپ ۽ درامی ۽ آرام گرت۔ اے قبیلہ ۽ بن جاہ گواچک
۽ قبرستان ۽ ہوار کنوکیں راہ ۽ سر ۽ مشہور چاہ امیر ہم پہ نقودری امیر ۽ حکم ۽ جنگ بوتگ۔

نقودریانی زوال

نقودریانی ٹولی تازیدو فرس ۽ علقو انش جت ۽ برت دورنزیک ۽ ملکان پہ ترس
۽ خطرہ ثابت بوتنت۔ ایشانی اے آوار بے سوب بوتنت۔ پرچیکہ آوان ۽ مظفریہ خاندان ۽
سردک کہ یزد ۽ سر ۽ خود مختارین بادشاہے ات پدمن پدین پروش ۽ دات۔ گوشنت کہ امیر
مظفر ۽ گون نقودریان بازگشتان جنگ دات یک جنگ ۽ امیر نوشیروان ۽ سکیں ٹپ لگت انت
کہ چہ آوان نہ بچت۔

چہ ایشی رند زوت نقودریان دگہ پزوشے وارت۔ تیمور ۹۱۳۸۴ عیسوی ۽ وتی
زہگ میران شاہ ۽ حکم دات۔ کہ آ نقودری سردار آئی زہگ ۽ کہ دیم پہ کچج مکران ۽ درکپگ
۽ تیاری ۽ کنگ ۽ انت بخت ۽ بکشیت گوش انت کہ اے نقودری سردار کہ سیستان ۽ کیانی
شاہزادگانی وفادارات باز بے آرام ات۔ ۽ لوٹ ات ۽ کہ وتی دراہیں قبیلہ ۽ مکران

دورین محفوظین علاقہ ء بہ کشیت۔

بلے میران شاہ وتی گچنین فوجان زرت ء حاران ء گلوگہ نامی جاگہ ء سپوئی ء شت
نقودریانی سراسیت ء آوان سکین پروشے دات ء آوان ء کشت ء گارگرت۔

نقودری یا نوشیروانی

نوشیروانی سر ء بن ء نسب ء بارہ ء روایت گوش انت کہ آوانی مزین مزین بن
پیرک چہ علاقہ ء جنائی ء دورسری ء فاہگ زرت ء یک کلاتے ء تہاشت کہ سر آپ یا گرگ ء
کور ء کش ء ات۔ اے کور ء انگلتاں پہ "نوشیروان پیشی" ء نام ء یات کن انت درات کہ
امیر نوشیروان ء مطلب ہما کاروان ء لنگ ات کہ آدمی پہ مکران ء چہ رختان ء کوچک ء
گوست انت رند ء خاران ء رختانی بلوچانی چہ درستان بارسونخین حاکم قبیلہ پیرک زی ء سردار
ء وتی جنک ء را آرادات آسراے بوت کہ نوشیروان ء اولاد حاران ء سردار بوت انت۔
تاریخی لحاظ ء نوشیروانیان ء ہما وخت ء اقتدار رست کہ ہفدہمی صدی ء گڈسر ء اوگانستان ء
شر ء شور پاد آہت انت۔ اے قدرتی میں حبرے کہ آوانی جنائیں ء گنمائیں ملک کہ تااے
وخت ء آوان دشتگ ات آوانی تاریخ ء ہم تہار ماہی ء تہا بداریت۔

نوشیروانیانی سر وکی ء گوں گچکیانی ساگ بندی ء مکران ء جانم ء میگ ء وگوں
قلات ء حاکمان رشتہ ء تعلقانی سوب ء رودر آحت ء میگ ء تالان بوت انت۔ نوشیروان
ء خاندان ء یک مشہورین مردے کہ میر پردل ء براس میر براہیم ء قلات ء خان میر احمد ء
جنک بی بی بانو ء عاروس گرت۔

نوشیروان ء گنبد ء یک ناکلے ء سر ء "مزار نقودر" ء لوزنیشگ انت۔ چرے

حبرء ثابت بیت کہ آرا آئی مردمان ایذا (گلوگہ) چوکہ گوشگ بیت، آؤرنگ ات ء
 آئی پس ء پیر کی نیس ہدیہ گنبد نوشیروان برنگ انت۔ گلوگہ ءدگہ گنبدانی بارہ ء گوشگ
 ہمیش انت کہ آہانی تھا ہم ہے خاندان ء مردم یا نقودر قبیلہ ء گوستکین زمانگ ء سردار
 باردانگ انت۔

حاران ء کیشتر جاگہان ملکانی ہے رنگین گنبد گندگ بنت ء آوان ء نون ہم
 سردارانی گڈی دوارزانگ بیت۔ چہ ایٹھی سہرا بیت کہ نقودری قبیلہ ء مردم اول اول ء
 سیستان ء نریکان نقودر ء کوچگ ء آباد بوت انت۔ آئی بن جاہ نوین مکران ء ضلع ء تھا
 ات۔ پنجش زانگ بیت کہ رند ء امیر نوشیروان ء مردمان کہ پوت نوشیروانی ء لوز گہتر
 زانگ انت اختیار کرنگ ات ء در سین علاقہ ء تالان بوت انت ء آراوتی نیام ء بہر
 کرتت ء ہر شاخ ء سرداروتی ٹکر ء سر ء حاکی کرت۔

نوشروانی حاران ء، مکران ء ایرانی بلوچستان ء جالک ء علاقہ ء آباد انت۔
 بلے اے در سین علاقہانی نوشیروانی وتی سروک حاران ء نواب ء سردار منق انت۔ اے
 و ہد ء نواب میر غلام مصطفیٰ خان نوشیروانی وتی قوم ء سردار انت۔

نوشیروان ء زوال

یزد ء کش ء گلوران میر مظفر ء نقودریان بازجت ء پروشت ء ہے جنگ ء پروشگ ء
 سبب ء آوانی سردار امیر نوشیروان گوشگ بوت۔ پداچہ تیمور ء حملہ ء رند زوت آئی مردمانی قتل
 عام بوت۔ ورنہ ء سردار ء کہول ء نوشروانی قبیلہ ء نامی کین مردمانش زحم ء ذبوح کش کرت۔
 اے امیر تیمور ء زور ء آسرات، ات کہ نوشیروانیان ء پدا ^{منظمیں} لٹ ء پل ء وارنہ رسیت۔ چہ

اے ڈولین لٹ و پل و آوان و مزین مال ملکیت دست کپت۔ رند و نوشیروانی ملک (سردار) آزات خان نوشیروانی و دور و باری و جوان نام و تواریش پیدا کرت۔ بلے بلوچستان و تھا کہ پرنگیانی اقتدار قائم بوت و آوانی سر و ہم قابو و کرت۔ سردار آزات خان و بار و مشہور انت۔ کہ آئی ہمار ستیں کلاتان ڈالین انت کہ آئی تھا مردم لا چاری و وخت و پناہ کچنگ ات انت۔ اے ڈولین کلاتانی دمب انگلتاں بہ سردان و کلات مسسلی کلات کلکتان قلات، کنگ قلات، تاگری کلات، شاہادی کلات۔ کاتان کلات، ہلدزی کلات (واشک) گلو کہ کلات (دیگول) ملک و کلات (گواش گنبد بنت آوت بازی کلات جوڑ کنا نینت۔

مڑو کین قبیلہ و آیان پیورگ و دود

مڑو کین قبیلہ ہانی اصلی بنیات و آوانی مردگانی پورگ و ڈول گوں ہما سلا حانی نقشان گوں ہوار کہ قبرانی خشتاں سر و جوڑ انت، چہ 18002100 ق م و زمانگ و کن انت۔ اے ہما زمانگ ات کہ درسیں روار شتی ایشیا و آئی نزیک و مکان تک و سرے پادا آحتت۔ اعلیٰ کین سلاح کہ پست و پنجمی صدی قبل مسج و پیدا اتنت، مدان مدان و ہما کیس قبیلہ ہانی تھا تالان بوتنت۔ تا اے حد و کہ عقادی دور و گد سر و کہ عقادی مڑو کین بادشاہ و تی سیم سران و تی قبضہ و داشتت چہانا طول و بگر تکہ بہ بلام در ستیں قبیلہ پادا آحتت دومی کین تیو کین کرن و چہ قطب و نیمگ و بربر بہ سیر و عقاد و سر و حکومت کرتنت۔ و نون قریب اے صدی آخر کہ ہما مڑو کین، مردمانی نشانان پیش، دارن کہ و تی مرد کانش قبرانی تھا پورنتنت۔

جاندمی ارس و قطب و باز برز و مارا ایشیوت ریت کہ اودابر برحا کمان و گوں چہ شان و دبدگ و شاہی قبرانی تھا پورنکنت۔ اے کلات چہ 150 ق م و تاہ 2050 و

ز مانگ ۽ بوتہ۔ گرمین ۽ ڈسنگ کہ وولی ۽ بہ کارا وڈونڈ ۽ بہ تل باریب ۽ ہما قبران کہ چچ کرکنٹ تو بہ بڑزی یوفریش ۽ واقع انت ہما تہذیب ۽ گوں تعلق دارنت، وہم گوں گیان سیسی ۽ جماہیدی سیسی ۽۔

اے درتیں قبرانی نقش ایشی ۽ ڈسنت کہ ہما مڑو کین مردمانی انت کہ وتی سلا حانی قدر ۽ زانتت وہے مردمانی ایران ۽ سطح مرتفع ۽ رسگ ۽ گوں ہڑپہ و موئن جوڈڑو ۽ تہذیب ۽ آوانی قبضہ ۽ آحتت ۽ سندھ ۽ کوچگ ۽ تہذیب ۽ اولی تباہی شروع بندات۔ پک گوشگ بیت کہ اے ز مانگ 2000 ۽ تاہ 1550 ق م ۽ ات۔

اے حبر ۽ باز کم شک انت کہ اے مڑو و کین مردان ۽ چٹینیتت ۽ اے دیم پہ رودر آحت ۽ سر کپتت۔ ایشانی دیماروگ ۽ سوب یکے ایش ات کہ چہ پدا بہ آوان زورات۔ ۽ دیمآبادین ڈگانی ز مانگ ۽ آمانی چہ ہے ز مانگ ۽ سندھ ۽ تہذیب گوں زوال ۽ دوچار بوت۔ وکتی مہی ایرانی مکران، نال، لسبلہ ۽ گاج ۽ کوچگ ۽ درتیں آبادی دیم پہ شیوگ اتنت۔

قبائلی گمبندانی ابتدا

اولی عیسوی صدی ۽ آخر ۽ یادوی عیسوی صدی ۽ بندات ۽ سوسا ۽ مردمانی پورگ ۽ رسم ۽ تہا مزنین بدلی ۽ سدلی ۽ اتک۔ جتائیں قبرانی ۽ مردگانی پورگ ۽ خاندانی تہ خانہانی جاگہ ۽ قومی معتبرہان گپت۔ اے معتبرہان ۽ زینگ شودگ ۽ کفن کنگ ۽ حجرہ ۽ محراب دارین چھت کہ گوں پلکین نشتاں ٹائینگ بوتنت۔ شہادار کرتنت۔ جون ۽ ساری ۽ گوں دروازگ ۽ دیم پہ دیم بنچے ۽ سر ۽ دراج کرتنت ۽ ہر وہد بہ کہ گوشت سڑت ۽ گار بوت ہڈائش نزیک ۽ ورین پنجانی سر ۽ تالان کرتنت۔ پورگ ۽ اے نوکیں ڈول

چوماگی ورواج و ات۔ یہ مخلوق مردگ و کوہ و سر و بہ خاموشی و طحل و ایرش کرت۔
 و لجه کرشمین و پوہین خیال و سوسا و قبر، مردگان و پنج و ایر کنگ و ڈگار و پورگ و
 در نیام و یک نیامی مرحلہ و سہرا کنت۔ ہا جواں جواں سٹی نہ آں کہہدلی و سدلی
 کدی بوتنت بلکہ اے ہا و ہد و بوتنت، کہ ارساسی خاندانی سیمی ارطابانوس و چیر و ایران و
 تخت و تاج و سر و قبضہ کرت۔

گمبندانی تہا پورگ و وڈ

ملکان و گمبندانی تہا پورگ و وڈ (چہ ڈگار برز) باز عجب انت۔ انت۔ چہ مردگ و
 لاپ و اوج ورومانش کشت چہ آئی رند جون و سر و پگ مشتت و پد آ رانگی مین گدے و تہا
 پیڑنت و گمبند و سردی طبق و تہا ایر کرتنت۔ حاران و ہگ و موسم باز خشک انت، ہمیشا اے
 ڈولیس جون صدانی سال پہ حفاظت ایر انتنت، حاران و ضلع و ہنگتہ ہے رنگیں گمبند استنت کہ
 آوانی تہا اے ڈولیس جون تنے و ہد و جوانین حالت و موجود انت۔ اے و ہد و کہ پر چہ جون
 دستگیں اے آخری مین جون انت کہ 1389 و قتل عام و رند اپدا پورنگ بوتنت۔ و تا
 1904 و پہ جوانین حالت و دستگنیش ایشی مطلب اے بوت کہ چہ پورگ و رند سر جمیں پنج
 صد سال اے محفوظ انتنت۔

دگہ جا گہاں ڈگار و سر بر و قبر

پاکستان و ڈگار و سر بر و پورگ و وڈ و ڈول اے ملک و پیشی بلوچستان و صوبہ و
 مکران، حاران لسبیلہ و علاقہاں رواج گچنگ ات۔ چہ ایدا اے رسم پہ میری، کلہمتی و دگہ

پہلوانین قبیلہ بانی ذریعہء کاراچی، جہلی سندھ، دکوہستان و سر بوتہ، اے صدیء بندات و
 اے رسم شت و زیان بوت۔ وایشی جاگہ و ڈگار و چیر و پورگ و دود پد ابندات بوت بیت۔
 ڈگار و سر بر و پورگ و رسم د چون و ار و ار و گار بوت۔ ایشی چارگ و پہ چہ حاران و
 تا بہ میر پور اے کرد و گمبدانی سر و نظر شاک دیگ بہ بیت۔ حاران، مکران، بسبیلہ حب چوکی
 و پیر منگہ و درتین قبائلی ہدیہان قبر ڈگار و سر بر و جوڑ انت۔ لاندھی، چوکنڈی، و میر پور و قبر
 سوندھا و پیر لکھ و و دہانی گیشتر قبر پہ ڈگار و چیر و پورگ و رسم و انت۔ ہانگہ درمی خشتانی سر و
 شکل و پھل و در چانی صورت ہم جوڑ انت۔

لس و دوڑ و قبر انت کہ کہنیں ہدیہان گندگ بنت۔ یکے لس مردمانی معمولی نین
 قبر کہ بھٹی و پلگین خشتان و چہ سنگان بے وڑ جوڑ کنگ بوتگنت۔ و دومی ہستگارین مردمانی
 خاصین دو طبقین سنگانی گمبد کہ جاگہ جاگہ و محراب داریں چھتانی چیر و جوڑ کنگ بوتگنت، و
 چھتان و دارگ و پہ تنبہ ہم موجود انت۔ کہ آوان و گیشتر چوکنڈی، گوشنت۔ ہر
 دو صورتان جون و رامیانی حجرہ و تہا ہور کین جاگہ و ایر کرتنت۔

کہنیں نشانانی زائیکارانی خیال

سنسکرت و کہنیں نشانانی پروفیسر و ڈاکٹر و ڈگیل و خیال انت کہ اے قبرانی عجبین
 جوڑ کنگ و پورگ و رسم چہ بقالان گرگ بوتہ، آئی دلیل ایش انت کہ ہندوستان و باز
 علاقہاں ہے رنگ و خشت پہ قبرانی جوڑ کنگ و کار مرز بنت۔

نامدارین کہنیں نشانانی ماہر سر ہنری کرنس۔ اے قبرانی و بلوچی گمبد گوشت۔ خشتانی
 سر و شکل و صورت جوڑ انت ایشانی بار و آئی خیال انت کہ اے ہچے وڑ و ہندوستانی نہ

انت۔ آئی خیال۔ ایش انت کہ پورگ ء اے ڈول ایشان ء چہ رودر آحت ء گیشتر اگون
روکت ء نزنیک کنت۔

سروے آف انڈیا ولجہ جی۔ پی، ٹیٹ ء خیال ایش انت کہ ڈگار ء سربر ء حجرہ ء تہا
مردگ ء ایرنگ بس یک رسمی شے اے ات چو کہ چین ء رواج ات کہ ہر وہدے نوکین
مردگے خاندانی ہدیہ ء ایرکنگی بوت اولی مردگ ء ہڈائش حجرہ ء چیر ء شہ خانہ تہا ایر کرتنت۔
مسٹر کارٹر کہ پیش ء کشم ء کلکٹر بوتہ، اے گمبندانی بلد ء زانتکار انت آئی خیال انت کہ
بکندے پورگ ء اے دودشامی انت۔ پرچہ کہ ہنچش کہ گوشت بلوچ چہ شام ء ہجرت کش
کرت ء ایدا آحتت۔

سرجان مارشل اے حبر ء ونیت کہ اے گمبند مسلمانانی انت۔ بلے ڈگار ء چہ
برز پورگ ء اے رسم ء در آمدی رسم، شامی یا ایرانی اثرانی پدرانہ۔ پرچہ کہ ہندوستان ء ہج
ہندے ڈگارے ء چہ برز پورگ ء رسم نیست فرانس ء نامدارین نشانی زانت۔

کہنن نشانی گریشمین ء خیال ء اے پارتھینائی گمبند انت۔ آئی اے خیال چہ
نیور کاگز دودرز ء کہنن دمبہای خنگ ء آسرانت۔ ء داباز تھین قبرودی بوتکنت کہ آوانی
تا بوتانی سربر چرپ انت ء آوانی سر ء عکس تراشکنت۔

زرتشتیانی پورگ ء ڈول

ایران ء بزرگیس کتاب زنداد ء ہشتہ انت کہ زرتشت وتی امت ء گوشت کہ دلوت
وجناورانی کوکین پریشنگاں آر ء چو گوشت:

یوپر دآمد ء توار جت، تو کہ چہ بنی آدم ء یک رحمتے پیے، ڈگار ء خون، گندگی ء

دچہ جونان رکینے۔ اے ڈولین جیان ہمودا بہر کہ اودا ڈگار ء نہ کشت۔ اودانہ آدمی زات
گوزیت ء نہ آپ۔“

یو پر درمد پر شتگ ء پرمان ء کہ آئی گوشتت ڈگار ء چہ جونان پلپیت مہ کنت۔
زرتشت ء کہننن ایران ء رسمانی تہا سہرا کین بدلی ء کرت۔

چہ ہیر ء ڈولس ء قول ء ایرانی وتی مردگانش ڈگار ء پورتننت۔ بے ء آوانی لاشان ء تا
ہما و ہد ء کل نہ کرتنت تنکہ آوانی گیشتان ء نہار ء شکاری مین مرگ مواریہ ننت۔

زرتشتیانی اے چونائیں رسم انت کہ لاش ء گورستان ء ٹل ء سر ء ہچ ء ایر کنت۔
اے ٹل ہنچشیں جاگہاں جوڑانت کہ اودانہ مردم گوزنت ونے آپ اودار سیت۔ ہر وہد یکہ
گوشتان ء نہار و مرگ ورننت یا ہمودا سرننت وچہ ہڈان کپنت۔ گڈاہدان ء جتانہ پورنت بلکہ
یک مزینن ہوارین کھڈے ء تہاد ووردینت۔

سرجان مالکم ایران ء تاریخ ء تہا ہشتگ کرتہ، کہ آئی پہ وتی چمان چہ انسانی ہڈان
پرین زران دیتہ کہ چہ ابو شہر ء نزیک ء یک دبے ء خنگ ء در آحتنت آ گوشت اے زرانانی
قد و قامت ہمکنس ات کہ آوانی تہا بالنعین مردم ء جون جاگہ نہ بوتے۔ ہانکہ مردمانی پنجرہ ء
استنت انت۔ اے حبر سہر انت کہ گوشتان ء یا ساہدارے ء وارنگت۔ یا جتاش کرتنت۔

پورگ ء اے رسم ء ہیر و ڈولس ء اے ہبر کیشتر پکا کنت کہ۔ ”آوانی لہتین دگہ رسم
ہم ہستنت کہ من آوانی بارو ء فیصلہ دات نہ کنین پرچے کہ آچیر انت۔ تماحدے ء اے
استمانی سیادی گوں مردگان انت۔ من پہ دعوی گوشت نہ کنین کہ الم ء اے رسم زندگ انت۔
آایش کہ اے مردگان ء ڈگار ء ہچ بر کھڈ نہ کنت تا کہ مرگ و ستر آوان ء مہ و رانت ء ہلا س

مکنت۔ ماگی قبیلہانی بارو ء ہج شک و کپے نیست پر چیکہ آوتی اے رسم سہرائی ء ادا کنت۔

ماگی پورگ ء ڈول ء جتائی

نون اے بارو ء ہج شک ء گنجائش نہ منتہ، کہ ماکانی، گمبندانی سرء ہم ماگی پورگ ء
ڈول ء اثرات گندگ بنت۔ اے ہبر ہم بیان کنگ ء لائق انت کہ کنہین ایرانی ملایان ء
مجوس نجوسی، یا ماگی گوشتنت وزرشت ء منوکان ء گو بیریا گور گوشتنت۔

ہیر و ڈولس ماگی یا کنہین ایرانی پورگ ء ڈول ء سرء بحث کنت۔ یک بازگران
بہائیں اشارھے ہم کنت۔ آ گوشتیکہ ”ایرانی یک برے مردگ ء موم ء تہا پیترنت۔ ورنء
ڈگار ء کھڈ کرتنت۔ اے بلکن ہستگار یں طبقہ ء رہبند ات کہ وتی مردگانش موم ء تہا پیتر
تنت۔ کم دستین مردم چه خرچ ء ہچگ ء پ موم ء بدل ء مردگانش چرپین خاک ء تہا پیترنت۔“
اے گپ ء لسبیلہ ء رومی گمبندانی ”مردگانی پورگ ء وڑ چه پدر بیت۔ ادا بید چه

زہگانی قبران دگہ درتیں قبر ڈگار ء سر برء پورگ ء ڈول ء انت۔ ء انسانی پنجرہ سنگانی دو طبقتین
نیامی ہجرہانی تہا ایرنت ء ہدانی سرء چرپین خاک ء لیپائی گندگ بیت۔ قریب بیت گمبندانی
چار و بیچار بوت و چر آئی اے سہر بوت کہ ہر نیامی ہجرہ ء ہے رنگین مردگانش ایر کرتکت۔ نہ تو
نیامی ہجرہ ء تہا ہمکہ تنگ انت کہ آء تہا یک بالغیں مردے ء جون جاگہ نہ نہ کنت ہنجش پدر
بیت کہ نیامی ہجرہانی پہ ہے خاطر اجوڑ کرتکت کہ بس ہڈان ء آئی تہا ایر کنت اے پنجرہانی سرء
الم ء چرپین خاک ء لیپائی کرتنت، ہر گمبند ء چیری ہجرہ ء ہر چار نیگان تنگ استنت و گیشتر اے
پہ اولی وارء گوشت ء ساڑینگ ء استعمال بوتنت۔ چه کار ء رند، ہڈان ء نیامی ہجرہ ء تہا برگ
بوتنت ہج جاگے ء چشین گمبندے نیست کہ آئی چیری ہجرہ ہر چار یں نیمگان ء چہچ بہ بیت ء

آرے پہ ڈگارے سر برے پوگے ڈولے کار مرز کنگ نہ بوتے، اے حبر در انت کہ چوگہ اے
گمبدا نچنیں میں سپاہیانی انت پیشا آوانی لاشانی سرے مومے جاگہے چرپیں خاکے لپپائی
کنگ بوتے، چو کہ سر جان مالکمے ہڈان چہ پرین زررانی حوالہے دا تک گوشکت ملکانی گمبندے
لاشانے پہ پگے حنوط کرتنتے آوانی سرے موم جنت ورندهے کینے ہتہا پیڑتے و سربری طبقے ہتہا
پورتن۔ ایدا اے حبرے سرے زیات زور دانت تنکہ لاش سر ہج ایر کنگے چہ خراب بیت و آرا
لریگے رسترمہ ورننت، لاشے برزی طبقے ایر کرتنت پیشا چہ رسترانی دزرسے برزانتت۔

ملکانی مذہب

چو کہ اسلام پیسے سندھے بلوچستانے پتریتے یقینا ہما و ہدے کہ محمد بن قاسم چہ
مکرانے گوزانے سندھے رستے اہم اے محسوس بیت کہ مردمان باز زوت چو پیشے بدعتی
نیر ارماں اختیار کرتنت۔

ابن ہوقل وہمی کرنے نمشنگ کنگے و ہدے مکرانے "راسک" حبرے دنت۔ کہ
دامعز لین آبادانت۔ سیزدہمی کرنے گڈ سرے آخرے مار کو پولو گو شیت کہ باز مردم بت پرست
انت بلے گیشتر علاقہ مردم مسلمان انت۔ ایلیٹے خیالے معتر لہ کلمتی، بدعتی انت کہ آوانی
نام ہنگتہ کلہ جانی تہا موجود انت، مسعودیے گوشگ انت کہ ہفتمی کرنے حلقائے بنی امیہے
زمانگے حاران و بر فینے مردم زرتشی (گور) انتے اتا اے و ہدے راست نہ بوتنت۔ اے
زرتشتی ہشتمیے یازدہمی صدیے نیامے عباد سیانی زمانگے مسلمان بوتنت۔ رندے غالباً اے
مخلوق شیعہ اترانی تابع بوتنت و بے شک ایسی سوب، ایرانے مردمانی نزینکی ات۔ ایشانی
مذہب پدا کنزانے شت، و اے چہ اسلامے چکس راہے چہ نابلد بوتنت۔ ہے کرنے سندھے

ملتان ۽ ہندی حاکم اسماعیلی فرقہ ۽ ہوار بوتنت۔ ہے سوب ۽ چہ سومنات ۽ گرگ ۽ رند محمد و غزنوی ۽ آوانی سر ۽ ارش گرت ۽ آوان ۽ پرورش دات۔

ہندی روایتی گوشتین ۽ چہ سیستان ۽ بگرتا بہ جہل ۽ سندھ ۽ شیعہ فرقہ ۽ عقیدہ ہانی کیشتر اثر گندگ بنت۔ اے حبر گوشگ ۽ کرزیت کہ نوشیروانی، کلہمتی، نوہمردی خاندانی ملک ہم شیعہ اتنت۔
ڈگار ۽ چہ برز پورگ ۽ رسم ۽ یلہ دیگ ۽ سوب اے حقیقت کہ گمبدانی خشتانی سر ۽ مردم ۽ جن ۽ رانی شکل جوڑ انت، اے حبر ۽ راست کنت کہ اے خاصیں پورگ ۽ ڈل ۽ پے گمبدانی جوڑ کنگ ۽ سیادی گوں ہما زمانگ ۽ انت۔ کہ نوک نوک ۽ سندھ، بلوچستان ۽ اسلامی عقیدہ ۽ رھبند تالان بوتنت۔

باز تحقیقین گیش ہمیں دلیل ۽ دینت کہ چو کہ گمبدانی سر ۽ حیوان ۽ انسانانی شکل جوڑ انت ۽ اے چی اسلام ۽ درانت، ہمیشا اے گمبد مسلمانانی نہ انت۔ آ اے حبر ۽ شمشک گمبدانی خشتانی سر ۽ شکلائی جوڑ کنگ ولاشانی لپائی کنگ ۽ سر ۽ ایرا گرگ رندی زمانگ ۽ اسلامی رھبندانی تالان بیگ ۽ گوں سیادی داریت۔ اے حبر ۽ گوں اے رنگین گمبدانی جوڑ کنگ ۽ چہ کار؟ ہے زمانگ ۽ سندھ ۽ سبیلہ ۽ گمبدانی درومی قبرانی جوڑ کنگ جتا جتا میں و ہد ۽ ہے خیال ۽ مدرستہ ۽ جتا میں استادانی دست ۽ بوتہ۔ چہ ایشی ابید اے حبر ۽ ہم دل ۽ دارگ لوٹیت۔ کہ ہر و ہدے کہ قبائلی وتی دین ۽ گردینیت۔ اے ۽ ہم تاباز و ہدان آ وتی پس و پیر کی روان ۽ وتی قبائلی ضابطہ اخلاق ۽ پابندمانیت۔ اولس بلوچی

۔ اگست۔ اکتوبر 1965

مئے کہنیں نشان

ملک محمد رمضان

داں کہ پاکستان ء شیر گلیں دمبانی پٹ و پول نویشہ غنت۔ عام جہان ء خیال
 ایشنت کہ بر صغیر پاک و ہند اس گہیں او بر سریں تہذیب ء سری ہند، ہندوستانیں اے
 خیال ء بنیاد ناگپور پونا ء حیدر آباد ء شیر گلیں دمباں سہ دست آ تلغیں ہماں چمعی ء ثاں
 ہوانکہ کہنیں بند و ہند رانی پٹ و پول کنوخواں ہمیں کہنیں ء شیر گلیں ہنداں شہ ملتان۔ لیکس
 اثاں شہ روش کہ گل زمین پاکستان ء شیر گلیں دمبانی پٹ و پول کھنجیشہ ء ایشاں شہ اے
 وختاں دناں بمہ چھی کہ دست آختاں آہاں شہ زانت کار و فکر کھنو خانی سرااے راز ظاہر بیتہ
 کہ جہان ء اے خیال راست نہیں کہ کہنیں تہذیب ء نجاہ ہندوستانیں بلکہ ایشی ء مقابلہ ء
 راست ایشیں کہ پاک گل زمین ء ہڑپہ ٹیکسلا، کوٹ ڈیجی ء موئن جو دڑو آ شہ کہنیں تہذیب ء
 ہماچی گل کہ ملتان، آں ڈب و ڈول اداصل نسل ء لحاظ ہندوستان ء گن و گناتاں ژہ دست
 آتغیں تہذیبی رہنداں ژہ باز پیشی تہذیب ء جار چیناں، گل ماتیں سندھے کوٹ ڈیجی ء
 موئن جو دڑو آ شہ ماسوا کہ ایشاں شہ ہر یکھ دیر سریں تہذیب ء روشنائیں نشانیں گوشغیں پاک
 بلوچستان ء خاص کر قلات ڈویرن ء لجوئیں کوہ و کوچگاں۔ کچھی کولواہ، ماشمینل ء خاران ء
 مزن پہنادیں رنج ر پوٹھوالی اے سرااژدہ گرداں۔ آں سراوداں گل زمین کشمیر اکھیتی ایں
 شیر گلیں دمب دو بول دی گھٹ نیاں۔ ایدی دیر سریں ء دیر پاندھیں تہذیب ء حال دیوخواں
 قلات ڈویرن ء کہن و کاریز ء دیر بندانی بابت زانت کارانی گوشین کہ اے مرشی آ شہ شش

ہزار سال پھیشے غاں۔

گل ماتیں مکران ء کاریزانی بابت کھڑ دے تاریخ داں گشاں کہ ایشاں ایران ء اسفندیار ء آہیے بچھ بہن ء وتی دور باری امن گھشا تھھا۔ اغ اے خیال راست بی گدی ایٹہ ایوکھا مکران و سراوان ء کاریزانی بابت فکر کھنو خانی خیالیں، جھالاوان ء کاریزانی نسبت ہندے مردم آگشاں کہ اے مکہ ماتھیں عرب آشہ آتکغیں عربانی اشته غیں اونا گار بوخیں نشکاں کہ آنہاں جھالاوان ء مسکیں ڈغار سراشتاں، بلوچستان ء کنین و کاریز براہند غیں ایرانیوں کسب و کمال ء نشک باں یا ایشانی جد و مادر عرب زانت کارباں، اے حقیقت وتی ہندائیں دی موجودیں کہ اے کشت و کشاریں دیم برغے دنیا یا من قابل قدر دود دستورے حیثیت داراں۔ گبر بند ایشاں شہ اغ دی باز پھیشی زمانہ ء غاں گشاں کہ ایشاں گبراں بستہ۔

دیر سریں تاریخ حال و دیوخ گشاں کہ گبر اسفندیار ء عرباں شہ باز پیشاں پیو گوستہ غاں ہریں اے گوجی کہ گبر بند، کہن کاریزاں شہ دی باز پھیشی تہذیب و توان ء نشاناں گڑاگر بند خاران ء باں یا کہ جھالاوان ء او توڑیکہ گل زمین مکران ء ایشانی مطلوب و مراد یکھیں ء آں ایشاں کہ عزت مند انسان ء ایشاں ہو روہارانی دارغا پے گوں مزکیں جہد و کوشستاں شہ بستہ۔

عام تاریخدانانی خیالیں کہ مرشی آں شہ ہزار سال پیشا پاک بلوچستان آس ہو روگوارشت باز زیات ہیئت۔ وختے مڑداں سالہاں سالانی تجربہ آشہ گڈاے نتیجہ ء پھجشتاں کہ بے نوخیں دود دستورے کھشفا۔

پھر وشتہار بیوخیں کھوروشیاں، شہ جواں جواں فائدہ زیرغ ممکن نہیں۔ وختے

زانتکاراں دراہیں مسئلہ سراچارو بچار کھنت سال ہا سال عقل و ہوش ء بورا تھا سینتھ فہم
 فکرے مرگاں بال اث، ایوکھا اے گند غاپہ کہ آں چھے دودو دستور ملی سگاں۔ کہ چھول
 دیوئیں کھورانی آف ء دستا گپتو آنہیا شہ مسکیں ڈگارے دودانی ء کار چھوں گرجی نیٹ باقی
 آنہاں گبر بند بندغ ژا دستور ادر کھٹ۔ کہننن چھی آنی پٹ پول کھنوخاں بلوچستان ء کہننن
 گبر بندانی کھیب و گورا کہن و کاریزا و قدرتی چشمہانی ہیچ ہندیہ ء ہمہ گیس رہندے دست
 نیاختہ۔ کہ آپیے بنیاد اے گونجی کہ گبر بنداں شہ پھیشا اے علاقہ ء مس کشت ء کشارے دل
 ایچی دودو موجوداٹ۔ ایثاٹ ماسوا گبر بندانی دستور اے وٹ ڈسی کہ خاران ء جھالا وان ء
 پھیانیں کوہ ء کوچگاں مس گل زمین ء ددانی ء پتہ قدرتی چشمگ ء وٹ بہوئیں آف وٹیں پچھی
 ہرنگیں دودنیا کہ وختے انسان ء آنہانی سرا کشت ء کشارا وین جتو پھ وٹا داں دوداوں پیدا
 کھشت۔ اصلا مس ہمیں قومی ضرورت ء زمانہ ء فکر کھنوخاں کشت ء کشارا پتہ نوئیں رہند کھشتے
 پلو اولگوش کھنا ینت۔ ء آنہاں مزئیں سکھی ء سوری آشد گد محکمیں بند بندغے در دوجہ ء معلوم
 کھٹ ہمیں گبر بندانی قرن دراہیں مدت گوستہ غاں گڈھ دی آنہانی تشک ء نشان زندہ حال
 ء بندانی جہ پتہ جہاد یوال مرشی دہلی ہمکر محکماں کوہاں مژدم گندی ء حیران بی۔

بازانت کارانی یہ خیال ایدی آستیں کہ اے بند ہر ہندیہ کہ بند جیشہ غاں ہموذا اولی
 زمانہ آس ضرور بہوئیں جو یا ہوری کھور مدام بہاں، لیکن ایشی ء باوجود گبر بندانی کھیب ء
 گورا کھیائیں داہ دنا لہانی ہیچ نشان نہ ملاں، ایشیا شہ کھڑدے زانت کار تک جتاں کہ ہموذا
 کشت ء کشار کھور و جو او واہ ء نالہانی ذریعہ ء نویشہ غٹ تیوئیں بلوچستان امن قدرتی چشمہ ء
 ہوری کھوراں شہ ابید نبی آخر زمان صلی اللہ علیہ وسلم ناشان ء شرف لغت ء درود آن بیدس

سختی غزلاک ہم بریرہ براوی بولی، برادی ماتنی شیرؔ مرثیہ، ہم او فک تینا شاعری ٹی پارینو۔
 دھنکہؔ ناشر ف مند اباوہ علامہ محمد عمر دین پوری ۱۹۴۸ء ٹی قزیت کرے تو او تینا باوہ جان نا
 جتائی ٹی باز عذابؔ اُسست مونجاسؔ تینا براوی شاعری ٹی داستخیؔ سوری، ویل ڈھک
 ناداستانؔ عرژونک شولسا ڈھن بیان کرینےؔ یارینے۔

بتنگ بتنگ ناگمان

بس داغس استاد عثمان

افسوز صد ارمان پان

بابو کئے تنیا کر لیس

غم تے تینا دیرے پاؤ

دنائی مونا کیو غاؤ

استاد ہر دم نے شاد

بابو کئے تنیا کر لیس

نناد اعزت مند اشاعر گودی تا شاعری ننا ایلو ایڑ و ایلیم تے کن تینا بولی نا خدمتؔ
 براوی بولی نا پوسکونا شون و شین اسے نا گیرا موکو تو ؔ سے۔

بلوچ ڈیہانی کڑے دمب

محمد حسین عنقا

دنیا ۽ اید گر قومانی ڈولا بلوچاناں ۽ پڑاماں جغرافیہ ۽ جوانیں بہرے ہست، بلکن ۽
ماں تاریخ ۽ ہم ماں تہذیب ۽ ہم ماں مذہب ۽ ہم جوانیں بہرے ہست۔ ایسی شاید ہما
دمب انت کہ کلاک، گنبد لکمت (کتبہ) زوان کاریز ۽ پیسوی شکل ۽ درسیں بلوچستان ۽
بلوچی دمگاں شنگ انت۔ ۽ اچ مالوٹ کنگا مینت۔ ک درنگجیں کہ اے تاریخی ۽ تہذیبی
خزانہانی واہند کے انت۔

مارکو پولو

ہپت صد سال پیش سیلانی مارکو پولو کہ ماں بلوچی ڈہ ۽ کوچگاں گشت، چوشے مکتہ کہ
آیان ۽ را کہ تا تاریاں گپت وتی گورزش دوست، چہ کرمان ۽ ہپت روج ساند ہیں پٹے ۽
یکاشتاں، راہ ۽ شکار ہست۔ ہر ہند کلاک ۽ کلات ہستند دور وچ ۽ چہ پد کو ہے اتک ایدامیوہ
داریں در شک ہستنت کوہنیں انکین ہستنت کوہ ۽ سراسوار بیگ ۽ چہ پد گوہرنت کوہ ۽ چہ
دریاب ۽ نیمگہ پنج روج ۽ پدا پٹے ات، ایداکماند و نامی کاگے ات۔ پیش ۽ اے مزین شہرے
پیتہ۔ ایسی ۽ گوں ۽ ارر و بارے ۽ گک ات۔ باز گرم ات ہر ماگ و در شک بازنت۔ آدم
نامی سپے ات کہ سارتیں مکاں پیدانہ بیت گوں کاناں لڈگ ۽ وھد ۽ چکنیتش، میش و گراڈاپسی
کساس ۽ برز ۽ سنت چہ ہار انیاں (خارانیاں) و ترا پچنگ ۽ حاترا مزین کلات جوڑ کنگ
بوٹگ ۽ تنت۔ اوقمائی ۽ برات ۽ چگتانی ۽ برازتگ نکو در اید اباد شاہ پیتہ، ایسی چہ بالاشان ۽ راہ

عہندوستان ۽ مالا باز ۽ سرائش کرت۔ اسدالدين سلطان ۽ جتے، ايشی دوہزار لشکر ۽ ہماہندی
زال کاراں گوں سیرکت دورگی قومے ودی بوت۔ بلوچی ۽ خار دورگی قوم ۽ گوشنت پمانکہ
اے جاگہ ۽ نام خاران گوشگ بوت۔ ہپت روج دگر منزل کتاں تہ اور ماڑہ ۽ رستاں راہ ۽
بازیں مچی درشک ۽ تننت اور ماڑہ تجارتی شہرے، ايشی بادشاہ ۽ نام رکن الدین رکومک ۽ تننت
، اے کرمان ۽ بادشاہ ۽ چیرات اور ماڑہ ۽ چہ کرمان ۽ برترگ ۽ وہد ۽ دگر راہے قطب ۽ نیمگہ
گیتاں ہر ہند، کور، ککات ۽ مچ ہستند، اے جاگہ ۽ مردم تاتاری ۽ تننت دراگدان جہنت
نشنت نایگ نامی کوہنیں تے ۽ ایشان پر سنش کنت مکران ۽ ت گوں سی ۽ بدل بیت چکر
مات پت ۽ راماس پس گوشگ بیت۔ ہے نانگ ۽ ت کہ مانگ گوشگ بوت کہ گچی و ترا آئی
اولاد گوشت) ہپت روج ۽ چہ پد شہرے اتک کہ مزین شہرے پیتہ آسن تہائے بازیت اے
آسن ۽ چہ پالشے جوڑ کتشی ۽ شیشان ۽ داتش، ہشت روج ۽ چہ پد تماچین ۽ اتکاں ۽
اید اسکندر مقدونی ۽ اودار ۽ نیام ۽ جنگ بوتگنت۔ اے جاگہ جنین آدم باز بیانت پد ابالاج
شہر ۽ اتکاں، اے باز مزین شہرے پیتہ۔ ايشی ماڑی ۽ فرش سنگ مرمر ادخان ٹاکلز ۽ گنت۔
داراء وتی جنگ اید اسکندر مقدونی ۽ رادات کہ چرائی ذولقرنین ۽ قوم ودی بوت۔ یہ
تارتاریانی جل جاگہ ۽ ت دور روج ۽ راہ ۽ کوہے ت کہ گوشگ بیت کہ اودا جن و بلا مات۔

13 جنوری 1968ء ۽ درسیں روتا کاں اے خبر اتک کہ فرانسسی ۽ ایرانی آثار

قدیمہ ۽ ماہراں دشت لوط ۽ کاپر نامی جاگہ ۽ ہماں شہر چہ زمین ۽ چیرا کشت کہ حضرت ابراہیم
علیہ السلام ۽ براز تک حضرت لوط علیہ السلام ۽ جل و جاگہ ۽ تننت۔ ہمیشی گور ۽ و شیں آپے ۽
چمگ ہم در کپت۔ بزاں آثار قدیمہ ۽ ماہراں ثابت کت کہ شہنشاہ نمرود ۽ حضرت ابراہیم علیہ

السلام ہم ہے جاگہہ عنندوک ننت۔ ءاے پہک رونت کہ آیانی جاگہہ بابل ءاؤننوا تنت۔

مکران

گزیشتر لکیت کہ مکران ء کو ہیں بیگ ء چاچ تنگہ نہ بیتہ کلاتک ء کر ء دمب
اسطری ء شہرکز (کیچ) ء ادریسی ء شہر (کلا نچ) ء درست کنگ ء باز مدت دنت کنز بون
مروچی نیس پنجگورانت۔ مکران ء کو ہانی دامن ء سنگ بستہ ماڑی ہمک ملنت بادشاہ بہمن ء
ماڑی ہم ہستنت، گوادر ء قطب ء نیمگہ چل میل ء سنگیں ڈور نامی جاگہہ مندریا نہر ڈولیس
جاگہہ جوڑانت۔ گوں سنگاں بستہ ہاک ء پلگیں وزان، چاقو ہمک ہند ء ملنت جیونی ء گتی ء
کہ چہ گوادر ء شش میل دورنت سنگ بستگیں گونڈیس جاگہہ ہستنت، ایرانی مکران ء دشتیان ء
ہم ہے تیمیں ماڑی ہستنت زران ہش سپ ء چلہ سکہ ء آسن ء دگر سامان جست ء ہار سپ
ء زیور، مردیں لاشانی گو ء زران ورگ چراگ سلاہ ہم ہستنت تربت نیمگہ ہم انچیں دمب
ہستنت کہ ایش بہمن بچ اسفند مار ء گوشگ بنت کیچ ء کاوسی ء ضرور کاریزنت یہ سنگ بستگنت
شاہرگ ء چار ہسی پڑنت ایشانی نیامی ایں نگ ء چہ ہشی ء آسر ء بچ ء شش فٹ بیت چہ یک
ء تادوفٹ ء ہش ء زی بخت زاناں کہ ایش ہشاناں کے ء چون چلینتہ، پنجگوری گنبد ہم
چوگوچک خاران ء ڈل ء ننت سامی ء چہ ہشت میل دوگشگور ء دپ ء قبرے ء سرالکوک ننت
کہ اید کیچ ء بادشاہ شہ میرز ہری ننت۔ بلیدہ ء دمب ء چہ اید آئی کاریز ء جو ء وڑ باز عجب وڑ
نت، زامران، ناگ، شہباز خان مند ء کوہنیں کلات ء ماڑیانی باز دمب ہست حضرت
داؤد علیہ السلام ء دمب ہم ہست۔

خاران

خاران ء کوہنیں دمب چہ درس جا گہاں کیشتر ہست، جالار درو ء باز کوہنیں کلات
 ء قبرستان ہست شہ حسین پیر بوبک رضائی کلگ ء ء ملک قنبر باز نامدارنت ایشر اپیر چارک
 ہم گوشنت۔ ایری کلگ ء کلات بادشاہی میں معلوم بیت۔ کانیاں کور ء ملک کانیاں ء قبرنت
 کہ راس کوہ ء دامن ء انت بی بی لوہاری کور ء کش ء بازیں قبرے ہست خاران ء گر بند
 اوگر گنبد 157 انت یہ درس یک وژنت گواچک ء گنبد دو منزل انت، ملک شاہو ء قبر ہم سردان
 ء دو منزل انت، گواچک ڈیہگوار ماٹکیل ء انت۔ اے چوکیں تشت ء لوژ کنوک انت خشت
 ء بان ء نقش ناگار ہست جوہرات ء مرگ مار، گوک، پلنگ، اشترگوں کجادہ ء اوارسپ مردی
 دست و پاد، اے قبرانی لاش تا 1904 ء ء جوان وثابت تحت لاشان ء برد کیڈاوسلک ء
 گدر پوشوک ء انت کہ چنتے دزیں مردماں دزت انت قبرانی حرپ کور بوتگ انت پرچیکہ
 جوہر آتش کشگ بوتگ انت۔ سری دزی روگانیں پکرے ء کرت، پداریکی والہاں برنت
 دستانی چوڑی کشگ ء آتش، یک قبرے ء سرامزار نقود و بزاں نقود ء قبر لکوک انت نقود
 چنگیز خان ء نواسکت۔ ایٹی اے کش آ کش ء انسانی ہڈیوک انت۔ ایدا 9 قبر انت کہ نام
 گورکنگ بوتگ ء انت واشک ء قبرے ء سرامبرام شاہ لکوک انت کہ آئی چہ 1615 ء ء
 تا 1622 ء راج بہنت۔ ہرماگئی ء پنج قبر انت یکے ء سراعثمان شاہ ء دومی ء سراملک شاہ
 لکوک انت ایٹانی سراساہداری ء مردی دست و پاد ء نقش ہست۔ شمشان ء الہ، ٹوہوبی بی
 لبو ء قبر انت گر بند اوزر دشتی گنبد راس کوہ گر کوہ ء ساہان کوہ ء دامن چہ کساس ء گیشتر انت
 لاف ء ہم صدانی سنگ بستہ گنبد بیت جو کمب ء بند ء نشانی باز انت، پونگر (انگریز) چہ نوشکی ء

تافونی درہ ء کہ گورگان (تیمور ء خاندانی نام) ہم گوشگ بیت ۔ خاران ء شتہ ، راہ ء نوروز
کلات ء چہ چنتے میل دور جوئے کیت ۔ نامے توجی (تموجی چکیز) انت یہ بل اوہڈو ء کور ء
اوار جاگہ ء سخت ۔ ایدا کوہنمین شہرے بوتہ ، کہ پہک ترکستانی نمونہ اتنت ، توجی جو ء دراجی
چل گزارا ہی بیست گزارنت ۔ مزینین گوں سنگاں بستہ چرے سنگاں زران ، ہم جوڑ
کنگ بیت ۔ دگر گنبد ء جو ہم ہستنت ۔ پونگر گوشیت کہ ہج نزاںتاں کہ ایدا چونیں تہذیبے بوتہ
بلے چہ اینی تہذیب ء برز تر بوتہ ۔ خاران ء دہ کلات انچشیں ہست کہ جوانین حالت ء اتنت
چریشاں یکے گورگانی یکے ختن ، یکے گلوگہ یکے ملک شاہی انت کہ گواش ء انت ہر ماگنی ، جالار
خاران شہر نوروز کلات ء شتر تریں حال ء اتنت ۔ کلگ ء زادگ ء راپدانوک کنگ بوتہ بزاں
دوہ کلات جوان ء شش پتک اتنت ختن ء گنبدے کہ بوسعیدامیر گوشگ بیت ۔ اے
میرواڑی قوم ء بن پیروک انت جگہیں ء دمب پشت کوہ ء زرد درہ ء (تنک) کش ء انت
ایشی سر ء کونی چہ نبشتاں معلوم بیت کہ ایدا کوہنمین تہذیبے بوتہ ، گوشنت کہ ایداستیانی ملکانی
رانج بوتہ ۔ مغلاں جت جو دینت سیاہان کوہ ء سیہ پادیشانی اولاد انت کلنچان ء کلگ ء نیام ء
چہ سنگاں ٹہنگیں دیوال ء قبرستان ملکانی ء مغلانی جنگ ء بزاں چیدگ انت دمیگوار ، ماشکیل ء
” گنبد 9 گنبد گواچک ء 2 ریکی ء انت ، واز ء کلات ریک ء بڈگانٹ ۔ نیلان نام ء ہنج
مینار (چیدگ) انت گوشگ بیت کہ ایشانی تہا مردم کل کنگ بوتکنٹ اے مردم چونین ء
آیان ء کل کنوک چونین انت ہج کابنت ۔

سراوان

سراوان ء ہم ماڑی ، گربند کنب ، قبرستان ، کاریز ء دمب باز انت ، مستونگ ء چہ

چارمیل مگر بے ساپورے گنبد انت۔ گوشت کہ اے رستم پہلوان بے پیرک بے گنت۔ سفید
 بلندی دمب لکو ہم ہستت کرنجنہ، سید موریز، محمود گوہران، زہر ضائی پتے ہان زئی کلوی
 ، کار پچاپ بے سہر منگو چرے لوگان کلوکلات چھپر قلات بے کھڈ کوہنگ، دمب خواجہ زبیر بے ملگاری
 کلات، 120 پلنچی بے شش گرگیند کردگاپ بے انت۔ اے دمب انت پر شگمیں زر ان ملت
 جوہان بے چہ 3 میل شگر بے تحت سلیمان، دومی ٹرک بے حسن جوئی کوہ بے سرا بے سکی پدگلی بے
 ہست، نرک بے رود بار بے جم بارڑی بے بے چھیر بے گر بند کمب ہستت، قبرستان گیشتر توہان بے
 انت تبرک قبرستان سارونہ جھالاوان بے ہم اومرو بے لوپ بے ہم است کوہنیں کاریز ہستت
 ، عرب کاریز مند پچاجی منگو چرے انت کجوری اور زخو بے کوہنیں کاریز ہست کہ آپش گوں
 تچو کیس پاشی پپ بے ناشر بے کیت۔ پیر کیت بے چہ کجوری اور زخو چہ پنگو بے کہ چارمیل انت۔
 آپ برگ بوتہ۔

کچھی

کچھی بے ہم دمب ہستت کیشتر دلورائے نام بے کہ تاریخ بے تہا چشیں نام ہیج نیاتکہ،
 جھل گاجان بے سوران بے تچو کیس ہاک بے زر ان ملتہ کوڑواد کناڑہ بے ہم ملتہ، بولا پی بے خانپور،
 مٹھردی بے باروزئی مرزا پور گجرانی ڈھاڈرے چاکر ماڑی سنی بے فتح پور بے سیت، کھاری بے کلاتے
 بے دمب سیت کہ تاادگان کوہ بے روت۔ ایسی دریاب نیمگ بے بہر کار شک (کشک) کور بے برتہ
 ایسی تہادر گسانی بے کشکانی نشان ہستت۔ بیل پٹ بے چہ ہشت میل مگر بے بنگوتی نامی
 کلگ بے کش بے جھلگری دمب ہست ڈاکٹر سین بے خیال بے کہ اے چہ اسلام بے آگ بے پیش
 انت اے مزین کلاتے بوتہ۔ ایسی گور بے کلاتے ہم ہست پچو کیس زر ان ملکنت۔ بدھ بے

نشان ہم چھلگری ء تمبو ء ہستنت بدھ ء دومہر تمبو ء ملکننت کہ آیانی سرا بدھ مذہب ء بیچ شلہ
 لکوک انت کھاری ء محمد بن تعلق ء سکہ ملکننت ۔

سیلی

سیلی 8 میل کلگ ء عثمانی ڈغار ء دسے 628 گز آئی سیلی انت 135 فٹ برز
 دیوال ٹٹے ، گوشت اے کلات کہ ولوارے گنت کہ گوں وتی جنک ء سیرکتے پدانی قبر سرائے
 نازل بوت ۔ برباد بوت ۔ ولورائے کے انت بیچ کس بیچ زانت ۔ احمدون ء منترہ کلگانی
 دمب مغل ء دمب گوشگ بنت ۔ سانگلان ویسی ء بازیں کلات مغل ء گوشگ بنت سیلی ء
 مگر ب ء نیمگ ء قلات کہ چاکر کلات گوشگ بیت شکن شادوگ ارغون ء جوڑ کنوک انت
 کولہ ء بارکھان ء راہ ء بازیں ہا کانی چیدگ اوشتوک انت گوشت کہ اے یک کاروانے
 ء لاشر انت سیلی ء چہ دو میل ء ہش زے تنے کہ سرائے آری نہ بشتانک ہستش آری نہ اید اہمی
 صدی ء اتلگ انت تاریخ نیسوک لکننت ء طماسپ ء 24-47-1576 ء او شاہ عباس ء
 1584 ء 3-29-1668 ء ایشان ء چہ جار جیا ء آری نہ ء کشتنت ، گورگیج کہ سیلی ء
 تندوک انت ۔ ہماں وہد ء آیوک انت ۔

بولان

مینار کرتہ ء دو دمب انت کہ گراور روزستانانی کاریز گوشگ بیت کہ سردار تنگو کچک ء
 ناکوزہگ انت کہ کشتے یازدہ پشت ء چہ رنداے گنبد ٹہینگ بوت یازدہ پشت ء رند چہ لاش ملت
 کنت نہ ہما مہر سرتک کنت ، اے دروگیس قصبے بوت کنت کہ اے ہما دوستیں ء گنبد بہ بیت کہ

مغلاں چہ نرمک ء گپت گوں وت برت، عاشقے انت مہلوک ء دوست داشتت۔ ایدا گنبد
پرے ٹہینگ بوت۔ بی بی نانی تنگ گوشے نینو تہذیب ء ایات گارنت پیر گیب ء کجوری ء قیام ء
پچو کیس پالش کنگیں آپی پپ ء بیگ ء چہ معلوم بیت کہ ایدا باز بلندیں تہذیبے بوتے۔

جھالاوان

گنبد، کمب، قبرستان، سوراب ء چہ حب کور ء مشکے ء یکا ملنت بھنچو رتو تک کور لک
ء کش ء پار کو ء چہ تا گدر ء علی جبری، میر واڑی گزک ء سارونہ ء کہ اودالا کوریاں سارونہ
اوجب ء دامن گیشتر عجیبیں چیز گندگ کاہنت احمد بندا و پیر نغار سارونہ ء گر بند عجب انت
پندر ان ء نریک ء کوہ ء سرابشتانکے ہست کئی اتنت۔ پنج گوشگ نہ بیت، ڈاکٹر لک انگریز
1876 ء ء شت تہ آئی لکتہ کہ حرپ چہ چار انچ ء بگرے تا پنج انچ ء دراج او انچ ء ہشتگ ء
کساس ء برزانت خضدار ء نریک ء دو بشتانک ء تصویر پکتہ ماہران ء دیم دیگ بوتے۔ بلے
تا اے دمان ء 1956 ء نتیجہ نیا تک، ہیندان لسبیلہ ء اے قبر چھٹہ ء زید ء ہستت کہ جا کرا ء
گوشگ بنت۔ جا کرا چہ بلفت ء تک ء نکت سندھ جھکرا نی گوشگ بنت چریشانی نقش و نگار ء
معلوم بیت کہ آسپ سوارنت ء پاہو دیگ بوتکت۔ ہے پیسے قبر، سوراب، نور گامہ، بلبل
، باغبانہ اود ء ہم ہستت۔ پندر ان ء نریک ء غارے چوگس وڑیں کہ دیمائے بلبل ہست
دوسپگ ء بان انت 18 فٹ دراج 16 فٹ پراہ نستہ ایشان ء کوہ گڈتہ ٹاہینگ بوتہ، مردی
سرگ ء دگر مردی ہڈ، لپ ء نپا د ء یک کچک ء جون گندگ بیت گوشگ بیت کہ چریشی پست
گزر دوریک دگر غارے کہ اودا جنین آدمانی سرگ او ہڈ ہستت۔ اے غار ء تہا کس چہ ترس
دیم ء شت نکنت، ترک ء قبرستان ء چہ سارونہ ء 12 میل دور انت۔ ایشی گور ء دو قبرستان

دگر ہم استنت کہ مسلمانانی معلوم بحینت - 3 دگر گنبد ڈولیس دمب انت - کہ دیہانی گوشگ بنت - میری خضدار ء پاشی پچوکیس ہاک ء رزان ملکننت - خضدار ء چہ 17 میل سیکران ء ہم ہستنت - یک قبرے شاہی پر ء نام ء نوتک ء بخرہ ء نیام ء ہست - سہر دمب نال ء 59 پر سنگیں جام ، گھڑ و تعال ملتنت کوہان داریں گوک ء تصویر ء چہ معلوم بیت کہ اے ہندوستانی رستا کارنی ء ء چہ مسج ء پیشکننت بلوچستان ء صوبہ سرحد ء بدھ بان ماڑی ء چوشیں نمونہ نیست - محمد تاو ء دو مزنین ء دو گونڈین رزانی پرشتانک ملکننت - مزنین رزان ء تہا ہڈ ہم ہستنت - سازوڑیں چیزے ہم ملت - کہ مردوکیں سریں تنگ اتنت - یک داری زیورے ہم ملت - اے وڑیں چیز شمالی ہندوستان ء ہم ملکننت - اے درگ گرادگ ء ء آپ تنگ ء رزان انت کہ آیان ء گوں مردگاں اوار کڈ کنگ بوتکننت - میمی دمب جبری ء چشین زران ہستنت و دینی کالگ گدر ء حکانی نام ء ظاہرے ہست چش کہ نیچارہ ء ہم است - صار کوہ زہری ء سرادوسنگ بستگیں چاہ انت مریرہ چکو ء چانار دمب ہست ، سنگوٹ کوہ ء او چار دراکالاوڈ ء دمب ہستند مشکے ء نوک جواد گورجگ ء نیام ء نیچ گنبد جاو ء ایسے دمب دو گنبد خدرانی ء کہ 24 فٹ دراج ء 10 فٹ پراہ انت - بازیں چاندی ء سکے خضدار ء ملکننت - کہ ابراہیم غزنوی ء 99-1059 بہرام شاہ 56-1115 سرانش ہشتہ

چاگائی

چاگائی ء دراہیں کاریز ، کلات گنبد عرب ء مغلانی گوشگ بنت پدگ اوزڑالہ ء بازیں گنبد انت - بی بی کپوک ء جوانین حالت ء انت ، نوشکی ء چہ 3 میل ء مگر ب ء نیمگہ گنبدے کہ ٹپ ء اوشتوک انت گوشتت کہ ایشی گل وچ چہ شیر ء ناہینگ بوتہ ہدائی قہر گیت

درگرم استنت کہ مسلمانانی معلوم بھنت۔ 3 درگرنبد ڈولیس دمب انت۔ کہ دیہانی گوشگ
 بنت۔ میری خضدار ء پاشی پچوکیس ہاک ء رزان ملکنٹ۔ خضدار ء چہ 17 میل سکران ء
 ہم ہستنت۔ یک قبرے شاہی پر ء نام ء نو تک ء بخرہ ء نیام ء ہست۔ سہر دمب نال ء
 59 پر سنگیں جام، گھر و تعال ملنتت کوہان داریں گوک ء تصویر ء چہ معلوم بیت کہ اے
 ہندوستانی رستا کارنی ء ء چہ مسج ء پیشکنت بلوچستان ء صوبہ سرحد ء بدھ بان ماڑی ء چوشیں
 نمونہ نیست۔ محمد تاو ء دو مزین ء دو گونڈین رزانی پرشتانک ملکنٹ۔ مزین رزان ء تہا ہڈ
 ہم ہستنت۔ سازوڑیں چیزے ہم ملت۔ کہ مردوکیں سریں ننگ اتنت۔ یک داری
 زیورے ہم ملت۔ اے وڑیں چیز شمالی ہندوستان ء ہم ملکنٹ۔ اے درگ گرادگ ء ء
 آپ تنگ ء رزان انت کہ آیان ء گوں مردگاں اوار کڈنگ بوتکنٹ۔ میسی دمب جبری ء
 چشین رزان ہستنت و دینی کالگ گدر ء حکانی نام ء ظاہرے ہست چش کہ نیچارہ ء ہم
 است۔ صار کوہ زہری ء سرادوسنگ بستگیں چاہ انت مریرہ چکو ء چا تار دمب ہست، سنگوٹ
 کوہ ء او چار دررا کالاوڈ ء دمب ہستند مشکے ء نوک جواد گورجگ ء نیام ء پنچ گنبد جاو ء ایسے
 دمب دو گنبد خدرانی ء کہ 24 فٹ دراج ء 10 فٹ پراہ انت۔ بازیں چاندی ء سکے خضدار ء
 ملکنٹ۔ کہ ابراہیم غزنوی ء 1059-99 بہرام شاہ 56-1115 سرائش ہشتہ“

چاگائی

چاگائی ء دراہیں کاریز، کلات گنبد عرب ء مغلانی گوشگ بنت پدگ اوز زالہ ء
 بازیں گنبد انت۔ بی بی کپوک ء جوانین حالت ء انت، نوشکی ء چہ 3 میل ء مگر ب ء نیمگہ
 گنبدے کہ ٹپ ء اوشتوک انت گوشدنت کہ ایشی گل دلچ چہ شیر ء ناہینگ بوتہ ہدائی قہر گیت

لگ سنج بوت۔ ماربل سنگ ہر جا گہہء گندگ بیت۔ اے راہء سراپیت اوسی گزء فاصلہ
 کیوک انت۔ گوشگ بیت کہ رسمء اسپء اے گام انت۔ اے سنگ شش بیت مربع گز
 دراج و پراہ اتنت نوشکی تحصیل چہ دمب ء چنتے پاشی پچو کیس زران ملکنت۔ ء چنتے سکہ کہ چ
 گوشگ نہ بیت کہ کجام وہد ء گت نوشکی ء دریابی نیمگ چنتے گنبدانی دمب انت اے مغلانی
 دمب گوشگ بنت چنتے کچائیں خشتانی گنبد انت کہ عربانی گوشگ بنت۔ زران ہم ملکنت،
 نعتانی ء بازیں سکہ ملکنت۔ ایشانی تہا سکندر مقدونی ء سلیوکس ء باختر ء تھن ء سکہ ہم ہستنت
 شرادو ء تیمور ء سکہ ملکنت یوچی قوم ء چہ سکھاں معلوم بیت کہ آیان دو صد سال اے جا گہہء
 حکومت کرتے تفتان ہندوستان ء کرامن ء نیام ء سوداگری ء مزینن جل جا گہے بوتے تفتان کوہ
 ء یک بٹے کوہ گنج (توقند) انت ایشی دیم پہ دیم ء زرد شورک عارے کہ ایشی تہا زردیں ہاک
 ء تب انت کنگ داریں کاہ ء ایشی دپ بستہ، گوشنت ایشی تہا بادشاہی خزانے ایداموسی نامی
 زیارتے ہم ہست چہ تفتان کوہ ء برزتریں شک ء پدی نیمگ ء ہر سب ء دمب ہم درکپیت۔
 ء ہمنائیں آوازے ہم گوشگ بیت کہ یکے ء زھگ ایدا گار بوت آئی بددادات کہ انجش منی
 دل دوت کنت۔ ء پریات کناں ہے پیم تئی دل ہم پچیت، ء دانہہ پریات پکنت۔

گوشگ بیت کہ سفید کوہ ء کلات ہمکنس دراج و پراہ و مہر بندوک انت کہ ہر دیں
 پاکستان ء ایران ء سیم بندی بوت ایشرا پروشگ بوت۔ کسے ء اے کوہنیں تاریخی دمب ء بہاز
 نہ کرت کہ یا ایران پد تبریت یا پاکستان؟ ایشی دیوالان ء پہ پروشگ دو ماہ لگت۔ ہے پیم ء
 کلات کچہ انت ایشرا دروازہ نیست۔ یک در بچہ ءے (کھڑکی) کہ اگر چرائی مردم تہا بروت تہ
 درکپت نکت، ہر چند ء کوہ ء بازیں ٹھنکیں غارنت لوگ وڑیں کہ تہائش لاش انت ثابتیں، کس

دستیش نکت چہ نیم ءدیم رستم کلات انت کہ تنگہی نوک انت چکانسور ءکلات تنگاہی نوک
 انت خاران واشک ءنیمگہ سہریں کمک نامی غارے کہ آئی دپ ءاژدھا شکلیں سیاہیں گئے
 کپتہ گوشتن ایشی تہا بادشاہی میں سلاہ انت۔ پنجگور ءنیمگہ جریدہ ءغارے کہ دپائے مزنیں
 گئے، گوشگ بیت کہ تہائے بادشاہی میں خزانہ چنتے ماہ ءخبرے کہ ما ءپاکیں داتک کہ روس
 ءحکومت ءچنتے مردم پرے کار ءداشتہ کہ تیمور ءگاریں سلاہاں ءخزانہ ءدر بگی جنت
 کمان رود ما شکل ءشانہ نامی کلاتے کہ کوہے ءسرائت۔ ہر چار نیمگ ءچہ راہ لکلیگ ءنیستے
 یک راہ ہست کہ یک اشترے لکت کنت۔ اے دو نیم ہزار مربع فٹ ءکلاتے کہ تہائے
 آپ ہست، چاہ ہست کاہ کدیم ہست، کشت و کشار ءزمین ہست ایشی ء3 میل دور ہنر
 گنبدے تہائے دو قبرنت کہ چہ مروچی این مردی قبران باز من انت ہے کمان رود ءبی بی لوڑ
 ہ ءکلاتے کہ ہر بیگہ ءاوداد اہل و تاوت بیت چراگ لگنت۔ کسے چہ ترس نزیک ءنہ روت
 ہش ءپڑ ہستت کہ چہ ٹنگائے مردم گوشت کنت۔ دگر کلاتے ماں کمان رود ءتنگ ءکہ آرا
 دروازہ نبیت۔ زانت کہ تہائے چے بیت خاران ءمحمود نامی گنبد ءتہالاشے کہ تنگاہ پوز گوش
 ، دپ ثابت نکتے، سر کے ہمینکس من انت کہ گزے ءدائرہ ءبیت۔

بلوچستان ءچے دہاں معلوم بیت کہ ایدا چہ سچ ءساری ہم آبادی بوتے۔ ء ہے
 آبادی یکا بوانہ (تکہ۔ ایدا مغلانی، بلوچستان کوشانیانی سا کایانی نہانی، سلجو، قیانی حکومت بوتے
 حضرت ابراہیم علیہ السلام ءبرات زنک حضرت لوط علیہ السلام ءدشت لوط ءکا پر ءدمب ء
 چہ در تکیں شہر ثابت کنت۔ کہ شہنشاہ نمرود حکومت ہم ایدا بوتے، تاریخ گوشتت کہ کیقباد مید ء
 مدت ءنمرو ءلشکر زرت۔ چہ سیستان ءاتک۔ اولس بلوچی۔ نومبر دسمبر 1968

بلوچستان ۽ تہا چار ہزار سال

کہنیں آثار ۽ نشان

محمد بیگ بلوچ

دگینا ۽ تہا انگت انجین ہندو جاگہ ہست انت کہ چرو و تعمیر کاری ۽ کو اس
وزانتکاران گوسگیس عہد و باریانی نازانتیں دمبانی نشان دستہ کپت کشت نوزدہمی کرن ۽ ہستی
کرن ۽ اول سر ۽ تواریخی سفر چہ اگر مال ہجو پیٹر اس وانگ کرو ماٹ ۽ عجب رنگیں پٹ ۽ پول
۽ قصواں پرانت۔ بلے نوئیں دور ۽ تعمیر کاری ۽ شیواراں۔ گوں بالی گراب ۽ موٹر گاڑیانی مدت
۽ کمک ۽ زمین نقشہ ۽ بازیں خالی ایس جاگہہ پر کنگت۔ ہمے پیاسال 1959-60 زمستان
۽ ”امریکن میوزم آف نیچلر ہسٹری ۽ یک ٹولی ۽ قبلی پاکستان ۽ لسبیلہ ۽ لہتیں انجین کہن ۽
قدیمیں جاگہہ ۽ شوہاز کنت کہ آدو ہزار سال قبل مسیح ۽ زمانگے انت۔

اے خطہ ۽ کساس ہشت میل ۽ چاگرد ۽ کے کوتک ۽ رندہما کہن و قدیمیں بان ۽ باد
گیرانی دیوال پدرا بنت۔ لہتیں دمب ۽ ہمکیاس مانگ ۽ محفوظ انت کہ ایشانی تک ۽
سنترانی تہا جوانی ۽ میل ۽ سواد کنگ بیت کنت ادابان ۽ باد گیرانی چار فٹ ۽ دیوال انگت ہم
ہست ۽ مک انت۔ اے عمارتانی تہاروگ ۽ واسطہ پدانک ہست انت وادا ۽ داشنگ
وتالانیس رزان ۽ بے کساس لکر ہے دمبانی کہن ۽ قدیمی ۽ انکل جنگ ۽ مدت ۽ کمک کنت
ادا جانورانی شکل ۽ بت و رزان ہست انت کہ یک قدیمیں بنگیجے ۽ نشان ۽ دینت۔

اے دمب، لسبیلہ ۽ سکیں شمال ۽ انت، دمگ ۽ کیشتریں بہر کراچی ۽ قبلہ ۽ بحر

عرب ۽ تالانیں تیا ب کر ۽ انت۔ وایشی ۽ تنگ تریں بہر، ایران ۽ زرباری رودرا تک ۽
ہا علاقہ ۽ انت کہ آئی ۽ رابلو چستان گوشت اے وڑ ۽ اے گونڈ میں علاقہ، زربار ۽ ابید
ہر نیمگ ۽ کوہ و تلارانی نیاماء انت۔ علاقہ ۽ سرس پورالی کور ۽ کوچگ ۽ انت کہ بلوچستان
۽ کوہانی زربار ۽ چہ ممیت ۽ کیت۔ اے دریا، سندھ کوچگ ۽ قبلی تک ۽ ہما دریا ہاں چہ
یکے کہ آمدی انت۔ ۽ دتی کش ۽ پہنات ۽ ویرانیں چا گرد ۽ تن ۽ ہوشینت۔

لسیلہ ۽ بن جاہ، بیلہ انت کہ پورالی دریا ۽ کش ۽ یک گونڈین شہرے ۽ ہے آثار ۽
دمبانی زرباری ۽ پہنات ۽ کساس دو میل ۽ پسند ۽ انت۔ بیلہ دتی کہن ۽ قدیمی ۽ حیثیت ۽
مشہور انت اے شہر ۽ تہابان ۽ باد گیر۔ برزدیو الیس لوگ جاگہ مسیت ۽ یک دز گئیں نیادی ۽
بازارے ہست۔ اے دو مربع میل ۽ یک انجیں کشت ۽ کشاری زمینے ۽ میانجی ۽ انت کہ
اودا کنہمین در چک زرت ۽ اتاج ۽ سر سبزیں کشاروڈ ولداریں مچکد ہست انت۔ اے پزور
۽ تیاریں مال ۽ دولت ۽ مٹ ۽ درودرانیں بلوچستان ۽ نیست۔

اے علاقہ ۽ گیشیں آبادی ۽ سبب ایش انت کہ اے بلوچستان ۽ گچینیں کشت
و کشاری ۽ مزنیں علاقہاں چہ یکے۔ ایشی ۽ قبلی تک ۽ کوہ ۽ تلاری دیوال ۽ جھاڈ ۽ تنگ ۽
برنگ جھاڈ ۽ تنگ۔ ہندو ایران ۽ سیم سر ۽ یک اہمیں حصہ۔ اے ہما تواری تنگ انت کہ اودا
چہ سکندر اعظم ہندوستان ۽ چہ واتری ۽ وہداں گوں دتی فوج ۽ لشکر ۽ گوستگ اے واقعہ ۽ چہ باز
مدت رند ہشتمی ہجری کرن ۽ عربی فوج دتی جو انسا لیس کماندار محمد بن قام ۽ کمان ۽ چہ قبلہ ۽
نیمگ ۽ گوستگنت ۽ سندھ ۽ رانچ کنگت اش۔ اے وڑ اولی ایں رند ۽ ہدوستان ۽ سر زمین ۽
اسلام ۽ بیرک مک کنگ بوتکت، محمد بن قاسم ۽ ہارون نام ۽ جزیلے میں بیلہ ۽ ویش و اب انت

آئی عہدیرہ ہندوستانی تواریخ و ہما دور و بارگیک و ایوا کائیں یادگاریت۔

1938ء برطانیہ و آپی فوج و افسرے بزاں کمانڈارٹی ایس۔ کارلس و اے۔ اے علاقہ و شمالی کوہانی تہا بازیں جہلیں کوچک سرکنگت۔ آئی و یک انجپیں جہلیں کوچکے و تہا بازیں و ت جوڑیں غار شوہاز کنگت۔ کہ آہانی تہاروگ و واسطہ پدائک و دروازگ ہست انت۔ غارانی تہا جاگہ جاگہ و گونڈیں طاق جوڑکنگ بوتکنگت۔ اے غارانی تہا نعمت جاہ و گودام ہم ہست انت۔ اے عجب رنگین غارانی و اولی ایس بر و کارلس و درگیتکنگت۔ چریشی و رند 1942ء و ایشیا و مزن شانیں شوہاز کار، سر آروبل شین و ہمے غاران و دوارشنگ چارکنگت ایشی و ابیدیشن و بازیں قبل تاریخ و جاگہ ہم درکیتگ انت بلے چریشی و سری کہ آیشانی بار و و توی رپورٹ و سرجم بہ کنت۔ بے بختی و آ بیران بوت۔

ہمے سبب و مس لسبیلہ و قدیمی آثار و شوہاز المی ات۔ اے ہمے سبب و ہم املی ات کہ لسبیلہ سندھ و دریا و سکین قبلی تک و انت، ایشی و بار و قیاس و گمان انت کہ ہندوستان میان رودراتک و ہماشہ دگاں چہ کیے کہ چروداد گنیا و کہن تریں تہذیب اتلگ انت۔ ایشی و چہ ساری ترا مس بلوچستان و دست کپتگیس تعمیر کاری و آثار و نشانان و چہ اے معلوم بوتگ کہ ایران و قدیم بزرگ و دہقان کار، تاریخ و زمانگ و چہ پیش کسا قبل مسیح و پنج ہزار سال و دور و گڈسراں ادا اتلگ و آباد بوتکنگت۔ رند و دور و۔ دہقان کارانی آبادی و گیش بوگ و سبب و میتگ و بازارانی کد و کساس ہم گیش بوان بوتگ۔ اے وڑا قبل مسیح و دو ہزار سال و نزدیک و ہمے گونڈ گونڈیں میتگانی تہذیب جوڑ بوگ بنا بوتگ و ہمے میتگانی نیام و عبادت جاہانی مذہب و موجودگی و اعلان کنگت۔

قبلہ تک ۽ دیرئی ۽ سند، گیشتر ایران ۽ تاریخ ۽ چہینر سیمس دور و بارگ ۽
 گوں میل کنت۔ اے درائیں حبر۔ نوکین حیاں ۽ لیکھ، بلکین بگوش کہ نوکین انسان ۽
 پدانکی ۽ ہما جنز ۽ حال ۽ شون دینت کہ تاں کساس یک ۽ نیم ہزار سال ۽ چہ روداتک ۽
 ماں شانان بوتگ، ایرانی تہذیب ۽ اثر ایوکا مس بلوچستان ۽ وتانہ جلتگ بلکہ سندھ ۽
 کوچگ ۽ جہلانکیاں ہم شکت۔

سندھ ۽ دریا ۽ زرخیزس حاک ۽ سرائیک پیم ۽ دیرئی بوتگ کہ آئی ۽ بنداتی دور چہ
 شہاز کارانی کوڈال ۽ زد ۽ دینگہ نہ اتلگ۔ البت رندترین دور ۽ آثار و نشان ہڑپہ ۽
 مشہوریں تہذیب ۽ گوں باز سیادی کنت کہ دگنیا ۽ سیکسی نمبر ۽ مسترین تہذیب منگ بیت۔
 سندھ ۽ موہن جوڈو ۽ پنجاب ۽ ہڑپہ ۽ کوتک ۽ چہ رند 1920 ۽ اصولی صورت ۽ مخلوک ۽
 اے تہذیب ۽ بارو ۽ معلوم بوگ بنا بوت۔ شہری منصوبہ بندی، گندگیں آپ ۽ نکاسی ۽ راہ ۽
 رھب، پکانیں ہشت جوڑ کنگ و کر پاس ۽ کشت ۽ کشار، انسانی دیرئی ۽ اے درائیں شہ
 ہے کہنیں تہذیب ۽ داتلگیں سوغات ۽ ٹیکلی انت۔

ہڑپہ تہذیب ۽ گیشتر مردم بن جاہیں شہرانی چپ ۽ چاگرد ۽ گونڈ گونڈیں
 کسانیں میتگاں نشہ بوتکنت۔ ہے حبر۔ آہان ۽ چہ آہانی نزیک ترین ہماہگ بزاں
 چہ سامیاں گتا کنت چیا کہ سامی نسل ۽ مردم شہرانی جہد مند بوتکنت۔ و باز کم ڈیہہ ۽
 کلگاں شکت۔ اے تہذیبانی تہازندگی ۽ عام حالت ہم چہ یک دگر ۽ باز جتا جتا بوتکنت۔
 اے وڑا کم چہ کم ما کہن ۽ قدیمیں تہذیبانی بہر و بانگ کت کنیں و رودر آتک وروا رشت
 ۽ میان ۽ فرق ۽ گیشیت کت کنیں۔

بلاشک قدیم تہذیب و عہد ہیاں، سندھ و کوچک و چہ میان رود آتک و اتنگ۔
 راستی و ہما مردم کہ آہاں تعمیر کاری و از م راہ ور ہبذانی سراسکار کاری۔ و دستکاری و یک
 قسمے و مذہبی حکومتے و تی تہا و دی کنگ آ پڑیہ تہذیب و روع ہندوستانی بوتکت۔ و آ و تی
 ہما یگیں تہذیب بزاں میسو پوٹیمیائی تہذیب و چہ پلمپیں صورت و گستاہ جتا بوتکت۔

انچو معلوم بیت کہ و تی رود آتک و سفر و نیام و ہندوستان و رنگ زوگ و و بدل
 ، تہذیب لکتیں واردات و حادثات و آماج بوتنگ، بلے ماتنگہ ہما واردات و حادثات۔
 حالتانی بار و اباز کم زانیں ہمیشکہ لسبیلہ و آثار و نشان پما باز اہمیت دارنت پرچا کہ آ یک انجیں
 شہری زندے و تصور و پیش کفت کہ آئی و آ آبادی و روع باز گسی و تعمیر کاری و از م و روع و دیم
 پہ سرجمی و بلاشک یک منظم راجے گوشت کت کنگ بیت۔ یک انجیں علاقہ و تہا انسان و آئی
 و درو و سیلہانی جمع بوگ کہ آ قدیمیں دور و یک تاریخی دریائے و چہ دورنت، باز اہمیت
 داریت۔ نوں حبرائے پادکیت کہ یک تہذیبے و راکجام چیز جوڑ کفت۔ و کجام نہ کفت۔

سال 1959 و سال و نوکیں روج و موقع و مس ڈاکٹر شرمن و آئی و زال گوں
 ٹولی و ہما ہی و چہ کراچی و دیم پہ لسبیلہ و رہادگ بوتناں تنکہ ہما غارانی بار و پٹ و پول
 کنگ بہ بیت۔ کہ سال 1938 و کارلس و شوہاز کتکت۔ ڈاکٹر شرمن، امریکی میوزم و
 یک شوہاز کارے۔ بہر حال ماگوں مزن حُب دواہگ و یک انجیں علاقہ و داخلی بوتیں کہ
 چرائی و نوکیں سائینسی دگنیا باز کم معلوم دارنت۔ کڈ دریا و نزیک و ہے غارانی نیمگاروگے
 خاطر و مارا پورالی و کوچک و ہما علاقہ۔۔۔ سرکنگی ات، کہ اودے مزن پہناتیں علاقہ و
 رادر یائے پورالی سیر آپ کفت کوچک و قبلی تک و چہ گوزگے و ہما رابازین ڈوچک و دپ

گندگ اتکنت۔ کہ چریشاں لھتے سی فٹ برز اتنت۔ کوہ وڈو لیس ہے ڈو پگ کوہانی دامن و
 انچو اور تو ار اتنت کہ اولی ایس نظر و کوہانی یک بہر و حصہ و گندگا اتنگ انت بلے نزیک و چه
 چارگ و رند معلوم بوت کہ اے جتا میں دمب و ڈو پگ انت۔ ایشانی کمیں چار و گند و رند و
 ایشانی کش و پہنات و شنگ و تالانیس بازس رزانی ٹکرانی چارگ و رند معلوم بوت کہ کہن و
 قدیمیں دور و بار یگاں و انسانی میتگ و ہستی بوتکنت۔

کوہ وڈو برز بالادیس ڈو پگانی چار و تپاس و رندا انچو معلوم بیت گوشے اے
 مزین عبادت جاہانی بان و باد گیرانی منگیں بہر و حصہ و انت۔ اے بان و باد گیر مختلف
 طبقاتی تہا و گڑ منجیں رھبند و سرا جوڑ کنگ بوتکنت و ایشانی برز و طبق و گل و پلگیں ہشتاں
 گوں جوڑ بوتگیں گونڈیں عمارتے بوتگ۔ برز و طبق و روگ و خاطر اپدانک بوتگ انت۔
 یک جا ہے سنگ و نالی ات۔ انچو معلوم بوت گوشے برز و طبق و چه آپ و نکاسی و خاطر و
 جوڑ کنگ بوتگ۔

آپ و نکاسی و اے وڈو رھبند گوں بلوچستان و دگہ علاقہ و موہن دوڈو و رو و
 رھبند و میل کنت۔ ہے جا گہہ و چه کے و آ کشر یک مزین حمائے گندگا اتک۔ اے گوشے
 کہ مذہبی شادہانی موقع و کار مرز کنگ و ہا تر بوتگ ادا ہم۔ آپ و نکاسی نالیانی ذریعہ و
 کنگ بوتگ آپ و نکاسی و ہے وڈو راہ و رھبند شالکوٹ و شمال و یک انجیں عمارتے و تہا
 شوہاز کنگ بوتگ کہ آ اے تہذیب و ہم ریشیں تہذیبے و دور و جوڑ کنگ بوتگ۔ اے
 شانداریں بان و باد گیر شاید مذہبی عمارت بوتکنت۔

ماہے دمب وڈو پگانی رو در آ تک و یک دگہ جوانیں عمارتے دیست۔ اے

دراجی ء دو صد فٹ ء پرائی ء چل فٹ ء چہ گیش انت۔ ایشی ء تہا داخل بوگ ء کساس
 ہشت رہانی نشان ہست اتنت چریشی ء زانگ بیت کہ اے بلکیں یک اولس یاراجی
 ہالے یا کہ مسافر خانہ ءے بوتگ ادے بت کا نیگرافی عکس، چک ہاک بزاں (مٹی ء
 کباری گل) ء چہ جوڑ بوتگیں منگلیک ء چوڑ یک، نقشی ایں روغنی رزان ء ہے وڑ ء دگہ
 عکس کاری ء نقش کاری ء نمونگ اے حبر ء ثابت کنت کہ اے ہند بلوچستان ء یک
 کہن ء قدیم تہذیب بزاں گول کھی ء سیادی کنت اے تہذیب ہے زوتانی پٹ و پول
 ء رد ء سندھ ء کوچک ء تہذیب ء ہم ریش ء ہم عمر انت بلا شک ہے نوک شوہازیں بند ء
 تہا انچیں نشان ء شہادت موجودت کہ ماے تعلقداری ء قائم کت کنین۔

مے ہمیں نوکیں شوہاز کہ ایشی ء راہندی مردم، اسجت شہر گوشت، گول وتی
 کاریگری ء کمال ووتی جوڑ کنگیں بان ء باد گیرانی سبب ء اے حبر ء نشان ء ذنت کہ اے
 جاگہہ پہ مذہبی شادہاں کارمرز کنگ بوتگ۔ اے ہیال ء تصدیق چہ اے حبر ء ہم بوت
 کت کنت کہ اسجت شہر سکین زر بار ء ہے وڑ ء اندگہ عمارتاں چہ یکے کہ شمال ء نیم گا پورالی
 ء کوچک ء ہر دو میں تکاں دیم پہ دیمی ء ہشت میل ء علاقہ ء شنگ ء تالان انت پہ
 پادوچپ ء سواری ء مے پٹ و پول ء چہ اے معلوم بوت کہ اے غیر آبادیں علاقہ یک
 زمانگے جوانی ء آباد بوتگ۔

دوب وڈ و پگانی ہستیں جوڑ، کوچک ء بن جاہ ء آہانی بوگ، آہانی مزین
 کدوکساس، آہانی کش و گور ء کشار ء قابل ڈگارانی بوگ۔ اے کل اد ایک جوانین زند ء
 مذہبی رواجانی ہستیں ء شہادت۔ اگاں اسجت شہر ء اے بان ء باد گیر مذہب ء موجودگی ء

دراجی ء دو صد فٹ ء پرائی ء چل فٹ ء چہ گیش انت۔ ایشی ء تہا داخل بوگ ء کساس
 ہشت رہانی نشان ہست انتت چریشی ء زانگ بیت کہ اے بلکیں یک اولس یاراجی
 ہالے یا کہ مسافر خانہ ءے بوتگ ادے بُت کا نیگرانی عکس، چک ہاک بزاں (مٹی ء
 کمباری گل) ء چہ جوڑ بوتگیں منگلکیک ء چوڑ یک، نقشی ایں روغنی رزان ء ہے وڑ ء دگہ
 عکس کاری ء نقش کاری ء نمونگ اے حبر ء ثابت کنت کہ اے ہند بلوچستان ء یک
 کہن ء قدیم تہذیب بزاں گوں گھی ء سیادی کنت اے تہذیب ہے زوتانی پٹ وپول
 ء رد ء سندھ ء کوچک ء تہذیب ء ہم ریش ء ہم عمر انت بلا شک ہے نوک شوہازیں بند ء
 تہا انچیں نشان ء شہادت موجودنت کہ ما اے تعلقداری ء قائم کت کنین۔

مے ہمیں نوکیں شوہاز کہ ایشی ء راہندی مردم، اسجت شہر گوشنت، گوں وتی
 کاریگری ء کمال ووتی جوڑ کتگیں بان ء باد گیرانی سبب ء اے حبر ء نشان ء دنت کہ اے
 جاگہہ پہ مذہبی شادہاں کارمرز کنگ بوتگ۔ اے ہیال ء تصدیق چہ اے حبر ء ہم بوت
 کت کنت کہ اسجت شہر سکین زر بار ء ہے وڑ ء اندگہ عمارتاں چہ یکے کہ شمال ء نیمگا پورالی
 ء کوچک ء ہر دو میں تکاں دیم پہ دیکھی ء ہشت میل ء علاقہ ء شنگ ء تالان انت پہ
 پادو جیپ ء سواری ء مے پٹ وپول ء چہ اے معلوم بوت کہ اے غیر آبادیں علاقہ یک
 زمانگے جوانی ء آباد بوتگ۔

دب وڈ وپگانی ہستیں جوڑ، کوچک ء بن جاہ ء آہانی بوگ، آہانی مزین
 کدوکساس، آہانی کش وگور ء کشار ء قابل ڈگارانی بوگ۔ اے کل ادایک جوانین زند ء
 مذہبی رواجانی ہستیں ء شاہدنت۔ اگاں اسجت شہر ء اے بان ء باد گیر مذہب ء موجودگی ء

فاہر و پدارکنٹ گڑاما آ دورے بارگیک ۽ روحانی وغیر روحانی قدرانی بہرہ بانگ ۽ حد بندی ۽ کت کینن۔ تہذیب ۽ وانگ وزانگ ہے یک مزین مراد ۽ مقصدے۔

کلی دودورر بیدگ ۽ یک تہذیبے گوشگ ۽ باز سب ہست انت، مزین ۽ ٹوہیں بان ۽ بادگیر مذہبی رھبند ۽ حکومت ۽ پرگی گاڑیانی آثار و نشان اے کل ہے حبر ۽ شاہدنت ایو کہ نوشت ۽ وڑور رھبند ۽ نشان دینگہ نہ رستگنت۔ شاید اے ہم آ ایو کیس روچانی پٹ و پول ۽ دستہ بہ کپتن۔

عمارت سازی ۽ مئے اے چمشانک حیرانی گپے۔ ادا انچین نشان ہست کہ چراہاں معلوم بیت کہ کلی تہذیب ۽ تباہی ناگمانی ۽ بوتگ، یک مزین عبادت جاہے ۽ ٹل ۽ سوچگ ۽ آثار و نشان ۽ یک مزین بیمناکین آسے ۽ ماں کپگ نشان ۽ پدارانکنت۔ اسجت شہر ۽ اولی ایس عمارت پشتی نیمگ ۽ روگ ۽ راہ ۽ سنگ ۽ گوں جوڑ کنگلیں یک گول چکرے ہست۔ ہے گول چکر ۽ پہنات سی فٹ ۽ آئی ۽ چاگردے سے فٹ ۽ دیوال کساس چار فٹ برز و پراہ انت دیوال رودر آتگی نیمگا پر و شکنت و تہاروگ ۽ راہے جوڑ بوتگت۔ ایسی ۽ تہاگل ۽ چہ جوڑ کنگلیں عجب رنگ وڑوڑے بزیں رزاں دست کپتگنت۔ کہ گوں کلی تہذیب ۽ مزین صورت ۽ سیادی کنت۔ اے مئے اولی ایس عجیب شوہاز سے ات۔

اسجت شہر ۽ اولی ایس جاگہہ ۽ قبلی زرباء کوہانی دامن ۽ سرسبز نیس ڈھن و ڈگارانی تہا بازیں بان ۽ بادگیر انت کہ ماآہانی سیل و سوادکت میدان ۽ ٹل ۽ اگہاں کسے بوشتیت ۽ پورالی ۽ کوچگ ۽ نیمگا چم ۽ شانک بہ دنت تو اے یک ٹوہیں دیوالے جہلا د ۽ روگ ۽ گندگاکیت کہ کساس 2600 فٹ ۽ چہ ہم کیشتر دراج انت۔ اے دیوال۔ بازیں

وڑورھبند ء جوڑ بوتگس بان وباد گیرانی نیام ء روت کثیت۔ اداہم برزء نوشتہ کنگس سنگ ء
 چه جوڑ ینگس گول چکر ہست انت بلے ایشانی تہا لحتس انچس ہم چکر ہست کہ اسپتس سنگ ء
 دوسری دیوالاں گوں اڈ کنگ بوتگت۔ و آہانی نیام ء قبلی یورپ ء ستون ء وڑس برزس
 سنگ یک انت ایشاں ابید گوں اسپتس سنگ ء جوڑ و پدرا کنگس بازس کشک ہست انت
 اے کشک ہم ہے وڑس سنگانی ڈگنای تہارونت۔ گارینت بازس چارکنڈی عمارت بے
 کساس حصہ بزاں کوئیانی تہا بہرنت۔ ہے وڑ ء عمارت کلی تہذیب ء تہا ہم ہست انت،
 وایشانی تہا یکے واکساس 240 فٹ مزن انت۔

وہدیکہ ماہیلی کا پٹر ء سرائے جاگہ ء ندرگ کت تو مارایشی ء گڈی سرگندگا تک کہ
 اوداں باز عمارت ہست اتنت، ماہیشی نام، اسجت شہر ء مرکب ”ب“ ایرکت۔ مادینگہ
 ہے پٹ ء پول شوہاز ء راستس مطلب ء معنی ء پوہ نہ بوتگاں۔ بلے اے حبر ء تہاشک نیست
 کہ اے بان ء باد گیر ہما جماعتانی کاریگری وازم گری ء نماندگی ء کثت کہ آہانی سیادی گوں
 رزباری ہندوستان ء قبلی ایران ء عظیم ازم گران ء انت۔ اے جاہ ء جہگری، کہن ء قدیمس کلی
 دو دور بیدگ ء سراج کنگ ء گندگ کاینٹ ء پورالی ء درائس کوچک ء تہاشنگ ء تالان
 انت۔ ماے حبرانی آثار و نشان ء چه رودر آتک ء روا یرشت ء ایوکیس درائس راہ ء دگانی
 سراجولائی ء دیست کناں۔ بلاشک اے تمائس حبر۔ ادا یک سکس طاقت ورو تہر دس انسانے
 ء موجودگی ء احساس ء دینت بلے ماتنگہ ہے مخلوک ء رادرست کت نہ کناں ونیکہ اے حبر ء
 جوانی ء پوہ دوسر پد بوتگاں کہ اے دمب وڈ و پگ چی انت اے ٹوہس مذہبی عمارت انت کہ
 اودائمس دیوتا ء پوجا ء عبادت کنگ بوتگ کہ اے شاہی مذہب بوتگ۔ یا اے مزین

قبر و ہدیہ انت۔ کہ ایشانی تھا انسانی ہڈ ہم اے حبر و نیمگا اشارہ کشت۔ یا اے ہم بوت
 کنت کہ اودا بادشاہانی ماڑی و قلات بوتکنت۔ کہ ہماہانی حکم و پدا اے سر بز و شادا میں ڈن
 و ڈگارانہ سرا دہقاں کار آباد بیگ بنا بوتکنت۔ تناو ہدیہ مے کوڈاں اے کہن و قدیم
 دیولانی کش و گور و زمین و سینگ و رانہ ترا کینت۔ جسٹ بازنت و پیسوم!

اے و ہدا۔ ما اے ردا باز کم گوشت کناں بہر حال کوریں چم و تر پے ارس بازنت!!!

اؤلس بلوچی۔ اپریل 1974

دمب سادات

ملک محمد سعید

چنت سال بیت کہ کہنیں دمبانی باروا پٹ ۽ پول کہ علم الا آثار ۽ کشت۔ ایشی ۽ عالم ۽ زانت کار بلوچستان جتا جتا میں دمگانی تھا کہنیں دمبانی سر ۽ پٹ پول کرتگ انت۔ اچ ایشانی پٹ ۽ لوٹ ۽ اے حبر سہر ابوتہ کہ سنگ ۽ برنج ۽ زما نگ ۽ بلوچستان ۽ مردمان دگر ایشانی ماکانی ڈول ۽ دیروئی نگیں مردم بوٹگ انت کہ آئی تھا شہ چین ۽ بگرتا مصر ۽ درہا میں ایشیائی ملک ہوار انت۔ بزاں بلوچستان دی ہے ماکانی ڈول ۽ شہ ہما دور باری ۽ گوستہ کہ آرا علم الا آثار ۽ زمان ۽ تھا سنگ ۽ برنج ۽ دور باری گوشگ بیت، دمب سادات شہ ہے کہنیں زما نگ ۽ کلگاں شہ یکے کہ آئی تھا پیشی زما نگ ۽ تہذیبی ترقی ۽ آثار و نشان در گجگ بوتہ گنت۔

اے دمب شہ کوئٹہ ۽ شہر ۽ وہ میل ۽ کساس ۽ شہر سہیلی نیمگ ۽ میان غنڈی ۽ نزیک ۽ شہ دور ۽ گندگ بیت۔ کوئٹہ نگ ۽ اہمیت ۽ مستریں سوب ایش انت۔ کہ اے دی بولان ۽ بک کش ۽ انت ۽ ہما کشک ۽ دی کہ شہ ایران ۽ افغانستان ۽ کانت۔ ہمے کوئٹہ ۽ نگ ۽ تھا یک جاوہور بوٹگ ۽ رند شہ درہ بولان ۽ سندھ ۽ تہا داخل بنت۔ بلکن قدیم زما نگ ۽ تہادی افغانستان ایران ۽ سندھ میانجی ۽ ہے ساگی نیں دھگ ۽ راہ پہرہ آ ۽ حاتر ۽ بوٹگ۔ چر ایشی ۽ ابید دمب سادات ۽ کوئٹہ ۽ ان دگر دمبانی تھا سہیلی بلوچستان ۽ نال کلچر و سندھ امری کلچر ۽ حیران گلی ۽ نمونگانی موجودگی شہ علم الا آثار ۽ روع باز اہم انت۔ بلکن اے نزیکی ۽ مستریں وسیلہ اسپ ۽ ہر اشر بوٹگ انت۔ کہ آوانی بت شہ بلوچستان ۽ لہتیں دمبان در کنگ بوتہ۔

دمب سادات و سرء باقیاتی پٹ و لوٹ و کارء ہم الاثار و نامداریں عالم مسرفیئر
 سروں و دست و کچنگ ات و رند و سٹورٹ بکٹ دی اے دمب و سراپٹ و پول و
 تحقیقات دی کرتہ گت۔ کوئٹہ و لگ و کہن ترین دمب قصبہ گل محمد کرا انت شہ سال قبل مسیح و
 بزاں حضرت عیسیٰ و ودی بیگ و شہ پیش سر ہیر کنگ بوٹہ و آزمانگ و اے کلگ و مردمانی
 گزارہ مال و لوٹانی سرء بوٹہ۔ ایشان اچ کینج و سنگ بزاں سنگ و جوڑ کر تگمیں سلاح و درپ
 کارمرز کرتگ انت شہ ہیرانی و رزانانی ٹائینگ تکا آرگ و ہیل کنگ و رند و تہذیبی و دود و
 ربیدگی ترقی و چہارمی دور و تہا اے کلچر و راہ بند و مردم سادات و احت و آباد بوتنت و ہے
 زمانگ کچی بیگ و تہادی ایشان تہذیبی سرگرمی و دود و ربیدگی چن و لانچ و نند و نیاد بنا بوتنت
 قصبہ گل محمد و کچی بیگ ہر دو کوئٹہ و شہر و دمب و سادات میانچی و یک دگر و نیک و انت۔

دمب سادات و تہا آبادی و تقریباً سے دور باری سہرا کنگ بوٹگ انت اولی دور و
 مردم و تی بان و کوئیانی بنیات و تہا سادگیں سنگ تاد و فٹ و جہلی و کارمرز کرت و رندا گوں
 کچائین ہشتان و تی باناں بست و ٹائینت۔ اے وحد و زیات تر ہما ہیرانی گلی وزان کارمرز
 کنگ بوتنت۔ کہ آوان بال کلچر و بنداتی دور و ہیرانی گلی گوشگ بیت۔ آمری کلچر و ابتدائی
 دور و ہیرانی گلی دی ہے زمانگ و کارمرز کنگ بوتنت یا ہما حیرانی گلی و رزان انتت۔ کہ آوان
 کچی بیگ و ظروف گلی و نام دیگ بوٹہ۔ بلے ہے دور و رزان کبار و حاک و سرء تیار کنگ
 بوتنت۔ بلے ایشانی بہر کنگ نقاشی و تہا زیات ترا ہو کا سیاہ رنگ کارمرز کنگ بوت۔ لائن
 دمب سادات و دوہمی دور و مردم لمقابلتا با زیات دیمروئی کرت انتت و ایشانی بانانی و رء
 پیم دی زیات ترقی یافتہ ات۔ ایشانی و تی بانانی بنیات و تہا شہ فرش و دوفٹ جہل و دوفٹ

سرفرنس ء بوز ء چتیں چہار کنڈیں سنگ کارمرز کرت کہ آودان گوں برنج ء اوزاران تراشگ
 ء رند ٹانینگ بوتگ انت۔ بزاں اے زمانگ ء اودو برنج ء کارمرز کنگ دی گیش بوتگ انت
 ء چر ایشانی شہ اسباب ء سلاحاں ابیدر زانان ء دگر اسباب دی ٹانینگ بوتت۔ کیشتر ء بان ترا
 شینگیں سنگانی بنیات ء سر ء گوں کچائیں ہشتاں جوڑ کنگ بوتنت ء اے بان باز کسان
 کسان اتنت ء کیشتر یک رد ء جوڑ کنگ بوتنت۔

چر ایشی ء پدر بیت کہ خاندان ء زیات مردم یک بان ء تہا گزارہ کرتنت۔ ایشی چر
 ایش ات کہ کلگ ء چر گرد ء شہر پناہ پسیل بندگ بوتگ انت۔ پسیل ء اندر ء باں ء جاگہ کم ء
 کلگ ء آبادی باز زیات ات کلگ ء گلی تنگ ء پیچ اتنت۔ ہما واد کہ بانانی تہا کارمرز کنگ
 بوتنت آہانی ہج نمونگے دست نہ کپ انت بازیں پیشیں گردیں سنگ دست گپتگ انت
 کہ آوانی نیام گذ انت معلوم بیت کہ اے کسانیں گردیں سنگ درواز گانی پاوان چیر ء دیگ
 بوتنت تا کہ درواز گانی پیچ کنگ ء تہا آسانی بہ بنت ء کیشتر بانانی درواز گے چوکاٹ ء چیر ء
 سنگ ء سلیب دی دیگ بوتنت چرے نشاناں پدر انت کہ اے دورے مردم آرام زند
 گوازیگ ء اتنت وتی روچان گوں آرام ء آسائش ء گوازیمنت ء باز و شحال اتنت بانانی
 میانجی ء کاہڈ ء ہولیلی ء روانج ہست انت۔ غالباً ماڑی دی جوڑ کنگ بوتنت ایشی ثبوت بوڑی
 سرھیانی یک بہرے کہ آ مک بان ء کردار کیجگ بوتت۔

دب سادات ء اے دور ء مردم کشت ء کشار ء نیمگ ء زیات تردگوش کرت ء
 ہروڑیں گلہ ء فضل بزاں برنج ء گند مکی زرت آوار انت کشگ بوتنت۔ غالباً پالیزانی کشگ
 دی عام انت۔ اے دور ء زیات ہور بوگ ء سوب ء سک پرائیں چراگ جاہ است اتنت ء

جنگلانی ۽ دپچ کمی نیست۔ دمب سادات ۽ مردم وٽی بان ۽ جاگہ آنی تہا زمستان ۽ وحدہ کہ باز برف ۽ ہور ۽ گوارت ہر وحدہ ۽ خ بروک کرتنت۔ ایسی شاہدی ۽ ہما کردیس بلوچی دیگدانی دور کش انت کہ آئی نشاں تقریباً پوئی ۽ یک کند ۽ تہا گندگ بوتگ انت۔ اے زمانگ ۽ مال ۽ دلوت کہ آئی تہا لوگ پس ۽ میس بزھوارات انت گوں مزن حب داہگ دارگ بوتنت لڈو بلوچ اوزواری سواری کارشہ اسپ ۽ خروا شترانی گرگ بوت۔ گوکانی و رگ ۽ پہازگ ۽ تہا زیات کوشش کنگ بوت۔ پرچیکہ دہکان کاری وکشت ۽ کشار ۽ کارابیدشہ گوگ ۽ ناممکن ات۔ شترتیں سادارانی ردوم و نسل دیمروئی ۽ بندوبست دی است انت۔ اے دور ۽ مردم گوں تجارت ۽ صنعت ۽ حرفت ۽ تہادی مزن دلچسپی زرت۔ گیشتر گل ۽ رزان ۽ ٹاہینگ ۽ آوانی سر ۽ ہودنقاشی ۽ تہا باز کمال پیدا کرنگ ات۔ وژوژین رزان ٹاہینگ بوتنت۔ آوانی سر ۽ رنگارنگ مہر و نقاشی کنگ بوت کہ آئی تہا نقش کشی ۽ شہ ابیدگل کاری ۽ سادارانی عکس کشی دی حوار انت۔ ۽ اے نقش باز زیبا ۽ جلوناک ٹاہینگ بوتنت ۽ اے دور ۽ رزان کہ آئی تہا مزن ۽ کسانین مرتبان، پیالہ، رکانی تالی مزین ارزشتہ دار انت۔ باز تازک ۽ نفیس انتنت۔

دمب سادات ۽ سکی دور ۽ کہ آئی زمانگ تقریباً 2000 قبل مسیح انت کوئٹہ ۽ ہگ ۽ تہا یک نوکیں مخلوک یے شہ قطب ۽ قبلہ ۽ نیمگ ۽ احت داخل بوت ۽ دمب سادات ۽ سردات ۽ سردی قبضہ کرت۔ ایسانی نشان آچار افغانستان، ایران ۽ ترکمانیہ تہادی درگیجگ بوتگ انت۔ زانگ بیت کہ اے نوکیں مخلوک ۽ سیادی گوں یک مزائیں دود ۽ ریدگ تہذیب ۽ ات۔ ۽ آ پہ یک آوار جنو کے ۽ صورت ۽ بلوچستان ۽ تہا پتر انت ۽ اے جاگہ ۽ اکثر کلگ ۽ دیہاتی سر ۽ قبضہ کرتنت ایسانی رزان ۽ مہرانی وژ بلوچستان ۽ پیسریں مردمانی

ہمید ایک دگہ سنگ ء سرا اے لوز نوشنگ
 ”ابوموسیٰ رقع ابن محمد السعودی

۳۵۱ ہجری۔“

دیم تر ایک دگہ سنگ ء سرا ہم نوشنگ کہ آئی معنی ایش انت۔

”عمر احسان ونگو کہ آہندہ سال اید انکبیر ء وظیفہ ات و وفات کرت ہنچہ ہم یکوہ ء

کرک نامی ایس یک دگہ کلگ ء اے چیز نوشنگ انت۔

”ابوہبل ابو قاسم عمرو احمد

بن عمر ابن ہبل بقلم خود۔“

شہ ایشان ابید خاران ء قطب ء نیمگا بڈو ء ماہی ہیں کورہ سرا ہم اے ڈولیس مز نہیں

بند گندگ بیت۔ شہ خاران نوشکی سڑک ء ۱۲ میل ردور آحت ء نیمگا چڑینگگی (لجے) تھا یک

شہر ء تا ما یک دبے ہم ہست۔ شہ ہمید اتا شیخ حسین ء زیارت ء یک ء نیم میل یک دراجین

بندے ہست توجی ء عمید اشیرا کراس کنت۔ شہ ہے بندا چار صد گز دور یک قبرستان ءے ہم

ہست کہنہ شہر ء نرینکا بھاز دگہ ہنچیں چوسمت کہ آوانی بڑزی چار یا پنج فٹ انت۔ بلے آ

چوکسائیں اضافہ جوڑ انت شہ ایشاں اے پدر بیت کہ اے تلاوگ بوتگ انت۔

شہ ایشی ء، ابید کہنہ شہر ء تھا کہ خنگ بوتہ تہ ایدے چیارا یک اے ہنچیں در آختہ کہ

آئی دیوالانی دراجی یک صد فٹ ہتا دشن سہ فٹ انت۔ بلے ایشی دیوال شہ کور ء کرکٹ جہاں

شہ حا کاں جوڑ کنگ بوتہ اید ء جہمندیں مخلوق ء کشگ انت اے ہاں پہ گل ء پھگ ء۔

چیر دینگ ء خاطر جوڑ کنگ بوتہ۔ ہنچا تو خاران ء تھا چشمیں جاگہ نیست کہ اودا اے وڑیں بند

۽ دیوال مہ بیت۔ پورا ہم تو سکان۔ نازینہ آش خان لہجے توک شوری، توجی، نوروز قلات
۔ اس کوہ ایشاہان ۽ کوہ ۽ تہے بند چارگ ۽ لائق انت ہر جاگہ ۽ بندانی گونڈی ۽ دراجی ۽۔ تہا
ہم فرق ہست۔ بزان اید ۽ یک بندے ہر ڈی ۽ پتی پیست فٹ و دراجی ۽۔ چہل گز انت۔

شہ ایسی ظاہر انت کہ اے درائیں دیوال پہ کشت ۽ کشار ۽ خاطر ۽ جوڑ کنگ بوٹگ
انت۔ پیچے کہ درستیں خاران کوہستان وریگستان گوشگ بیت۔ اے ڈیہہ ۽ تہا کشت ۽ کشار
۽۔ خاطر اباز کم ڈگارودی بیت پے خاطر اید ۽۔ مخلوق چہ ہار ۽ آپ ۽ فاندگ زورگ ۽ خاطر
کوہانی گروگشاں کورانی دیما پہ مزر، مز میں سنگاں بند بستہ۔ چہ ہور ۽ ہار ۽ اے بندانی
تہا حاک و مٹ اتک و مچ بوت۔ تہہ ہے حاک ۽ مٹان پہ دہقانان یک جوانیں کشارے
زمینے کہ ہوشاب کشک بیت تیار بوت چہ ہوشاب ۽ جوڑ کنگ ابیدا اید ۽ مخلوق کوہانی
آپاریک جاچ کنگ ۽ خاطر اہے وژین ٹوہ ٹوہیں سنگ ۽ تالاب (ناوڑ تلاوگ) ہم جوڑ
کرت انت۔ بھاز جاگہ ۽ کرمان ۽ جم ہے ڈول چہ سنگاں بستگ انت۔

اے بدان ۽ کوہانی گرانی تہا بندگ ۽ سو باگبر بند گوشگ بنت۔ بلے چیزے پٹ
ولوٹ کنوکانی خیال انت کہ چہ مروچی آ شش ہزار سال بزاں چہ اسفندیار و عربان پیسرم
ایدا آش پرست بوٹگ ات۔ آں دی اے گوش انت۔ کہ ہے بدان ۽ آش پرست
بزاں گبران جوڑ کرت پے خاطر اے گبر بند کشگ بنت۔

یک زمانگے ۽ گوں ایرانی بلوچستان ۽ یک جہیں عرب ۽ سہیل ۽ مگ درائیں و گنیا
۽ تہا دولت دار ۽ شمال کشگ بوت۔ پٹ ولوٹ کنوکیں تاریخ داں گوش انت کہ اے ملگزار
۽ سو ب کشت ۽ کشار و آپ کاری ۽ ہے رہبند ات کہ چہ ایسی صد ہا میل ڈگار سیراپ بوت

انت ایش کورانی کرانی سرابھار محکمیں دیوال ۽ بند بستت انت۔ ایشانی یک تلاب
(تلاوگ) ۽ رقبہ ہژدہ مربع میل ات۔ وایشی مہل ۱۲۰ فٹ ات۔ اے ناوڑ ۽ سنگ گوں
پنت وچون گچا اڈ دیگ بوت انت۔

وایشانا گوں آہن ۽ سیخاں مہر کنگ بوتگ ات چے اے ناوڑ ۽ ابیدرگہ بھار
گوئڈ گوئڈ ن ناوڑ دی ہست ات۔ کہ اے علاقہ ۽ دارالسلطنت ات یک سر سبز
ملگزاریں علاقہ ۽ تہات۔ اے علاقہ ۽ سڑکانی ہر دو نیمگان دراجیں باگے ات ایشی
تالانی ہمنکس ات۔ کہ یک اسپ سوارے تا دو ماہ کا بل سب ۽ بادشاہانی ہے ملگزار ۽ تہا
چروگڑ دکت۔ کو۔ گوں ہے ملگزار دیم پہ دیم خلیج العرب ۽ راستیں کراچ مکران ۽
حدوبند بندت بوت۔ ایدا آل مکران ہم آل سب ۽ وڑاوتی ملکارا جنت جوڑ کنگ ۽ کوشت
۽ تہات۔ اے ڈیہہ ہم سب ۽ کلگ ۽ ڈولاچہ ناوڑ کاریزاں سیر آپ بوت۔ ہے وڑتا
خاران کچ قلات ۽ مستونگ ۽ دراہیں علاقہ گل ۽ گلزار جوڑ بوت انت۔

ہے گہر بندانی باروا اپٹ ولوٹ کنوکیں واجہاں وتی خیالاں چو دراکرتہ۔

نامی ایس سیلانی ویگرن برک نوشنگ کنت۔

خاران ۽ چپ ۽ چاگرد ۽ مچ کلگانی تہا ہزار سنگی ایس دیوال ودی بوتکہ ایشانا گہر بند
بزان آتش پرستانی بندکش انت چہ ہے بندانی ٹاہنگ ۽ شکل ۽ اے گپ پدربیت کہ اے بند
ہما جا گہا جوڑ کنگ بوتگ انت۔ کہ اودا الما آپ ۽ کوردگوز بوتہ آپ ۽ چچک ۽ ڈس چہ ہے
کورانی لاپ ۽ سنگان معلوم بیت۔“

ولایت ۽ نامی ایس تاریخ دان ولجہ ٹو این بی 1960 ۽ تہا قلات ڈویژن ۽ لگ ۽
چروگڑ ۽ وھد اگشت ات اے گہر بند تاریخی ۽ تہذیبی باوری ۽ ہراچہ موئن داڑو ۽ ٹیکسلا وکوٹ

ڈی جی، ہم بھاز پیش، گنت اے واجہ کشیت کہ اے گبر بند چہ حضرت عیسیٰ ء چار ہزار سال
پیش، وودی بنت ڈاکٹر والٹر دی ہے کشیت کہ بلوچستان، مگ، بان و دبر و بندگ، وراز گون
ہر پتہ و موئن جو ڈاڑ و یک وڑ کشگ بنت۔

سندھ، بلوچستان، نامی ایس بلوچ تاریخ دان مولائی شیدائی کش ایت کہ اے
بند گون گبر یا آتش پرستار، سیادی ندرانت۔ اے واجہ اے کش ایت کہ اے بندان،
کاؤس یا کنخسر، ہم نہ بستہ واجہ مولائی دیماچوش نوشتگ کنت۔

یمن، جمیری، کلگانی نیماجینا سنگ، بندناہنگ، استادات انت۔ ہر کدین کہ مارب
بند چہ عزم، ہار ایش تو جمیری مکران، نیم گادیم کڑت انت۔ مکران، سندھ، کیر تھرا، بگرتاں
خاران ہست انت۔ مخلوق ایشا ناچہ ناز آتش پرستانی ناہینوک، گبر بند گش ایت۔

واجہ مولانا نور احمد خان فریدی اے گبر بندان، سباء، آخری دور باری، وگر ڈار گش
ایت۔ اے واجہ، "بلوچ اور اسکی تاریخ" نامی ایس کتاب، تہا نوشتگ کنت کہ سب واجہ مکران،
ناکوزھک ات۔ کہ چہ آئی کوشستان، مارب جنت جوڑ بوت انت۔ آل دی ایش گش
ایت کہ یمن، جمیری سنگ، بندناہنگ، سوبابھاز نامدارات دیمتر، اے واجہ کش ایت۔ کہ
یمن، جمیری ہمکنہ ترقی کرت، کہ آچہ ہندوستان، اتاں افریقہ، درستین منڈی بزاں پڑی
آنی واجہ بوت انت۔ پچے کہ جش چہ آوان نزنیک ات۔ ہے خاطر آچہ جش، گلام کاورت
انت۔ ہندوستان، میر و امیرانی حدابھا کرت انت۔ ہر کدین کہ یمن، بہار جاہ بیران
کنگ بوت تو آوان مکران، نیمگ، دیم کرت چیزے گھس خلیج العرب، کران منت،
چیزے تاخاران اے مگ، تہا تالان بوت۔ آوان ہمید ابند و کاریزانی ناہینگ بنا کرت۔
اچ ایشی ابید آواں ہر چہ، ہر کجا سوداگری، خاطر اپہ، تابان ہم بست انت۔ آوانی سوداگری

قول ء دا نگیس زبان ء پیلو کنگ سک مزنیں ار شتے داریت، ء ہمیش چیز بلوچ دودور بیدگ ء ہم براہ ء ہنکی بہرے۔ بلوچ گشتت ”مرد پے زبان ء مریت ء نامرد پے نان ء“۔

جنین آدم ء عزت ء شرب : دنیا ء بازیں راجے جنین آدم ء شرب دیگ ء گپ ء جنت۔ جنین آدم ء را آ شرب ء بستار کہ بلوچ دودمان ء دا نگ ء بلوچ چا گرد ء تہا است لے، چہ ایندگہ راجانی مقابلہ ء بازیات انت۔ چہ جنین آدمانی نیام ء آہگ مزن ء توہیں بلوچ نکاں (قبیلہاں) وت ماں وتی جنگناں ہلاں سنگ۔ بلوچ جنین آدم اگاں میڑ ء ردا کے ء لوگ ء بہ پتریت گڑا ہمک وڑیں رنجش ء ہوری ء ہون ہم پہل کنگ بیت۔ بلوچ مدام پے جنین آدم ء شرب ء تنگ ء پہازگ ء چ چیز ء کمار نہ کت، ء چہ چشیں دروراں بلوچ راجد پتر سر رتج انت۔ بلوچ راجد پتر ء مزن بستار ء توہیں جنگ کہ رند ء لاشار ء نیام داں سی سال ء برجاہ بوتگ، اے جنگ اصل ء بی بی گوہر ء ہر ء ڈاچینی تاوان دیگ ء بیر ء گرگ ء پادا تنگ۔ ہے وڑا بیگہر ء دود ء بالاچ ء چنگ ء سوب ہم بلوچ زالبول سخی ء تنگ ء مالانی پہازگ بوتگ۔ انوگیں دور ء شہید نواب اکبر خان بگٹی وتی زند ء یک ہندو جنین آدمے ء شرب ء تنگ ء پہازگ ء ہاترا وتی جند ء بچ ء کشگ ء سر گپنگ، بلے آئی نگ ء اندگہ واجہ کار ء ہما ہندو لوگ ء مردمانی بازیں کشگ ء آئی ء وتی چک ء رانہ کشگ، بلے سر جمیں زند علاقہ بدر کنگ۔ شہید نواب اکبر بگٹی ء کشگ ء یک سوب ء یک سندھی جنین آدمے ء تنگ ء شرب ء رکینگ بوتگ۔ کشگ ء مول ء مراد ایش انت کہ بلوچ دودور بیدگ ء چا گرد ء تہا جنین آدم ء بستار ء ارزشت سک باز انت ء بے درور انت۔

بچ ء پوشاک : بلوچ ء بچ ء پوشاک بلوچ دودمان ء درشان انت۔ بلوچ گوں او تی

ششگان: بلوچ دو مان ء چک ء و دی بوہگ ء ششمی روج ء باز گل ء و شش ء گوازیں
 أنت۔ اے رسم باز بر لحد اریں ء چکوئی، مہر ء دوستی ء در شانی ء کنت اے روج ء چک ء
 ایرنگ بیت۔ پس کشگ ء اللہ ء نام ء حیرات کنگ بیت۔ چک ء مزین ء و رنا بوہگ ء حاترا
 سپت جنگ بیت۔ وحد یکہ جنگے بیت آئی ء بر لحد اریں، اگن بچکے بیت گڑا آئی ء
 دلیری، زخم جنی، مزین مردی ء حاترا نیکیں و اہگ ردشانی کنگ بیت أنت۔ اے روج ء
 نزیکیں حمساہگ سیاہ ء وارث ششگان ء رسم ء بھر زور انت۔ بلوچ دود ء ربیدگ ء اے
 رسم ء باز مزینیں بستارے است انت۔ اے وش ء شاکامی ء رسم وتی مٹ وت انت۔

پُرس: بلوچ دود مان ء و شش ء سور ء ساہگ ء حاترا بھار ء رسم است انت حمے وڑا یکے ء
 بیران بوہگ ء آئی ء سیاہ ء وارثانی مدت ء کمک ء رسم است انت کہ آئی ء پرس
 کشت۔ اے مدت ء کمک ء رسم بدل یے نہ انت بلکہ ہر کس وتی رضاء بیران بوہگیں مردم ء
 وارثانی مدت ء کمک ء کت۔ اے مدت ء کمک پس، زر، ورونی از باب ء پرس ء وحد ء
 مرتگیں مردم ء کار کنگ ء دروشم ء انت۔

آشرکاری: بھار ء پہوڑی ء وڑا بلوچ دود مان ء دگہ یک مدت ء کمکی دودے است انت
 کہ آئی ء را آشرکاری کشت۔ مکران ء ایشی ء را آواچکی ء نام دیگ بوہگ۔ اے مدت ء
 کمک کیشتر کشار ء رون ء درگت ء ء ڈگار ء کشگ ء صواری ء دگہ بازیں کاراں گوں یک ء
 دومی ء وتی رضاء مدت ء دروشم ء بیت انت۔ ایشی ء صوار وحد یکہ جنگ ء سور کہ نزیک بیت
 آئی ء گدانی دوچک ء درد ء ہم شرکاری کنت کہ آئی ء را ز چکی کشت۔

شالکوٹ

اشیر عبدالقادر شاہ ہونی 1943ء ماں مستونگ ۽ وادی بوت۔

سیاست ۽ تہا ایم اے ۽ بلوچی فاضل کت۔ ہنچو قانون ۽ ڈگری ہم گپت۔

ہرکاری نوگری ۽ تہا شہ پریس انفارمیشن ڈیپارٹمنٹ ۽ ڈپٹی ڈائریکٹر ۽

منصب ۽ ریٹائر بوت۔

اشیر عبدالقادر شاہ ہونی شہ گوئٹیس 56 سال ۽ گوں حوالکاری

(صحافت) ۽ ہمگر نچ انت ۽ ملک ۽ نامی کیں حالتاک ۽ ماہتا کان

بلوچستان ۽ لہز انک، راج، دود ۽ ربیدگ، ۽ تاریخ ۽ بارو ۽ آئی نبشتا تک

چاپ ۽ شنگ بنت۔ واجہ اولس بلوچی، زمانہ بلوچی ۽ احوال براہوئی ۽ شوکار

بوت۔ بلوچی اکیڈمی ۽ جنرل سیکرٹری انت۔ اشیر عبدالقادر شاہ ہونی ۽ بلوچی،

اردو ۽ براہوئی ۽ 42 کتاب چاپ بوتگ انت۔

بلوچی اکیڈمی کوئٹہ